

Amendementenoverzicht-2

Inclusief sessieverdeling en voorzien van advies.

Inhoud

Spelregels deelsessies en 156 ^e AV	2
Sessie 1.....	4
Sessie 2.....	63
Sessie 3.....	88
Sessie 4.....	147
Sessie 5.....	218
Sessie 6.....	272

Spelregels deelsessies en 156e AV

De VVD is een brede volkspartij waar ideeën voor een vrij, veilig en welvarend land en het debat daarover centraal staan. Er is dan ook veel gebruik gemaakt door de leden van de mogelijkheid om amendementen in te dienen om te komen tot dat debat. Het hoofdbestuur is daar blij mee en kijkt uit naar de digitale deelsessies en de Algemene Vergadering in de Van Nelle Fabriek te Rotterdam.

Door de hoeveelheid moties en amendementen is het zaak om efficiënt en ordelijk deze deelsessies en de Algemene Vergadering te laten verlopen. Daarom hanteert de voorzitter een aantal spelregels. Deze spelregels zullen ook duidelijk toegelicht worden bij aanvang van de deelsessies en de Algemene Vergadering. Maandag 18 september wordt leeswijzer-2 gepubliceerd op MijnVVD, inclusief reacties vanuit het hoofdbestuur op de moties en amendementen.

Behandeling amendementen tijdens de deelsessies

Tijdens de digitale deelsessies gelden de volgende spelregels bij het bespreken van de amendementen.

- Het gesprek wordt onderling gevoerd op basis van respect. Onheuse bejegeningen of gedragingen hebben verwijdering uit de deelsessie tot gevolg.
- Gelieve met je voor- en achternaam inloggen in de Zoom omgeving. Tijdens de deelsessie is iedereen welkom, echter is het alleen mogelijk voor leden van de VVD om het woord te voeren.
- Gezien de grote hoeveelheid ingediende amendementen wordt er gewerkt met spreektijd. Iedere spreker krijgt 30 seconden om een toelichting of reactie te geven. Om dit ordelijk te laten verlopen zal er een klok in beeld zijn. Het is niet mogelijk om extra spreektijd aan te vragen.
- De Zoomchat is alleen bedoeld voor technische vragen of meldingen. Voor inhoudelijke toevoegingen of opmerkingen dient het woord te worden gegeven door de sessievoorzitter.

Stapsgewijze behandeling amendementen tijdens de deelsessie:

1. De sessievoorzitter benoemt het amendement en de indiener. De indiener dient aanwezig te zijn bij de behandeling van het amendement en wordt verzocht de digitale hand op te steken. Let op: Indien de indiener niet aanwezig is tijdens de behandeling wordt het amendement geacht te zijn ingetrokken.
2. De sessievoorzitter geeft de indiener het woord. De indiener wordt verzocht zich eerst voor te stellen met naam en lokaal netwerk en krijgt vervolgens 30 seconden om het amendement toe te lichten. De inhoud van het amendement is te vinden in de leeswijzer.
3. Na de toelichting van de indiener volgt de reactie namens het hoofdbestuur. Deze reactie moet worden gegeven binnen 30 seconden. Indien de indiener akkoord gaat met de reactie of het advies van het hoofdbestuur is het amendement daarmee behandeld en wordt de uitkomst verwerkt.
4. Indien de indiener en het hoofdbestuur niet tot een akkoord komen kan het amendement in de deelsessie worden besproken. De sessievoorzitter modereert de discussie en kan de sprekersrij sluiten om uitloop te voorkomen. Alle sprekers dienen zich te houden aan de spreektijd van 30 seconden.

5. Er wordt tijdens de deelsessies niet gestemd. Wel kan er een peiling worden gehouden onder de aanwezigen. Als de peiling en discussie niet leidt tot een duidelijke uitkomst kan het amendement in stemming worden gebracht op zaterdag 23 september.

Behandeling tijdens de 156^e Algemene Vergadering

- Amendementen waarover geen overeenstemming over kan worden bereikt tijdens de deelsessies worden tijdens de 156^e Algemene Vergadering op zaterdag 23 september in stemming gebracht.
- De indiener dient aanwezig te zijn tijdens de behandeling van het amendement en krijgt 30 seconden de tijd om het amendement toe te lichten. Het amendement is zichtbaar op de schermen en in Leeswijzer-2. Deze inhoud is dus reeds bekend. Hierna volgt de reactie van 30 seconden namens het hoofdbestuur.
- Een zichtbare klok geeft de spreektijd aan. Zodra de tijd voorbij is schakelt de microfoon uit.
- Er wordt vervolgens in clusters over de amendementen gestemd.

Procedurele zaken

- Het is niet mogelijk om een amendement na maandag 11 september in te dienen of te wijzigen. Een amendement kan te allen tijde worden ingetrokken.
- De indiener wordt verwacht aanwezig te zijn tijdens de behandeling van het amendement. Kan de indiener niet aanwezig zijn tijdens de behandeling, geef dit tijdig door aan Verenigingszaken via vereniging@vvd.nl zodat de indiener in het systeem kan worden aangepast. Let op: Afwezigheid wordt gezien als het intrekken van het amendement.
- Redactionele amendementen evenals amendementen voorzien van een ‘overnemen’ advies worden in eerste instantie niet meer inhoudelijk behandeld maar meteen overgenomen. Indien de indiener hier bezwaar tegen heeft kan dit tijdens de deelsessie worden aangegeven. Deze amendementen worden aan het begin van de sessie behandeld.
- Amendementen die zijn voorzien van een ‘deels overnemen’ of ‘strekking overnemen’ advies bevatten in de toelichting een alternatief wijzigingsvoorstel. Tijdens de deelsessie wordt de indiener gevraagd of hij/zij akkoord gaat met het alternatieve voorstel. Dit voorstel kan niet meer gewijzigd worden.
- Amendementtype ‘motie’ bevat geen wijzigingsvoorstel. Deze amendementen worden voorzien van antwoord of reactie door het hoofdbestuur in de Leeswijzer welk tijdens de deelsessie eventueel verder kan worden toegelicht. Amendementen in de vorm van een motie gaan niet door naar de Algemene Vergadering voor stemming.

Sessie 1

Amendement 477

Sessie 1

Indiener: Ineke Alsem 06 23369961

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3740 - 3930

Type: Wijziging

Originele tekst:

Aanpassing:

In de regels 3740, 3750, 3778, 3785, 3793, 3921, 3929, 3930 staat patiënt. Haal 'patiënt' weg. Of vervang het door 'mensen'.

Toelichting:

Voorkom onnodig medicaliseren. Er staan veel te vaak 'patient' terwijl dat helemaal niet hoeft. Integendeel. Mensen met een ziekte of beperking zijn alleen 'patiënt' als ze tegenover een dokter zitten. Verder gewoon mensen die er het beste van proberen te maken.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement over. De VVD onderschrijft de mening van de indiener dat mensen vaak niet gezien willen worden als patiënt. Het woord patiënt zal zoveel mogelijk vervangen worden met behoud van de begrijpelijkheid van de tekst

Amendement 478

Sessie 1

Indiener: 1. Alwin van Engelenburg 2. Karan Singh Bajwa

Netwerk: Thematisch Netwerk Sport en Bewegen

Regelnummers: 3848 - 3848

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We stimuleren gezonde keuzes en ontmoedigen ongezonde keuzes, zonder mensen in hun vrijheid te beperken.

Aanpassing:

We stimuleren gezonde keuzes en ontmoedigen ongezonde keuzes, zonder mensen in hun vrijheid te beperken. We zetten in op het bevorderen van een actieve leefstijl en het verhogen van sportparticipatie in de strijd tegen bewegingsarmoede.

Toelichting:

Hiermee geef je aan hoe je de bewegingsarmoede in Nederland wil gaan bestrijden en daarmee mensen kan stimuleren in gezonde keuzes.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement over.

Amendement 479

Sessie 1

Indiener: Albertine Nube

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 3996 - 3996

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We willen de mogelijkheid voor iedereen (inclusief mensen met een voltooid leven zonder medische oorzaak) om zelf te kiezen voor een waardig levenseinde, mits dit volgens zorgvuldige procedures en eisen gebeurt.

Aanpassing:

We willen de mogelijkheid voor iedereen (inclusief mensen met een voltooid leven zonder medische oorzaak) om zelf te kiezen voor een waardig levenseinde, mits dit volgens zorgvuldige procedures en eisen gebeurt. Autonomie met betrekking tot het levenseinde houdt ook in dat gewaakt moet worden voor maatschappelijke druk.

Toelichting:

Tekst spreekt voor zichzelf.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement over. We zullen dit inpassen in de wijzigingsvoorstellen bij amendement 544.

Amendement 480

Sessie 1

Indiener: Maria Eldering

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 4046 - 4047

Type: Wijziging

Originele tekst:

We zullen het leed niet volledig kunnen wegnemen, maar het onrecht dat zowel toeslagenouders als Groningers is aangedaan zetten we waar mogelijk snel recht.

Daarvoor zijn stappen gezet, maar we doen meer waar mogelijk.

Aanpassing:

We zullen het leed niet volledig kunnen wegnemen, maar het onrecht dat zowel toeslagenouders als Groningers en hun kinderen is aangedaan zetten we waar mogelijk recht. Daarvoor zijn stappen gezet, maar we doen meer om snel en zorgvuldig herstel mogelijk te maken, met perspectief voor de toekomst.

Toelichting:

In beide hersteloperaties zijn specifieke regelingen voor kinderen opgetuigd en worden gemeenten betrokken om kinderen en jongeren brede hulp te bieden. Het helpen van deze kinderen is van groot belang en dient benoemd te worden.

Perspectief voor de toekomst benadrukt dat financieel herstel niet afdoende is voor gedupeerden en dat de overheid ook een rol heeft bij emotioneel herstel richting de toekomst.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens! Goede toevoegingen!

Amendement 481

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Sessie 1

Indiener: Hugo Bellaart en Karin Thomas

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 4061 - 4061

Type: Schrappen

Originele tekst:

Er wordt geen gebruik gemaakt van afkomstgerelateerde gegevens zoals nationaliteit, tenzij dit rechtmatig en objectief gerechtvaardigd is.

Aanpassing:

[Zin schrappen]

Toelichting:

Deze regel leidt tot verwarring en is technisch onjuist. Het aspect dat mensen gerust moet stellen staat verwoord in regelnr. 4062. Voorts roept deze regel vragen op met betrekking tot objectief? Wat is objectief? Ofwel, waar zeggen we "ja" tegen.

Technisch gezien geeft deze regel er blijk van dat de VVD niet beseft hoe AI werkt. Om te trainen moet je immers bewust afkomstgerelateerde gegevens, zoals nationaliteit, invoeren om te corrigeren, omdat een zelflerend algoritme gevoed door bestaande data kan leiden tot bijv. discriminatie.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens. We kunnen volstaan met de zin "Algoritmen worden gecontroleerd op transparantie, discriminatie en willekeur. "

Amendement 482

Sessie 1

Indiener: Peter Tanamal

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 4067 - 4067

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We versterken de (beleids)ambtenaren en topambtenaren moeten kennis hebben van de uitvoeringspraktijk.

Aanpassing:

Naast de uitvoeringsambtenaren moeten ook beleids- en topambtenaren kennis hebben van de uitvoeringspraktijk.

Toelichting:

Beleidsambtenaren maken beleid door definities te herformuleren. Hierbij wordt te vaak vergeten welke rechtsgevolgen dit heeft voor de burger. Topambtenaren moeten wel feedback, terugkoppeling, krijgen vanuit de beleidsuitvoering. Daarom extra aandacht voor het versterken van de positie van de uitvoeringsambtenaar.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede toevoeging

Amendement 483

Sessie 1

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 4103 - 4103

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, gaan we door met het versterken van de regionale infrastructuur, laten we het openbaar vervoer en het doelgroepenvervoer beter samenwerken en geven we provincies de regie bij het laten rijden van sprintertreinen in de regio.

Aanpassing:

We vinden het belangrijk om de regionale infrastructuur te koppelen aan nationale en internationale lijnen.

Toelichting:

Duurzaam en snel reizen heeft baat bij goede koppelingen aan infrastructuur op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede toevoeging om ook het belang van goede internationale verbindingen te benadrukken.

Amendement 484

Sessie 1

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 4120 - 4120

Type: Wijziging

Originele tekst:

Cultuur wordt niet alleen in de grote steden gemaakt, maar is ook in de regio van onmisbaar belang.

Aanpassing:

Cultuur wordt niet alleen in de grote steden gemaakt, maar is in alle regio's van onmisbaar belang.

Toelichting:

Door deze wijziging wordt de tegenstelling tussen stad en platteland opgeheven.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We kunnen ons vinden in de voorgestelde wijziging.

Amendement 485

Sessie 1

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 4215 - 4215

Type: Wijziging

Originele tekst:

Nu de coronacrisis voorbij is, is het tijd terug te gaan naar een normaal begrotingsbeleid, waarbij de minister van Financiën de begrotingsregels die door de coalitie zijn afgesproken handhaaft en de Zalmnorm en het trendmatig begrotingsbeleid in ere worden hersteld.

Aanpassing:

'Terug naar een normaal begrotingsbeleid. Nu de coronacrisis voorbij is, is het tijd terug te gaan naar een normaal begrotingsbeleid, waarbij de minister van Financiën de begrotingsregels die zijn afgesproken handhaaft en de Zalmnorm en het trendmatig begrotingsbeleid in ere worden hersteld.'

Toelichting:

Het woord 'coalitie' voelt gek op deze plek. Het is ook de enige plek waar dit woord wordt gebruikt. Daarnaast impliceert het een coalitie die zonder overleg met de oppositie onderling afspraken maakt. Het is wenselijk dat ook bij het begrotingsbeleid over de grenzen van de coalitie heen wordt gekeken. Het woord voegt daarom niet veel toe en kan beter worden geschrapt.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

De begrotingsregels hebben de status van een coalitieafpraak, maar dit hoeft niet per se in de tekst.

Amendement 486

Sessie 1

Indiener: Timo Dolderman

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 4225 - 4225

Type: Wijziging

Originele tekst:

Door te blijven inzetten op het dichtschroeien van sluiproutes waarmee belasting ontlopen wordt.

Aanpassing:

Ook kijken we waar we de verhouding tussen lasten op arbeid en lasten op vermogen rechtvaardiger kunnen maken. We blijven inzetten op het dichtschroeien van sluiproutes waarmee belasting ontlopen wordt.

Toelichting:

"Door te" vervangen door "we". Dit beoogt de verhouding tussen lasten op arbeid en vermogen rechtvaardiger te maken, maar niet in de eerste plaats door sluiproutes dicht te schroeien. Dit haalt het oorzakelijk verband uit deze twee zinnen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Verduidelijkende tekstsuggestie

Amendement 487

Sessie 1

Indiener: Martin Hooftman

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 4230 - 4230

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Slimme constructies om belasting te ontwijken pakken we aan.

Aanpassing:

"Oneigenlijke constructies om belasting te ontwijken pakken we aan" (ipv "Slimme")

Toelichting:

De constructies om belasting te ontwijken zijn oneigenlijk en moeten niet aangemerkt worden als slim.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Suggestie dekt inderdaad beter de lading.

Amendement 488

Sessie 1

Indiener: Houben, Keunen, Mohr

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3712 - 3712

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

3712 witregel

Zonder een goede volksgezondheid valt de economie stil, wordt geen zorg meer verleend, en zijn er geen mantelzorgers en vrijwilligers meer. De overheid heeft een belangrijke rol in het creëren van een leefomgeving waarin burgers gezonde keuzes kunnen maken en gezond opgroeien. Alleen de overheid kan de kaders van de leefomgeving zo inrichten dat gezondheid voorop komt te staan. Goede gezondheid is nu nog lang geen vanzelfsprekendheid
witregel

Toelichting:

Deze alinea vormt een essentiële toevoeging op de introductie van de zorgparagraaf in het verkiezingsprogramma "zorg met gezond verstand". Het geeft aan waarom volksgezondheid zo belangrijk is voor Nederland. Bovendien is inzetten op de leefomgeving bij uitstek liberaal.

Advies: Strecking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Het is goed om te benadrukken dat mensen de handvatten moeten hebben om gezonde keuzes te kunnen maken. De overheid heeft hier een rol in, maar de VVD vindt ook dat mensen een eigen verantwoordelijkheid hebben in het maken van gezonde keuzes en de vrijheid hebben om die keuze wel of niet te maken. Daar wil de VVD niet aan voorbij gaan in het verkiezingsprogramma. We willen voorstellen de amendementen 490, 491, 488 en 489 eventueel samen te voegen, gezien deze amendementen hetzelfde thema benadrukken. Een brede preventie-alinea in de inleiding (na regelnummer 3703 of 3712) zou kunnen luiden: 'Onze economie en samenleving heeft baat bij een goede volksgezondheid. De overheid heeft een belangrijke rol in het creëren van handvatten voor mensen om gezonde keuzes te kunnen maken. Te denken valt aan een groene leefomgeving, voldoende sportplekken en laagdrempelige hulppunten waar mensen ook terecht kunnen voor leefstijladvisering. We nemen maatregelen om gezondheidsbevordering te stimuleren, en ongezond gedrag te ontmoedigen, zonder mensen in hun vrijheid te beperken.'

Amendement 489

Sessie 1

Indiener: Houben, Keunen, Mohr

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3769 - 3769

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom komt er een 'Nationale Strategie Vrouwegezondheid'.

Aanpassing:

3769 Daarom komt er een 'Nationale Strategie Vrouwegezondheid'.

* Creëer een gezonde leefomgeving. Door het creëren van een gezonde leefomgeving, waarin de gezonde keuze voor de hand ligt, stimuleren we gezond gedrag bij alle burgers en bevordert de overheid de volksgezondheid zonder de individuele keuzevrijheid aan te tasten. Bovendien houdt de vrijheid van het individu op daar waar de vrijheid en gezondheid van de ander schade wordt toegebracht.

Toelichting:

Onder het kopje 'Kwaliteit van leven voorop' wordt gerefereerd aan de rol van de omgeving. Deze komt echter niet voldoende tot uiting in de daaronder vermelde bullet points. Deze toevoeging sluit bovendien goed aan bij de titel "De VVD wil een gezond, fit en weerbaar Nederland." Het is bij uitstek liberaal om in te zetten op een gezonde leefomgeving omdat het individu hier geen individuele zeggenschap en invloed op heeft.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Het is goed om te benadrukken dat mensen de handvatten moeten hebben om gezonde keuzes te kunnen maken. Dit zullen we bevorderen waar nodig. We willen voorstellen de amendementen 490, 491, 488 en 489 eventueel samen te voegen, gezien deze amendementen hetzelfde thema benadrukken. Een brede preventie-alinea in de inleiding (na regelnummer 3703 of 3712) zou kunnen luiden: 'Onze economie en samenleving heeft baat bij een goede volksgezondheid. De overheid heeft een belangrijke rol in het creëren van handvatten voor mensen om gezonde keuzes te kunnen maken. Te denken valt aan een groene leefomgeving, voldoende sportplekken en laagdrempelige hulppunten waar mensen ook terecht kunnen voor leefstijladvisering. We nemen maatregelen om gezondheidsbevordering te stimuleren, en ongezond gedrag te ontmoedigen, zonder mensen in hun vrijheid te beperken.

Amendement 490

Sessie 1

Indiener: Houben, Keunen, Mohr

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3690 - 3690

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dat is wat de VVD wil en dat zal ook onze missie zijn de komende jaren.

Aanpassing:

3690 Dat is wat de VVD wil en dat zal ook onze missie zijn de komende jaren.

Ook zetten we voor een optimale kwaliteit van leven in op gezondheidsbevordering.

Toelichting:

1. Verbreden van de doelstelling om een optimale kwaliteit van leven te bereiken.
2. Dit sluit aan op titel van deze pagina: Zorg met een gezond verstand

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Gekeken wordt of de toevoeging aan regel 3690 passend is, een aparte alinea nodig is of een andere tekstregel meer voor de hand ligt, bijvoorbeeld de inleiding bij de paragraaf 'Gezond, sportief en fit Nederland' (vanaf regel 3835). We willen voorstellen amendementen 490, 491, 488 en 489 eventueel samen te voegen, gezien deze amendementen hetzelfde thema benadrukken. Een brede preventie-alinea in de inleiding (na regelnummer 3703 of 3712) zou kunnen luiden: 'Onze economie en samenleving hebben baat bij een goede volksgezondheid. De overheid heeft een belangrijke rol in het creëren van handvatten voor mensen om gezonde keuzes te kunnen maken. Te denken valt aan een groene leefomgeving, voldoende sportplekken en laagdrempelige hulppunten waar mensen ook terecht kunnen voor leefstijladvisering. We nemen maatregelen om gezondheidsbevordering te stimuleren, en ongezond gedrag te ontmoedigen, zonder mensen in hun vrijheid te beperken.

Amendement 491

Sessie 1

Indiener: Houben, Keunen, Mohr

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3704 - 3704

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dat kan ook het besluit zijn een bepaalde behandeling niet (meer) te doen.

Aanpassing:

3704 Dat kan ook het besluit zijn een bepaalde behandeling niet (meer) te doen. Doelmatige preventie en leefstijladviezen komen hierbij ook als optie aan bod.

Toelichting:

1. Verbreden van de doelstelling om de kwaliteit van leven in de zorg te verbeteren.
2. Een brede inzet op preventie (inclusief op leefstijlpreventie) is van groot belang voor de houdbaarheid van onze zorg en voor onze volksgezondheid. Het is namelijk zowel de meest effectieve als de meest kosteneffectieve manier om in brede lagen van de bevolking gezondheidswinst te boeken. (WRR rapport Kiezen voor houdbare zorg, 2021)

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. De VVD neemt in het verkiezingsprogramma een aantal maatregelen om de gezondheid te bevorderen. Het is goed dit te benadrukken in de inleiding. Gekeken wordt of de toevoeging aan regel 3704 passend is, een aparte alinea nodig is of een andere tekstregel meer voor de hand ligt, bijvoorbeeld de inleiding bij paragraaf 'Gezond, sportief en fit Nederland' (vanaf regel 3835). We willen voorstellen amendementen 490, 491, 488 en 489 eventueel samen te voegen, gezien deze amendementen hetzelfde thema benadrukken. Een brede preventie-alinea in de inleiding (na regelnummer 3703 of 3712) zou kunnen luiden: 'Onze economie en samenleving hebben baat bij een goede volksgezondheid. De overheid heeft een belangrijke rol in het creëren van handvatten voor mensen om gezonde keuzes te kunnen maken. Te denken valt aan een groene leefomgeving, voldoende sportplekken en laagdrempelige hulpverlening waar mensen ook terecht kunnen voor leefstijladvies. We nemen maatregelen om gezondheidsbevordering te stimuleren, en ongezond gedrag te ontmoedigen, zonder mensen in hun vrijheid te beperken.'

Amendement 492

Sessie 1

Indiener: Petra Lepolder

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3755 - 3756

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig en met kwaliteit van leven kunnen blijven wonen. Daar investeren we in.

Aanpassing:

Achter zin 3756: Reablement zetten we standaard in bij aanvang van een toegekende zorgvraag en wordt als preventieve maatregel onderdeel van het basispakket van de zorgverzekering

Toelichting:

Reablement, of te wel, helpen iemand zichzelf weer te helpen. Uit de praktijk blijkt dat bij een toegekende zorgvraag $\frac{2}{3}$ van de personen die een reablement traject volgen, geen of veel minder

zorg meer nodig hebben. Een reablement traject moet standaard bij iedere toegekende zorgvraag ingezet worden. Door het opnemen van reablement in het basispakket van de zorgverzekering als preventieve maatregelen, kan een zorgvraag voorkomen worden.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We zullen dit amendement gedeeltelijk overnemen, waarbij we engelse termen zoveel mogelijk proberen te vermijden: 'Daar investeren we in. Onder meer door iemand te helpen, zichzelf weer te kunnen redden.' De passage over het opnemen van de maatregel in het basispakket nemen we niet over. Het Zorginstituut adviseert de minister over het basispakket, als politiek willen we niet op de stoel van de experts gaan zitten. Voorgesteld wordt dit amendement samen te voegen met amendement 493, gezien de strekking gelijkloidend is.

Amendement 493

Sessie 1

Indiener: Petra Lepolder

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 3755 - 3756

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig en met kwaliteit van leven kunnen blijven wonen. Daar investeren we in.

Aanpassing:

Dit doen we o.a. door reablement aan te bieden bij aanvang van een toegekende zorgvraag

Toelichting:

Reablement, of te wel, helpen iemand zichzelf weer te helpen blijkt een waardevolle interventie te zijn in de VVT sector (verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg). Na een traject van 12 weken heeft twee derde van de zorgvragers geen of minder zorg meer nodig. Dit betekent een vergroting van de vrijheid en eigen regie voor de persoon zelf, een besparing van zorgkosten en de mogelijkheid zorgmedewerkers in te zetten waar ze het hardste nodig zijn.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen de strekking van dit amendement overnemen, waarbij we engelse termen zoveel mogelijk proberen te vermijden: 'Daar investeren we in. Onder meer door iemand te helpen, zichzelf weer te kunnen redden.' Voorgesteld wordt om amendement 592 hier ook bij te betrekken, gezien de strekking gelijkloidend is.

Amendement 494

Sessie 1

Indiener: Jeroom Remmers

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3849 - 3849

Type: Wijziging

Originele tekst:

We maken bindende afspraken met producenten en supermarkten over het gezonder maken van voeding.

Aanpassing:

We maken wettelijke bindende afspraken voor producenten en supermarkten over het gezonder maken van voeding. We verhogen de BTW op ongezonde producten en gaan de opbrengsten daarvan inzetten om gezonde voeding goedkoper te maken.

Toelichting:

Het gaat om wettelijke afspraken voor producenten en supermarkten ipv bindende afspraken met producenten en supermarkten (wat meer naar een convenant neigt, waarbij doelen meestal niet gehaald worden zoals bij het Preventie Akkoord). Gezondheids Fondsen pleiten om gezond voedsel binnen de Schijf van Vijf (zoals groenten en fruit) goedkoper te maken en voedsel duurder met een negatieve impact op gezondheid buiten de Schijf van Vijf (denk aan junkfood, frisdrank en bewerkt vlees). Door gezond voedsel veel goedkoper te maken dan ongezond voedsel duurder te maken, wordt voedsel netto zelfs goedkoper.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We ontraden dit amendement. Recent is uit onderzoek gebleken dat het het neutraliteitsprincipe een gedifferentieerd btw-tarief ongeschikt maakt als instrument om de consumptie van groente en fruit te stimuleren. Ook de effectiviteit van de maatregel om btw op groente en fruit te verlagen blijkt gering en diverse afbakeningsvarianten zijn juridisch zeer kwetsbaar. Tot slot, door voor ongezonde producten (waarbij ook de vraag is wat de definitie is?) een hoger btw-tarief te vragen, introduceren we én een nieuw btw-tarief en worden de boodschappen ook duurder.

Amendement 495

Sessie 1

Indiener: Jeroom Remmers

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3850 - 3850

Type: Wijziging

Originele tekst:

Marketing van ongezonde producten gericht op kinderen beperken we.

Aanpassing:

Marketing van ongezonde producten gericht op kinderen beperken we. Alle 10 handvatten voor gezond en duurzaam voedselbeleid van het Voedingscentrum verdienen steun. Bijv. lessen over voeding, gezonde eetomgevingen, promotie en prijsmaatregelen. Zo wordt de gezonde keus de goedkoopste, makkelijkste keus.

Toelichting:

We geven 6 miljard euro uit aan zorgkosten samenhangend met ongezonde voedselconsumptie. 80% van de reclames bij voeding gaat over ongezond voedsel buiten de Schijf van Vijf. De helft van de bevolking heeft overgewicht, mede omdat ongezond voedsel vaak goedkoper is en meer gepromoot wordt dan gezond. Zonder beleid raakt de zorgsector overbelast en onbetaalbaar. Meer krapte op de arbeidsmarkt door zieken. De overheid mag met regels en prijsbeleid sturender zijn zegt het Voedingscentrum in 10 punten:

[https://www.voedingscentrum.nl/professionals/services/initiatieven-van-het-](https://www.voedingscentrum.nl/professionals/services/initiatieven-van-het-voedingscentrum/voeding-voor-je-visie.aspx#10_gouden_grepen_voor_een_gezond_en_duurzaam)

[voedingscentrum/voeding-voor-je-visie.aspx#10_gouden_grepen_voor_een_gezond_en_duurzaam](https://www.voedingscentrum.nl/professionals/services/initiatieven-van-het-voedingscentrum/voeding-voor-je-visie.aspx#10_gouden_grepen_voor_een_gezond_en_duurzaam)

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen het amendement gedeeltelijk over. De VVD onderschrijft het belang van een gezonde leefstijl, betere gezondheidsvaardigheden en bewustwording over gezonde voeding. We nemen maatregelen om een gezonde leefstijl te bevorderen, waaronder jong en oud meer in aanraking laten komen met sport en bewegen, bindende afspraken met producenten over het gezonder maken van voedsel, we gaan door met de gratis schoolmaaltijden en beperken van marketing van ongezonde producten gericht op kinderen. Het direct steunen van alle uitgangspunten van het Voedingscentrum gaat voorbij aan een zorgvuldige discussie over maatregelen. Bij prijsmaatregelen zoals de btw-

verlaging op groente en fruit is bijvoorbeeld recent uit onderzoek gebleken dat de maatregel weinig effect heeft. We zullen dus niet alle handvatten steunen.

Amendement 496

Sessie 1

Indiener: Martin Hooftman

Netwerk: Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Regelnummers: 4145 - 4148

Type: Schrappen

Originele tekst:

* Versplintering tegengaan.

Er zijn in de Tweede Kamer steeds meer partijen vertegenwoordigd, met versplintering als gevolg. We houden vast aan evenredige vertegenwoordiging, maar als oplossing voor de versplintering denken we aan een kiesdrempel.

Aanpassing:

schrappen

Toelichting:

Versplintering is een keuze van de kiezer en is daarnaast het gevolg van afsplitsingen.

Een kiesdrempel is een inbreuk op evenredige vertegenwoordiging en ook arbitrair.

Het verkrijgen van een meerderheid voor een kabinet is het echte probleem, maar enkel een hoge kiesdrempel zou dit kunnen vergemakkelijken.

Om die redenen is een kiesdrempel niet democratisch en ook niet effectief.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Er is in de Kamer sprake van versplintering. We willen onderzoeken hoe we iets aan de versplintering kunnen doen. We denken aan een kiesdrempel. Een kiesdrempel is een mogelijkheid, naast andere opties, al dan niet in combinatie. Daar doen we onderzoek naar. We moeten vasthouden aan de evenredige vertegenwoordiging.

Amendement 497

Sessie 1

Indiener: Leon Scholten, Patrick van Schie, Arjen Benedictus, Jamie Bosman en Machel Nuyten-Tjondronegoro

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 4145 - 4147

Type: Schrappen

Originele tekst:

* Versplintering tegengaan.

Er zijn in de Tweede Kamer steeds meer partijen vertegenwoordigd, met versplintering als gevolg. We houden vast aan evenredige vertegenwoordiging, maar als oplossing voor de versplintering denken we aan een kiesdrempel.

Aanpassing:

Schrappen zinnummer 4145 t/m zinnummer 4147

Toelichting:

Nederland heeft eigenlijk al een kiesdrempel, van één zetel. (Lijsten met minder stemmen kunnen geen restzetel krijgen.) Dit verhogen betekent effectief het weggooien van stemmen omdat deze burgers op de verkeerde partij hebben gestemd, terwijl ze wel meer dan 1/150ste van het electoraat

vormen. Past niet goed bij de "menselijke maat". Bovendien is betwistbaar of de versplintering het probleem is.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen onderzoeken hoe we iets aan de versplintering kunnen doen. We denken aan een kiesdrempel. Een kiesdrempel is een mogelijkheid, naast andere opties. Daar doen we onderzoek naar. We moeten de evenredige vertegenwoordiging behouden.

Amendement 498

Sessie 1

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 4145 - 4147

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Versplintering tegengaan.

Er zijn in de Tweede Kamer steeds meer partijen vertegenwoordigd, met versplintering als gevolg. We houden vast aan evenredige vertegenwoordiging, maar als oplossing voor de versplintering denken we aan een kiesdrempel.

Aanpassing:

'Evenredige vertegenwoordiging. We houden vast aan evenredige vertegenwoordiging.'

Toelichting:

Hiermee wordt het voorstel voor het instellen van een kiesdrempel geschrapt. Een hogere kiesdrempel past niet binnen het Nederlandse stelsel en de Nederlandse politieke cultuur waarin 'minderheidsgroepen' ook de kans krijgen om hun stem te laten horen in de Tweede Kamer. Daarnaast zou een kiesdrempel om enig substantieel effect te hebben al snel erg hoog moeten liggen. Dit is onwenselijk en waarschijnlijk ook niet haalbaar in het huidige politiek landschap. Het zou ook afbreuk doen aan het feit dat we vasthouden aan het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen onderzoeken hoe we iets kunnen doen aan de versplintering in de Tweede Kamer. We denken aan een kiesdrempel. Een kiesdrempel is een mogelijkheid, naast andere opties, al dan niet in combinatie. Daar doen we onderzoek naar.

Amendement 499

Sessie 1

Indiener: Max Kerremans

Netwerk: Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Regelnummers: 4147 - 4147

Type: Wijziging

Originele tekst:

We houden vast aan evenredige vertegenwoordiging, maar als oplossing voor de versplintering denken we aan een kiesdrempel.

Aanpassing:

We hechten sterk aan ons systeem van evenredige vertegenwoordiging. Maar voor het tegengaan van de zogenoemde versplintering willen we op korte termijn een fundamenteel onderzoek naar de

mogelijkheden die ook andere methoden dan alleen de kiesdrempel bieden om, door verkleining van het aantal fracties, te komen tot slagvaardiger en effectievere volksvertegenwoordiging(en).

Toelichting:

Verzwakking van de positie van onze volksvertegenwoordiging(en) door de zogenoemde versplintering kan op meer en mogelijk betere manieren worden tegen gegaan dan alleen door een kiesdrempel. Nu alleen het 'denken aan een kiesdrempel' noemen ontnemt het zicht op andere / mogelijk betere methoden om versplintering tegen te gaan.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Als oplossing voor de versplintering kan worden gedacht aan een kiesdrempel, maar er kan ook naar andere mogelijkheden worden gekeken, al dan niet in combinatie. Daar doen we onderzoek naar. We houden vast aan de evenredige vertegenwoordiging

Amendement 500

Sessie 1

Indiener: Sven Spaargaren

Netwerk: Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Regelnummers: 4160 - 4160

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dat kan worden bereikt door meerjarige afspraken te maken tussen het Rijk, de gemeenten en de provincies.

Aanpassing:

De ingevoerde 'opschalingskorting', het minder geld geven aan gemeenten met als doel ze te laten fuseren tot 100.000+ gemeenten, wordt afgeschaft.

Toelichting:

De ingevoerde 'opschalingskorting', het minder geld geven aan gemeenten om ze financieel te dwingen tot opschaling/fusie, werd in 2015 ingevoerd, in 2020 en 2021 bevroren/opgeschort, maar hangt nog steeds boven de markt. Dhr Jan van Zanen pleit voor afschaffing van de opschalingskorting namens de VNG. Een vergelijkbaar amendement als deze werd door de leden van de VVD bij het vorige verkiezingsprogramma goedgekeurd. Met goedkeuring van dit amendement wordt de afschaffing van de opschalingskorting voor gemeenten ook onderdeel van het nieuwe verkiezingsprogramma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 501

Sessie 1

Indiener: Martin Wörsdörfer en Dylan Lichtenberg

Netwerk: 's-Gravenhage

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 4165 - 4168

Type: Wijziging

Originele tekst:

Gemeenten hebben veel taken.

Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten.

Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen.

Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren.

Aanpassing:

Zorgvuldige decentralisatie van taken. Gemeenten hebben veel taken. Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten. Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen. Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren. Ook wordt er kritisch naar het bestaande takenpakket gekeken, waarbij het Rijk kan kiezen ofwél afdoende financiering te verstrekken, ofwel de taak niet langer verplicht door gemeenten te laten uitvoeren. Voor nieuwe én bestaande taken geldt kortom: geen knaken, geen taken.

Toelichting:

Dit amendement behelst dat er realistisch vanuit het Rijk omgegaan wordt met het takenpakket van de gemeenten. Voor werkzaamheden die worden opgelegd moet een toereikende tarief betaald worden. En mocht er bij het Rijk te weinig geld zijn om voor die werkzaamheden te betalen, dan worden die ook niet opgelegd. Of in het geval van bestaande taken waar het Rijk niet toereikend voor wil/kan betalen, geschrapt. Dat is een heel redelijk uitgangspunt, net zoals het in het normale leven gaat. En wat ook in de bestuurlijke verhoudingen de norm moet worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 502

Sessie 1

Indiener: Ietje Jacobs-Setz

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 4156 - 4163

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Gezonde financiën decentrale overheden.

We hechten aan goed functionerende decentrale overheden.

Een gezonde financiële positie van deze overheden is een belangrijk aandachtspunt voor het Rijk.

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

Dat kan worden bereikt door meerjarige afspraken te maken tussen het Rijk, de gemeenten en de provincies.

We onderzoeken of de diverse overheidstaken door de juiste bestuurslaag worden uitgevoerd.

Er moet minder gebruik gemaakt worden van specifieke uitkeringen, waarbij financiering geoormerkt verstrekt wordt.

Zo hebben gemeenten meer autonomie bij de verdeling van gelden.

Aanpassing:

Zorgvuldige decentralisatie van taken

Gemeenten hebben veel taken. Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten. Er moet gekeken worden of mede overheden extra taken aankunnen. Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de extra taak uit te kunnen voeren. Ook wordt kritisch naar het bestaande takenpakket gekeken waarbij het Rijk kan kiezen ofwel voldoende financiering te verstrekken ofwel de taak niet langer verplicht door de gemeente te laten uitvoeren. Voor nieuwe en bestaande taken geldt: geen knaken, geen taken.

Toelichting:

Dit amendement behelst dat er realistisch vanuit het Rijk wordt omgegaan met het takenpakket van gemeenten. Voor werkzaamheden die worden opgelegd moet een toereikend tarief betaald worden. En mocht er bij het Rijk te weinig geld zijn om die werkzaamheden te betalen, dan worden die ook niet opgelegd. Of voor bestaande taken waarvoor het Rijk niet toereikend wil/kan betalen, geschrapt. Dit is een heel redelijk uitgangspunt zoals het in het normale leven gaat. En wat ook in bestuurlijke verhoudingen de norm moet worden. (Dit sluit aan bij wat in staat over strategische keuzes en dat niet alles kan).

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 503

Sessie 1

Indiener: letje Jacobs-Setz

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 4164 - 4168

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Zorgvuldige decentralisatie van taken.

Gemeenten hebben veel taken.

Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten.

Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aankunnen.

Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren.

Aanpassing:

Zorgvuldige decentralisatie van taken

Gemeenten hebben veel taken. Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten. Er moet worden gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taken uit te kunnen voeren. Ook wordt er kritisch naar het bestaande takenpakket gekeken, waarbij het Rijk kan kiezen ofwel voldoende financiering te verstrekken, ofwel de taak niet langer verplicht door de gemeente te laten uitvoeren. Voor nieuwe en bestaande taken geldt kortom: geen knaken, geen taken.

Toelichting:

Dit amendement behelst dat er realistisch vanuit het Rijk omgegaan wordt met het takenpakket van de gemeenten. Voor werkzaamheden die worden opgelegd moet een toereikend tarief betaald worden. En mocht er bij het Rijk te weinig geld zijn om voor die werkzaamheden te betalen, dan

worden die ook niet opgelegd. Of in het geval van bestaande taken waar het Rijk niet voor wil/kan betalen, geschrapt. Dat is een heel redelijk uitgangspunt, net zoals in het normale leven gaat. En wat ook in de bestuurlijke verhoudingen de norm moet worden. (Dit sluit aan bij wat in staat over het belang van strategische keuzes omdat niet alles kan).

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 504

Sessie 1

Indiener: Arthur Boone en Rosmarijn Boender (gemaakt door Dylan Lichtenberg)

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 4163 - 4163

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zo hebben gemeenten meer autonomie bij de verdeling van gelden.

Aanpassing:

Achter 4163 toevoegen: De disbalans tussen de gemeentelijke financiën en de werkzaamheden die zij moeten uitvoeren moet worden opgelost. Dit omvat onder meer het terugdraaien van de opschalingskorting en toereikende financiering van de jeugdzorg en de rest van het sociaal domein.

Toelichting:

Gemeenten zorgen onder meer voor goede schoolgebouwen voor onze kinderen, liefdevolle zorg wanneer dat nodig is, genoeg handhaving en een schone, bereikbare en veilige leefomgeving met voldoende woningen. De mogelijkheden voor gemeenten om dit daadwerkelijk te realiseren is de afgelopen jaren echter zwaar onder druk komen te staan. Dit omdat de door het Rijk opgelegde taken en de daarvoor verstrekte financiën niet in balans zijn. Verder wordt de zogeheten opschalingskorting nog steeds ingeboekt, terwijl het beleid waarop die korting gebaseerd was al lang is ingetrokken. Dit is al langer gesignaleerd door de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur, en sinds kort ook erkend door het Rijk. Daarmee is de disbalans echter nog niet opgelost.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 505

Sessie 1

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Vincent Janssen

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 4159 - 4159

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

Aanpassing:

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid, waarbij gemeenten en provincies voldoende financiële middelen krijgen om hun taken op behoorlijke wijze uit te voeren.

Toelichting:

Afgelopen jaren is gekort op het geld dat gemeenten en provincies ontvangen. Cruciale basistaken komen hierdoor in het gedrang waardoor bijvoorbeeld woningbouw vertraagd wordt, bezuinigingen dreigen op veiligheid / BOA's, wegen niet meer aangelegd en onderhouden worden en lokale en provinciale belastingen verhoogd moeten worden. Gemeenten en provincies moeten voldoende geld krijgen, waarbij ook een oplossing wordt gezocht voor bestaande tekorten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 506

Sessie 1

Indiener: Marja Ruigrok, Vincent Karremans

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 4159 - 4160

Type: Wijziging

Originele tekst:

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

Dat kan worden bereikt door meerjarige afspraken te maken tussen het Rijk, de gemeenten en de provincies.

Aanpassing:

4159 Gemeenten en provincies en vervoerregio's hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

4160 Dat kan worden bereikt door meerjarige afspraken te maken tussen het Rijk, de gemeenten, provincies en de vervoerregio's.

Toelichting:

De vervoerregio's (de MRDH en de VRA) ontbreken in dit overzicht.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde

financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 507

Sessie 1

Indiener: Jeroen Verwoort

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 4168 - 4168

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren.

Aanpassing:

Ook wordt er kritisch naar het bestaande takenpakket gekeken, waarbij het Rijk kan kiezen ofwél afdoende financiering te verstrekken, ofwel de taak niet langer verplicht door gemeenten te laten uitvoeren. Voor nieuwe én bestaande taken geldt kortom: geen knaken, geen taken.

Toelichting:

Deze tekst wordt toegevoegd na zin 4168.

Dit amendement behelst dat er realistisch vanuit het Rijk omgegaan wordt met het takenpakket van de gemeenten. Voor werkzaamheden die worden opgelegd moet een toereikende tarief betaald worden. En mocht er bij het Rijk te weinig geld zijn om voor die werkzaamheden te betalen, dan worden die ook niet opgelegd. Of in het geval van bestaande taken waar het Rijk niet toereikend voor wil/kan betalen, geschrapt. Dat is een heel redelijk uitgangspunt, net zoals het in het normale leven gaat. En wat ook in de bestuurlijke verhoudingen de norm moet worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 508

Sessie 1

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 4080 - 4080

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Voorgestelde toevoeging:

Geen korting op het Gemeente- en Provinciefonds. De voorgestelde korting op het Gemeente- en Provinciefonds in 2026 en de daaropvolgende jaren wordt teruggedraaid als daar geen vermindering van taken tegenover staan.

Toelichting:

Geen knaken, geen taken. Een gemeente staat het dichtst bij onze inwoners. De financiering moet goed geregeld zijn.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 509

Sessie 1

Indiener: Toon Stegmann

Netwerk: Katwijk

Regelnummers: 2751 - 2751

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

de VVD voorkomt het ontstaan van een "ravijnjaar" (2026) voor de financiering van gemeenten uit het gemeentefonds.

Toelichting:

Vanaf 2027 wordt de gemeentefinanciering anders geregeld; tot en met 2025 geldt het oude regime van "samen de trap op, samen de trap af". Hierdoor dreigt een tekort van 1-2 miljard euro voor de gemeentefinanciering in 2026 en mogelijk ook in 2026. Dit is in feite onbehoorlijk bestuur.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De problematiek waar dit amendement naar verwijst is inmiddels opgelost, aangezien er bij voorjaarsnota 2023 en miljoenennota 2023 structureel 1,4 miljard euro extra beschikbaar is gesteld (bovenop de extra middelen uit het coalitieakkoord) en de trap-op-trap-af systematiek voor het gemeentefonds (volumedeel) na een akkoord tussen het Rijk en de VNG niet meer wordt toegepast. Hierdoor is het gemeentefonds in 2023 ook ontzien bij bezuinigingen op de Rijksbegroting. De VVD doet geen voorstellen om hierop terug te komen in het verkiezingsprogramma. Dit kan worden verduidelijkt in de tekst (zie tekstsuggestie bij amendement 508).

Amendement 510

Sessie 1

Indiener: Philip van Veller cs

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 4157 - 4163

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We hechten aan goed functionerende decentrale overheden.
Een gezonde financiële positie van deze overheden is een belangrijk aandachtspunt voor het Rijk. Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid. Dat kan worden bereikt door meerjarige afspraken te maken tussen het Rijk, de gemeenten en de provincies.
We onderzoeken of de diverse overheidstaken door de juiste bestuurslaag worden uitgevoerd. Er moet minder gebruik gemaakt worden van specifieke uitkeringen, waarbij financiering geormerkt verstrekt wordt.
Zo hebben gemeenten meer autonomie bij de verdeling van gelden.

Aanpassing:

Achter 4157 toevoegen: "Zeker in een tijd van afnemend vertrouwen in de overheid moeten onze inwoners kunnen rekenen op decentrale overheden die leveren."
Achter 4163 toevoegen: "De disbalans tussen de gemeentelijke financiën en de werkzaamheden die zij moeten uitvoeren moet worden opgelost. Dit omvat onder meer het terugdraaien van de opschalingskorting en toereikende financiering van de jeugdzorg en de rest van het sociaal domein."

Toelichting:

De tekst spreekt voor zich. Dit gezien de zorgwekkende vooruitzichten van de gemeentelijke financiën, de onrechtvaardigheid van de opschalingskorting en het feit dat de gemeenten dienstverlenend zijn voor en voorzieningen bieden aan (en zo weinig mogelijk belasting moeten heffen op) de gewone hardwerkende Nederlander waar de VVD voor opkomt. {...} Gemeenten zorgen onder meer voor goede schoolgebouwen voor onze kinderen, liefdevolle zorg wanneer dat nodig is, genoeg handhaving en een schone, bereikbare en veilige leefomgeving met voldoende woningen. De mogelijkheden voor gemeenten om dit daadwerkelijk te realiseren is de afgelopen jaren echter zwaar onder druk komen te staan. Dit omdat de door het Rijk opgelegde taken en de daarvoor verstrekte financiën niet in balans zijn. Verder wordt de zogeheten opschalingskorting nog steeds ingeboekt, terwijl het beleid waarop die korting gebaseerd was al lang is ingetrokken. Dit is al langer signaleerd door de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur, en sinds kort ook erkend door het Rijk. Daarmee is de disbalans echter nog niet opgelost.
Hangt samen met amendementen Van Veller cs op 2748, 3139, 4157-4168.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 511

Sessie 1

Indiener: Philip van Veller cs

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 4165 - 4168

Type: Wijziging

Originele tekst:

Gemeenten hebben veel taken.
Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten.

Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen. Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren.

Aanpassing:

Zorgvuldige decentralisatie van taken. Gemeenten hebben veel taken. Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten. Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen. Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren. Ook wordt er kritisch naar het bestaande takenpakket gekeken, waarbij het Rijk kan kiezen ofwel afdoende financiering te verstrekken, ofwel de taak niet langer verplicht door gemeenten te laten uitvoeren. Voor nieuwe én bestaande taken geldt kortom: geen knaken, geen taken.

Toelichting:

Dit amendement behelst dat er realistisch vanuit het Rijk omgegaan wordt met het takenpakket van de gemeenten. Voor werkzaamheden die worden opgelegd moet een toereikende tarief betaald worden. En mocht er bij het Rijk te weinig geld zijn om voor die werkzaamheden te betalen, dan worden die ook niet opgelegd. Of in het geval van bestaande taken waar het Rijk niet toereikend voor wil/kan betalen, geschrapt. Dat is een heel redelijk uitgangspunt, net zoals het in het normale leven gaat. En wat ook in de bestuurlijke verhoudingen de norm moet worden. Hangt samen met amendementen Van Veller cs op 2748, 3139, 4157-4163. Bestuur pleit voor ingezetenenheffing in 2748.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 512

Sessie 1

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 2936 - 2936

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ook houden we het ov betaalbaar.

Aanpassing:

Het Rijk indexeert haar bijdragen aan de provincies.

Toelichting:

Juist om het OV betaalbaar te houden, indexeert het Rijk haar bijdragen aan de provincies. Daarmee houden we het OV aanbod haalbaar en betaalbaar.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden

doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden”

Amendement 513

Sessie 1

Indiener: Dylan Lichtenberg, Hugo Bellaart, Stephanie Onclin, Philip van Veller, Martin Wörsdörfer, Mark Marshall, Sophia de Keizer, René de Koff, Rolf van Wanrooij, Jeroen Verwoort, Rosmarijn Boender, Werner v

Netwerk: Zuidoost Utrecht

Regelnummers: 4157 - 4163

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We hechten aan goed functionerende decentrale overheden.

Een gezonde financiële positie van deze overheden is een belangrijk aandachtspunt voor het Rijk.

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

Dat kan worden bereikt door meerjarige afspraken te maken tussen het Rijk, de gemeenten en de provincies.

We onderzoeken of de diverse overheidstaken door de juiste bestuurslaag worden uitgevoerd.

Er moet minder gebruik gemaakt worden van specifieke uitkeringen, waarbij financiering geormerkt verstrekt wordt.

Zo hebben gemeenten meer autonomie bij de verdeling van gelden.

Aanpassing:

Achter 4163 toevoegen: De disbalans tussen de gemeentelijke financiën en de werkzaamheden die zij moeten uitvoeren moet worden opgelost. Dit omvat onder meer het terugdraaien van de opschalingskorting en toereikende financiering van de jeugdzorg en de rest van het sociaal domein.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting."

Amendement 514

Sessie 1

Indiener: Martin Wörsdörfer en Dylan Lichtenberg

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 4157 - 4157

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We hechten aan goed functionerende decentrale overheden.

Aanpassing:

Zeker in een tijd van afnemend vertrouwen in de overheid moeten onze inwoners kunnen rekenen op decentrale overheden die leveren.

Toelichting:

Gemeenten zorgen onder meer voor goede schoolgebouwen voor onze kinderen, liefdevolle zorg wanneer dat nodig is, genoeg handhaving en een schone, bereikbare en veilige leefomgeving met voldoende woningen. De mogelijkheden voor gemeenten om dit daadwerkelijk te realiseren is de afgelopen jaren echter zwaar onder druk komen te staan. Dit omdat de door het Rijk opgelegde taken en de daarvoor verstrekte financiën niet in balans zijn. Verder wordt de zogeheten opschalingskorting nog steeds ingeboekt, terwijl het beleid waarop die korting gebaseerd was al lang is ingetrokken. Dit is al langer gesignaleerd door de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur, en sinds kort ook erkend door het Rijk. Daarmee is de disbalans echter nog niet opgelost.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 515

Sessie 1

Indiener: Martin Wörsdörfer en Dylan Lichtenberg

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 4163 - 4163

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zo hebben gemeenten meer autonomie bij de verdeling van gelden.

Aanpassing:

De disbalans tussen de gemeentelijke financiën en de werkzaamheden die zij moeten uitvoeren moet worden opgelost. Dit omvat onder meer het terugdraaien van de opschalingskorting en toereikende financiering van de jeugdzorg en de rest van het sociaal domein.

Toelichting:

Gemeenten zorgen onder meer voor goede schoolgebouwen voor onze kinderen, liefdevolle zorg wanneer dat nodig is, genoeg handhaving en een schone, bereikbare en veilige leefomgeving met voldoende woningen. De mogelijkheden voor gemeenten om dit daadwerkelijk te realiseren is de afgelopen jaren echter zwaar onder druk komen te staan. Dit omdat de door het Rijk opgelegde taken en de daarvoor verstrekte financiën niet in balans zijn. Verder wordt de zogeheten opschalingskorting nog steeds ingeboekt, terwijl het beleid waarop die korting gebaseerd was al lang is ingetrokken. Dit is al langer gesignaleerd door de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur, en sinds kort ook erkend door het Rijk. Daarmee is de disbalans echter nog niet opgelost.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een

bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden”

Amendement 516

Sessie 1

Indiener: Petra Lepolder

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 3748 - 3751

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Versterken van de zorg.

We gaan door met de afspraken die we hebben gemaakt om de zorg te versterken.

Van (ziekenhuis)zorg tot ondersteuning vanuit gemeenten en daarbuiten moet er samengewerkt worden, dichtbij de patiënt.

Zorg moet makkelijk thuis of dichtbij georganiseerd kunnen worden zonder vast te draaien in wetten en regels.

Aanpassing:

Achter zin 3751: Het is daarnaast belangrijk dat de financiële schotten die een goede samenwerking nu in de weg staan, worden opgeheven. Dit mag leiden tot een aanpassing van het stelsel

Toelichting:

Samenwerking in de zorg loopt vast op de budgetten. Besparingen gerealiseerd door inzet van het ene budget, vallen binnen andere budgetten. Hierdoor is er onvoldoende “eigen belang” om mee te werken aan veranderingen die uiteindelijk op B.V. Nederland niveau tot besparing en/of verbeteringen leiden.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement gedeeltelijk over. De inhoud van het amendement past voor een deel goed bij regel 3753. Hierbij een suggestie: 'Tegenwerkende financiële prikkels en schotten pakken we aan.' De tekst over stelslaanpassingen wordt niet overgenomen. Dit staat haaks op het uitgangspunt in de inleiding dat we geen tijd moeten verliezen met stelseldiscussies, maar praktische verbeteringen moeten doorvoeren.

Amendement 517

Sessie 1

Indiener: Petra Lepolder

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 3724 - 3725

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dit alles vraagt ook om veranderingen in de organisatie van de zorg.

Laten we onze tijd niet verdoen aan stelseldiscussies, maar praktische verbeteringen doorvoeren.

Aanpassing:

Een praktische wijziging is dat we de financiering op regionaal niveau beter bij elkaar brengen, in lijn met de focus op regio-plannen

Toelichting:

Om op structurele basis domein overstijgend samen te kunnen werken is het nodig dat de diverse zorgwetten en de financiering hierachter veel beter op elkaar worden afgestemd of zelfs ontschot.

Op dit moment wordt domein overstijgende samenwerking bekostigd uit projectgelden/subsidies. In 2024 zou de wet Domein overstijgend samenwerking van kracht moeten gaan, maar deze lijkt vooral gericht te zijn op de bekostiging tussen zorgkantoor en gemeente en is naar mijn mening een behoorlijk bureaucratisch verhaal. Een echte persoonsvolgende bekostiging zoals Ockje Tellegen bij de begrotingsbehandeling VWS in oktober 2021 al voor pleitte, realiseer je hier niet mee. Met de toenemende vraag op de (ouderen) zorg, is het noodzakelijk dat de financiering de transformatie niet in de weg staat.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen de strekking van dit amendement overnemen. Een passende plek zou regel 3753 kunnen zijn: 'Tegenwerkende financiële prikkels en schotten pakken we aan.'

Amendement 518

Sessie 1

Indiener: 1. Alwin van Engelenburg 2. Karan Singh Bajwa

Netwerk: Thematisch Netwerk Sport en Bewegen

Regelnummers: 3844 - 3846

Type: Wijziging

Originele tekst:

Mensen met een beperking moeten makkelijk toegang hebben tot sporthulpmiddelen en de kwaliteit van zwemdiploma's verbeteren we.

We willen meer topsportevenementen naar Nederland halen en goed opgeleide trainers en coaches leveren de beste topsporters af.

Matchfixing, doping en misbruik pakken we aan.

Aanpassing:

opgeleide trainers en coaches leveren de beste topsporters af en moeten daarom meer carrière perspectieven krijgen. Matchfixing, doping en fysiek en verbaal misbruik pakken we aan. De kennis over deze bedreigingen voor de sport willen we in één onafhankelijke autoriteit samenbundelen.

Toelichting:

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement gedeeltelijk over. Het bieden van carrièreperspectieven is niet primair een taak van de overheid. Het bundelen van kennis over maatschfixing, doping, fysiek en verbaal misbruik onder één onafhankelijke autoriteit nemen we over.

Amendement 519

Sessie 1

Indiener: Lex van Eijndhoven, Pepijn van den Hoogenband en Ad Antonisse

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3886 - 3887

Type: Schrappen

Originele tekst:

Ook wordt het pgb voortaan alleen ingezet voor zorg.

Ondersteuning moet gemakkelijk in natura te regelen zijn via de gemeente.

Aanpassing:

Regels schrappen

Toelichting:

Als zorg en begeleiding qua financiering uit elkaar getrokken worden en voor het gemeentelijke deel ook nog geldt dat het in natura moet, dan kunnen veel budgethouders niet meer die 24/7 regie die past bij hun persoonlijke leefsituatie voor elkaar krijgen, hetgeen weer onevenredige druk neerlegt bij de mantelzorgers.

De toename van bureaucratie die dit daarnaast voor betrokkenen betekent (twee instanties waarmee afspraken gemaakt moeten worden in plaats van één) past ook niet bij de belofte van het verkiezingsprogramma dat de menselijke maat terug moet komen.

De maatregel betekent een toename van mensen die niet meer thuis kunnen blijven. Daarmee groeit de druk op residentiële zorg met vermoedelijk per saldo hogere uitgaven en meer schaars zorgpersoneel.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement gedeeltelijk over. De VVD hecht aan het pgb, maar wil wel benadrukken dat pgb primair een zorginstrument zou moeten zijn. Op dit moment werkt pgb-inzet voor ondersteuning veel misbruik in de hand. Het bieden van goede maatwerkvoorzieningen ter ondersteuning van de participatie en zelfredzaamheid aan ingezetenen van een gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn is een nadrukkelijke taak die gemeenten hebben op grond van de Wmo2015. Mensen moeten niet noodgedwongen gebruik moeten maken van een pgb omdat gemeenten hun ondersteuningstaken niet op orde hebben. Daar willen we wat aan doen. Een alternatief tekstvoorstel bij regel 3886-3887 zou kunnen zijn: We bevorderen dat pgb voornamelijk ingezet wordt voor zorg. Ondersteuning moet makkelijker in natura via gemeenten geregeld kunnen worden. We zorgen ervoor dat gemeenten zich nadrukkelijk aan deze verantwoordelijkheid houden.'

Amendement 520

Sessie 1

Indiener: Marieke van Gastel, Floris van Wanrooij, Len Snelders

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 3884 - 3889

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Persoonsgebonden budget zoals het bedoeld is.

We willen dat wanneer iemand zelf in staat is om het pgb te beheren, diegene een pgb krijgt.

Ook wordt het pgb voortaan alleen ingezet voor zorg.

Ondersteuning moet gemakkelijk in natura te regelen zijn via de gemeente.

We maken het eenvoudiger om fraude aan te pakken.

Aanpassing:

Het persoonsgebonden budget moet terug naar de oorspronkelijke bedoeling. Voor eigen regie van mensen die levensbreed en levenslang afhankelijk zijn van hulp. Het geeft hen de mogelijkheid om die hulp naar eigen behoefte in te vullen, om zelf hulpverleners te kiezen en zorg en ondersteuning te krijgen op de plek en tijd waarop zij het nodig hebben. We willen dat wanneer iemand zelf in staat is om het pgb te beheren, diegene een pgb krijgt. We maken het eenvoudiger om fraude aan te pakken.

Toelichting:

Het pgb is een waardevol instrument ooit geïnitieerd door de VVD. De tekst die er nu staat dekt de lading niet en doet geen recht aan het liberale gedachtegoed waar dit instrument echt bij past. Het pgb is essentieel voor mensen met een levenslange zorgvraag die eigen regie voeren over hun leven en door juist zorg en ondersteuning vanuit een pgb mee kunnen doen in de maatschappij.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement gedeeltelijk over. De VVD ziet net als de indiener de meerwaarde van het pgb, dat zullen we extra onderstrepen. We willen wel benadrukken dat pgb primair een

zorginstrument zou moeten zijn. Op dit moment werkt pgb-inzet voor ondersteuning veel misbruik in de hand. Het bieden van goede maatwerkvoorzieningen ter ondersteuning van de participatie en zelfredzaamheid aan ingezetenen van een gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn is een nadrukkelijke taak die gemeenten hebben op grond van de Wmo2015. Mensen moeten niet noodgedwongen gebruik moeten maken van een pgb omdat gemeenten hun ondersteuningstaken niet op orde hebben. Daar willen we wat aan doen. Een alternatief tekstvoorstel bij regel 3886-3887 zou kunnen zijn: We bevorderen dat pgb voornamelijk ingezet wordt voor zorg. Ondersteuning moet makkelijker in natura via gemeenten geregeld kunnen worden. We zorgen ervoor dat gemeenten zich nadrukkelijk aan deze verantwoordelijkheid houden.'

Amendement 521

Sessie 1

Indiener: Hans Rijnierse

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 3702 - 3702

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Misstanden door substitutie van werknemers door ZZP'ers moeten worden tegengegaan, vooral in (semi-)publieke sectoren zoals zorg en onderwijs.

Toelichting:

De kosten van zorg worden door deze misstanden met miljarden euro's verhoogd.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Niet iedere vorm van zelfstandig ondernemerschap in publieke sectoren is een misstand, maar het is wel belangrijk dat de kosten bij de inhuur van extern personeel onder controle worden gehouden. Tekstsuggestie bij regelnr. 3882: "Ook met oog voor de soms nadelige gevolgen van teveel zzp'ers in de zorg".

Amendement 522

Sessie 1

Indiener: Prof. Jan Keunen, oogarts

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3740 - 3740

Type: Schrappen

Originele tekst:

Als zorg niet bijdraagt of niet past binnen de wensen van de patiënt, doen we het niet.

Aanpassing:

Regel schrappen

Toelichting:

De zin is tekstueel en inhoudelijk verwarrend. Waar slaan de woorden 'Als zorg niet bijdraagt aan ... op'? En wat doen we niet als het 'niet past in de binnen de wensen van de patiënt'? In de WGBO is al trefzeker wettelijk geregeld dat zonder instemming van de patiënt geen behandeling kan worden uitgevoerd. Bij gebrek aan duidelijkheid schrappen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over, in die zin, dat genoemde zinssnede duidelijkheid behoeft. De VVD wil in haar verkiezingsprogramma werken aan passende zorg die bijdraagt aan kwaliteit van leven. De Nederlandse Zorgautoriteit heeft een aantal principes genoemd waar passende zorg aan moet voldoen (doelmatige inzet van effectieve zorg, passende zorg komt samen met de patiënt tot stand, het is de juiste zorg op de juiste plek en gaat over gezondheid in plaats van ziekte). De principes van passende zorg stellen patiënten in staat om voor passende zorg te kiezen. Patiënten zijn zich ervan bewust dat verschillende (behandel)opties mogelijk zijn, die kunnen leiden tot verschillende uitkomsten en mogelijk tot verschillende kosten. Dat betekent soms ook dat niets doen beter is dan behandelen. De genoemde zin zal dan ook verduidelijkt worden met de volgende suggestie: 'Als de zorg niet bijdraagt aan de kwaliteit van leven voor de patiënt, of past bij diens wensen, moeten we het niet doen'.

Amendement 523

Sessie 1

Indiener: Petra Lepolder

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 3745 - 3746

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We gaan met de samenleving in gesprek over de keuzes die we (moeten) maken om deze uitdagingen het hoofd te bieden.

Denk bijvoorbeeld aan de beste manier om de ouderenzorg te organiseren.

Aanpassing:

Achter zin 3746: Er zal een maatschappelijk debat gevoerd moeten worden hoeveel een extra levensjaar mag kosten.

Toelichting:

De medische wetenschap heeft zo'n vlucht genomen dat we heel veel mensen beter kunnen maken of een kwalitatief goed leven kunnen leiden ondanks hun ziekte of beperking. Aan deze medische zorg hangt ook een prijskaartje. Een prijs die wij collectief als inwoners van Nederland dragen. Er zijn medische interventies die niet bijdragen aan herstel of kwaliteit van leven, maar worden uitgevoerd "omdat het kan" of omdat het gevoel bestaat "er recht op te hebben". Wij moeten met elkaar het debat voeren en besluiten nemen hoeveel een extra levensjaar de maatschappij mag kosten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen de strekking van dit amendement overnemen. We willen wel benadrukken dat het hier om extra levensjaren in goede gezondheid gaat.

Amendement 524

Sessie 1

Indiener: Albertine Nube

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 3754 - 3754

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Kwaliteit van zorg en wonen.

Aanpassing:

Er is een transitie gaande van verpleeghuiszorg naar zorg in de thuissituatie. De overheid moet deze transitie faciliteren en deze waarn nodig financieel ondersteunen. Bijvoorbeeld door bevordering van subsidiëring van CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) en andere woonvormen. (Stimuleringsregeling wonen en zorg).

Toelichting:

Toegevoegde tekst spreekt voor zichzelf.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen de strekking van dit amendement overnemen, maar niet ingaan op het stimuleren van subsidiëring van specifieke vormen van projectontwikkeling. Tekstsuggestie einde regel 3758: 'We geven ook ruimte aan wooninitiatieven vanuit de samenleving zelf'

Amendement 525

Sessie 1

Indiener: Marieke van der Plas, Mirjam de Blécourt, Remco Yizhak Cooremans

Netwerk: Thematisch Netwerk Justitie en Veiligheid

Regelnummers: 3770 - 3771

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Sterke (basis)zorg en ondersteuning dichtbij

Aanpassing:

Zorgvuldige keuze voor abortus: Er gaat een symbolisch negatieve werking uit van abortus in het wetboek van strafrecht. Dat is onwenselijk. Natuurlijk moet er strafrechtelijk ingegrepen kunnen worden als een vrouw wordt gedwongen tot een abortus of als er geen sprake is van een weloverwogen keuze. Daar bieden zorgwetgeving en het strafrecht in algemene zin ruimte voor.

Toelichting:

Het recht op abortus staat internationaal onder druk. In verschillende landen wordt het recht op abortus beperkt. In Nederland heeft dat tot een nieuwe roep geleid om abortus uit het strafrecht te halen (zoals in een aantal landen al het geval is). De fractie van de VVD zei daar het volgende over: "De VVD vindt ook dat abortus een recht is en geen misdrijf. Dit recht zullen wij vol overtuiging blijven verdedigen" Dit wordt alleen nog niet weerspiegeld in het programma. Met bovenstaande formulering doen wij recht aan de liberale waarden, respecteren we de persoonlijk levenssfeer van de vrouw en komen we tegemoet aan het sentiment in de samenleving dat abortus niet in het strafrecht thuishoort. Tegelijkertijd benadrukken we ook dat de balans in de wetgeving moet blijven bestaan, de keuze zorgvuldig en weloverwogen moet en vrouwen wel expliciet tegen dwang beschermd moeten worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Momenteel is het in Nederland zo geregeld dat een arts niet strafbaar is als de zwangerschapsafbreking plaatsvindt in een ziekenhuis of kliniek met een vergunning onder de Wet afbreking zwangerschap (Wafz). De huidige wettelijke constructie staat goede en toegankelijke abortuszorg niet in de weg, zo blijkt uit de tweede wetsevaluatie van de Wafz. Op dit moment wordt door de regering in kaart gebracht over wat de gevolgen voor de abortuspraktijk zijn als abortus uit het wetboek van strafrecht wordt gehaald. Wij zullen een wegging maken als de feiten van dit onderzoek bekend zijn.

Amendement 526

Sessie 1

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Marieke Verlaan, Ine Hellwig, Ton Poos
Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3782 - 3782
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Extra bullet toevoegen: Geen concurrentie maar samenwerking van aanbieders ouderenzorg en ambulante ggz in kader efficiëntie (bijv 1 partij in de wijk en niet 5 verschillende maar ook personele inzet). Versoepeling ACM spelregels, laat aanbieders samenwerken/verdelen. Met de garantie dat inzet zorg, indien nodig, beschikbaar is. Keuze vrijheid of keuze mogelijkheid (kiezen uit twee is ook een keuze).

Toelichting:

Met name op gebied van ouderenzorg zijn momenteel te veel aanbieders per wijk wat samenwerking en efficiëntie in de weg staat. Door aanbieders onderling toe te staan om afspraken te maken over verdeling van werkgebieden wordt de zorg efficiënter ingericht (denk aan meerdere auto's van verschillende thuiszorgorganisaties die rondrijden binnen dezelfde straat). Ook samenwerking met ketenpartners wordt makkelijker als er niet onbeperkt veel zorgorganisaties zijn waarmee bijvoorbeeld huisartsenpraktijken binnen de wijk moeten afstemmen. Zorg ervoor dat zorgaanbieders verantwoordelijk worden binnen een gebied zorg te leveren indien noodzakelijk.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement gedeeltelijk over. Er kan al, ook met de regels van de ACM, op verschillende manieren samengewerkt worden in de zorg. Bijvoorbeeld samenwerking om voordelen te behalen op de kwaliteit, innovatie en betaalbaarheid van de zorg. De VVD vindt het wel belangrijk dat er een stimulans blijft voor kwaliteitsverbetering, betaalbaarheid en innovatie. We gaan door met de afspraken die gemaakt zijn in het Integraal Zorgakkoord (regel 3749), waarin samenwerking ook bevorderd wordt, oa in de acute zorg. De strekking van het amendement krijgt verder gestalte in de alinea onder regel 3918 'verantwoordelijkheid voor toegankelijke en goede zorg'. We zullen in deze alinea benadrukken dat we samenwerking bevorderen.

Amendement 527

Sessie 1

Indiener: Marieke Verlaan, Ine Hellwig, Ton Poos
Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3782 - 3782
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Extra bullet toevoegen:
meer ruimte voor regionale zorgnetwerken: Per wijk of kern herkenbaar en toegankelijk organiseren van de eerstelijnszorg: huisarts, wijkverpleegkundige en sociaal werk. Voor iedereen een vaste huisarts, dit leidt tot bewezen betere en goedkopere zorg maar is niet meer overal vanzelfsprekend, onderken het belang van en versterk laagdrempelige toegankelijke huisartsenzorg. Zorgvraag zoveel mogelijk laten 'afbuigen' en oppakken in het sociaal-maatschappelijke domein. Investeren in preventie, onder meer door leefbare wijken en kernen. Meerjarencontracten met gemeenten, zorgkantoor en verzekeraars geënt op samenwerking als partners. Per regio een preferente verzekeraar, inkoop samen met de regiogemeenten om zo te starten met "lokaal" organiseren. Kom tot een visie op een stelsel wat lokaal verankerde laagdrempelige platforms creëert, platforms waarbij zicht en toezicht vóór en dóór de gemeenschap is. Maak daarmee sociaal technologische innovaties

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

op buurt/wijk en gemeenteniveau mogelijk. Een meer uitgesproken aanpak gericht op zelfzorg, samenredzaamheid en zelfstandigheid. Zorg begint altijd bij zelfzorg.

Toelichting:

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We zullen dit amendement deels overnemen. Regionale samenwerking krijgt onder meer gestalte in het Integraal Zorgakkoord. We stellen in ons vkp door te gaan met deze afspraken (regel 3749). In die lijn zullen we het amendement dan ook gestalte geven in regel 3782. Het aanwijzen van een preferente verzekeraar per regio gaat in tegen de contracteervrijheid tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars; een belangrijke pijler onder ons zorgstelsel. Dit zullen we niet overnemen. Voor iedereen een vaste huisarts is iets waar we naar streven, maar niet kunnen beloven. Meerjarige contracten geven meer zekerheid, maar mogen niet leiden tot situaties waarin het contract met een aanbieder die slechte kwaliteit van zorg levert niet ontbonden kan worden. Ook nieuwe zorgaanbieders moeten toe kunnen treden,

Amendement 528

Sessie 1

Indiener: Marieke Verlaan, Ine Hellwig, Ton Poos

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3782 - 3782

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

regionale WMO regels in plaats van lokale

Toelichting:

zorgaanbieders leveren vaak zorg verspreid over meerdere gemeenten en hebben last van verschillende financieringsvoorwaarden. Zorg ervoor dat WMO landelijke kaders worden bepaald zodat voorwaarden voor aanvragen niet verschillend zijn tussen gemeenten. Dit scheelt ontzettend veel tijd die besteed kan worden aan directe patientenzorg in plaats van administratieve rompslomp.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We ontraden dit amendement. We willen niet ingrijpen in de (financiële) beleidsvrijheid van gemeenten, maar willen wel bevorderen dat gemeenten zoveel mogelijk afstemming zoeken over financieringsvoorwaarden.

Amendement 529

Sessie 1

Indiener: Marieke Verlaan, Ine Hellwig, Ton Poos

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3792 - 3793

Type: Wijziging

Originele tekst:

Gegevens moeten makkelijker en veilig kunnen worden uitgewisseld tussen jou en je zorgverlener en tussen zorgverleners onderling.

Privacy is belangrijk, maar moet niet leiden tot situaties waarin het leven van patiënten in gevaar komt.

Aanpassing:

Dit helpt ook bij het verbeteren van je gezondheid. Gegevens moeten makkelijker en veilig kunnen worden uitgewisseld tussen jou en je zorgverlener en tussen zorgverleners onderling. Opt out in plaats van opt in zoals tijdens de corona crisis, ook voor planbare zorg. Privacy is belangrijk, maar moet niet leiden tot situaties waarin het leven van patiënten in gevaar komt

Toelichting:

Verbeteren van overdracht van medische gegevens wordt meestal besproken in kader van spoedzorg. Maar juist ook binnen planbare zorg is uitwisselen van gegevens belangrijk. Zorg ervoor dat mensen de keuze hebben om hun gegevens niet uit te wisselen, zonder dat deze keuzevrijheid beperkend is voor alle burgers. bijvoorbeeld in het licht van medicatiefouten en zware risico's die hiermee samenhangen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Goede voorbeelden uit de coronacrisis als het gaat om gegevensuitwisseling moeten we overnemen. Dat gaat breder dan een opt-out. De volgende tekstsuggestie wordt daarom voorgesteld: 'Dit helpt ook bij het verbeteren van je gezondheid. Gegevens moeten makkelijker en veilig kunnen worden uitgewisseld tussen jou en je zorgverlener en tussen zorgverleners onderling. Goede voorbeelden uit de coronacrisis maken we standaard. Privacy is belangrijk, maar moet niet leiden tot situaties waarin het leven van patiënten in gevaar komt

Amendement 530

Sessie 1

Indiener: Wouter Hoge, Marieke Verlaan

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3806 - 3810

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Minder handen aan het bureau, meer aan het bed.

De stappen om regeldruk te verminderen zijn nog lang niet groot genoeg.

We nemen landelijk de regie om de zorg stevig te vereenvoudigen, zoals het versimpelen van verantwoordings-eisen van verzekeraars en schrappen van dubbele uitvragen door toezichthouders. Digitale zorgdiensten en technologie die de zorg beter inrichten, kwaliteit van leven verbeteren of werk uit handen nemen maken we definitief onderdeel van de zorgverlening.

We bevorderen no-showbeleid om het aantal afspraken dat niet nagekomen wordt tegen te gaan.

Aanpassing:

De stappen om regeldruk te verminderen zijn nog lang niet groot genoeg. We nemen landelijk de regie om de zorg stevig te vereenvoudigen, zoals het versimpelen van verantwoordings-eisen van verzekeraars en het schrappen van dubbele uitvragen door toezichthouders. We gaan samen met het werkveld het huidige tuchtrecht evalueren en herzien. Zorgverleners worden momenteel onnodig belast door 75 tot 90 procent ongegronde klachten met wel een grote langdurige psychische belasting wat niet in verhouding staat tot het beoogde leereffect. Digitale zorgdiensten en technologie die de zorg beter inrichten, kwaliteit van leven verbeteren of werk uit handen nemen maken we definitief onderdeel van de zorgverlening. We bevorderen no-showbeleid om het aantal afspraken dat niet nagekomen wordt tegen te gaan.

Toelichting:

Overwegende dat:

- Veel klachten van cliënten ongegrond worden verklaard, maar wel een hele lange tijd een emotioneel beslag leggen op een zorgverlener of zorgorganisatie;
- Het doel van het medisch tuchtrecht is om te leren van fouten maar de huidige administratieve, tijds- en psychische belasting voor de zorgverlener in de meeste gevallen disproportioneel is;
- Sommige cliënten het klachtenrecht veelvuldig gebruiken zonder hierin in het gelijk te worden gesteld en waar dit gebruik dan ook lijkt op inzet als een drukmiddel of een roep om aandacht;

- Een klacht voor een zorgverlener of zorgorganisatie een heftige gebeurtenis is die het vermogen tot innovatie/risiconeming en werkplezier kan wegnemen;
- Om mogelijke klachten te voorkomen soms door zorgorganisaties interne regels worden bedacht voor situaties die nauwelijks of nooit voor zullen komen, maar die wel een dagelijkse administratieve belasting betekenen;
- Het medisch tuchtrecht onvoldoende aansluit op de nieuwe klachtenwet en de praktijk van het steeds meer in zorgketens werken in plaats van individueel;
- In ieder geval gekeken zal moeten worden naar versteviging van de positie van de aangeklaagde, het beperken van de toegankelijkheid van het tuchtrecht (alleen door de geschilleninstanties gegrond verklaarde klachten, dan wel alleen door IGJ) en het verbeteren van het leereffect op basis van statistische analyses in plaats van het individu;
- Een optimalisatie van het tuchtrecht kan leiden tot minder administratieve druk, minder lange procedures en meer werkplezier voor hulpverleners;

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Het is goed om te evalueren of het huidige tuchtrecht nog voldoet en of eventuele wijzigingen nodig zijn. Een tekstvoorstel na regel 3808 zou kunnen zijn: 'We evalueren het huidige tuchtrecht en als daar aanleiding toe is stellen we wijzigingen voor.'

Amendement 531

Sessie 1

Indiener: Marieke Verlaan, Ine Hellwig, Ton Poos,

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3808 - 3808

Type: Wijziging

Originele tekst:

We nemen landelijk de regie om de zorg stevig te vereenvoudigen, zoals het versimpelen van verantwoordingseisen van verzekeraars en schrappen van dubbele uitvragen door toezichthouders.

Aanpassing:

Minder handen aan het bureau, meer aan het bed. De stappen om regeldruk te verminderen zijn nog lang niet groot genoeg. We nemen landelijk de regie om de zorg stevig te vereenvoudigen, zoals het versimpelen van verantwoordingseisen van verzekeraars en schrappen van dubbele uitvragen door toezichthouders en het definitief afschaffen van de jaarverantwoordingsplicht (wtza) voor huisartsenpraktijken

Toelichting:

wtza geeft jaarverantwoordingsplicht waar onevenredig veel tijd voor wordt gevraagd van kleine zorgaanbieders zoals huisartsenpraktijken. deze wetgeving is voor huisartsenpraktijken nu opgeschort topt 2025 maar geef hier helderheid over voor de toekomst, en laat hiermee duidelijk zien dat we huisartsen echt zien als basis van goede zorg en hun tijd aan zorg besteed kan worden en niet administratie

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. De VVD vindt dat daar waar publiek geld besteed wordt, ook een vorm van verantwoording dient te zijn. De VVD wil dat waar grote sommen geld onrechtmatig verdiend worden aan de zorg, dit hard aangepakt wordt, evenals woekerprijzen en woekerwinsten. Echter, de goeden mogen hierbij niet leiden onder de kwaden in de vorm van onnodige en dubbele verantwoordingseisen. Dit voornemen krijgt gestalte in regel 3902, en zal nogmaals benadrukt worden in regel 3808.

Amendement 532

Sessie 1

Indiener: Prof. Jan Keunen, oogarts

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3830 - 3832

Type: Schrappen

Originele tekst:

* Medisch-specialisten nemen verantwoordelijkheid.

Medisch-specialisten hebben een verantwoordelijkheid in het werken aan passende zorg en aanpakken van perverse prikkels.

Als zij die verantwoordelijkheid onvoldoende nemen komen we met regelgeving zodat medisch-specialisten in loondienst gaan.

Aanpassing:

Schrappen van deze regels

Toelichting:

1. Zonder bewijs wordt gesteld dat de beroepsgroep van medisch specialisten pervers handelt;
2. 25.000 Medisch specialisten worden door de VVD weggezet als zorgprofessionals zonder verantwoordelijkheidsgevoel;
3. Ongefundeerde uitlatingen horen niet thuis in het concept verkiezingsprogramma van een fatsoenlijke politieke partij.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van het amendement over. Het is nadrukkelijk nooit de bedoeling geweest dat deze alinea gelezen wordt als het wegzetten van een groep zorgprofessionals zonder verantwoordelijkheidsgevoel. De VVD vindt dat iedereen, zowel overheid als het zorgveld, een verantwoordelijkheid heeft in het werken aan passende zorg, en het tegengaan van perverse prikkels. De betreffende zinnsneden worden geschrapt en vervangen door de volgende tekst: 'Verantwoordelijkheid nemen voor passende zorg. Overheid en zorg hebben een verantwoordelijkheid in het werken naar passende zorg en het aanpakken van perverse prikkels. We willen dat iedereen deze verantwoordelijkheid neemt en stimuleren extra waar nodig.'

Amendement 533

Sessie 1

Indiener: Prof. Jan Keunen, oogarts

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3833 - 3833

Type: Schrappen

Originele tekst:

We verkleinen de kloof tussen medisch-specialisten, artsen en verpleegkundigen op de werkvloer.

Aanpassing:

Regel schrappen

Toelichting:

1. In geen enkel wetenschappelijk rapport staat dat op de werkvloer sprake is van een kloof tussen medisch specialisten, artsen en verpleegkundigen;
2. Dat de onderlinge samenwerking beter kan, is iets anders dan zonder bewijs te stellen dat er een kloof zou zijn;
3. Ongefundeerde onjuiste aanbevelingen horen niet thuis in het concept verkiezingsprogramma van een fatsoenlijke politieke partij;
4. De oproep tot meer samenwerking tussen zorgprofessionals op de werkvloer is overbodig door het dit jaar in het parlement aangenomen VVD initiatiefvoorstel Ellemeet-Tielen dat hierin reeds voorziet.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over in die zin dat we onderkennen dat de passage duidelijkheid behoeft. De genoemde passage zal gewijzigd worden met de volgende suggestie: 'We verbeteren de gelijkwaardigheid en verkleinen de verschillen tussen medisch-specialisten, artsen en verpleegkundigen'.

Amendement 534

Sessie 1

Indiener: 1. Alwin van Engelenburg 2. Karan Singh Bajwa

Netwerk: Thematisch Netwerk Sport en Bewegen

Regelnummers: 3843 - 3843

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We willen sport- en beweegprogramma's voor senioren zodat zij betrokken raken bij sportverenigingen en willen dat werkgevers en werknemers meer afspraken maken over ruimte voor sport en bewegen.

Aanpassing:

We willen sport- en beweegprogramma's voor senioren zodat zij betrokken raken bij sportverenigingen en willen dat werkgevers en werknemers meer afspraken maken over ruimte voor sport en bewegen. We ondersteunen onze sportverenigingen en onze unieke sportinfrastructuur.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Ondersteunen kan op veel verschillende manieren, zoals aanpak van regeldruk.

Amendement 535

Sessie 1

Indiener: 1. Alwin van Engelenburg 2. Karan Singh Bajwa

Netwerk: Thematisch Netwerk Sport en Bewegen

Regelnummers: 3846 - 3846

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Matchfixing, doping en misbruik pakken we aan.

Aanpassing:

Matchfixing, doping en misbruik pakken we aan. Door de coronacrisis is het voor iedereen duidelijk geworden dat vitaliteit een belangrijke rol speelt in de preventie en het percentage morbiditeit tijdens een pandemie. Iedere euro geïnvesteerd in sport en bewegen levert 2,7 euro op in maatschappelijke waarde, bijvoorbeeld in vermeden zorg en mentale gezondheid. Wij zien de noodzaak van een gezond Nederland en daarom willen wij 250 miljoen investeren in sport en bewegen.

Toelichting:

Iedere euro geïnvesteerd in sport en bewegen levert 2,7 euro op in maatschappelijke waarde. Daarom moet er meer geïnvesteerd worden (250 miljoen) in sport en bewegen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We ontraden dit amendement. De VVD steunt investeringen, maar een grootschalige extra investering in de sportbegroting gaat ten koste van investeringen in volksgezondheid, veiligheid, defensie en belastingverlaging voor middeninkomens.

Amendement 537

Sessie 1

Indiener: Houben, Keunen, Mohr

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3917 - 3917

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

3917 witregel

* Doelmatige en kosteneffectieve preventie. De maatschappelijke baten van preventie blijven buiten beeld zolang uitsluitend naar de zorgkosten wordt gekeken. Daardoor zetten we preventie onnodig op achterstand. Waar levert een geïnvesteerde Euro de meeste gezondheidswinst op? In veel gevallen zal het antwoord preventie zijn.

Toelichting:

1. Bij het evalueren van preventiebeleid wordt door het CPB onvoldoende rekening gehouden met de economische waarde van de herwonnen arbeidsproductiviteit door uitstel van veelvoorkomende ziekten in de beroepsbevolking en onder de groeiende groep mantelzorgers.
2. Door te focussen op zorgkosten rekent Nederland zich arm met preventie. De maatschappelijke baten van preventie blijven namelijk buiten beeld, evenals de reële winst op korte en middellange termijn. Hierdoor zetten we preventie onnodig op achterstand ten opzichte van de curatieve zorg. Hier wordt wel naar kosteneffectiviteit gekeken bij de invoering en vergoeding van een nieuwe behandeling. Door ook bij preventie naar kosteneffectiviteit te kijken ontstaat een eerlijke vergelijking: waar levert een euro de meeste gezondheidswinst op, in de zorg of bij preventie? In veel gevallen zal het antwoord preventie zijn.
3. Op deze manier moeten we ook de bijdrage van preventie aan de betaalbaarheid van de zorg zien. Meer inzetten op preventie zal niet in één klap een einde maken aan de voortdurende groei van de zorguitgaven. Maar het kan wel helpen onze gezondheidseuro's zo rendabel mogelijk te besteden.
(Van 't Land, Mierau "Preventie levert veel meer op dan gedacht" MC 27-28, 8 juli 2022)

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. De VVD vindt ook dat preventie over domeinen heen gaat. Gezondheidsproblemen kunnen ook voorkomen worden door inzet in andere domeinen. Dit zullen we benadrukken in de tekst. Bezien wordt of een toevoeging na regel 3917 het meest passend is, of een toevoeging onder de paragraaf 'een gezond, sportief en fit Nederland' (vanaf regel 3840). Een tekstvoorstel zou kunnen zijn: 'doelmatige preventie: 'Bij gezondheidspreventie moet breder samengewerkt worden dan binnen het zorgdomein alleen. Soms kunnen gezondheidsklachten ook door bijvoorbeeld schuldenproblematiek veroorzaakt worden. Bij maatregelen ligt er daarom ook een verantwoordelijkheid bij andere domeinen. We onderzoeken hoe we de kosten en baten van preventie breder inzichtelijk kunnen maken.'

Amendement 538

Sessie 1

Indiener: Wouter Hoge

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3928 - 3930

Type: Schrappen

Originele tekst:

* Bekostigen op basis van resultaat.

We willen ervoor zorgen dat zorgverleners beloond worden op basis van het behaalde resultaat voor de patiënt, en niet op de hoeveelheid behandelingen.

Ook willen we dat voor de patiënt duidelijk is wat de behandeling inhoudt, wat de kosten zijn, welke resultaten er behaald zijn en wat eventuele alternatieven zijn, ook als dat betekent niet-behandelen.

Aanpassing:

Schrappen: Bekostigen op basis van resultaat. We willen ervoor zorgen dat zorgverleners beloond worden op basis van het behaalde resultaat voor de patiënt, en niet op de hoeveelheid behandelingen.

Ook willen we dat voor de patiënt duidelijk is wat de behandeling inhoudt, wat de kosten zijn, welke resultaten er behaald zijn en wat eventuele alternatieven zijn, ook als dat betekent niet behandelen.

Toelichting:

Overwegende dat:

- Het betalen van zorgverleners op basis van resultaat bij de patiënt ertoe kan leiden dat zorgorganisaties gaan selecteren aan de poort. De patiënten met een wat kleinere kans op resultaat worden dan geweigerd, waardoor niemand die groep nog wil helpen.
- Het vaak onduidelijk is wat resultaat voor een patiënt betekent en voor wie dat resultaat wenselijk is. Als je bijvoorbeeld resultaat meet in de zin van extra levensjaren, dan zou dat pas jaren later kunnen worden berekend wat erg lastig is, maar in hoeverre telt dan mee dat iemand misschien juist veel minder kwaliteit van leven had of na de behandeling juist hele hoge zorgkosten had bij een andere zorgpartij omdat teveel naar de korte termijn is gekeken? Of je krijgt geen beloning omdat je een onnodige behandeling in samenspraak met de patiënt hebt voorkomen en dus geen resultaat hebt? Omdat dit bijna onmogelijk te definiëren is en waarschijnlijk onwenselijk is, is het niet verstandig dit item op te nemen in een verkiezingsprogramma. Het zal heel veel kritiek gaan geven van mensen werkzaam in de zorgsector waarschijnlijk en leiden tot een onwaarschijnlijke hoeveelheid bureaucratie en micromanagement.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen het amendement deels over. Het onderdeel 'bekostiging op basis van resultaat. We willen ervoor zorgen dat zorgverleners beloond worden op basis van het behaalde resultaat voor de patiënt, en niet op de hoeveelheid behandelingen' wordt vervangen door: 'We nemen verkeerde productieprikkel in de bekostiging weg. Financiering van zorg moet niet meer volume gedreven zijn, maar rekening houden met de uitkomsten voor patiënten', in lijn met het verkiezingsprogramma van 2021. De zinnen 'Ook willen we dat voor de patiënt duidelijk is wat de behandeling inhoudt, wat de kosten zijn, en welke resultaten er behaald zijn en wat eventuele alternatieven zijn, ook als dat bekend niet behandelen' blijven staan. Het schrappen van deze zinssneden staat namelijk haaks op het uitgangspunt dat de VVD de positie van de patiënt in het 'samen beslissen' wil versterken (vanaf regel 3703).

Amendement 539

Sessie 1

Indiener: Ingrid de Caluwé

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3943 - 3943

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Betaalbare en beschikbare genees- en hulpmiddelen.

Aanpassing:

Toevoegen: Patiënten moeten zo snel mogelijk toegang krijgen tot innovatieve medicijnen en niet de dupe worden van langdurige of opeenvolgende onderhandelingstrajecten.

Toelichting:

Een Europese onderhandeling over medicijnen mag er niet toe leiden dat de onderhandeling daarna op nationaal niveau nog eens dunnetjes wordt overgedaan. Het moet zijn óf Europees, óf nationaal. Anders moeten patiënten nog veel langer wachten op de innovatieve medicijnen die zij nodig hebben.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. De VVD wil dat we een sterkere onderhandelingspositie hebben tegenover de farmaceutische industrie; samenwerking op Europees niveau helpt daarbij. Onnodige dubbele onderhandelingen moeten uiteraard voorkomen worden. De fabrikanten hebben echter ook een verantwoordelijkheid in de voorspoedigheid van onderhandelingen over de prijzen van geneesmiddelen. voorgesteld wordt om aan het eind van regel 3945 toe te voegen: 'We bevorderen een voorspoedig onderhandelingsproces, en onderzoeken maatregelen die hieraan bijdragen.'

Amendement 540

Sessie 1

Indiener: Monique van Deursen

Netwerk: Wassenaar

Regelnummers: 3962 - 3962

Type: Wijziging

Originele tekst:

We versterken de rol van de ouders door vrijwillige vormen van ondersteuning bij opvoedkundige taken breed beschikbaar te maken.

Aanpassing:

Opvoeden is een taak en verantwoordelijkheid van de ouders waarbij we de rol van de ouders versterken door vrijwillige vormen van ondersteuning bij opvoedkundige taken breed beschikbaar te maken.

Toelichting:

Zin spreekt voor zich.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met deze toevoegen dat naast ouders ook verzorgers verantwoordelijk kunnen zijn voor de opvoeding, om ook gezinnen zonder ouders te betrekken. Tekstsuggestie: "Opvoeden is een taak en verantwoordelijkheid van de ouders en verzorgers waarbij we de rol van de ouders en verzorgers versterken door vrijwillige vormen van ondersteuning bij opvoedkundige taken breed beschikbaar te maken."

Amendement 541

Sessie 1

Indiener: Nick Ottens

Netwerk: Amsterdam

Regelnummers: 3976 - 3976

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zodat mensen die zware mentale zorg vragen en hulp hard nodig hebben die ook krijgen.

Aanpassing:

Thuisweek van cannabis wordt onder strikte voorwaarden legaal voor eigen medicinaal gebruik.

Toelichting:

Cannabis kan pijn verlichten bij patiënten die lijden aan multiple sclerose, spierkrampen en zenuwpijn. In 2017 nam de Tweede Kamer een motie aan om medicinale thuisweek te legaliseren. Dat is nog steeds niet gebeurd.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We ontraden dit amendement. We gaan ervan uit dat de indiener doelt op de motie en het amendement van het lid Van Tongeren (GL) over thuisweek van medicinale cannabis. De VVD heeft destijds tegen dit amendement en de motie gestemd. Op dit moment is medicinale cannabis bij de apotheek beschikbaar op voorschrift van de huisarts. Wij willen niet tornen aan het huidige verbod op thuisweek.

Amendement 542

Sessie 1

Indiener: Wouter Hoge

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3978 - 3982

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Passende hulp voor personen met verward gedrag.

We versterken de leidende rol van de ggz bij hulp aan personen met verward gedrag, zoals een betere samenwerking met de politie.

Dit ontlast de politie en zorgt er tegelijkertijd voor dat personen met verward gedrag de juiste hulp krijgen.

We verbeteren veilige informatiedeling tussen gemeentes en ggz-instellingen zodat zorg en veiligheid beter en veilig aan elkaar verbonden worden.

Daarmee ondersteunen we ook de politie.

Aanpassing:

Passende hulp voor personen met verward gedrag. Onze politieagenten zijn veel te veel tijd kwijt aan personen met verward gedrag, er is veel overlast en de personen zelf ontvangen vaak versnipperde niet effectieve zorg waardoor vaak herhaling optreedt. We versterken de leidende rol van de ggz bij hulp aan personen met verward gedrag en gaan met het werkveld onderzoeken hoe hierin wetgeving kan worden aangepast zodat eerder bemoeizorg en maatwerk financiering ingezet kan worden die minder versnipperd is. Dit ontlast de politie en zorgt er tegelijkertijd voor dat personen met verward gedrag de juiste hulp krijgen. We verbeteren de mogelijkheden voor veilige informatiedeling tussen gemeentes en ggz-instellingen zodat zorg en veiligheid beter en veilig aan elkaar verbonden worden. De psychische ondersteuningstelefoonlijn 113 maken we gratis en zelfmoordpreventie wordt een prominenter onderdeel van het beleid.

Toelichting:

Overwegende dat:

De leidende rol van de GGZ niet duidelijk maakt wat dat dan anders zou moeten zijn dan de huidige aanpak bij personen met verward gedrag (heel vaag);

Politie agenten veel te veel tijd kwijt zijn aan personen met verward gedrag en dit ook maatschappelijk een grote impact heeft;

De belasting voor agenten, GGZ medewerkers en omgeving alleen maar kan afnemen door concrete maatregelen op het gebied van de aanpak personen met verward gedrag;

Het wegnemen van bureaucratische drempels op het gebied van de inzet van bemoeizorg en meer schottenloze financiering wel een concrete oplossing kunnen bieden;

Het afstemmen van de inzet van bovengenoemde concrete oplossingen het beste met het werkveld verkend kunnen worden;

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. De VVD ondersteunt de opmerking dat het tegengaan van versnippering en eerder kunnen ingrijpen passende zorg bij personen met verward gedrag bevordert. We zullen onderzoeken hoe we het telefoonnummer 113 gratis kunnen maken. Een tekstvoorstel bij regel 3978-3982 zou kunnen zijn: 'Passende hulp voor personen met verward gedrag. We versterken de leidende rol van de ggz bij hulp aan personen met verward gedrag. We onderzoeken met het werkveld hoe we versnippering tegen kunnen gaan en hoe er sneller ingegrepen kan worden. Dit ontlast de politie en zorgt er tegelijkertijd voor dat personen met verward gedrag de juiste hulp krijgen. We verbeteren de mogelijkheden voor veilige informatiedeling tussen gemeentes en ggz-instellingen zodat zorg en veiligheid beter en veilig aan elkaar verbonden worden.' Het gratis maken van 113 en de aandacht voor zelfmoordpreventie past wellicht beter na regel 3972: 'We onderzoeken hoe de psychische ondersteuningstelefoonlijn 113 gratis gemaakt kan worden en hoe zelfmoordpreventie een nadrukkelijker onderdeel wordt van beleid.'

Amendement 543

Sessie 1

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3978 - 3982

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Passende hulp voor personen met verward gedrag.

We versterken de leidende rol van de ggz bij hulp aan personen met verward gedrag, zoals een betere samenwerking met de politie.

Dit ontlast de politie en zorgt er tegelijkertijd voor dat personen met verward gedrag de juiste hulp krijgen.

We verbeteren veilige informatiedeling tussen gemeentes en ggz-instellingen zodat zorg en veiligheid beter en veilig aan elkaar verbonden worden.

Daarmee ondersteunen we ook de politie.

Aanpassing:

* Passende hulp voor personen met onbegrepen gedrag.

We versterken de leidende rol van de ggz bij hulp aan personen met onbegrepen gedrag, zoals een betere samenwerking met de politie. Dit ontlast de politie en zorgt er tegelijkertijd voor dat personen met onbegrepen gedrag de juiste hulp krijgen. We verbeteren veilige informatiedeling tussen gemeentes en ggz-instellingen zodat zorg en veiligheid beter en veilig aan elkaar verbonden worden. Daarmee ondersteunen we ook de politie.

Toelichting:

Mensen met onbegrepen gedrag is tegenwoordig de gangbare term. Verward gedrag wordt niet meer gebruikt. Daarom logisch als wij deze ook hanteren.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van het amendement over en verwijzen voor een nadere toelichting naar amendement 86. We zullen de term veranderen in 'mensen met onbegrepen (verward) gedrag'.

Amendement 544

Sessie 1

Indiener: Menno Loos / Ab van der Torre

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3984 - 3998

Type: Wijziging

Originele tekst:

Medische ethiek

We willen dat mensen eigen keuzes over hun leven kunnen maken, en houden daarbij zorgvuldig rekening met mensen die anders in het leven staan over deze vraagstukken.

* Voortplantingsgeneeskunde verbeteren.

We maken meer ruimte voor onderzoek om onze voortplantingsgeneeskunde te verbeteren en onderzoek naar de ontwikkeling van bijvoorbeeld ernstige genetische aandoeningen.

* Meer mogelijkheden om ernstige erfelijke aandoeningen niet door te geven.

Dragers van een ernstige erfelijke aandoening hoeven zelf niet (ernstig) ziek te worden, maar kunnen de aandoening later wel doorgeven aan de eigen kinderen, die mogelijk wel ziek kunnen worden.

We willen dat ouders de keuze hebben om ook dragerschap van een geslachtsgebonden erfelijke aandoening niet door te geven.

* Medisch-ethisch gesprek.

Het gesprek over maatschappelijke keuzes die we (moeten) maken in de gezondheidszorg, bijvoorbeeld over bekostiging van dure behandelingen, moet de politiek met alle betrokkenen, zoals patiënten, zorgmedewerkers, de farmaceutische industrie en verzekeraars voeren.

Daartoe gaan we een medisch-ethisch gesprek opstarten.

* Een waardig levenseinde.

We willen de mogelijkheid voor iedereen (inclusief mensen met een voltooid leven zonder medische oorzaak) om zelf te kiezen voor een waardig levenseinde, mits dit volgens zorgvuldige procedures en eisen gebeurt.

Dit geldt voor zowel euthanasie, hulp bij zelfdoding als 'voltooid leven'.

We verbeteren de kwaliteit van levenseinzorg en arts en patiënt gaan tijdig met elkaar in gesprek over wensen ten aanzien van het levenseinde, en maken hier afspraken over.

Aanpassing:

Tekst aanpassen naar:

Medische ethiek Medisch ethische onderwerpen worden steeds relevanter voor de samenleving. Er kan steeds meer door wetenschappelijke vooruitgang. De individuele zelfbeschikking is voor de VVD een belangrijke rode draad. Hulp bij het maken van keuzes en daarmee versterken van de autonomie is soms noodzakelijk. De VVD blijft altijd staan voor de individuele keuzevrijheid van de vrouw voor abortus en staat achter onderzoek dat de toepassingen van prenatale genetische screening ondersteunt. De VVD hecht aan een waardig levenseinde waarbij niemand de plicht heeft om te blijven leven. Om 'het lijden aan het leven' te beperken, dient de samenleving gericht te zijn op de kwaliteit van het leven zoals die door mensen zelf wordt ervaren. De palliatieve zorg moet gaan over de kwaliteit van het resterende leven van de individuele mens. De VVD wil daarom de autonomie over het levenseinde van burgers nadrukkelijk versterken. Daarom moet de rechtsgeldigheid van de schriftelijk wilsverklaring nog meer waarde worden toegekend. Het gesprek met professionals over de mogelijkheden rondom het levenseinde moet gestimuleerd worden. Voltooid leven beschouwt de VVD niet als een aan medici gerelateerd onderwerp. Uiteraard vergt dit wel betrokkenheid van professionals. De komende jaren zetten we in op: Begin van het leven Onderzoek Meer medisch-wetenschappelijk onderzoek naar voortplantingstechnieken en het voorkomen van ernstige genetische afwijkingen. We verruimen wetgeving rondom geslachtskeuze bij zeer ernstige erfelijke aandoeningen die bij het ene geslacht vaker voorkomen dan bij het andere, zoals het BRCA-gen en plotselinge blindheid. De mogelijkheid geldt ook bij een reële kans op dragerschap.

Fertiliteitsbehandeling De opbrengst van een fertiliteitsbehandeling kan verhoogd worden als er rondom embryo's meer mogelijkheden benut worden, zoals het verlengen van de terugplaatstermijn bij embryo's. Tijdens het leven Maatschappelijke keuzes in de zorg Gekeken moet worden hoe de politiek meer op afstand gehouden kan worden bij keuzes over bijvoorbeeld behandelvergoedingen.

Individuele keuzes in de zorg Er is betere informatie-uitwisseling nodig tussen de hulpvrager en de behandelaar: verwachte kwaliteit van leven, gevolgen van de behandeling en gewonnen levenstijd. De behandelaar of een adviseur kan de hulpvrager ondersteunen bij het maken van de juiste keuzes. Daarbij kan de introductie van een time-out periode behulpzaam zijn. Post covid Post covid/long covid vraagt meer aandacht. Terugkeer naar en deelname aan de maatschappij met goede medische en maatschappelijke ondersteuning moeten centraal staan. Einde van het leven Passende bekostiging palliatieve zorg We gaan door met het nationaal programma palliatieve zorg waarbij wij veel waarde hechten aan een intensieve en goede samenwerking tussen zorgverleners van verschillende instellingen (transmurale zorg). Zo zorgen we voor een zo hoog mogelijke kwaliteit van

leven van patiënten voor wie genezing niet meer mogelijk is. Schriftelijke wilsverklaring Een schriftelijke toegankelijke wilsverklaring waarin individuele burgers samen met hun (huis)arts afspraken kunnen vastleggen over de laatste levensfase is van groot belang. Hierin zou onder meer opgenomen moeten worden in welke situaties er wel of niet behandeld moet worden, in welke situaties er wel of niet gereanimeerd moet worden en wat de eventuele wensen zijn voor euthanasie. Als mensen nagedacht hebben over orgaandonatie na euthanasie, kan een eventuele wens daartoe opgenomen worden in de wilsverklaring. De wilsverklaringen moeten voldoende grond bieden voor hulpverleners om later naar te handelen. Waardig levenseinde Iedereen verdient de mogelijkheid om zelf te kiezen voor een waardig levenseinde. Er moet meer aandacht komen voor de positie van psychiatrische patiënten en dementerenden wat helaas nog niet altijd vanzelfsprekend is. Daarom is meer voorlichting aan artsen en advies aan hulpvragers noodzakelijk, bijvoorbeeld via deskundigheidscentra voor euthanasie. Dit alles uiteraard zonder afbreuk te doen aan zorgvuldige procedures en eisen. Het moet ook mogelijkheid zijn om zonder medische oorzaak zelf te kiezen voor een waardig levenseinde (voltooid leven). In tegenstelling tot euthanasie hoort voltooid leven niet tot het medisch domein. Om tot de vereiste zorgvuldige procedure en eisen te komen, zal hier een aparte structuur voor opgezet moeten worden. Hoe en welke professionals de zorgvuldigheid moeten bewaken is onderdeel van debat. Er moet hoe dan ook bewaakt worden dat er niet ook maar enige maatschappelijke druk wordt uitgeoefend tot een 'vrijwillige' levensbeëindiging. Mogelijk kan de kennis en kunde die is opgebouwd bij de toetsing van de euthanasiepraktijk gebruikt worden bij de toetsing van een voltooid leven praktijk. Dat er net als bij euthanasie in het begin terughoudendheid wordt betracht en streng wordt getoetst is een voorwaarde voor een maatschappelijk verantwoorde invoering van een voltooid leven wet. Transparantie Het is essentieel dat een (huis)arts en patiënt tijdig met elkaar praten over eventuele behandelbeperkingen en de wensen rondom het levenseinde, zodat een patiënt eventueel kan kiezen voor een andere arts en artsen niet hoeven mee te werken aan een procedure waar zij principiële bezwaren tegen hebben. Verruiming van het tarief van huisartsen voor levenseindegesprekken zal stimulerend werken.

Toelichting:

Deze inbreng hebben we gebaseerd op het vorige verkiezingsprogramma waarin veel meer medische ethische kwesties stonden. Uiteraard heeft het Netwerk Gezondheid & Zorg (G&Z) i.s.m. met de werkgroep ethiek die tekst geactualiseerd. Partijleden met veel kennis van zaken op het gebied van ethiek en met een zeer gevarieerde achtergrond (medisch, verplegend, verzorgend, economisch, filosofisch, juridisch en sociaal) hebben zich zeer zorgvuldig over de tekst gebogen. Het netwerk G&Z heeft die tekst gedeeld met de VP-commissie. Wij zijn van mening dat onze eigen tekst de VVD in het nieuwe politieke krachtenveld, de mogelijkheid biedt echte liberale en genuanceerde keuzes te maken op een breed medisch ethisch terrein. We hopen bij de behandeling te vernemen waarom in de oorspronkelijke tekst slechts een klein aantal medisch ethische onderwerpen wordt aangesneden, en dan soms ook nog eens zo bondig dat het niet concreet wordt of veel vragen oproept. Wij zijn voor een bredere blik en met meer nuance zoals gebruikelijk voor een paragraaf medische ethiek in een VVD-verkiezingsprogramma.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We nemen dit amendement gedeeltelijk over. Het standpunt dat voltooid leven een niet aan medicogerelateerd onderwerp is, is onderdeel van het maatschappelijke en politieke debat, daar willen we niet op vooruitlopen. De VVD wil die afweging niet voor individuen maken. De strekking van de teksten omtrent fertiliteitsbehandelingen, embryo-onderzoek, maatschappelijk gesprek, de schriftelijke wilsverklaring en betere informatie-uitwisseling zullen we verwerken in de tekst. De tekstsuggesties omtrent passende bekostiging palliatieve zorg en transparantie levenseindegesprek zijn in lijn met de teksten uit het vkp 2021. We zullen dan ook die teksten gebruiken. De tekstsuggestie omtrent long-covid vervatten we in de staande tekst. De tekstsuggestie over een waardig levenseinde nemen we gedeeltelijk over, in lijn met de notie dat we het standpunt dat voltooid leven een niet aan medicogerelateerd onderwerp is en een aparte structuur behoeft niet overnemen, maar onderdeel vinden van de maatschappelijke en politieke discussie.

Amendement 545

Sessie 1

Indiener: Wouter Hoge

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 3999 - 3999

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Vergroten van de mogelijkheden tot medisch innovatie. Steeds meer mensen kampen met chronische klachten en jarenlang medicatiegebruik. Elke dag sterven in ons land kinderen met een genetisch defect. Nederland moet dan ook gaan onderzoeken hoe bewezen succesvolle en veilige genetische behandeltechnieken, zoals CRISPR-Cas-9, sneller kunnen worden ingezet om genetische aandoeningen permanent te verhelpen waardoor soms levenslange medicatie en zorg niet meer nodig is voor deze patiënten en eventueel hun kinderen. Dit bespaart mogelijk heel veel ellende, onze steeds beperktere zorgcapaciteit en veel onnodige kosten voor de samenleving. Nederland moet tevens actief lobbyen in de Europese Unie om ruim baan te geven voor innovatieve veilige technieken op dit gebied en sturen op de inzet van meer bestaande onderzoeksgelden op deze gebieden zodat Nederland voorop kan gaan lopen met de ontwikkeling en toepassing hiervan.

Toelichting:

- Steeds meer mensen kampen met chronische klachten waarbij jarenlang medicatie wordt gegeven met allerlei bijwerkingen en hoge kosten en een groot deel hiervan symptoombestrijding betreft;
- Elke dag kinderen worden geboren met genetische defecten die de rest van hun leven van zorg afhankelijk zijn, eerder overlijden, geen gelijke kansen krijgen en waarbij ouders levenslang zwaar worden belast met de zorg en zorgen voor hen;
- Nieuwe genetische technieken zoals CRISPR-Cas-9 op veilige wijze kunnen helpen om genetische aandoeningen permanent te verhelpen waardoor levenslange medicatie en zorg in veel gevallen niet meer nodig is voor deze patiënten en eventueel hun kinderen;
- Nederland met bijvoorbeeld universiteiten in Wageningen en Leiden voorop kan lopen in genetische behandeling en dit een economische impuls kan geven;
- Zonder baanbrekende innovaties de zorg op termijn wellicht niet meer toegankelijk en betaalbaar gehouden kan worden

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. De VVD wil onder meer dat er meer ruimte komt voor onderzoek naar de ontwikkeling van ernstige genetische aandoeningen (regel 3987). Echter, nieuwe medische mogelijkheden vragen ook soms een afweging over de wenselijkheid (moet alles wat kan?). De VVD wil niet voorbij gaan aan deze afweging. Voorgesteld wordt om het gesprek over de wenselijkheid van nieuwe genetische behandeltechnieken te faciliteren via het medisch-ethisch gesprek dat we bij regelnummer 3992 voorstellen. Een tekstvoorstel bij regel 3993 zou kunnen zijn: "Het gesprek over maatschappelijke keuzes die we (moeten) maken in de gezondheidszorg, bijvoorbeeld over bekostiging van dure behandelingen of de inzet van nieuwe genetische behandeltechnieken, moet de politiek met alle betrokkenen [...] voeren"

Amendement 546

Sessie 1

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 4010 - 4010

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Regio's hebben verschillende kwaliteiten en kernkarakteristieken die de leefbaarheid beïnvloeden. We hebben daar oog voor bij de inrichting van Nederland.

Toelichting:

De menselijke maat wordt serieus genomen als we regionale verschillen en kenmerken erkennen en meenemen bij besluiten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Prima suggestie van de indiener, voorstel is om deze als volgt in de tekst op te nemen: "(...) Ook erkennen we de verschillende kwaliteiten en karakteristieken van de verschillende regio's bij besluitvorming."

Amendement 547

Sessie 1

Indiener: Rob Koster

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 4047 - 4047

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarvoor zijn stappen gezet, maar we doen meer waar mogelijk.

Aanpassing:

In geval van dergelijke maatschappelijke calamiteiten wordt er een calamiteiten staatssecretaris benoemd met voldoende volmacht het ontstane probleem naar tevredenheid op te lossen.

Toelichting:

Als mens EN als VVD schaam ik mij voor de wijze waarop de toeslagenouders als Groningers hebben behandeld. De oorspronkelijke tekst van regels 4045 t/m 4047 is veel te zwak en ontbeert daadkracht. Ze draagt absoluut niet bij aan herstel van het vertrouwen tussen belanghebbende en politiek. Dit vraagt om sturing in de vorm van een calamiteiten secretaris die voor bepaalde duur wordt aangesteld en voldoende doorzettingsmacht krijgt om het probleem op te lossen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Voor zowel de toeslagenaffaire als het Groningendossier zijn er aparte staatssecretarissen geweest in Rutte IV. Het lijkt logisch dat in volgende kabinetten voort te zetten. Een precieze postenverdeling is echter aan de volgende formateur in de formatie.

Amendement 548

Sessie 1

Indiener: Diederik van Dommelen en Siep Wijsenbeek

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 4052 - 4052

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We steunen goed en open publiek debat en een sterk maatschappelijk middenveld.

Aanpassing:

We steunen goed en open publiek debat en een sterk maatschappelijk middenveld. De financiering van het maatschappelijk middenveld komt voor het overgrote deel van particulieren. Fiscale belemmeringen voor het bedrijfsleven om te schenken, moeten worden afgeschaft.

Toelichting:

Recent is de periodieke giftenaftrek beperkt tot € 250.000 per jaar. Dat raakt met name grote schenkingen aan de maatschappij door bedrijven in familie-eigendom. Door deze beperking zijn de schenkingen aan het maatschappelijk middenveld met € 150 miljoen - € 200 miljoen gedaald volgens een inventarisatie van de Samenwerkende Brancheorganisatie Filantropie. Om dit te repareren en bedrijven in het algemeen te stimuleren kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

- o Het laten vervallen van het huidige plafond in de giftenaftrek voor bedrijven (Dit vergt ruimte in de begroting)
- o Het niet aanmerken als verkapt dividend van giften uit de vennootschap aan ANBI's (Dit vergt geen ruimte in de begroting)

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De beperking van de periodieke giftenaftrek raakt een zeer selectieve groep donateurs. De reden dat deze beperking is ingevoerd ligt in de bestrijding van belastingontwijking. Het ging hier vaak om giften aan zelf opgerichte ANBI's waarmee grote voordelen in de inkomstenbelasting bereikt werden. Dat vinden we onwenselijk. Voor bestaande gevallen is de giftenaftrek daarnaast in stand gebleven, om al aangegane verplichtingen niet in de weg te zitten.

Amendement 549

Sessie 1

Indiener: Diederik van Dommelen en Siep Wijsenbeek

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 4052 - 4052

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We steunen goed en open publiek debat en een sterk maatschappelijk middenveld.

Aanpassing:

We steunen goed en open publiek debat en een sterk maatschappelijk middenveld. Een groot deel van het maatschappelijk middenveld bestaat uit vrijwilligersorganisaties, burgerinitiatieven en kleinere verenigingen. Deze organisaties moeten niet worden geconfronteerd met onnodige regeldruk.

Toelichting:

Er komen steeds meer regels bij in Nederland, veel van die regels raken ook kleine maatschappelijke organisaties en initiatieven. Met name de stapeling van regels legt een zware druk op het maatschappelijk middenveld, dat gaat ten koste van het goede werk en heeft het gevaar dat veel vrijwilligers afhaken.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We delen de mening van indieners dat organisaties niet geconfronteerd moeten worden met onnodige regeldruk en nemen het amendement graag over.

Amendement 550

Sessie 1

Indiener: Diederik van Dommelen en Siep Wijsenbeek

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 4052 - 4052

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We steunen goed en open publiek debat en een sterk maatschappelijk middenveld.

Aanpassing:

We steunen goed en open publiek debat en een sterk maatschappelijk middenveld. De helft van de Nederlanders is vrijwilliger en bijna alle Nederlanders doneren regelmatig, zo houden wij samen het maatschappelijk middenveld sterk. Om het hoge niveau van vrijgevigheid in Nederland te handhaven is de giftenaftrek essentieel en daarom moet deze behouden blijven.

Toelichting:

Het maatschappelijk middenveld wordt gefinancierd doordat bijna alle Nederlanders regelmatig doneren aan goede doelen, verenigingen en maatschappelijke organisaties. De giftenaftrek is een efficiënte manier om een sterk maatschappelijk middenveld te stimuleren. Het gaat hier om het behoud van de huidige regeling en daarom hoeft er geen begrotingsruimte te worden gevonden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We hebben nu geen plannen om aanpassingen te doen aan de giftenaftrek. Dit moet wel op een effectieve manier ingericht zijn. Om dat vast te stellen wordt op dit moment de giftenaftrek en het ANBI-stelsel geevalueerd. Dit kan er toe leiden dat de giftenaftrek op punten moet worden aangepast om deze te verbeteren. Daarom de volgende tekstsuggestie: "De helft van de Nederlanders is vrijwilliger en bijna alle Nederlanders doneren regelmatig, zo houden wij samen het maatschappelijk middenveld sterk. Dat willen we ook fiscaal gunstig laten blijven zijn."

Amendement 551

Sessie 1

Indiener: Vincent Janssen

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 4075 - 4075

Type: Schrappen

Originele tekst:

Om mensen meer betrokken te maken bij de totstandkoming van beleid, komen er voor specifieke onderwerpen burgerfora.

Aanpassing:

4075: schrappen: 'Om mensen meer betrokken te maken bij de totstandkoming van beleid, komen er voor specifieke onderwerpen burgerfora.'

Toelichting:

De VVD heeft altijd pal gestaan voor de rol, positie en verantwoordelijkheid van de vertegenwoordigende democratie. Burgerfora ondermijnen deze positie en vervangen die door willekeurig samengestelde groepen die zonder mandaat, legitimiteit en verantwoordingsplicht hun werk doen. Met burgerfora wordt besluitvorming eerder minder dan meer transparant en zal het vertrouwen van de burger in de gekozen vertegenwoordiging afnemen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is goed voor Kamerleden om specifieke onderwerpen input te krijgen en om kennis te nemen van de inzichten en standpunt van mensen.

Amendement 552

Sessie 1

Indiener: Barry Hoogezand

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 4103 - 4103

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, gaan we door met het versterken van de regionale infrastructuur, laten we het openbaar vervoer en het doelgroepenvervoer beter samenwerken en geven we provincies de regie bij het laten rijden van sprintertreinen in de regio.

Aanpassing:

Waarbij er prioriteit is voor de bereikbaarheid via weg en spoor van groeiregio's (zoals Flevoland)

Toelichting:

Bij groeiregio's gaan de kosten voor de baten uit. Daarom moet het verbeteren van infrastructuur (zoals wegen, intercity-dienstregeling) hand-in-hand gaan met de forse uitbreiding van het aantal woningen. Dit amendement borgt dat de groeiregio's niet achterblijven in de prioritering rond infrastructuur, zoals de IJmeerverbinding en dienstregelingen van het openbaar vervoer. Hierdoor loopt de bestaande druk op infrastructuur door de forse woningbouw niet verder op en kan deze zelfs afnemen. Hierdoor worden andere gebieden ontlast.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen voorkomen om bepaalde regio's, lijnen, trajecten en Rijkswegen concreet in het stuk te benoemen. Zodoende moet het amendement worden ontraden.

Amendement 553

Sessie 1

Indiener: Diederik van Dommelen, Peter de Roij van Zuidewijn en Eric Dullaert

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 4119 - 4122

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Cultuurgelden meer regionaal spreiden.

Cultuur wordt niet alleen in de grote steden gemaakt, maar is ook in de regio van onmisbaar belang. Nu wordt meer dan 90% van de cultuurgelden in de Randstad ingezet, en dus nauwelijks in Fryslân of Zeeland.

Dit moet rechtgetrokken worden, door het regionale belang van cultuur bij de verdeling van subsidie te betrekken en te investeren in het behoud van regionale tradities en volkscultuur.

Aanpassing:

Evenwichtige spreiding van cultuursubsidies: Cultuur is in het hele land van onmisbaar belang. Om een evenwichtige spreiding van cultuurgelden te bevorderen, zorgen wij voor een systeem van cofinanciering, een systeem dat meebeweegt met (ver)nieuwe(nde) culturele ontwikkelingen en bijdraagt aan de bescherming van het cultureel erfgoed door het hele land.

Toelichting:

De structuurfout in het systeem zit niet alleen in de regionale spreiding maar het systeem is ook te eenzijdig gericht op Rijks- en BIS-instellingen.

Wij zetten in op een systeem van cofinanciering, waarbij het Rijk en Provincie bij uitgaven rekening houden met de Gemeentelijke bijdragen. Het systeem van cofinanciering draagt bij aan een evenwichtige regionale spreiding en een zorgvuldige verdeling van de thans beschikbare overheidscultuurgelden over het hele land.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen: "We werken regionaal samen en vragen decentrale overheden om bij te dragen." Zo wordt ook ruimte gegeven aan amendement 554.

Amendement 554

Sessie 1

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 4122 - 4122

Type: Wijziging

Originele tekst:

Dit moet rechtgetrokken worden, door het regionale belang van cultuur bij de verdeling van subsidie te betrekken en te investeren in het behoud van regionale tradities en volkscultuur.

Aanpassing:

Cultuur moet voor iedereen beschikbaar zijn. Daarom betrekken we het regionale belang van cultuur bij de verdeling van subsidies. Daarbij is het investeren in regionale culturele netwerken of hubs een mogelijkheid.

Toelichting:

Er komt een nieuwe inrichting van het gehele culturele bestel. Regionale hubs of netwerken kunnen daarin een belangrijke rol spelen en bezitten over specifieke culturele kennis van de regio's. Daarmee wordt er beter bijgedragen aan de spreiding van cultuurgelden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen: "We werken regionaal samen en vragen decentrale overheden om bij te dragen." Zo wordt ook ruimte gegeven aan amendement 549.

Amendement 555

Sessie 1

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 4140 - 4140

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het sluiten van dit soort akkoorden moet gebeuren onder expliciet voorbehoud van instemming van de Kamer.

Aanpassing:

Onze representatieve democratie is een groot goed en onze volksvertegenwoordigers moeten hun werk goed kunnen doen. Daarom willen wij dat er meer middelen en meer steun naar onze volksvertegenwoordigers gaan zodat deze hun controlerende, wetgevende en vertegenwoordigende taak nog beter kunnen uitoefenen.

Toelichting:

De Tweede en Eerste Kamer zijn de hoogste organen van ons land. Nadere toelichting op de discussie die loopt rondom de wijze waarop de Tweede en Eerste Kamer hun werk kunnen doen is niet nodig. Deze spreekt voor zich.

De Staten-Generaal verdient adequate en goede ondersteuning, meer dan er nu is. Er dient meer geld, expertise en middelen naar de Kamers te gaan zodat deze hun rol nog beter kunnen uitoefenen. Dit kan in samenhang worden gezien met het voorstel om te onderzoeken of een grotere Tweede Kamer wenselijk is.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De afgelopen jaren is er al meer geld voor de taken van de Tweede Kamer uitgetrokken, zodat de Kamer zijn taken goed kan doen. Verder is het van belang dat de Kamer zich focust op het controleren van de regering en het maken van wetgeving en niet op spoeddebatten en rellen.

Amendement 556

Sessie 1

Indiener: Jan Rolfes

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 4143 - 4143

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We gaan door met de in gang gezette aanpassingen van de Eerste Kamer.

Aanpassing:

We gaan door met de in gang gezette aanpassingen van de Eerste kamer, waarbij de Eerste Kamer rechtstreeks door de bevolking wordt gekozen en waarbij het huidige vetorecht van de Eerste Kamer wordt vervangen door een terugzendrecht naar de Tweede Kamer.

Toelichting:

De EK is een Chambre de reflection. De EK moet zich richten op haar kerntaak: het beoordelen van goede kwaliteit wetgeving. Nu is het te vaak Tweede Kamertje spelen. Dus geen veto recht meer op wetsvoorstellen, maar een terugzendrecht naar de TK als een voorstel niet goed is. Voorts moeten we af van de getrapte verkiezing van de EK. Die heeft veel nadelen en past niet meer in deze tijd.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Door de Eerste Kamer rechtstreeks te kiezen, wordt de Eerste Kamer een kopie van de Tweede Kamer. Dat is niet de bedoeling. Het terugzendrecht is bedoeld als derde mogelijkheid voor de Eerste Kamer, naast het aanvaarden en verwerpen van wetsvoorstellen.

Amendement 557

Sessie 1

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 4144 - 4144

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Mede daarmee krijgen zowel de Provinciale Statenverkiezingen als de Eerste Kamerverkiezingen de aandacht die zij verdienen.

Aanpassing:

'Daarbij respecteren we de grondwettelijke positie van de Eerste Kamer. Wijzigingen van de Grondwet wegen we zorgvuldig af en steunen we enkel vanuit onze eigen visie. De Grondwet moet rigide blijven; daarom zijn we tegen het voorstel om de behandeling van de tweede lezing van Grondwetswijzigingen in verenigde vergadering te laten plaatsvinden.'

Toelichting:

De Eerste Kamer heeft een eigen grondwettelijke positie die we dienen te respecteren. Nu wordt de Eerste Kamer soms weggezet als een lastig orgaan, vooral wanneer wijzigingen van bijv. de Grondwet de benodigde meerderheid niet halen. Formuleer een helder beeld van het stelsel wat we hebben. Volg en verdedig dat ook. De Grondwet is niet zomaar een 'normale' wet om uit te ruilen in onderhandelingen of om ondoordacht zonder samenhang met andere onderwerpen te wijzigen. Mede om die reden en om de staatsrechtelijke positie van de Eerste Kamer niet te ondermijnen dient

het wijzigingsvoorstel om de tweede lezing van Grondwetswijzigingen in verenigde vergadering te laten plaatsvinden niet te worden gesteund.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het behandelen van de tweede lezing van een grondwetswijziging stond reeds in het vorige verkiezingsprogramma. De VVD-fractie in de Tweede Kamer heeft voor het wetsvoorstel gestemd. Het brengt meer evenwicht tussen de Tweede en de Eerste Kamer, die indirect is gekozen. Het wetsvoorstel ligt nu voor behandeling in de Eerste Kamer.

Amendement 558

Sessie 1

Indiener: Casper Sonderen

Netwerk: Achterhoek

Regelnummers: 4147 - 4147

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We houden vast aan evenredige vertegenwoordiging, maar als oplossing voor de versplintering denken we aan een kiesdrempel.

Aanpassing:

Ook denken we aan het terugdringen van afsplitsingen van politieke partijen. Het moet voor volksvertegenwoordigers moeilijker gemaakt worden om op te stappen bij een partij en hun zetel mee te nemen naar een andere partij, zodat de politieke keuze van de kiezer gerespecteerd blijft.

Toelichting:

De Kieswet dient met de tijd mee te gaan en behoeft aanpassingen die zich bewegen richting onze huidige tijd. De kiezer kiest een partij die het dichtst bij hem staat en hem het meest aanspreekt. Daarbij speelt de inhoud van een verkiezingsprogramma een grote rol. Vervolgens kijkt de kiezer naar de kandidaat die hem het meest bevalt of dichtbij hem staat. De praktijk laat zien dat afsplitsers hun zetel meenemen en zich vervolgens commiteren aan andere verkiezingsprogramma's en politieke visies, waarmee ze geen recht doen aan de politieke keuze die de kiezer heeft gemaakt. Om die keuze structureel te respecteren moet het opstappen met behoud van de zetel drastisch moeilijker gemaakt worden. Dit kan onder andere door de Kieswet aan te passen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het amendement suggereert om de Kieswet hiervoor te wijzigen, maar de voorstellen zijn naar verwachting niet verenigbaar met art. 54 Grondwet. In de appreciatie van amendement 499 wordt wel het onderliggende punt om breed te kijken naar maatregelen tegen politieke versplintering overgenomen in het verkiezingsprogramma.

Amendement 559

Sessie 1

Indiener: Marijn de Pagter

Netwerk: Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Regelnummers: 4148 - 4148

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

*Verkiezingen

We willen dat er zo snel mogelijk een betrouwbare stemcomputer wordt ingevoerd bij al onze verkiezingen. Daarbij kijken we naar de ervaring in de landen om ons heen.

Toelichting:

Ondanks alle digitalisering van de afgelopen decennia zijn onze verkiezingen nog volledig analoog. Met de vele partijen en kandidaten die meedoen is het stembiljet vaak erg groot, wat leidt tot fouten bij het stemmen én bij het tellen. Een betrouwbare stemcomputer kan deze fouten voorkomen. We hoeven hierbij niet zelf het wiel uit te vinden. Landen om ons heen, zoals België, hebben een betrouwbaar systeem. Er bestaan ook stemcomputers die de stem uitprinten, zodat er zo nodig altijd een analoge hertelling kan plaatsvinden.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De fractie heeft eerder gepleit voor een stemcomputer, maar dat is niet veilig. Er komt een experiment met een kleiner stembiljet dat op termijn elektronisch kan worden geteld.

Amendement 560

Sessie 1

Indiener: Werner van Damme, bij onvoorziene afwezigheid van Werner van Damme: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 4157 - 4163

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We hechten aan goed functionerende decentrale overheden.

Een gezonde financiële positie van deze overheden is een belangrijk aandachtspunt voor het Rijk.

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

Dat kan worden bereikt door meerjarige afspraken te maken tussen het Rijk, de gemeenten en de provincies.

We onderzoeken of de diverse overheidstaken door de juiste bestuurslaag worden uitgevoerd.

Er moet minder gebruik gemaakt worden van specifieke uitkeringen, waarbij financiering geormerkt verstrekt wordt.

Zo hebben gemeenten meer autonomie bij de verdeling van gelden.

Aanpassing:

157 We hechten aan goed functionerende decentrale overheden

4163 Zo hebben gemeenten meer autonomie bij de verdeling van de gelden

Toelichting:

Achter 4157 toevoegen: Onze inwoners moeten kunnen rekenen op decentrale overheden die leveren.

Achter 4163 toevoegen: De disbalans tussen de gemeentelijke financiën en de werkzaamheden die zij moeten uitvoeren moet worden opgelost. Dit omvat onder meer het terugdraaien van de opschalingskorting en toereikende financiering van de jeugdzorg en de rest van het sociaal domein.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 561

Sessie 1

Indiener: Arthur Boone en Rosmarijn Boender (gemaakt door Dylan Lichtenberg)

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 4157 - 4157

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We hechten aan goed functionerende decentrale overheden.

Aanpassing:

Achter 4157 toevoegen: Zeker in een tijd van afnemend vertrouwen in de overheid moeten onze inwoners kunnen rekenen op decentrale overheden die leveren.

Toelichting:

Gemeenten zorgen onder meer voor goede schoolgebouwen voor onze kinderen, liefdevolle zorg wanneer dat nodig is, genoeg handhaving en een schone, bereikbare en veilige leefomgeving met voldoende woningen. De mogelijkheden voor gemeenten om dit daadwerkelijk te realiseren is de afgelopen jaren echter zwaar onder druk komen te staan. Dit omdat de door het Rijk opgelegde taken en de daarvoor verstrekte financiën niet in balans zijn. Verder wordt de zogeheten opschalingskorting nog steeds ingeboekt, terwijl het beleid waarop die korting gebaseerd was al lang is ingetrokken. Dit is al langer gesignaleerd door de VNG en de Raad voor het Openbaar Bestuur, en sinds kort ook erkend door het Rijk. Daarmee is de disbalans echter nog niet opgelost.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 562

Sessie 1

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 4159 - 4159

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

Aanpassing:

Waarbij gemeenten en provincies voldoende financiële middelen krijgen om hun taken op behoorlijke wijze uit te voeren

Toelichting:

Afgelopen jaren is er gekort op het geld dat gemeenten en provincies ontvangen. Cruciale basistaken komen hierdoor in het gedrang, waardoor bijvoorbeeld woningbouw vertraagd wordt. Bezuïningen dreigen op veiligheid/boa's, wegen die niet meer aangelegd en onderhouden worden en lokale en provinciale belastingen verhoogd moeten worden. Gemeenten en provincies moeten voldoende geld krijgen, waarbij ook een oplossing wordt gezocht voor bestaande tekorten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 563

Sessie 1

Indiener: Mark Smits

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 4159 - 4159

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Gemeenten en provincies hebben behoefte aan meerjarige financiële zekerheid.

Aanpassing:

,waarbij gemeenten en provincies voldoende financiële middelen krijgen om hun taken op behoorlijke wijze uit te voeren.

Toelichting:

Afgelopen jaren is gekort op het geld dat gemeenten en provincies ontvangen. Cruciale basistaken komen hierdoor in het gedrang waardoor bijvoorbeeld woningbouw vertraagd wordt, bezuinigingen dreigen op veiligheid / BOA's, wegen niet meer aangelegd en onderhouden worden en lokale en provinciale belastingen verhoogd moeten worden. Gemeenten en provincies moeten voldoende geld krijgen, waarbij ook een oplossing wordt gezocht voor bestaande tekorten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 564

Sessie 1

Indiener: Dylan Lichtenberg   Hugo Bellaart   Stephanie Onclin Philip van Velder

Martin Wörsdörfer   Rolf van Wanrooij   Sophia de Keizer   René de Koff

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 4165 - 4168

Type: Wijziging

Originele tekst:

Gemeenten hebben veel taken.

Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten.

Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen.

Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren.

Aanpassing:

Zorgvuldige decentralisatie van taken. Gemeenten hebben veel taken. Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten. Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen. Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren. Ook wordt er kritisch naar het bestaande takenpakket gekeken, waarbij het Rijk kan kiezen ofwél afdoende financiering te verstrekken, ofwel de taak niet langer verplicht door gemeenten te laten uitvoeren. Voor nieuwe én bestaande taken geldt kortom: geen knaken, geen taken.

Toelichting:

Dit amendement behelst dat er realistisch vanuit het Rijk omgegaan wordt met het takenpakket van de gemeenten. Voor werkzaamheden die worden opgelegd moet een toereikende tarief betaald worden. En mocht er bij het Rijk te weinig geld zijn om voor die werkzaamheden te betalen, dan worden die ook niet opgelegd. Of in het geval van bestaande taken waar het Rijk niet toereikend voor wil/kan betalen, geschrapt. Dat is een heel redelijk uitgangspunt, net zoals het in het normale leven gaat. En wat ook in de bestuurlijke verhoudingen de norm moet worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 565

Sessie 1

Indiener: Dylan Lichtenberg, Hugo Bellaart, Stephanie Onclin, Philip van Veller, Martin Wörsdörfer, Rolf van Wanrooij, Sophia de Keizer, René de Koff, Mark Marshall, Jeroen Verwoort, Rosmarijn Boender, Werner v

Netwerk: Zuidoost Utrecht

Regelnummers: 4165 - 4168

Type: Wijziging

Originele tekst:

Gemeenten hebben veel taken.

Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten.

Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen.

Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren.

Aanpassing:

Zorgvuldige decentralisatie van taken. Gemeenten hebben veel taken. Het is daarom zaak om zorgvuldig om te gaan met het decentraliseren van nieuwe taken naar gemeenten. Er moet worden gekeken of medeoverheden extra taken aan kunnen. Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren. Ook wordt er kritisch naar het bestaande

takenpakket gekeken, waarbij het Rijk kan kiezen ofwél afdoende financiering te verstrekken, ofwel de taak niet langer verplicht door gemeenten te laten uitvoeren. Voor nieuwe én bestaande taken geldt kortom: geen knaken, geen taken.

Toelichting:

Dit amendement behelst dat er realistisch vanuit het Rijk omgegaan wordt met het takenpakket van de gemeenten. Voor werkzaamheden die worden opgelegd moet een toereikende tarief betaald worden. En mocht er bij het Rijk te weinig geld zijn om voor die werkzaamheden te betalen, dan worden die ook niet opgelegd. Of in het geval van bestaande taken waar het Rijk niet toereikend voor wil/kan betalen, geschrapt. Dat is een heel redelijk uitgangspunt, net zoals het in het normale leven gaat. En wat ook in de bestuurlijke verhoudingen de norm moet worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting."

Amendement 566

Sessie 1

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 4168 - 4168

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarbij wordt ook gekeken of er voldoende financiering is om de nieuwe taak uit te kunnen voeren.

Aanpassing:

'We moderniseren het staatsnood- en crisisrecht en streven naar een integraal systeem waarin de waarden van de democratische rechtsstaat ook in het geval van een noodsituatie worden gewaarborgd.'

Toelichting:

Op dit moment is het staatsnood- en crisisrecht verouderd en aan modernisering toe. In de literatuur en vanuit de Afdeling Advisering van de Raad van State komen veelvuldig voorstellen en adviezen om hiermee aan de slag te gaan. Het is noodzakelijk dat onze gereedschapskist voor de noodsituaties van de toekomst op orde is. Dat het staatsrechtelijk ook mis kan gaan hebben we gemerkt tijdens de coronacrisis, toen veelvuldig gebruik werd gemaakt van noodverordeningen in plaats van wetten in formele zin. Streef daarom naar een stelsel waarin het staatsnood- en crisisrecht samengevoegd een nuttige en overzichtelijke gereedschapskist vormen. Borg daarbij effectiviteit en zoek een gezonde balans in de wijze waarop wordt omgegaan met de rol van de Staten-Generaal en grond- en mensenrechten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Tekstsuggestie, te plaatsen na regel 4148: We zetten ons in om het staatsnood- en crisisrecht te moderniseren met inachtneming van de waarden van de democratische rechtsstaat.

Amendement 567

Sessie 1

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 4169 - 4169

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Met invoering van betalen naar gebruik, vervangen we de provinciale opcenten door een belasting die voor alle inwoners gelijk is

Toelichting:

Invoering van betalen naar gebruik betekent het einde van de huidige provinciale opcenten. In het huidige systeem betalen alleen autobezitters provinciale belastingen. Een systeem waarbij alle inwoners meebetalen is rechtvaardiger. Door een gelijk tarief te hanteren, voorkomen we ongewenst inkomenspolitiek. Ook is een vorm van provinciale OZB met deze voorwaarde niet mogelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Over dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. De precieze vormgeving van een dergelijke heffing leidt tot zeer uiteenlopende inkomenseffecten, wat er ook toe kan leiden dat maatregelen om werken meer te laten lonen en de lastendruk bij middengroepen te verlagen potentieel (deels) teniet worden gedaan. Voorstel is daarom in lijn met amendement 283 van het TN Financiën te onderzoeken hoe op termijn overgegaan kan worden op een systeem waarbij alle gebruikers van voorzieningen meebetalen.

Amendement 568

Sessie 1

Indiener: Mark Smits

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 4169 - 4169

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Met invoering van betalen naar gebruik, vervangen we de provinciale opcenten door een belasting die voor alle inwoners gelijk is.

Toelichting:

Invoering van betalen naar gebruikt betekent het einde van de huidige provinciale opcenten. In het huidige systeem betalen alleen automobilisten provinciale belastingen. Een systeem waarbij alle inwoners meebetalen is rechtvaardiger. Door een gelijk tarief te hanteren, voorkomen we ongewenste inkomenspolitiek. Ook is een vorm van provinciale OZB met deze voorwaarde niet mogelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Over dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. De precieze vormgeving van een dergelijke heffing leidt tot zeer uiteenlopende inkomenseffecten, wat er ook toe kan leiden dat maatregelen om werken meer te laten lonen en de lastendruk bij middengroepen te verlagen potentieel (deels) teniet worden gedaan. Voorstel is daarom in lijn met amendement 283 van het TN Financiën te onderzoeken hoe op termijn overgegaan kan worden op een systeem waarbij alle gebruikers van voorzieningen meebetalen.

Amendement 569

Sessie 1

Indiener: Vincent Janssen

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 4169 - 4169

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Met invoering van betalen naar gebruik, vervangen we de provinciale opcenten door een belasting die voor alle inwoners gelijk is.

Toelichting:

Invoering van betalen naar gebruikt betekent het einde van de huidige provinciale opcenten. In het huidige systeem betalen alleen automobilisten provinciale belastingen. Een systeem waarbij alle inwoners meebetalen is rechtvaardiger. Door een gelijk tarief te hanteren, voorkomen we ongewenste inkomenspolitiek. Ook is een vorm van provinciale OZB met deze voorwaarde niet mogelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Over dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. De precieze vormgeving van een dergelijke heffing leidt tot zeer uiteenlopende inkomenseffecten, wat er ook toe kan leiden dat maatregelen om werken meer te laten lonen en de lastendruk bij middengroepen te verlagen potentieel (deels) teniet worden gedaan. Voorstel is daarom in lijn met amendement 283 van het TN Financiën te onderzoeken hoe op termijn overgegaan kan worden op een systeem waarbij alle gebruikers van voorzieningen meebetalen.

Amendement 570

Sessie 1

Indiener: Sven Spaargaren

Netwerk: Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Regelnummers: 4208 - 4208

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

De VVD is voor een sterke, efficiënte en minder grote rijksoverheid.

De rijksoverheid is te groot geworden, de belastingdruk en regeldruk voor inwoners en organisaties is te hoog.

De VVD zet zich in om het aantal rijksambtenaren terug te brengen van 130.000 naar ongeveer 120.000. Hierbij wordt met name gekeken naar niet-uitvoerende functies en externe inhuur.

Toelichting:

Het aantal rijksambtenaren is hard gestegen van 110.000 fte (2015) naar 131.000 fte (2021). Het aantal fte bij de rijksoverheid is harder gegroeid (+19,1%) dan de bevolkingsgroei (+5,9%) in die periode. Deze bovenmatige groei dient bijgesteld te worden.

We erkennen de opgaven waar de rijksoverheid voor staat. Zo zijn er o.a. meer fte nodig bij politie en het onderwijs. Minder rijksambtenaren zullen elders gevonden worden. Het 'hoe' is aan de fractie en de nieuwe coalitie.

Met minder rijksuitgaven en verlaging van de belastingdruk houden inwoners en bedrijven meer geld over.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Tekstsuggestie: De VVD is voor een sterke en efficiënte rijksoverheid. Het aantal ambtenaren moet passend zijn voor de taken die er zijn. We beperken in ieder geval de inhuur van externen.

Amendement 571

Sessie 1

Indiener: Sven Spaargaren

Netwerk: Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Regelnummers: 4208 - 4208

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

De VVD is voor een sterke, efficiënte en minder grote rijksoverheid.

De rijksoverheid is te groot geworden, de belastingdruk voor inwoners is te hoog. De VVD zet zich in om het de collectieve lastendruk terug te brengen van 38,9% naar ongeveer 37,5%.

Toelichting:

De collectieve lastendruk (inkomsten uit belastingen en wettelijke premies) is gestegen van 36,5% (2015) naar 38,9% (2022) van het bbp. We erkennen de opgaven waar de rijksoverheid voor staat.

Gelijktijdig zien we dat de belastingdruk zo hoog is geworden dat lage middeninkomens netto te weinig overhouden om alles te kunnen betalen. Het 'hoe' de collectieve lastendruk te verlagen is aan de fractie en de nieuwe coalitie.

Met minder rijksuitgaven en verlaging van de belastingdruk houden inwoners en bedrijven meer geld over.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De bullet wordt in het amendement toegevoegd aan een tekstpassage over het begrotingstekort.

Het doel om werkenden en mkb'ers netto meer te laten overhouden wordt wel gedeeld. Daarom de suggestie om dit doel expliciet toe te voegen aan de passage 'Het besef dat geld eerst verdiend moet worden'.

Amendement 572

Sessie 1

Indiener: Jan-Willem Verheij en Diederik van Dommelen

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 4237 - 4238

Type: Wijziging

Originele tekst:

Box 3 wordt hervormd naar een belasting op reëel rendement, met de mogelijkheid om verliezen en kosten te verrekenen.

Daarbij kiezen we voor een eerlijk en toekomstbestendig stelsel van belasting op vermogensinkomsten, met oog voor illiquide vermogens, zoals aandelen in start-ups, familiebedrijven en vastgoed, en met een vrijstelling voor kleine spaarders.

Aanpassing:

Box 3 wordt hervormd naar een belasting op daadwerkelijk gerealiseerd rendement, via een vermogenswinstbelasting. Een vermogensaanwasbelasting wijzen we af. Daarbij kiezen we voor een eerlijk en toekomstbestendig stelsel van belasting op vermogensinkomsten. Dat mag er nooit toe

leiden dat illiquide vermogens, zoals aandelen, beleggingen in start-ups, familiebedrijven en vastgoed verkocht moeten worden om de belasting te kunnen betalen. Daarnaast zorgen we voor een vrijstelling voor kleine spaarders.

Toelichting:

De originele tekst is te veel voor meerdere uitleg vatbaar. De VVD moet hier glashelder zijn dat een vermogensaanwasbelasting niet aan de orde kan zijn. Dan is verrekening van winsten en verliezen ook niet nodig, waardoor die onheldere zin geschrapt kan worden. Een dergelijke verrekening voor particulieren is ook volstrekt ongewenst vanwege de administratieve last en de druk van een mogelijke belastingschuld die als een zwaard van Damocles boven de burger blijft hangen.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Het is belangrijk dat bij het invoeren van een nieuw box-3 stelsel op basis van werkelijk rendement de beschreven gevolgen (aandelen/vastgoed moeten verkopen) voorkomen worden. Daarom zetten we in op een stelsel van vermogenswinst, in ieder geval ten aanzien van illiquide vermogensbestanddelen. Het amendement is nu erg stellig (categoriaal uitsluiten van vermogensaanwas voor iedere vermogenscategorie, ook liquide vermogen zoals spaargeld). Om een box-3 stelsel te bereiken waarbij juist specifieke aandacht is voor (gepensioneerde) ondernemers, start-ups, etc. is breed politiek draagvlak nodig bij de invoering van het nieuwe stelsel. Daarom wordt voorgesteld om de strekking van het amendement over te nemen, waarbij er enige ruimte wordt geboden. Tekstsuggestie: Box 3 wordt hervormd naar een belasting op daadwerkelijk gerealiseerd rendement, zoveel mogelijk via een vermogenswinstbelasting. Daarbij kiezen we voor een eerlijk en toekomstbestendig stelsel van belasting op vermogensinkomsten. Een vermogensaanwasbelasting ten aanzien van illiquide vermogens, zoals aandelen en beleggingen in start-ups, familiebedrijven en vastgoed, dat dan verkocht moeten worden om de belasting te kunnen betalen, wijzen we af. Daarnaast zorgen we voor een vrijstelling voor kleine spaarders.

Amendement 573

Sessie 1

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 4242 - 4242

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De politiek moet de Belastingdienst daarom de ruimte gunnen om de basis op orde te krijgen.

Aanpassing:

We investeren fors in de Belastingdienst, met een focus op handhaving en kwaliteit van de dienstverlening. Handhaving en dienstverlening verdienen zichzelf terug.

Toelichting:

Om de wensen voor de Belastingdienst uit dit programma te kunnen realiseren is een flinke investering nodig. Zonder geld geen verandering. Met deze toevoeging geven we aan dat hier steun voor is.

We brengen een focus aan op handhaving en op kwaliteit van de dienstverlening. Deze verdienen zichzelf (meermaals) terug. Dit bleek ten aanzien van handhaving onlangs ook al in het Jaarverslag Belastingdienst.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Er is de afgelopen jaren al fors geïnvesteerd in de Belastingdienst, o.a. vanuit het programma 'werken aan uitvoering'. Doel van het amendement wordt gedeeld, maar dit is niet zozeer een kwestie van (opnieuw) extra geld, maar primair de ICT en personele bezetting op orde krijgen. Teksten over de focus op handhaving en kwaliteit van dienstverlening kunnen worden overgenomen.

Sessie 2

Amendement 93

Sessie 2

Indiener: Karin Straus, Wesley Boer, Maikel Peppelenbosch

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2189 - 2189

Type: Wijziging

Originele tekst:

Dat alles staat of valt bij goede leraren.

Aanpassing:

Dat alles staat of valt bij goede leraren en schoolleiders.

Toelichting:

Het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs kunnen leraren niet alleen. Onderzoek laat zien dat sterk leiderschap een cruciale factor is in de kwaliteit van de school en in de uitkomsten van het onderwijsproces voor leerlingen. Het schoolleiderstekort (13,6%) is momenteel echter nog groter dan het lerarentekort (7%). Dit zet de kwaliteit van het onderwijs nog verder onder druk.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven het belang van voldoende goede schoolleiders en nemen het amendement graag over.

Amendement 94

Sessie 2

Indiener: Karin Straus, Wesley Boer, Maikel Peppelenbosch

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2227 - 2227

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We steunen leraren.

Aanpassing:

We steunen leraren en schoolleiders.

Toelichting:

Het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs kunnen leraren niet alleen. Onderzoek laat zien dat sterk leiderschap een cruciale factor is in de kwaliteit van de school en in de uitkomsten van het onderwijsproces voor leerlingen. Het schoolleiderstekort (13,6%) is momenteel echter nog groter dan het lerarentekort (7%). Dit zet de kwaliteit van het onderwijs nog verder onder druk.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven het belang van voldoende goede schoolleiders en nemen het amendement graag over.

Amendement 95

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Sessie 2

Indiener: Rian Dings, Wesley Boer, Niels van Andel

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2314 - 2314

Type: Wijziging

Originele tekst:

In plaats van het verplichte vak cultureel kunstzinnige vorming mogen leerlingen ook examen doen in een nieuw te ontwikkelen vak praktische techniek.

Aanpassing:

In plaats van het verplichte vak cultureel kunstzinnige vorming mogen leerlingen ook examen doen in een nieuw te ontwikkelen vak praktische techniek en technologie.

Toelichting:

Bij de huidige AI/tech revolutie is onderwijs het allerbelangrijkste om mensen jong en oud goed mee te nemen in de transitie. Juist om mee te kunnen met de rest van de wereld, dit is belangrijk voor de toekomst van het land. Hopelijk krijgt dit meer attentie.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven de notie dat technologie breder is dan techniek en de lading goed dekt. We nemen het amendement graag over.

Amendement 96

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2316 - 2316

Type: Wijziging

Originele tekst:

Iedere leerling en student moet Nederlandse normen en waarden kennen en daarnaar handelen.

Aanpassing:

Iedere leerling en student moet de normen en waarden van de Nederlandse rechtstaat kennen en daarnaar handelen.

Toelichting:

Nederlandse normen en waarden zijn divers en verschillen zelfs per regio. Het is niet aan de overheid om die op te leggen. Daarentegen is het bijbrengen van de gedeelde normen en waarden van de Nederlandse rechtstaat wel belangrijk.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We kunnen ons vinden in de voorgestelde wijziging.

Amendement 97

Sessie 2

Indiener: Rian Dings, Maikel Peppelenbosch, Mitchell Boldewijn

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2423 - 2423

Type: Wijziging

Originele tekst:

Het is van groot belang dat we mensen opleiden voor beroepen waar onze arbeidsmarkt ook echt behoefte aan heeft.

Aanpassing:

Het is van groot belang dat we mensen opleiden voor beroepen waar onze huidige en toekomstige arbeidsmarkt ook echt behoefte aan heeft.

Toelichting:

Bij de huidige AI/tech revolutie is onderwijs het allerbelangrijkste om mensen jong en oud goed mee te nemen in de transitie. Juist om mee te kunnen met de rest van de wereld, dit is belangrijk voor de toekomst van het land. Hopelijk krijgt dit meer attentie.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven dat niet enkel de huidige arbeidsmarkt relevant is, en nemen het amendement graag over.

Amendement 98

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2446 - 2447

Type: Motie

Originele tekst:

We werken samen met Europese universiteiten en maken gerichte keuzes, zodat onderzoeksgeld meer gaat naar bijvoorbeeld technisch, medisch en bèta-onderzoek.

We vragen de private investeerders bij te dragen aan het behalen van de Lissabondoelstelling.

Aanpassing:

Splits dit artikel na 2446 als de toevoeging die begint met "Kennis is ons nieuwe verdienvermogen." akkoord is. (anders is het artikel te lang)

Het nieuwe artikel begint dan vanaf de eerste zin van de toevoeging: "Kennis is ons nieuwe verdienvermogen."

Toelichting:

Na de toevoeging van het plan van de kenniscoalitie en (mogelijk ook) het wijzigen van regel 2447 is dit een lang artikel geworden. Daarom een motie om het artikel te splitsen in twee artikelen na regel 2446.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Indien de indieners akkoord zijn met de overgenomen strekking van amendement 111, kan deze motie ook overgenomen worden.

Amendement 99

Sessie 2

Indiener: Namens het bestuur TN Cultuur & Media; Trudie van 't Hull-Bettink, Overige bestuursleden zijn Boudewijn Smals, Martijn Meeuwissen en Dominique Elzer-Rombouts

Netwerk: Thematisch Netwerk Cultuur en Media

Regelnummers: 2458 - 2458

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Omroepen houden zich aan hoge journalistieke standaarden.

Aanpassing:

De journalistieke standaarden voor omroepen worden verder verhoogd. In overleg met de sector worden concretere werkwijzen, normen en waarden vastgelegd in de Mediawet, zodat het Commissariaat voor de Media effectief toezicht kan houden.

Toelichting:

Tekstuele aanvullingen om het doel duidelijker te maken

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven deze verduidelijking

Amendement 100

Sessie 2

Indiener: Jan Keunen

Netwerk: Thematisch Netwerk Cultuur en Media

Regelnummers: 2473 - 2473

Type: Schrappen

Originele tekst:

Wanneer kunstwerken niet meer vertoond worden, is verkoop op zijn plaats.

Aanpassing:

Verwijderen van deze zin.

Toelichting:

1. De aanbeveling om niet vertoonde kunstwerken te verkopen is overbodig omdat Nederlandse musea al meer dan 20 jaar weinig vertoonde kunst ontzamen op basis van zorgvuldige procedures die door de landelijke Museumvereniging zijn vastgelegd in de Leidraad Afstoten Museale Objecten (LAMA);
2. De aanbeveling gaat voorbij aan het feit dat een aantal museale oude tekeningen, wandtapijten en behangsels zó kwetsbaar zijn voor daglicht dat ze beter niet vertoond kunnen worden. Verkoop hiervan zou een slag met een mokerhamer op de Collectie Nederland zijn.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We kunnen ons vinden in de geschetste kanttekeningen

Amendement 101

Sessie 2

Indiener: Marc Mees

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 2275 - 2276

Type: Wijziging

Originele tekst:

We ontslaan sneller bestuurders als de burgerschapsopdracht niet wordt uitgevoerd. Ook privéuitingen van bestuurders gaan hieronder vallen.

Aanpassing:

“schoolbestuur wordt een beschermd beroep, waardoor bestuurlijke kwaliteit gewaarborgd wordt.”

Toelichting:

Het stimuleren van de kwaliteit van het onderwijsbestuur is een constructievere insteek dan het opnemen van een repressiemaatregel. De VVD komt met oplossingen!

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het aanscherpen van de eisen voor bestuurders is een belangrijk instrument om anti-democratisch, anti-integratief en anti-rechtstatelijk onderwijs aan te pakken. Gelukkig is dit instrumentarium slechts relevant voor een klein aantal bestuurders. We zijn het met indiener eens dat wettelijke eisen stellen aan het worden van bestuurder kunnen bijdragen aan goed onderwijs en stellen voor onder "Goede scholen krijgen meer ruimte" de laatste zin te veranderen in "Om de kwaliteit van schoolbesturen te garanderen, worden wettelijke eisen aan het worden van schoolbestuurder gesteld. "

Amendement 102

Sessie 2

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 2276 - 2276

Type: Schrappen

Originele tekst:

Ook privéuitingen van bestuurders gaan hieronder vallen.

Aanpassing:

Schrappen: 'Ook privéuitingen van bestuurders gaan hieronder vallen.'

Toelichting:

Deze tekst wordt in samenhang gelezen met regelnummer 2275.

Zoals de tekst nu is geformuleerd kan het gelezen worden alsof privéuitingen van bestuurders reden voor ontslag zijn ook als de burgerschapsopdracht wel goed wordt uitgevoerd.

Daarnaast wordt in deze context niet gespecificeerd wanneer een privéuiting ontoelaatbaar zou zijn. Dat maakt de mogelijke invulling te breed.

Dit is met het oog op de vrijheid van meningsuiting een redelijk vergaande maatregel. Daarnaast is het kijkend naar de toekomst en gelet op andere sectoren een mogelijk hellend vlak. Het is genoeg om voor te stellen bestuurders sneller te ontslaan als de burgerschapsopdracht niet wordt uitgevoerd.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De overheid heeft de verantwoordelijkheid te zorgen voor een veilig en fijn leerklimaat voor elke leerling. (Bijvoorbeeld) discriminatoire gedragingen en uitlatingen van schoolbestuurders, gedaan buiten de werkomgeving om, kunnen alsnog een grote impact hebben op de sociale veiligheid van leerlingen. We zijn van mening dat, wanneer dit in het belang van kinderen is, het in specifieke gevallen gerechtvaardigd is om in te grijpen. Op aanraden van indieners stellen we voor de zin duidelijker en concreter te formuleren: "Privéuitingen van een bestuurder die zorgen voor een sociaal onveilig klimaat op school vallen daar ook onder. "

Amendement 103

Sessie 2

Indiener: Jan-Willem Verheij en Cees Eenhoorn

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 2276 - 2276

Type: Schrappen

Originele tekst:

Ook privéuitingen van bestuurders gaan hieronder vallen.

Aanpassing:

Hele zin schrappen.

Toelichting:

Een overheid die bestuurders van (private!) schoolbesturen gaat ontslaan vanwege de uiting van hun persoonlijke mening gaat ver over zijn grenzen. Dit is een regelrechte aantasting van de vrijheid van meningsuiting die absoluut niet thuishoort in een liberaal VVD-programma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De overheid heeft de verantwoordelijkheid te zorgen voor een veilig en fijn leerklimaat voor elke leerling. Discriminatoire gedragingen en uitlatingen van schoolbestuurders, gedaan buiten de werkomgeving om, kunnen alsnog een grote impact hebben op de sociale veiligheid van leerlingen. Het hoofdbestuur is van mening dat, wanneer dit in het belang van kinderen is, het in specifieke gevallen gerechtvaardigd is om in te grijpen. We zijn het eens met indieners dat de beoordeling hiervan niet direct bij bijvoorbeeld de minister zou moeten liggen, maar bijvoorbeeld bij de inspectie van het onderwijs. We stellen voor de zin aan te passen naar: "Privéuitingen van een bestuurder die zorgen voor een sociaal onveilig klimaat op school vallen daar ook onder."

Amendement 104

Sessie 2

Indiener: Pim van Dort, Mitchell Boldewijn, Wesley Boer

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2342 - 2342

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Kinderopvang en basisonderwijs gaan beter samenwerken.

Aanpassing:

Kleuteronderwijs hoort voornamelijk uit vrij spel te bestaan, wat de ontwikkeling van de kleuter ten goede komt.

Toelichting:

Kleuteronderwijs moet opnieuw losgekoppeld worden van het basisonderwijs. Een kleuter is geen leerling en bevindt zich in een andere ontwikkelingsfase dan leerlingen van het lager onderwijs. Het huidige voortijdige onderwijs is contraproductief voor het ontwikkelingsproces van kinderen en heeft negatieve gevolgen voor het gehele leertraject in latere jaren.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om de volgende zin toe te voegen bij "We verlagen de leerplicht naar het vierde levensjaar": "We zorgen ervoor dat kleuters zoveel mogelijk spelenderwijs leren."

Amendement 105

Sessie 2

Indiener: Marc Mees

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 2351 - 2351

Type: Schrappen

Originele tekst:

Scholen benadrukken dat de vrijwillige ouderbijdrage echt vrijwillig is en gebruiken de bijdrage alleen voor extracurriculaire activiteiten.

Aanpassing:

Dit is al een verplichting en heeft daardoor geen functie meer in het verkiezingsprogramma. Het staat raar dat staand beleid gepropageerd wordt in een nieuw verkiezingsprogramma.

Toelichting:

Dit is al een verplichting en heeft daardoor geen functie meer in het verkiezingsprogramma. Het staat raar dat staand beleid gepropageerd wordt in een nieuw verkiezingsprogramma.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Veel scholen houden zich nog niet aan de wettelijke verplichting om duidelijk te maken dat de ouderbijdrage vrijwillig is. Zo meldde de onderwijsinspectie in de Staat van het Onderwijs 2023 (p. 96) dat 77% van de schoolgidsen niet voldoet aan de huidige wetgeving. Het standpunt is daarmee nog onverminderd actueel.

Amendement 106

Sessie 2

Indiener: Namens het bestuur van TN Cultuur en Media: Trudie van 't Hull-Bettink. Overige bestuursleden zijn Boudewijn Smals, Dominique Elzer-Rombouts en Martijn Meeuwissen.

Netwerk: Thematisch Netwerk Cultuur en Media

Regelnummers: 2475 - 2476

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Gesubsidieerde instellingen gaan meer ondernemen.

Instellingen en organisaties krijgen meer ruimte om ondernemend te zijn, we stimuleren hen om meer geld zelf te verdienen.

Aanpassing:

Ondernemende cultuur met impact

Door het betrekken van de culturele en creatieve sector bij grote maatschappelijke opgaven, jagen we innovatieve oplossingen aan. We stimuleren daarbij samenwerking tussen gesubsidieerde instellingen en culturele ondernemers. Cultuurinstellingen en organisaties krijgen meer ruimte om ondernemend te zijn, we stimuleren hen om op zoek te gaan naar andere verdienmodellen en publiek

Toelichting:

Deze aanpassing geldt ook voor de regelnummers 2465-2466.

Dit amendement voegt 2 bullits samen.

Cultuur draagt bij aan grote maatschappelijk opgaven. Dan is ruimte nodig voor versterking van samenwerking met de gehele cultuursector. Ondernemerschap bij gesubsidieerde instellingen kan valse concurrentie in de hand werken. Door samenwerking komt de cultuursector met meer impact midden in de samenleving te staan tegen acceptabele kosten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen de volgende samengevoegde bullet voor: "Ondernemende cultuur met impact. We betrekken de culturele en creatieve sector bij grote maatschappelijke opgaven en het verbeteren van de leefomgeving. We stimuleren samenwerking tussen gesubsidieerde instellingen en culturele ondernemers. Cultuurinstellingen en -organisaties krijgen meer ruimte om ondernemend te zijn, bijvoorbeeld door op zoek te gaan naar andere verdienmodellen en publiek. We zorgen ervoor dat dit niet tot concurrentievervalsing leidt." Daarmee wordt ook plek geboden aan amendementen 108 en 107.

Amendement 107

Sessie 2

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2466 - 2466

Type: Wijziging

Originele tekst:

We dagen de sector uit bij te dragen aan maatschappelijke opgaven, en om andere doelgroepen zoals ouderen en jongeren te betrekken.

Aanpassing:

We dagen de sector uit bij te dragen aan maatschappelijke opgaven want creativiteit en ontwerpkraft kunnen bijdragen aan een betere leefomgeving.

Toelichting:

Om de leefbaarheid bij ruimtelijke opgaven te behouden of te vergroten en het draagvlak uit de omgeving te versterken, is creativiteit van de culturele sector nodig.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen: "We betrekken de culturele en creatieve sector bij grote maatschappelijke opgaven en verbeteren van de leefomgeving"

Amendement 108

Sessie 2

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2476 - 2476

Type: Wijziging

Originele tekst:

Instellingen en organisaties krijgen meer ruimte om ondernemend te zijn, we stimuleren hen om meer geld zelf te verdienen.

Aanpassing:

Instellingen en organisaties krijgen meer ruimte om ondernemend te zijn, we stimuleren hen om meer geld zelf te verdienen, maar dit mag niet leiden tot concurrentievervalsing.

Toelichting:

Er is een grote zorg dat dit soort constructies leidt tot voor valse concurrentie door sponsoring van de overheid. "Valse concurrentie door de overheid" wordt al jaren door diverse VVD-Kamerleden aan de orde gesteld.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We kunnen ons vinden in de strekking van het amendement en stellen voor om de volgende zin op te nemen: "We zorgen ervoor dat dit niet tot concurrentievervalsing leidt."

Amendement 109

Sessie 2

Indiener: Namens het bestuur TN Cultuur & Media; Trudie van 't Hull-Bettink, Overige bestuursleden zijn Boudewijn Smals, Martijn Meeuwissen en Dominique Elzer-Rombouts

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Netwerk: Thematisch Netwerk Cultuur en Media

Regelnummers: 2454 - 2454

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De Nederlandse cultuursector is van absolute wereldklasse en de onafhankelijke media is van essentieel belang voor de democratie.

Aanpassing:

Cultuur draagt bij aan het vormen van onze identiteit.

Erfgoed als drager van ons verleden verdient onze bescherming. Cultuureducatie biedt kinderen de mogelijkheid om kennis te maken met cultuur en kunst. We stimuleren daarom samenwerking tussen scholen en culturele organisaties.

We stimuleren talentontwikkelingstrajecten voor onze toekomstige talent van wereldklasse.

Toelichting:

Cultuureducatie is van essentieel belang om cultuur voor de toekomst te borgen. Erfgoed als drager van ons verleden verdient onze bescherming.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende tekst op te nemen: "Cultuur draagt bij aan het vormen van onze identiteit. Erfgoed verdient onze bescherming en cultuureducatie biedt kinderen de mogelijkheid om kennis te maken met cultuur en kunst. We stimuleren talentontwikkelingstrajecten voor onze toekomstige talent van wereldklasse."

Amendement 110

Sessie 2

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2465 - 2465

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Cultuur met impact.

Aanpassing:

Cultuur met impact. Cultuur is voor iedereen.

Toelichting:

In alle regio's is de toegang tot cultuur voor inwoners belangrijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor deze tekst op te nemen in een nieuwe bullet, voorgesteld in amendement 109: "Cultuur draagt bij aan het vormen van onze identiteit"

Amendement 111

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2446 - 2447

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We werken samen met Europese universiteiten en maken gerichte keuzes, zodat onderzoeksgeld meer gaat naar bijvoorbeeld technisch, medisch en bèta-onderzoek.

We vragen de private investeerders bij te dragen aan het behalen van de Lissabondoelstelling.

Aanpassing:

>Toevoegen tussen 2446 en 2447

Kennis is ons nieuwe verdienvermogen. We omarmen het voorstel van de kenniscoalitie waarin ons bedrijfsleven en onze kennisinstellingen oproepen om: het Nationaal Groeifonds voort te zetten, het Fonds voor Onderzoek en Wetenschap structureel te maken, in te zetten op een ambitieus Europees onderzoek- en innovatiebeleid en te zorgen voor betere valorisatie van kennis richting maatschappij en bedrijfsleven.

Toelichting:

De gaskraan is dicht (en moet dat blijven). Kennis is daarom de nieuwe grondstof voor de Nederlandse welvaart. Het vorige kabinet heeft fors geïnvesteerd in onderzoek en innovatie dankzij de VVD. We sluiten ons daarom aan bij de gezamenlijke oproep van het bedrijfsleven en de kennisinstellingen om die investeringen structureel te maken. Daarmee scheppen we het vertrouwen bij private investeerders zodat zij durven te investeren in onderzoek en innovatie en daarmee in de (nabije) toekomst van Nederland. Zo versterken we de Nederlandse kenniseconomie en ons verdienvermogen voor de nabije toekomst.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om in een nieuwe bullet de volgende tekst toe te voegen: "Onderzoek en ondernemerschap. We blijven ook in de toekomst investeren in onderzoek en valorisatie. De overheid blijft streven naar de Lissabondoelstelling om 3% van het bbp te investeren in onderzoek en ontwikkeling en we vragen private investeerders daaraan bij te dragen."

Amendement 112

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2447 - 2447

Type: Wijziging

Originele tekst:

We vragen de private investeerders bij te dragen aan het behalen van de Lissabondoelstelling.

Aanpassing:

Zo zorgen we dat ook de private investeerders kunnen en willen gaan bijdragen aan het behalen van de Lissabondoelstelling (3% BBP).

Toelichting:

Het amendement om het plan van de kenniscoalitie te omarmen geeft ons een doordacht, duidelijk en gedragen plan waarmee we private investeerders niet enkel om iets hoeven te vragen, maar ze ook de garantie kunnen bieden dat hun investeringen op een vruchtbare basis gedaan worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Omdat geen garantie geboden kan worden dat private investeerders daadwerkelijk willen investeren, stellen we voor de volgende tekst in een nieuwe bullet toe te voegen: "Onderzoek en ondernemerschap. We blijven ook in de toekomst investeren in onderzoek en valorisatie. De overheid blijft streven naar de Lissabondoelstelling om 3% van het bbp te investeren in onderzoek en ontwikkeling en we vragen private investeerders daaraan bij te dragen."

Amendement 113

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Sessie 2

Indiener: Wesley Boer, Niels van Andel, Niek van Heuvelen

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2447 - 2447

Type: Wijziging

Originele tekst:

We vragen de private investeerders bij te dragen aan het behalen van de Lissabondoelstelling.

Aanpassing:

We vragen de private investeerders bij te dragen aan het behalen van de Lissabondoelstelling en blijven als overheid investeren in onderzoek en ontwikkeling. We blijven streven naar de Lissabondoelstelling om 3% van het bbp te investeren in onderzoek en ontwikkeling.

Toelichting:

De Lissabondoelstelling houdt in dat landen 3% van het bbp investeren in onderzoek en ontwikkeling (R&D). In het regeerakkoord Rutte IV heeft de VVD zich achter deze doelstelling geschaard en met het Nationaal Groeifonds - een initiatief van o.a. Eric Wiebes - hebben wij hier stappen gezet. De overheid moet blijven investeren in R&D, omdat iedere euro die we investeren in de toekomst door middel van R&D, een veelvoud daarvan oplevert voor ons toekomstig verdienvermogen en onze welvaart.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om in een nieuwe bullet de volgende tekst toe te voegen: "Onderzoek en ondernemerschap. We blijven ook in de toekomst investeren in onderzoek en valorisatie. De overheid blijft streven naar de Lissabondoelstelling om 3% van het bbp te investeren in onderzoek en ontwikkeling en we vragen private investeerders daaraan bij te dragen."

Amendement 114

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2183 - 2183

Type: Wijziging

Originele tekst:

Nederlands talent

Aanpassing:

Talent voor Nederland

Toelichting:

Om aan de talentvraag van Nederland te voldoen moeten we in breder kijken dan enkel Nederlands Talent, zeker in tekortsectoren.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het met indieners eens dat ook buitenlands talent nodig kan zijn voor tekortsectoren. Desalniettemin dekt de term "Nederlands talent" de lading van het hoofdstuk voldoende. De primaire verantwoordelijkheid van de overheid ligt immers bij Nederlandse leerlingen, studenten, ouders en leraren.

Amendement 115

Sessie 2

Indiener: Monique van Deursen

Netwerk: Wassenaar

Regelnummers: 2184 - 2184

Type: Wijziging

Originele tekst:

Hoe zorgen we dat onze talenten maximaal worden benut?

Aanpassing:

Om regie te kunnen houden en verantwoordelijk te kunnen zijn voor je eigen leven, zorgen we dat onze talenten maximaal worden benut.

Toelichting:

We moeten van jongs af duidelijk zijn dat iedereen de verantwoording en regie moet hebben over zijn of haar leven. De overheid is daarbij een hulp om dat zo goed mogelijk te bereiken.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om onderstaande zin op te nemen aan het einde van alinea 1 van de inleiding van het hoofdstuk Nederlands talent: "Zij zorgen ervoor dat iedereen de kennis heeft om regie over zijn of haar eigen leven te hebben."

Amendement 116

Sessie 2

Indiener: Rian Dings, Maikel Peppelenbosch, Veerle Voermans

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2195 - 2195

Type: Wijziging

Originele tekst:

Het curriculum is overvol, te veel kinderen beheersen taal en rekenen onvoldoende en sommige kinderen voelen zich onveilig op school.

Aanpassing:

Het curriculum is overvol, te veel kinderen beheersen taal, rekenen en digitale vaardigheden onvoldoende en sommige kinderen voelen zich onveilig op school.

Toelichting:

Bij de huidige AI/tech revolutie is onderwijs het allerbelangrijkste om mensen jong en oud goed mee te nemen in de transitie. Juist om mee te kunnen met de rest van de wereld, dit is belangrijk voor de toekomst van het land. Hopelijk krijgt dit meer attentie.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor naast digitale vaardigheden ook burgerschap toe te voegen aan de opsomming: "Het curriculum is overvol, te veel kinderen beheersen de basisvaardigheden taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden onvoldoende". Daarmee zijn alle vier basisvaardigheden vermeld.

Amendement 117

Sessie 2

Indiener: Karin Straus, Veerle Voermans., Niek van Heuvelen

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2198 - 2198

Type: Wijziging

Originele tekst:

Een overheid die naast leraren staat en doet wat nodig is om voldoende goede leraren voor de klas te krijgen.

Aanpassing:

Een overheid die naast het personeel in het onderwijs staat en doet wat nodig is om voldoende goede leraren voor de klas te krijgen.

Toelichting:

Onderwijspersoneel bestaat niet alleen uit leraren, maar ook uit schoolleiders, intern begeleiders, onderwijsassistenten, leraarsondersteuners en ander niet-onderwijsgevend personeel. Niet alleen leraren, maar ook deze medewerkers leveren een bijdrage aan de kwaliteit van het onderwijs en verdienen daarvoor erkenning.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen: "Een overheid die naast leraren, schoolleiders en ander onderwijspersoneel staat en doet wat nodig is om voldoende goede leraren voor de klas te krijgen."

Amendement 118

Sessie 2

Indiener: Gerla van Leeuwen

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 2203 - 2207

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarvoor is iedereen nodig, van mbo tot universiteit.

We gaan daarom meer mensen opleiden voor een beroep in tekortsectoren, zorgen ervoor dat het makkelijker wordt om werk en opleiding te combineren en maken het eenvoudiger om een leven lang te leren.

Ons vervolgonderwijs is van wereldklasse.

Het mbo en hbo zijn de banenmotor van Nederland en onze universiteiten leveren topwetenschap.

Aanpassing:

2203 Daarvoor is iedereen nodig, van praktisch beroeps onderwijs tot wetenschappelijk onderwijs.

2207 Het praktisch beroepsonderwijs is de banenmotor van Nederland en onze universiteiten leveren top wetenschap.

Toelichting:

Als VVD moeten we de opties ook lager; en middelbaar/hogerberoeps onderwijs beslist niet meer zo benoemen; deze gouden handjes/werkervaringen zijn even belangrijk als de wetenschappelijke hersenen

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We delen het standpunt van de indieners dat er niet langer gesproken moet worden over hoger en lager in het onderwijs. Het is echter daarom juist belangrijk om waardering uit te spreken voor alle studenten die nu op het mbo zitten. Voorstel is de eerste aanpassing niet over te nemen en de tweede wel. Het woord "praktisch" vervalt daarin wel - immers is niet elke mbo- en hbo-opleiding een praktische opleiding. Daarmee wordt de zin: "Het beroepsonderwijs is de banenmotor van Nederland en onze universiteiten leveren topwetenschap."

Amendement 119

Sessie 2

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Rian Dings, Niek van Heuvelen, Niels van Andel
Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2229 - 2229
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Als het gaat over de inrichting van het onderwijs, de lerarenopleiding en een professionele werkomgeving, staat de autonomie en medezeggenschap van leraren voor ons centraal.

Aanpassing:

Als het gaat over de inrichting van het onderwijs, de lerarenopleiding en een professionele werkomgeving, staat autonomie, continu bijscholen met de nieuwste ontwikkelingen en medezeggenschap van leraren voor ons centraal.

Toelichting:

Bij de huidige AI/tech revolutie is onderwijs het allerbelangrijkste om mensen jong en oud goed mee te nemen in de transitie. Juist om mee te kunnen met de rest van de wereld, dit is belangrijk voor de toekomst van het land. Hopelijk krijgt dit meer attentie.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor dit punt op te nemen onder "Leraar zijn is een vak". De zin over continue professionele ontwikkeling wordt dan als volgt: "Continue professionele ontwikkeling wordt verplicht, zodat alle leraren bekend zijn met nieuwe (technologische) ontwikkelingen."

Amendement 120

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen
Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2251 - 2251
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Vertrouwen in onderwijsprofessionals. De administratieve lasten in het gehele onderwijs brengen we omlaag. De kwaliteit van scholen en hoger onderwijsinstellingen toetsen we niet langer per individu of opleiding, maar op het niveau van de school of de instelling. Daardoor kunnen onze onderwijsprofessionals zich richten op kwalitatief onderwijs en onderwijsinstellingen flexibel inspelen op de toekomstige behoefte van de arbeidsmarkt.

Toelichting:

Onderwijzers en instellingen besteden nu ontzettend veel tijd en geld aan onnodige administratie. Dat levert hooguit schijnkwaliteit op, maar ook veel werkdruk, stress en onnodige managementtaken en -lagen. Daarnaast creëert dit een rigide systeem wat niet kan inspelen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen, wat kinderen of studenten nodig hebben, of de behoeftes van de Nederlandse maatschappij en arbeidsmarkt.

Het is belangrijk om te handelen uit vertrouwen zodat onderwijzers en instellingen hun tijd en middelen kunnen inzetten voor goed onderwijs in plaats van overbodige administratie.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We hechten er veel belang aan dat elke student goed onderwijs krijgt. Daarvoor is zicht en toezicht op individuele opleidingen nodig. Het hoofdbestuur onderschrijft de oproep van indiener om uit te gaan van vertrouwen en om de administratieve lasten zoveel mogelijk omlaag te brengen. Het

stoppen met kwaliteitstoetsing op opleidingsniveau is wat ons betreft geen doel op zich, en zou daarom niet in het verkiezingsprogramma moeten staan.

Amendement 121

Sessie 2

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 2263 - 2263

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ook mag een leerling dan van school worden gestuurd zonder dat een vervangende school is gevonden.

Aanpassing:

'De inspectie zet zich in om ervoor te zorgen dat deze kinderen niet van de radar verdwijnen om daarmee het risico dat ze afglijden naar de criminaliteit te verkleinen.'

Toelichting:

Toevoeging om te benadrukken dat kinderen die, hoe terecht ook, van school worden gestuurd vanwege bijvoorbeeld wapenbezit niet aan hun lot worden overgelaten om zo een gemakkelijk doelwit te worden voor de criminaliteit.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven de strekking van het amendement. De onderwijsinspectie is echter niet de aangewezen instantie hiervoor. Het ligt meer in de rede om deze taak bij samenwerkingsverbanden te beleggen. Voorgesteld wordt om de volgende tekst op te nemen: "Samenwerkingsverbanden zorgen ervoor dat deze kinderen niet van de radar verdwijnen, om daarmee het risico dat ze afglijden naar de criminaliteit te verkleinen."

Amendement 122

Sessie 2

Indiener: Marc Mees

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 2270 - 2270

Type: Wijziging

Originele tekst:

We wijzigen artikel 23 van de grondwet zodat de vrijheid van onderwijs niet het gelijkheidsbeginsel mag ondermijnen.

Aanpassing:

"we schaffen in artikel 23 van de grondwet de verwijzingen naar geloofsgrondslag af. Afschaffing gaat segregatie tegen op basis van geloofsovertuiging en versterkt het gelijkheidsbeginsel."

Toelichting:

Schoolbesturen zijn gevormd op basis van confessionele achtergrond of op basis van openbare identiteit. Hierdoor bestaan meerdere schoolbesturen in dezelfde regio naast elkaar met dezelfde en daardoor concurrerende belangen. Een districtenstelsel of regiostelsel lost het probleem van samenwerken op. Bijkomstigheid van het afschaffen van geloofsgrondslagen in artikel 23 is dat de ongebreidelde groei van nieuw confessionele

scholen een halt wordt toegeroepen.
Afschaffing van geloofsgrondslagen levert tevens op dat er stelselwijziging kan plaatsvinden waardoor onderwijsbestuur regionaal georganiseerd kan worden.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Artikel 23 van de grondwet maakt een onderscheid tussen bijzonder en openbaar onderwijs. Een bijzondere school is niet noodzakelijk confessioneel. Voor ons is niet duidelijk naar welke geloofsgrondslag het amendement verwijst, nu de enige directe verwijzing in artikel 23 GW naar godsdienst de eerbiediging van godsdienst in het openbaar onderwijs betreft. Het hoofdbestuur onderschrijft de oproep van indiener om meer (verplicht) regionaal samen te werken.

Amendement 123

Sessie 2

Indiener: Mark Mees

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2270 - 2270

Type: Wijziging

Originele tekst:

We wijzigen artikel 23 van de grondwet zodat de vrijheid van onderwijs niet het gelijkheidsbeginsel mag ondermijnen.

Aanpassing:

We schaffen in artikel 23 van de grondwet de verwijzingen naar geloofsgrondslag af. Afschaffing gaat segregatie tegen op basis van geloofsovertuiging en versterkt het gelijkheidsbeginsel.

Toelichting:

Regel 2270 wordt vervangen door deze nieuwe tekst. Schoolbesturen zijn gevormd op basis van confessionele achtergrond of op basis van openbare identiteit. Hierdoor bestaan meerdere schoolbesturen in dezelfde regio naast elkaar met dezelfde en daardoor concurrerende belangen. Een districtenstelsel of regiostelsel lost het probleem van samenwerken op. Bijkomstigheid van het afschaffen van geloofsgrondslagen in artikel 23 is dat de ongebreidelde groei van nieuw confessionele scholen een halt wordt toegeroepen.

Afschaffing van geloofsgrondslagen levert tevens op dat er stelselwijziging kan plaatsvinden waardoor onderwijsbestuur regionaal georganiseerd kan worden.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Artikel 23 van de grondwet maakt een onderscheid tussen bijzonder en openbaar onderwijs. Een bijzondere school is niet noodzakelijk confessioneel. Voor ons is niet duidelijk naar welke geloofsgrondslag het amendement verwijst, nu de enige directe verwijzing in artikel 23 GW naar godsdienst de eerbiediging van godsdienst in het openbaar onderwijs betreft. Het hoofdbestuur onderschrijft de oproep van indiener om meer (verplicht) regionaal samen te werken.

Amendement 124

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2295 - 2298

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Rekenen en taal voorop.

We leggen de nadruk op basisvaardigheden.

We zetten de huidige curriculumherziening voort en reken- en taalvaardigheid worden onderdeel van elk schoolvak.

Tijdelijke noodmaatregelen vanwege het lerarentekort mogen niet de onderwijstijd in de basisvaardigheden raken.

Aanpassing:

* Rekenen, taal en creativiteit voorop.

We leggen de nadruk op basisvaardigheden. We zetten de huidige curriculumherziening voort en reken- en taalvaardigheid worden onderdeel van elk schoolvak. We voegen daar creativiteit aan toe, zodat ons talent zich kan aanpassen aan een steeds sneller veranderende wereld. Tijdelijke noodmaatregelen vanwege het lerarentekort mogen niet de onderwijstijd in de basisvaardigheden raken.

Toelichting:

Rekenen en taal zijn extreem belangrijke gereedschappen, maar zonder creativiteit kunnen we niemand voorbereiden op een steeds sneller veranderende wereld. Het talent van de toekomst moet dus adaptief zijn en daarvoor is creativiteit (de kern van oplossend vermogen) essentieel.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We onderschrijven het belang van creativiteit. Het is goed dat daar op school aandacht voor is. We vinden het echter onverstandig om de sinds 2014 lopende curriculumherziening open te breken. Nog dit jaar worden de kerndoelen voor de vier basisvaardigheden rekenen, taal, burgerschap en digitale vaardigheden opgeleverd. Het toevoegen van creativiteit als basisvaardigheid doorkruist dat proces. Daarbovenop is het standpunt van het hoofdbestuur dat rekenen en taal de hoogste prioriteit hebben.

Amendement 125

Sessie 2

Indiener: Marieke van der Plas, Wesley Boer, Mitchell Boldewijn

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 2299 - 2299

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

* Betere relationele en seksuele vorming.

Aandacht voor relaties, seksualiteit, gelijkheid van geslacht en diversiteit verdient ook een plek in het onderwijs. Duidelijker moet zijn wat van scholen wordt verwacht zodat de onderwijsinspectie daarop kan toezien.

Toelichting:

Dat gaat verder dan alleen de kennis over soa's of voorbehoedsmiddelen. We willen dat ook wordt geleerd om respectvol met elkaar om te gaan, welke wensen en grenzen er zijn en hoe gevoelens bespreekbaar worden gemaakt. Daarbij hoort ook het bespreekbaar maken van seksuele diversiteit. Op elke school moeten LHBTIQ+'ers volledig worden gerespecteerd door leerlingen, docenten en de schoolleiding.

In de twee voorgaande verkiezingsprogramma's stond een combinatie van bovenstaande tekst (tekst motie en toelichting). Nu staat er niets in de onderwijsparagraaf over dit onderwerp. Terwijl het een wezenlijk onderdeel is van het onderwijs en echt beter moet in het belang van een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren - zodat iedereen zichzelf kan zijn, eigen keuzes kan maken over leven en lijf, en voor het tegengaan van seksueel geweld en intimidatie. Waarden die voor de VVD tellen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen onder "We scherpen de burgerschapseisen verder aan": "In het burgerschapsonderwijs moet aandacht zijn voor het bespreekbaar maken van seksuele diversiteit en voorlichting over genitale verminking, vrijheidsberoving, achterlating en uithuwelijking.". Deze zin beantwoordt ook aan de strekking van amendement 50..

Amendement 126

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2302 - 2302

Type: Schrappen

Originele tekst:

Zolang schoolresultaten ondermaats zijn, is minder tijd voor bijvoorbeeld projectweken en losse lespakketten.

Aanpassing:

Schrap regel 2302: Zolang schoolresultaten ondermaats zijn, is minder tijd voor bijvoorbeeld projectweken en losse lespakketten.

Toelichting:

Dit is betutteling en houdt bovendien geen rekening met de omstandigheden rondom een school. Zeker voor scholen in achterstandswijken kan dit leiden tot ongewenste, demotiverende situaties.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn van mening dat het onderwijs een overheid nodig heeft die actief richting geeft en moeilijke keuzes durft te maken. Als leerlingen de basisvaardigheden niet goed genoeg beheersen bij het verlaten van school, dragen zij blijvend de gevolgen daarvan. Het is dus belangrijk dat de absolute prioriteit bij deze vaardigheden ligt. Lespakketten die geen onderdeel zijn van het verplichte curriculum, hebben daarom minder prioriteit zolang de basis niet op orde is. Daarmee geven we scholen een duidelijke opdracht mee.

Amendement 127

Sessie 2

Indiener: Donald Kreiken, Roeland Donker, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2312 - 2312

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Meer ruimte voor techniek.

Aanpassing:

We richten ons onderwijs meer op technische kennis en praktische vaardigheden in het belang van de transitie naar een duurzame economie.

Toelichting:

Meer ruimte voor techniek is een goed begin. Deze toevoeging licht het belang toe en maakt de connectie naar een overgang naar een 'slimme en schone' - d.w.z. duurzame - economie. De centrale examens in wiskunde D en informatica uit regel 2313 sluiten hier goed op aan.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen de volgende zin voor: "We richten ons onderwijs meer op technische kennis en praktische vaardigheden, dat is ook in het belang voor de transitie naar een duurzame economie." Daarmee wordt vrijwel de volledige zin overgenomen, zonder dat de suggestie mogelijk gewekt wordt dat technische kennis en praktische vaardigheden geen ander doel kunnen dienen dan een duurzame economie.

Amendement 128

Sessie 2

Indiener: Leon Scholten, Heidi Boussen, Jason Mulder en Machel Nuyten-Tjondronegoro

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2314 - 2314

Type: Toevoegen

Originele tekst:

In plaats van het verplichte vak cultureel kunstzinnige vorming mogen leerlingen ook examen doen in een nieuw te ontwikkelen vak praktische techniek.

Aanpassing:

Gymnasiasten, die klassiek culturele vorming volgen, mogen praktische techniek als extra vak kiezen.

Toelichting:

Gymnasiasten volgen geen ckv maar kcv. Dit is kennelijk over het hoofd gezien. Kcv vervangen door praktische techniek doet af aan het klassieke karakter van het gymnasium. Deze optie biedt ze toch de mogelijkheid het vak te volgen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen: "Voor het gymnasium wordt dit een extra keuzevak."

Amendement 129

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2332 - 2332

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Talent kweek je vroeg. We zetten in voor passend onderwijs wat aansluiten op de cognitieve, creativiteit en manuele vaardigheden van elk individueel kind. Wij zetten in op stimuleren van onderwijsvormen die daar ruimte voor scheppen.

Toelichting:

Er wordt vaak te weinig rekening gehouden met verschillen tussen kinderen in het onderwijs. Sommigen leren beter met het hoofd, anderen door de praktijk en weer anderen met hun handen. Dit begint al vroeg en leidt tot onderbenutting van talent later, bijvoorbeeld in de bèta-techniek.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met indiener dat elk kind recht heeft op goed (passend) onderwijs. We zijn van mening dat naast vaardigheden ook goed leerlingenvervoer daarvoor nodig is en stellen voor de volgende tekst op te nemen onder "Het gespecialiseerd onderwijs is van grote waarde en blijft behouden": "We zetten ons daarom in voor passend onderwijs dat past bij de vaardigheden van elk

individueel kind. We zorgen voor goed leerlingenvervoer binnen het speciaal onderwijs met adequate chauffeurs."

Amendement 130

Sessie 2

Indiener: Sabine Bierens

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 2333 - 2352

Type: Schrappen

Originele tekst:

Een fijne school voor leerlingen en ouders

Als ouder wil je het beste onderwijs voor je kind, maar ook een school die met je meedenkt.

Wij willen dat scholen meer rekening houden met werkende ouders.

* We zorgen dat onderwijs past bij gezinnen.

We willen dat kinderen niet langer naar huis worden gestuurd vanwege een studiedag van het personeel.

Dat is beter voor leerlingen en werkende ouders.

Dit moet voor scholen wel te dragen zijn.

We stimuleren het aanbieden van één flexibel opneembare vakantieweek per jaar, in plaats van een tweede week meivakantie.

We willen dat werkende ouders de mogelijkheid krijgen om in de zomervakantie hun kinderen een programma op school te laten volgen, zodat geen opvang geregeld hoeft te worden.

* Kinderopvang en basisonderwijs gaan beter samenwerken.

We schrappen regelgeving die integrale kindcentra bemoeilijkt, zodat meer kinderen op dezelfde plek naar buitenschoolse opvang en school gaan.

We werken toe naar de dagschool, waar ouders ontzorgd worden en leerlingen zichzelf maximaal kunnen ontwikkelen.

* De kwaliteit van scholen wordt inzichtelijk gemaakt.

De inspectie houdt strenger toezicht door in de klas te kijken in plaats van op bestuursniveau en grijpt sneller in.

Scholen worden op verschillende aspecten beoordeeld van 'zeer zwak' tot 'excellent'.

Deze beoordelingen worden eenvoudig in te zien voor ouders.

* Ieder kind verdient een kansrijke start.

We gaan daarom door met gratis schoolmaaltijden en komen met een toegankelijke huurregeling voor kinderen die dat het hardste nodig hebben.

Scholen benadrukken dat de vrijwillige ouderbijdrage echt vrijwillig is en gebruiken de bijdrage alleen voor extracurriculaire activiteiten.

Schoolkosten als een kluisje, fietsenstalling of printpas komen niet voor rekening van ouders.

Aanpassing:

Een fijne school voor leerlingen en ouders 2334 Als ouder wil je het beste onderwijs voor je kind, maar ook een school die met je meedenkt. 2335 Wij willen dat scholen meer rekening houden met werkende ouders. 2336 * We zorgen dat onderwijs past bij gezinnen. 2337 We willen dat kinderen niet langer naar huis worden gestuurd vanwege een studiedag van het personeel. 2338 Dat is beter voor leerlingen en werkende ouders. 2339 Dit moet voor scholen wel te dragen zijn. 2340 We stimuleren het aanbieden van één flexibel opneembare vakantieweek per jaar, in plaats van een tweede week meivakantie. 2341 We willen dat werkende ouders de mogelijkheid krijgen om in de zomervakantie hun kinderen een programma op school te laten volgen, zodat geen opvang geregeld hoeft te worden. 2342 * Kinderopvang en basisonderwijs gaan beter samenwerken. 2343 We schrappen regelgeving die integrale kindcentra bemoeilijkt, zodat meer kinderen op dezelfde plek naar buitenschoolse opvang en school gaan. 2344 We werken toe naar de dagschool, waar ouders ontzorgd worden en leerlingen zichzelf maximaal kunnen ontwikkelen. 2345 * De kwaliteit van scholen wordt inzichtelijk gemaakt. 2346 De inspectie houdt strenger toezicht door in de klas te kijken in plaats van op bestuursniveau en grijpt sneller in. 2347 Scholen worden op verschillende aspecten beoordeeld van 'zeer zwak' tot 'excellent'. 2348 Deze beoordelingen worden eenvoudig in te zien voor ouders. 2349 * Ieder kind verdient een kansrijke start. 2350 We gaan daarom door met gratis schoolmaaltijden en komen met een toegankelijke huurregeling voor kinderen die dat het

hardste nodig hebben. 2351 Scholen benadrukken dat de vrijwillige ouderbijdrage echt vrijwillig is en gebruiken de bijdrage alleen voor extracurriculaire activiteiten. 2352 Schoolkosten als een kluisje, fietsenstalling of printpas komen niet voor rekening van ouders.

Toelichting:

Deze passage is in strijd met veel andere onderdelen van het hoofdstuk Talent/ Onderwijs. Bijvoorbeeld het intro 2.3 (p.4) met de belangrijke samenvatting: 'Het onderwijsstelsel lijdt zwaar onder een algeheel personeelstekort. We gaan daarom met verdubbelde inzet door met het verbeteren van het onderwijs, onder andere door leraren nog meer ruimte te geven hun vak goed uit te kunnen oefenen delen over meer leraren aantrekken, goed opleiden en begeleiden en hun vak, rol en functie serieus nemen.' En met de hele paragraaf De beste leraren. Ook blijkt uit deze passage verwarring tussen kinderopvang en onderwijs. Een zin als: 'We willen dat kinderen niet langer naar huis worden gestuurd vanwege een studiedag van het personeel' is weinig respectvol. Waar de leraar en zijn ontwikkeling in het hele stuk belangrijk is gaat het hier ineens over 'personeel'. Het gaat over zo'n zes studiedagen per jaar en het zijn je eigen kinderen. Er bestaat oppas en kinderopvang. Ook deelt deze passage een rol toe aan ouders, die slechts bijkomende partij zijn. Onderwijs is er voor kinderen, er is ook niet voor niets leerplicht. Op andere plaatsen is het verkiezingsprogramma duidelijk over de beperkte rol van ouders in het onderwijs, bijvoorbeeld waar het gaat over de belangen van het kind, onze waarden, burgerschap en de vrijheid van onderwijs. Ook hiermee is deze passage strijdig, door ouders ineens wel een doelpartij te maken van ons onderwijs. ('Wij willen dat scholen meer rekening houden met werkende ouders.'). 'Een toegankelijke huurregeling voor kinderen', wat is dat? Tot slot is dit stuk te detaillistisch: kluisje, printpas, hoogte ouderbijdrage, tweede week meivakantie, daar hoort een programma niet over te gaan.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We vinden dat onderwijs rekening moet houden met werkende ouders en ontraden het schrappen van de volledige paragraaf "Een veilige school voor leerlingen en ouders". Op basis van de toelichting van indieners stellen we voor om de paragraaf op een aantal plekken te verduidelijken. De zin "We willen dat kinderen niet langer naar huis worden gestuurd vanwege een studiedag van het personeel." wordt veranderd in "We willen dat kinderen niet langer naar huis worden gestuurd wanneer leraren een studiedag hebben, maar dat de school een vervangend programma organiseert." Achter "toegankelijke huurregeling" wordt "voor digitale leermiddelen" toegevoegd. Deze woorden zijn per abuis uit het programma weggevalen.

Amendement 131

Sessie 2

Indiener: Martijn Verwegen

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2369 - 2369

Type: Schrappen

Originele tekst:

De extra subsidie voor brede brugklassen schaffen we af.

Aanpassing:

Schrap regel 2369: De extra subsidie voor brede brugklassen schaffen we af.

Toelichting:

Brede brugklassen helpen om talent op de juiste plek te krijgen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn van mening dat kinderen beter leren door op hun eigen niveau les te krijgen. Daarbij is het wel belangrijk dat het niveau waarop leerlingen instromen niet te bepalend is. Een leerling die op een niveau zit dat voor hem/haar niet uitdagend genoeg is, moet dus gemakkelijk kunnen opstromen. De tekst in het verkiezingsprogramma benoemt dit. Dit amendement leidt daarnaast ertoe dat er minder

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

middelen beschikbaar zijn voor de in het programma genoemde prioriteiten van meer geld naar defensie, veiligheid en lastenverlichting voor middengroepen en het MKB.

Amendement 132

Sessie 2

Indiener: Bram Bornhijm

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2394 - 2395

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Goedkoper studeren voor een tekortberoep.

Voor tekortberoepen schaffen we het lesgeld in het mbo af en verlagen we het collegegeld in het hoger onderwijs.

Aanpassing:

Dit betreft een vraag:

Hoe zouden we een dergelijk beleid uitvoeren? Wie bepaalt wat een tekortberoep is, immers elke sector vindt zichzelf essentieel en elke sector zit momenteel met een personeelstekort. Hoe voorkomen we misbruik en/of willekeur?

Tevens is dit wel de meest effectieve inzet van gemeenschapsgeld? Is de hoogte van het wettelijk collegegeld, veelal niet de grootste kostenpost voor een student, momenteel een grote hinder voor veel (aspirant) studenten om een dergelijke opleiding tot tekortberoep te kiezen of is het een gebrek aan enthousiasme of voorlichting over de beroepsgroep en kunnen we niet beter onze middelen daarvoor inzetten?

Toelichting:

nvt

Advies:

Toelichting advies:

Zowel in het mbo als in het hoger onderwijs zijn er vastomlijnde sectoren. Zo kent het mbo negen verschillende sectorkamers en het hoger onderwijs een hoofdindeling in tien CROHO-sectoren. Welke sectoren precies als tekortsector gedefinieerd worden moet aan de hand van objectieve indicatoren uitgewerkt worden, maar te denken valt bijvoorbeeld aan zorg, onderwijs en techniek. We zijn van mening dat een lagere financiële drempel (in aanvulling op goede voorlichting) bijdraagt aan het aantrekkelijker maken van studeren in deze sectoren.

Amendement 133

Sessie 2

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 2416 - 2416

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Of studenten zich vrij voelen hun mening te geven wordt onderdeel van beoordeling van opleidingen.

Aanpassing:

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt uitgebreid om studenten en medewerkers meer zeggenschap te geven binnen onderwijsinstellingen. Doorgeschoten bureaucratie op onderwijsinstellingen moet worden aangepakt om het contact tussen student en organisatie te verbeteren.

Toelichting:

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek geeft op dit moment studenten en medewerkers zeggenschap binnen de bestuursorganen van onderwijsinstellingen. Deze zeggenschap kan echter breder worden getrokken en sterker worden ingevuld, ook voor de medewerkers. Op dit moment is zeggenschap vaak een advies en kan de onderwijsinstelling ook bij forse kritiek alsnog doorgaan met plannen.

Studenten keren zich daarom ook af van medezeggenschapsorganen en komen massaal niet opdagen voor deze verkiezingen. Dat is niet verwonderlijk. Het wordt gezien als schijninspraak en een manier om vooral het cv op te poetsen.

Daarnaast dient de bureaucratie te worden aangepakt. Dit kan gestroomlijnder. Een sterke onderwijsinstelling, maar niet per se een grote. Stimulering om het contact tussen student en organisatie te verbeteren loont en zorgt ervoor dat studenten met meer motivatie aan de slag gaan tijdens het onderwijs en nevenactiviteiten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen: We versterken daarnaast de medezeggenschap en stimuleren meer laagdrempelig contact tussen student en instelling.

Amendement 134

Sessie 2

Indiener: Namens het bestuur van TN Cultuur en Media: Trudie van 't Hull-Bettink. Overige bestuursleden zijn Boudewijn Smals, Dominique Elzer-Rombouts en Martijn Meeuwissen.

Netwerk: Thematisch Netwerk Cultuur en Media

Regelnummers: 2461 - 2463

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We moderniseren de NPO.

De belangrijkste taak van de NPO is het uitzenden van feitelijk en waarheidsgetrouw nieuws, onderzoeksjournalistiek en educatie.

We hervormen de NPO zodat er meer ruimte is voor omroepen om vanuit hun eigen identiteit programma's te maken.

Aanpassing:

We moderniseren de NPO en het publieke omroepbestel. Hun belangrijkste taak is het uitzenden van feitelijk en waarheidsgetrouw nieuws, onderzoeksjournalistiek en educatie. We hervormen de NPO-organisatie zodat er meer ruimte is voor omroepen om vanuit hun eigen identiteit programma's te maken. Er komt meer transparantie over de exploitatiekosten van de gehele publieke omroep, inclusief de programma's. We bevorderen samenwerking van de NPO met private partijen en samenwerking tussen publiek en commercieel, oa via NLZiet. Zo beschermen en behouden we de Nederlandse audiovisuele cultuur.

Toelichting:

De aanpassing is bedoeld om te duiden waarom we willen moderniseren en ook waarom er meer transparantie moet komen over de kosten van programma's. Namelijk om meer ruimte en gelijk speelveld te creëren voor de beste programma's tegen de beste prijs en uiteindelijk een sterkere Nederlandse audiovisuele cultuur.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven de inhoud van het amendement en stellen voor de volgende zinnen op te nemen: "We moderniseren de NPO. De belangrijkste taak van de NPO is het uitzenden van feitelijk en waarheidsgetrouw nieuws, onderzoeksjournalistiek en educatie. We hervormen de NPO-organisatie zodat er meer ruimte is voor omroepen om vanuit hun eigen identiteit programma's te maken. Er komt meer transparantie over de kosten van de gehele publieke omroep, inclusief de programma's. We bevorderen samenwerking van de NPO met commerciële partijen."

Amendement 135

Sessie 2

Indiener: Ruben Landman en namens het bestuur TN Cultuur & Media: Trudie van 't Hull-Bettink

Netwerk: Thematisch Netwerk Cultuur en Media

Regelnummers: 2464 - 2464

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Er komt meer transparantie over de kosten van programma's.

Aanpassing:

We versterken het totale Nederlandse medialandschap ter bevordering van hoogwaardige journalistiek en onze democratie. Zowel op lokaal, regionaal als op landelijk niveau. We voorkomen oneigenlijk concurrentie en stimuleren betere onderlinge samenwerking tussen publieke en commerciële partijen.

Toelichting:

De VVD wil de lokale journalistiek en het lokale medialandschap in brede zin versterken door zich in te zetten op samenwerking ter bevordering van het lokale media-aanbod door zowel commerciële als publieke media-outlets

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen: "We versterken de lokale en regionale journalistiek. Daarbij is aandacht voor zowel commerciële als publieke partijen."

Amendement 136

Sessie 2

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2467 - 2467

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Er komt een bibliotheekvoorziening in elke gemeente.

Aanpassing:

Iedere inwoner heeft op redelijke afstand een bibliotheekvoorziening.

Toelichting:

Er zijn hele grote en kleine gemeenten. De primaire taken van de bibliotheek zijn naast uitlenen, digitalisering en alfabetisering daar moet in geïnvesteerd worden, niet per se in nieuwe (stenen) gebouwen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen de volgende zin voor: "Er komt een bibliotheekvoorziening in elke gemeente. Zo heeft iedereen een bibliotheekvoorziening op een redelijke afstand." Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de wensen van indieners, maar blijft tegelijkertijd de ambitie uit het vorige coalitieakkoord overeind.

Amendement 137

Sessie 2

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2481 - 2481

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Meer aandacht voor volkscultuur.

Aanpassing:

Meer aandacht voor regionale culturele verschillen.

Toelichting:

Door regionale verschillen te gebruiken in plaats van volkscultuur is de gelijkwaardigheid van stad, platteland en de verschillende regio's gewaarborgd.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is van belang dat ook volkscultuur een plek heeft in het verkiezingsprogramma. We stellen voor om een extra zin op te nemen: "We hebben meer aandacht voor regionale culturele verschillen."

Amendement 138

Sessie 2

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2482 - 2483

Type: Wijziging

Originele tekst:

Elke regio heeft eigen manieren waarop cultuur samen wordt beleefd. Organisatoren van volkscultuur worden beter ondersteund en volkscultuur wordt een volwaardig onderdeel van de culturele basisinfrastructuur.

Aanpassing:

Elke regio heeft eigen cultureel erfgoed en eigen culturele netwerken, deze kunnen deel uitmaken van de culturele basisinfrastructuur.

Toelichting:

Regionale cultuur moet volwaardig onderdeel kunnen uitmaken van de financiering uit de culturele basisinfrastructuur. Dat is dus niet alleen volkscultuur.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het met indieners eens dat alle regionale cultuur volwaardig onderdeel is van de basisinfrastructuur. De genoemde zin ziet alleen op volkscultuur, maar onder 'Cultuurgelden meer regionaal spreiden' wordt dit standpunt uitgedragen.

Sessie 3

Amendement 139

Sessie 3

Indiener: Albertine Nube

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 2513 - 2513

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Toch zijn er nog veel mensen die meer kunnen en willen werken, maar die dat om allerlei redenen nog niet lukt.

Aanpassing:

Toch zijn er nog veel mensen die meer kunnen en willen werken, maar die dat om allerlei redenen nog niet lukt. Zo dient de arbeidscapaciteit van bijvoorbeeld senioren en mensen met een beperking veel beter te worden benut.

Toelichting:

Senioren en mensen met een beperking worden nog te weinig betrokken in het arbeidsproces.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

De VVD gelooft in een samenleving waar iedereen zijn of haar talenten mag en kan benutten. Dit geldt ook voor ouderen en mensen met een beperking, en deze groepen lopen hierin nog achter. Daarom nemen we dit amendement graag over.

Amendement 140

Sessie 3

Indiener: Gerla van Leeuwen

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 2522 - 4212

Type: Motie

Originele tekst:

Aanpassing:

Graag alle afkortingen de eerste keer voluit schrijven met vermelding van de afkorting tussen haakjes. Bijvoorbeeld regelnummer 2522: mkb wordt dan midden- en kleinbedrijf (mkb).

Toelichting:

Niet iedereen is bekend met alle afkortingen in het verkiezingsprogramma.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie!

Amendement 141

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2541 - 2544

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Betere toegang tot financiering voor het mkb.

We verbeteren de toegang tot financiering voor ondernemers door het opheffen van het verpandingsverbod en inzet op het vergroten van non-bancaire financiering.

Tevens wil de VVD dat Nederland net zoals het Verenigd Koninkrijk een mkb-bank opricht. Die bestaat uit het efficiënter vormgeven van huidige instituties.

Aanpassing:

We stimuleren toegang tot en faciliteren de ontwikkeling van lokale en Europese kapitaalmarkten voor grote en kleine ondernemingen.

Toelichting:

Het is geen taak van de overheid om zelf actief risico te nemen in startups en scaleups, maar het is wel een taak van de overheid om te zorgen voor een goede marktordening en als goed marktmeester op te treden.

Op de kapitaalmarkt ontmoeten bedrijven die kapitaal zoeken (in wat voor vorm dan ook) investeerders die rendement zoeken. Dat geldt niet alleen voor beursgenoteerde multinationals, maar ook voor startups en MKBers.

De overheid kan de ontwikkeling van de (Europese) kapitaalmarkt faciliteren en ondersteunen. Dit kan gaan om crowdfunding, om platforms voor MKB-kredieten en om andere non-bancaire vormen van kapitaal; maar ook om het faciliteren van structuren voor (groepen) investeerders. Door in deze faciliterende en ondersteunende rol voortvarend op te treden zullen investeerders en bedrijven vaker matchen en kan de markt haar werk doen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het verkrijgen van welke vorm van financiering dan ook is lastig voor met name mkb-bedrijven, mede door de hogere rentes die banken rekenen voor financiering. Het is daarom belangrijk om toegang tot lokale en Europese kapitaalmarkten te vergroten. Derhalve zullen we dit amendement overnemen.

Amendement 142

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2541 - 2541

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Betere toegang tot financiering voor het mkb.

Aanpassing:

verander "Betere toegang tot financiering voor het mkb" naar "Betere toegang tot kapitaal voor het mkb".

Toelichting:

Kapitaal ipv financiering omdat er niet alleen betere toegang tot vreemd vermogen, maar ook naar eigen vermogen moet komen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Prima suggestie!

Amendement 143

Sessie 3

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2544 - 2544

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Die bestaat uit het efficiënter vormgeven van huidige instituties.

Aanpassing:

We stimuleren toegang tot en faciliteren de ontwikkeling van lokale en Europese kapitaalmarkten voor grote en kleine ondernemingen.

Toelichting:

Het is geen taak van de overheid om zelf actief risico te nemen in startups en scaleups, maar het is wel een taak van de overheid om te zorgen voor een goede marktordening en als goed marktmeester op te treden.

Op de kapitaalmarkt ontmoeten bedrijven die kapitaal zoeken (in wat voor vorm dan ook) investeerders die rendement zoeken. Dat geldt niet alleen voor beursgenoteerde multinationals, maar ook voor startups en MKBers.

De overheid kan de ontwikkeling van de (Europese) kapitaalmarkt faciliteren en ondersteunen. Dit kan gaan om crowdfunding, om platforms voor MKB-kredieten en om andere non-bancaire vormen van kapitaal; maar ook om het faciliteren van structuren voor (groepen) investeerders. Door in deze faciliterende en ondersteunende rol voortvarend op te treden zullen investeerders en bedrijven vaker matchen en kan de markt haar werk doen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het verkrijgen van welke vorm van financiering dan ook is lastig voor met name mkb-bedrijven, mede door de hogere rentes die banken rekenen voor financiering. Het is daarom belangrijk om toegang tot lokale en Europese kapitaalmarkten te vergroten. Derhalve zullen we dit amendement overnemen.

Amendement 144

Sessie 3

Indiener: Donald Kreiken, Nick Ottens

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2599 - 2599

Type: Wijziging

Originele tekst:

Onze Nederlandse industrie is van groot belang voor onze verdien capaciteit.

Aanpassing:

Onze Nederlandse industrie is van groot belang voor ons verdienvermogen.

Toelichting:

Redactioneel - het woord 'verdienvermogen' komt 16 keer terug in het verkiezingsprogramma. Hier wordt verdien capaciteit gebruikt, wellicht bewust maar verwarrend en mogelijk niet nodig om hier een ander woord te gebruiken dan gewoon verdienvermogen. Voorstel om hier ook gewoon 'verdienvermogen' te hanteren, en 'capaciteit' te gebruiken wanneer er wordt gesproken over verdeling van schaarse middelen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie!

Amendement 145

Sessie 3

Indiener: Arash Rahmani en Anny Ho

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2627 - 2627

Type: Wijziging

Originele tekst:

De Nederlandse kenniseconomie wordt versterkt met het stimuleren van nieuwe technologieën als chips, fotonica, quantum en kunstmatige intelligentie.

Aanpassing:

De Nederlandse kenniseconomie wordt versterkt met het stimuleren van nieuwe technologieën als chips, fotonica, quantum, kunstmatige intelligentie en biotechnologie.

Toelichting:

Nederland is het derde biotechnologie land van Europa. Om ons positie te behouden en te versterken moeten we blijven investeren in biotechnologie. Biotechnologie is de technologische toepassing van biologische kennis zoals hightech laboratoriumwerk voor o.a. ontwikkelen van medicijnen en kweken van organen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Nederland was tot voor kort koploper in de biotechnologie. Er zijn de afgelopen periode helaas enkele Biotech-bedrijven vertrokken naar andere landen. Om onze derde positie als biotechnologie land te behouden is het zaak dat we ook biotechnologie blijven stimuleren. We nemen dit amendement dus ook over.

Amendement 146

Sessie 3

Indiener: Raymond van der Meer

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2627 - 2627

Type: Wijziging

Originele tekst:

De Nederlandse kenniseconomie wordt versterkt met het stimuleren van nieuwe technologieën als chips, fotonica, quantum en kunstmatige intelligentie.

Aanpassing:

De Nederlandse kenniseconomie wordt versterkt met het stimuleren van nieuwe technologieën als chips, fotonica, quantum en kunstmatige intelligentie en ruimtevaart.

Toelichting:

Zie aangenomen motie Pim van Strien van 8 november 2022:

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat ruimtevaarttechnologie cruciaal is voor onze veiligheid, onze communicatie, onze economie, onze strategische autonomie en dus onze welvaart; constaterende dat ruimtevaarttechnologie kan bijdragen aan het oplossen van de maatschappelijke transitieopgaven zoals klimaatverandering, stikstofproblematiek, watermanagement en digitalisering; constaterende dat Nederland met de aanwezigheid van ESTEC een bijzondere positie en daaraan gerelateerde verplichting heeft ten aanzien van de ontwikkeling van ruimtevaarttechnologie, zoals ook verwoord in het coalitieakkoord; constaterende dat vele bedrijven en instellingen in Nederland op uitzonderlijke wijze bijdragen aan, en profiteren van, deze bijzondere positie; overwegende dat het cruciaal is dat Nederland in voldoende mate investeert in ruimtevaart

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

De ruimtevaart speelt een grote rol in de oplossing van huidige en toekomstige uitdagingen. Het is daarom van belang dat we de ruimtevaart blijven stimuleren. We nemen dit amendement dus ook over.

Amendement 147

Sessie 3

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 2629 - 2632

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Versterken regionale innovatie.

Nederland kent met de Brainport en de bedrijvigheid rondom de TU Delft en de WUR verschillende regio's waar innovaties zich in razendsnel tempo ontwikkelen.

Deze regio's lopen echter steeds meer aan tegen bijvoorbeeld een tekort aan technisch geschoold personeel en netcongestie.

We gaan samen met de regio's deze problemen oplossen.

Aanpassing:

Versterken regionale innovatie. Nederland kent met Brainport en de bedrijvigheid rondom de TU Delft, de WUR en andere innovatieve clusters in het land verschillende regio's waar innovaties zich in razendsnel tempo ontwikkelen. Deze regio's lopen echter steeds meer aan tegen bijvoorbeeld een tekort aan technisch personeel en netcongestie. We gaan samen met de regio's deze problemen oplossen.

Toelichting:

In het noorden kennen we bijvoorbeeld het Chemiepark Emmen, Innovatiecluster Drachten (noordelijk netwerk waar ook Drentse bedrijven onderdeel van zijn) en de Eemshaven waar innovaties ook in razendsnel tempo ontwikkelen. De originele tekst focust zich met de huidige formulering te veel op drie specifieke regio's terwijl er in andere landsdelen ook veel aan innovatie wordt gedaan.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Er zijn natuurlijk meerdere regio's waar innovaties zich in razendsnel tempo ontwikkelen, dus prima suggestie!

Amendement 148

Sessie 3

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2635 - 2635

Type: Wijziging

Originele tekst:

Wij willen dat boeren de ruimte krijgen om voedsel te produceren op een manier die past bij de draagkracht van de omgeving.

Aanpassing:

Wij willen dat boeren en tuinders de ruimte krijgen om voedsel, bloemen en planten te produceren op een manier die past bij de draagkracht van de omgeving.

Toelichting:

De huidige tekst impliceert dat de agrarische sector alleen voedselproducerend is. Dat is onjuist. De sector is breder: denk aan het bloemetje op tafel en planten voor in de tuin. De samenwerking tussen de diverse takken binnen de sector is bovendien groot. Belangrijk daarom om de tekst te verbreden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Prima aanvulling

Amendement 149

Sessie 3

Indiener: Tomas van Hemert, Thom van Gerwe, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2641 - 2641

Type: Wijziging

Originele tekst:

Met langjarige vergoedingen voor agrarisch natuurbeheer kunnen nieuwe vormen van inkomsten gecreëerd worden.

Aanpassing:

Met langjarige vergoedingen voor agrarisch natuur- en landschapbeheer en (tijdelijke) waterberging kunnen nieuwe vormen van inkomsten gecreëerd worden.

Toelichting:

Agrarische ondernemers en collectieven vragen om langjarige beheerscontracten (i.p.v. huidige 6 jaar) binnen het Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb). Water valt hier, afhankelijk van het gebied, ook onder. Vooral voor de aanleg van landschapselementen is deze langjarige horizon van belang. Het ontbreken hiervan zorgt ervoor dat de doelstellingen op dit gebied achterblijven.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Akkoord met het voorstel

Amendement 150

Sessie 3

Indiener: Hendrik de Vries

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2645 - 2645

Type: Wijziging

Originele tekst:

Met metingen op bedrijfsniveau en een Afrekenbare Stoffenbalans staan boeren aan het roer van het bedrijf en kunnen zij de vervuiling van bijvoorbeeld voer, mest en gewasbeschermingsmiddelen en daarmee de verliezen verminderen.

Aanpassing:

Met metingen op bedrijfsniveau en een Afrekenbare Stoffenbalans staan boeren aan het roer van het bedrijf en hebben zij zelf de regie in handen om emissies te verminderen en verliezen te beperken.

Toelichting:

Deze tekst is wat gepolijster en vriendelijker.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens met het wijzigingsvoorstel van de indiener.

Amendement 151

Sessie 3

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2646 - 2646

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zo krijgen boeren de ruimte om te zorgen voor een voedselproductie die in balans is met de omgeving.

Aanpassing:

Daarnaast verminderen we op deze manier de administratieve lastendruk voor ondernemers.

Toelichting:

Het doel van de afrekenbare stoffenbalans is helder en in potentie goed (zie ook adviescommissie Remkes die hier advies over geeft). Focus op doel in plaats van middel is daarbij meer dan behulpzaam. Het is wel zaak dat beide manieren van werken/reguleren niet naast elkaar gaan bestaan. Dat zou tot verhoging van de toch al hoge administratieve lastendruk leiden. Vandaar deze toevoeging. Daarnaast is verlaging van de lastendruk is zichzelf waardevol, omdat de huidige lastendruk voor ondernemers een van de redenen kan zijn om te willen stoppen/af te haken voor het vak.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Prima aanvulling

Amendement 152

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2650 - 2650

Type: Schrappen

Originele tekst:

Maar productie en export moeten geen doel op zich zijn.

Aanpassing:

Hele zin verwijderen.

Toelichting:

De zin is onjuist en voegt niets toe, maar roept alleen discussie op.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Akkoord om betreffende zin te schrappen.

Amendement 153

Sessie 3

Indiener: Hendrik de Vries

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2650 - 2651

Type: Wijziging

Originele tekst:

Maar productie en export moeten geen doel op zich zijn.
We geloven in een sector die wereldwijd voorop blijft lopen door haar kennis en innovatiekracht.

Aanpassing:

We geloven in een sector die wereldwijd voorop blijft lopen door haar kennis en innovatiekracht en dit ook als exportproduct weet te verwaarden.

Toelichting:

Dit is een meer positieve insteek dan de huidige tekst en wijst op de mogelijkheden van kennis en innovatie als exportproduct.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens met het wijzigingsvoorstel van de indiener.

Amendement 154

Sessie 3

Indiener: Gijs Dröge, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2656 - 2656

Type: Wijziging

Originele tekst:

We willen één Nederlandse duurzaamheidsstandaard zodat de boer een eerlijke prijs krijgt voor zijn product.

Aanpassing:

Duurzaamheidsstandaarden moeten ervoor zorgen dat de boer een vergoeding krijgt voor extra inspanningen voor verduurzaming. De overheid geeft het goede voorbeeld door alleen in te kopen met erkende standaarden die een duurzaamheidsvergoeding voor de boer hebben opgenomen.

Toelichting:

Een definitie van een 'eerlijke prijs' is niet te bepalen en ook niet via een duurzaamheidsstandaard af te dwingen. Wat wel kan, is vaststellen welke extra kosten zijn gemoeid met verduurzaming en vastleggen dat de boer die krijgt vergoed. Aangezien zo'n 80 procent van het Nederlandse boerenproduct wordt geëxporteerd, is het niet verstandig te spreken over een 'Nederlandse' duurzaamheidsstandaard, maar kan beter worden gewerkt aan een Europese. Er is ook niet één Nederlandse duurzaamheidsstandaard: er zijn er vele voor uiteenlopende productcategorieën. Denk aan Beter Leven, Fairtrade, Biologisch, PlanetProof. Het is aan de markt om te bepalen welke duurzaamheidsstandaarden wenselijk zijn. De overheid kan er wel voorwaarden aan stellen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Akkoord met de tekstsuggestie.

Amendement 155

Sessie 3

Indiener: Henk Hulshoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2659 - 2659

Type: Wijziging

Originele tekst:

We proberen regelgeving zoveel mogelijk in te voeren met andere landen.

Aanpassing:

We zetten in op gelijklopende regelgeving in Nederland en andere landen.

Toelichting:

Dit is duidelijker en minder aarzelend.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens met het wijzigingsvoorstel van de indiener.

Amendement 156

Sessie 3

Indiener: Henk Hulshoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2664 - 2664

Type: Wijziging

Originele tekst:

Die samenwerking moeten we behouden voor het bieden van perspectief.

Aanpassing:

Die samenwerking moeten we behouden voor het bieden van perspectief en ruimte voor ondernemerschap.

Toelichting:

Het ondernemerschap in de agrarische sector mag wel wat meer benadrukt worden zodat de jonge ondernemers nog uitdagingen hebben.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens met het wijzigingsvoorstel van de indiener.

Amendement 157

Sessie 3

Indiener: Annechien ten Have Mellema

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2670 - 2671

Type: Schrappen

Originele tekst:

Ook voor intensieve veehouderij is plek in Nederland, op voorwaarde dat er stappen gezet worden op het gebied van dierenwelzijn op basis van een 'dierwaardige veehouderij', zoals die nu wordt gedefinieerd in het convenant.

Aanpassing:

Schrappen van regels 2670-2671.

Toelichting:

De intensieve sector is een wettelijk toegestane houderij. De zin kan geschrapt worden. Alle diersectoren zijn gelijk.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Voorstel is om deze zin te schrappen en de strekking van het wijzigingsvoorstel van dezelfde indiener bij amendement 174 over te nemen bij het hoofdstuk 'verbeteren van dierenwelzijn'.

Amendement 158

Sessie 3

Indiener: Robert Poelhekke, Joran Rust

Netwerk: Thematisch Netwerk Internationaal

Regelnummers: 2672 - 2672

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Strategisch handeldrijven

Aanpassing:

Extra bullet toevoegen onder het kopje 'strategisch handeldrijven' (2672)

Een samenhangend industrie- en exportbeleid: We versterken de concurrentiepositie op groeimarkten buiten Europa door een actieve industriepolitiek te verbinden met een offensief exportbeleid. Dit vraagt ook om een concurrerend nationaal (export)financieringsinstrumentarium dat goed is aangesloten bij EU-mogelijkheden en inzet op slimme combinaties van private financiering en (internationale) klimaatgelden.

Toelichting:

Voor de Nederlandse industrie is het wereldwijd kunnen vermarkten van nieuwe/innovatieve producten essentieel om concurrerend te kunnen blijven. Niet alleen bieden de Nederlandse/Europese markt veelal een onvoldoende schaal. Ook bevinden de grootste groeimarkten zich buiten Europa. Dat vraagt om een goede koppeling tussen industrie- en handelsbeleid voor sterkere positionering van de 'Made in Holland export'. Het kunnen bieden van concurrerende (export)financiering is een belangrijke schakel in de verbinding tussen industrie- en handelsbeleid en van essentieel belang op belangrijke wereldmarkten in de concurrentie met landen als de VS, China, Korea en Japan, maar ook Europese landen om ons heen. De overheidsgesteunde/geopolitieke concurrentie is op dit terrein volop in beweging en het speelveld van concurrenten verbreed zich bovendien snel (India, Brazilië, Golfstaten). Zorg ook voor een betere aansluiting op Europese mogelijkheden voor financiering op markten buiten de EU door – in lijn met de Team Europe gedachte – slimme combinaties van private financiering /nationale middelen met Europese en/of multilaterale financiering te kunnen realiseren voor klimaat- en SDG-projecten (zie Global Gateway initiatief).

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goed punt, wij staan bijv. Voor de exportkredietverzekeringen.

Amendement 159

Sessie 3

Indiener: André Schuurman

Netwerk: Thematisch Netwerk Internationaal

Regelnummers: 2705 - 2705

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We maken ons hard binnen de EU-instituten om te besparen op EU-begrotingen in plaats van alsmear nieuwe bijdrages, extra geld of nieuwe instrumenten te vragen aan de EU-lidstaten.

Aanpassing:

Er moet tevens een herallocatie komen in de EU-begroting van traditionele sectoren naar andere sectoren zoals digitalisering.

Toelichting:

De EU is nog te veel een landbouw-unie en een transfer-unie richting corrupte landen en regio's. We moeten juist meer inzetten op de toekomst zoals ook Biden doet met zijn Inflation Reduction Act.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goed als de EU zich meer focust op de economie van de toekomst en de EU weerbaarder maakt op het terrein van digitalisering.

Amendement 160

Sessie 3

Indiener: Cees van den Oosten

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2712 - 2712

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarbij nemen we maatregelen om het dagelijkse leven betaalbaar te houden voor mensen met een middeninkomen.

Aanpassing:

Daarbij nemen wij maatregelen om het dagelijks leven betaalbaar te houden, met name voor mensen met een middeninkomen.

-- Deze aanpassing geldt mutadis mutandis ook voor regels 2715, 2722, 2954 en 3138 --

Toelichting:

De oorspronkelijke tekst wekt de indruk dat het de VVD alléén opkomt voor de middeninkomens . Dat is uiteraard een verkeerd beeld en kan ons worden tegengeworpen. Onze VVD is immers een brede volkspartij.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Bedoeling was inderdaad niet exclusief, maar met extra oog voor middeninkomens.

Amendement 161

Sessie 3

Indiener: Cees van den Oosten

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 2712 - 2712

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarbij nemen we maatregelen om het dagelijkse leven betaalbaar te houden voor mensen met een middeninkomen.

Aanpassing:

Daarbij nemen wij maatregelen om het dagelijks leven betaalbaar te houden, met name voor mensen met een midden inkomen

Toelichting:

De oorspronkelijke tekst wekt de indruk dat het de VVD alleen opkomt voor de middeninkomens . Dat is uiteraard een verkeert beeld en kan

ons worden tegengeworpen. Onze VVD is immers een brede volkspartij.
De toevoeging betreft ook 2715,2722,2954 en 3138

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Bedoeling was inderdaad niet exclusief, maar met extra oog voor middeninkomens.

Amendement 162

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2808 - 2808

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarom moeten de regels mee met een tijd waarin werkenden zelf willen bepalen hoe ze hun werkzame leven inrichten.

Aanpassing:

Daarom moeten de regels mee met een tijd waarin werkenden zelf willen bepalen hoe ze hun werkzame leven inrichten en waarbij werkgevers op een meer flexibele manier werkzaamheden kunnen laten invullen.

Toelichting:

Bij de interpretatie van de originele formulering lijkt het initiatief van mogelijkheid tot wijzigingen echter geheel aan de kant van de werknemer te liggen.

Om alleen al om tegemoet te kunnen komen aan wensen van de ene werknemer, moet een werkgever ook de kans hebben om zelf initiatief te kunnen nemen om bijvoorbeeld een andere werknemer te verzoeken om (tijdelijk) meer of minder of op een ander moment te werken.

Om de tekst in het verkiezingsprogramma dus uit te kunnen voeren, is de aanvullende tekst noodzakelijk.

Praktisch: Als werknemer-1 (tijdelijk) minder wil werken, en een werkgever wil hierin tegemoet komen en vraagt een andere werknemer om gedurende enkele maanden een aantal uur meer te werken:

Op dit moment kan een werkgever werknemer-1 niet zo maar minder uren uitbetalen dan het contract stelt. (Hopelijk wordt dit met de tekst in het verkiezingsprogramma wel mogelijk.)

Aanvullend: als de andere medewerker door dit verzoek gedurende 3 maanden 'meer uren werkt dan contractueel vastgelegd' wordt dát contract (onder de huidige regelgeving) automatisch verhoogd naar dat nieuwe uren aantal en dat kan niet meer terug gedraaid worden.

De medewerker werkt namelijk op verzoek van de werkgever meer uren dan zijn/haar/hen contract, en krijgt dus een automatisch een nieuw contract waarmee de werkgever verplicht wordt om vanaf dat moment altijd minimaal dat hogere herziene uren aantal uit te betalen, ook al werkt de medewerker minder uren.

Huidige regelgeving zorgt er dus voor dat een werkgever niet in staat is om tegemoet te komen aan verzoeken om flexibiliteit van werknemers.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

De insteek van het amendement wordt gedeeld. Naast meer ruimte voor werkenden om hun werkzame leven zelf in te richten moet er ook voor ondernemers de ruimte zijn om als goed werkgever op te kunnen treden. Die insteek komt ook terug in andere voorstellen in deze paragraaf. Het is goed om dit in de inleiding nader te verduidelijken met de voorgestelde toevoeging, los van de specifieke invulling die door de indieners wordt voorgesteld in de nadere toelichting omdat hier ook andere vormen voor denkbaar zijn.

Amendement 163

Sessie 3

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg
Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2816 - 2816

Type: Wijziging

Originele tekst:

Thuiswerken gaan we extra stimuleren.

Aanpassing:

Thuiswerk ondersteunen we.

Toelichting:

De overheid moet niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten. Zoals in regel 2814: dit gebeurt in overleg met werkgever en werknemer. (regel 4101 geeft al aan dat de ministeries thuiswerken mogelijk willen maken; daar heeft overheid recht van spreken; niet bij ondernemers via overheidsbeleid.)

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is inderdaad niet de bedoeling als de overheid op de stoel van de ondernemer gaat zitten, maar de overheid heeft wel mogelijkheden om thuiswerken in (bijvoorbeeld fiscale) regelgeving makkelijker te maken. Met de voorgestelde suggestie wordt deze nuance wellicht iets helderder.

Amendement 164

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg
Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2870 - 2870

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Een goed pensioen voor zelfstandigen.

Aanpassing:

Een goed pensioen voor alle werkenden.

Toelichting:

Naast zelfstandigen behoort iedereen een goed pensioen te hebben. Aanvullend: het is, zoals aangegeven in de paragraaf startend bij regel 2585, op dit moment onduidelijk over wie we eigenlijk spreken, aangezien een definitie van zelfstandige ontbreekt.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven dat voor zoveel mogelijk werkenden een goede pensioenregeling beschikbaar zou moeten zijn, met de kanttekening dat veel werkenden anders dan zelfstandigen op dit moment via hun werkgever al in de tweede pijler pensioen opbouwen en we geen pensioenverplichting voor werkenden of zzp'ers bepleiten.

Amendement 165

Sessie 3

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff
Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2667 - 2668

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We willen dat deze bedrijven grondgebonden zijn.
Voldoende grasland is immers belangrijk voor de waterkwaliteit.

Aanpassing:

>Invoegen na "We willen dat deze bedrijven grondgebonden zijn."
dat betekent dat deze bedrijven op eigen grond hun eigen ruwvoer produceren en hun mest kunnen plaatsen of hiervoor lokale of regionale samenwerkingen voor aan gaan. Hierbij is er oog voor de bodemstructuur en waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Toelichting:

Eigen grond zal niet voor elke ondernemer zijn weggelegd, het heeft bovendien een erg prijs opdrijvend effect. Op dit moment zien we al veel dat er gronden worden uitgewisseld en er wordt samengewerkt met naburige bedrijven. Dit moeten we proberen te stimuleren. Vanuit milieu oogpunt is dit een mooie circulaire route.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We geloven dat de toekomst van de melkveehouderij grondgebonden is. Dit wordt ook ondersteund door de agrarische sector, zie bijvoorbeeld het breedgedragen advies uit 2018 van de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en de Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO). Met grondgebondenheid wordt bedoeld dat melkveehouders voldoende grond bij het bedrijf hebben voor teelt van ruwvoer en voor mestafzet. Dit kan ook in samenwerkingsverband zijn met agrariërs in de omgeving. Mestafzet kan bovendien worden ingezet als grondstof voor kunstmestvervangers of voor de productie van groen gas. In algemene zin vragen de indieners terecht om oog te houden voor de sociaaleconomische effecten van het landbouwbeleid; dit wordt expliciet genoemd in het VKP, zie pagina 74.

Voorstel is om de zin als volgt aan te passen: "We willen dat deze bedrijven grondgebonden worden, zodat zij op eigen grond of in samenwerkingsverband ruwvoer telen en mest afzetten."

Amendement 166

Sessie 3

Indiener: Saskia Haarhuis-Veldman, Barry Hoogezand

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 2667 - 2668

Type: Wijziging

Originele tekst:

We willen dat deze bedrijven grondgebonden zijn.
Voldoende grasland is immers belangrijk voor de waterkwaliteit.

Aanpassing:

We willen deze bedrijven stimuleren hun eigen ruwvoer te telen, of hiervoor lokale of regionale samenwerkingen voor aan te gaan. Bij deze teeltplannen is oog voor een goede bodemstructuur en waterkwaliteit en -kwantiteit.

Toelichting:

Het nastreven van grondgebonden bedrijven heeft als gevolg dat de grondprijs (nog verder) stijgt. Dit heeft als gevolg dat de productiviteit en het te behalen rendement op grond en totale bedrijf hoger moet zijn. Dit geeft ondernemers minder keuzeruimte in de wijze van hun bedrijfsvoering. In diverse regio's in Nederland kenmerkt het cultuurlandschap, en sociaal-economische structuur, zich juist door samenwerking tussen grondgebonden sectoren zoals melkveehouderij, akkerbouw, tuinbouw en bollenteelt. Het nastreven van grondgebondenheid voor de veehouderij heeft als risico deze cultuur- en sociaal-economische structuur af te breken.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We geloven dat de toekomst van de melkveehouderij grondgebonden is. Dit wordt ook ondersteund door de agrarische sector, zie bijvoorbeeld het breedgedragen advies uit 2018 van de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en de Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO). Met grondgebondenheid wordt in het verkiezingsprogramma bedoeld dat melkveehouders voldoende grond bij het bedrijf hebben voor teelt van ruwvoer en voor mestafzet. Dit kan ook in samenwerkingsverband zijn met agrariërs in de omgeving. Mestafzet kan bovendien worden ingezet als grondstof voor kunstmestvervangers of voor de productie van groen gas. In algemene zin vragen de indieners terecht om oog te houden voor de sociaaleconomische effecten van het landbouwbeleid; dit wordt expliciet genoemd in het VKP, zie pagina 74. We stellen voor om de zin aan te passen, zodat het programma expliciet is over samenwerkingsverbanden zoals terecht aangehaald door de indiener: "We willen dat deze bedrijven grondgebonden worden, zodat zij op eigen grond of in samenwerkingsverband ruwvoer telen en mest afzetten."

Amendement 167

Sessie 3

Indiener: Remco Hammer

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 2819 - 2820

Type: Wijziging

Originele tekst:

Veel zelfstandigen zijn nu kwetsbaar bij arbeidsongeschiktheid.

Daarom gaan we door met de invoering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, met keuzevrijheid tussen een publieke en een private verzekering.

Aanpassing:

Een aantal zelfstandigen zijn nu kwetsbaar bij arbeidsongeschiktheid. Daarom gaan we beter handhaven op schijnzelfstandigheid en geven we zelfstandigen de keuze om een publieke arbeidsongeschiktheidsverzekering af te sluiten. Zelfstandigen die dit willen regelen via een private verzekering of op een andere eigen gekozen manier, zitten we als overheid niet in de weg met extra regels. We vertrouwen de keuze van de ondernemer.

Toelichting:

Op blz. 38 van het conceptverkiezingsprogramma (zin 2545 t/m 2551) staat dat we de regeldruk voor ondernemers willen verminderen. Dit staat haaks op de wens van een verplichte AOV (arbeidsongeschiktheidsverzekering). Schijnzelfstandigheid aanpakken ja, want we weten allemaal dat flitsbezorgers, pakketbezorgers en veel zzp'ers in de bouw eerder in loondienst zijn dan zelfstandige. Dat dienen we aan te pakken. Deze AOV gaat recht in tegen de liberale waarde van vrijheid, zodat je zelf je leven kunt inregelen zoals je wilt én ook tegen het liberale principe van verantwoordelijkheid nemen voor die keuzes. Tevens werkt de AOV kostenverhogend voor veel groepen, zoals agrariërs, waar die al moeite hebben met een nieuw verdienmodel te zoeken en drijft het de inflatie op.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Veel zelfstandigen zijn nu onvoldoende beschermd bij arbeidsongeschiktheid. De risico's en kosten worden op de samenleving afgewenteld. We willen deze ondernemers meer zekerheid bieden. Dat kan ook door het tegengaan van schijnzelfstandigheid, maar dat alleen is niet voldoende. Daarom kiezen we er voor om een publieke verzekering aan te gaan bieden. Daarbij bieden we zoveel keuzevrijheid als mogelijk is, door zzp'ers vrij te laten om voor een private verzekering te kiezen en hen daarbij zo min mogelijk in de weg te zitten met extra regels. Volledige keuzevrijheid leidt er toe dat de publieke verzekering dusdanig duur wordt, dat het doel van meer zekerheid voor ondernemers niet behaald kan worden. Dat deel van het amendement wordt daarom ontraden. We stellen voor om de volgende tekst over te nemen: "Sommige zelfstandigen zijn nu kwetsbaar bij arbeidsongeschiktheid. Daarom gaan we beter handhaven op schijnzelfstandigheid en geven we zelfstandigen de keuze om een publieke arbeidsongeschiktheidsverzekering af te sluiten. Zelfstandigen die dit willen regelen via een private verzekering zitten we als overheid niet in de weg met extra regels. Hierbij vertrouwen we de keuze van de ondernemer."

Amendement 168

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2820 - 2820

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom gaan we door met de invoering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, met keuzevrijheid tussen een publieke en een private verzekering.

Aanpassing:

Toevoegingsvoorstel:

Daarbij blijft de keuze om niet mee te doen onder voorwaarden mogelijk.

Toelichting:

Klassiek VVD standpunt en sommige ZZPers kunnen heel goed de kosten van een arbeidsongeschiktheid dragen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Veel zelfstandigen zijn nu onvoldoende beschermd bij arbeidsongeschiktheid. De risico's en kosten worden op de samenleving afgewenteld. We willen deze ondernemers meer zekerheid bieden. Dat kan ook door het tegengaan van schijnzelfstandigheid, maar dat alleen is niet voldoende. Daarom kiezen we er voor om een publieke verzekering aan te gaan bieden. Daarbij bieden we zoveel keuzevrijheid als mogelijk is, door zzp'ers vrij te laten om voor een private verzekering te kiezen en hen daarbij zo min mogelijk in de weg te zitten met extra regels. Volledige keuzevrijheid leidt er toe dat de publieke verzekering dusdanig duur wordt, dat het doel van meer zekerheid voor ondernemers niet behaald kan worden. Zie ook het deels overgenomen amendement nr. 167.

Amendement 169

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2820 - 2820

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarom gaan we door met de invoering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, met keuzevrijheid tussen een publieke en een private verzekering.

Aanpassing:

Daarom gaan we door met de invoering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor alle werkenden, met keuzevrijheid tussen een publieke en een private verzekering.

Toelichting:

Werk als overheid alternatief aan een: AOV voor alle werkenden. Zodat het niet uitmaakt welke rechtsvorm of aantal medewerkers je hebt (in Nederland). Aanvullend: het is, zoals aangegeven in de paragraaf startend bij regel 2585, op dit moment onduidelijk over wie we eigenlijk spreken, aangezien een definitie van zelfstandige ontbreekt. (De AOV is een vreemde uitruil geweest bij de totstandkoming van het pensioenakkoord. Laat zelfstandigen de mogelijkheid om de premie voor hun pensioen te laten sparen ipv een gedwongen AOV waar zij niet om gevraagd hebben en de inleg van de premie niet sparen, maar afdragen.)

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen de inzet om zelfstandigen beter te beschermen tegen arbeidsongeschiktheid richten op de groep waarbij dat ingrijpen noodzakelijk is. Bij een verplichte AOV voor alle werkenden vallen bijvoorbeeld ook dga's onder de verzekerdenskring en dat vinden we onwenselijk, omdat zij vaker dan zelfstandigen zonder of met weinig personeel vaak zelf in staat zijn om zich tegen de risico's van arbeidsongeschiktheid in te dekken. Zie ook het deels overgenomen amendement nr. 167.

Amendement 170

Sessie 3

Indiener: Peter van Dijken, Tom Oostvogels

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2819 - 2821

Type: Schrappen

Originele tekst:

Veel zelfstandigen zijn nu kwetsbaar bij arbeidsongeschiktheid.

Daarom gaan we door met de invoering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, met keuzevrijheid tussen een publieke en een private verzekering.

Bij de vormgeving van deze nieuwe verzekering zijn zelfstandigen een gesprekspartner.

Aanpassing:

Schrappen zin 2819 t/m 2821

Toelichting:

Dit artikel is waarschijnlijk bedoeld om schijnzelfstandigen, die vaak niet verzekerd zijn, te beschermen tegen de gevaren van arbeidsongeschiktheid. Hoewel sympathiek gaat dit artikel haar doel voorbij.

Het maakt een arbeidsongeschiktheidsverzekering verplicht voor iedereen: ook voor de zelfstandige/ondernemer die geen verzekering nodig heeft.

Je zou het verplichte karakter uit het artikel kunnen schrappen, maar dan bereikt het zijn door de opstellers beoogde doel niet.

In plaats van zelfstandigen/ondernemers een verzekering op te dringen die zij niet nodig hebben kan de overheid beter de uitwassen van schijnzelfstandigheid aanpakken. Daarom willen wij dit artikel schrappen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Veel zelfstandigen zijn nu onvoldoende beschermd bij arbeidsongeschiktheid. De risico's en kosten worden op de samenleving afgewenteld. We willen deze ondernemers meer zekerheid bieden. Dat kan ook door het tegengaan van schijnzelfstandigheid, maar ook daadwerkelijke zzp'ers hebben nu weinig bescherming. Dat alleen is dus niet voldoende. Daarom kiezen we er voor om een publieke verzekering aan te gaan bieden. Daarbij bieden we zoveel keuzevrijheid als mogelijk is, door zzp'ers vrij te laten om voor een private verzekering te kiezen en hen daarbij zo min mogelijk in de weg te zitten met extra regels. Volledige keuzevrijheid leidt er toe dat de publieke verzekering dusdanig duur wordt, dat het doel van meer zekerheid voor ondernemers niet behaald kan worden. Zie ook het deels overgenomen amendement nr. 167.

Amendement 171

Sessie 3

Indiener: Monique Boskma, Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 2645 - 2645

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Met metingen op bedrijfsniveau en een Afrekenbare Stoffenbalans staan boeren aan het roer van het bedrijf en kunnen zij de vervuiling van bijvoorbeeld voer, mest en gewasbeschermingsmiddelen en daarmee de verliezen verminderen.

Aanpassing:

We willen af van kalenderlandbouw, de boer beslist over het tijdstip van zaaien en oogsten.

Toelichting:

Natuur laat zich niet sturen. Het klimaat verandert. Het gaat om de doelen; hoogwaardig voedsel wordt bepaald door de boer en laat zich niet opjagen door een kalender.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners. We moeten af van middelvoorschriften zoals kalenderlandbouw en juist toewerken naar doelsturing. Precies met dat doel is de zin "Boeren hebben behoefte aan langetermijnbeleid. We willen af van wisselende middelvoorschriften en heldere doelstellingen centraal stellen." in het VKP opgenomen (regelnummer 2644). Voorstel om betreffende zin als volgt aan te vullen: " We willen af van wisselende middelvoorschriften zoals bijvoorbeeld kalenderlandbouw en heldere doelstellingen centraal stellen."

Amendement 172

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2645 - 2645

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Met metingen op bedrijfsniveau en een Afrekenbare Stoffenbalans staan boeren aan het roer van het bedrijf en kunnen zij de vervuiling van bijvoorbeeld voer, mest en gewasbeschermingsmiddelen en daarmee de verliezen verminderen.

Aanpassing:

Toevoegingsvoorstel:

We moeten af van kalenderbouw; de boer beslist over het tijdstip van oogsten.

Toelichting:

De natuur laat zich niet sturen. Het klimaat verandert. Het gaat om doelen. Hoogwaardig voedsel wordt bepaald door de boer. Hoogwaardig voedsel laat zich niet opjagen door een kalender.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners. We moeten af van middelvoorschriften zoals kalenderlandbouw en juist toewerken naar doelsturing. Precies met dat doel is de zin "Boeren hebben behoefte aan langetermijnbeleid. We willen af van wisselende middelvoorschriften en heldere doelstellingen centraal stellen." in het VKP opgenomen (regelnummer 2644). Voorstel om betreffende zin als volgt aan te vullen: " We willen af van wisselende middelvoorschriften zoals bijvoorbeeld kalenderlandbouw en heldere doelstellingen centraal stellen."

Amendement 173

Sessie 3

Indiener: Thom van Gerwe, Bram Cool, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2645 - 2646

Type: Wijziging

Originele tekst:

Met metingen op bedrijfsniveau en een Afrekenbare Stoffenbalans staan boeren aan het roer van het bedrijf en kunnen zij de vervuiling van bijvoorbeeld voer, mest en gewasbeschermingsmiddelen en daarmee de verliezen verminderen.

Zo krijgen boeren de ruimte om te zorgen voor een voedselproductie die in balans is met de omgeving.

Aanpassing:

Met metingen op bedrijfsniveau en een Afrekenbare Stoffenbalans staan boeren aan het roer van hun bedrijf en kunnen zij de emissies van bijvoorbeeld voer, mest en gewasbeschermingsmiddelen en daarmee hun verliezen verminderen. Boeren kiezen zelf hoe zij voedsel produceren in balans met hun omgeving. Door uitstoot te beprizen, maken we het lonend om te extensiveren en te verduurzamen.

Toelichting:

Chemische bestrijdingsmiddelen zijn goedkoper dan biologische gewasbescherming. Een veehouder die extensiveert, en minder stikstof uitstoot, verdient minder. Zolang emissies niet worden beprisd, worden de kosten afgewenteld op de samenleving en blijven gangbare producten schijnbaar goedkoper. Door emissies wel te beprizen, wenden we de markt aan om te verduurzamen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We begrijpen het betoog van de indieners om verduurzaming of extensivering te gaan belonen en individuele ondernemer te stimuleren om met goed ondernemerschap de emissies of verliezen te beperken. In het verkiezingsprogramma hebben we reeds opgeschreven (regelnummer 3570 tm 3557) dat we willen toewerken naar een marktgebaseerd stelsel om schadelijke stikstofuitstoot te beprizen. We willen oppassen om bonte opmerkingen te maken over beprizing van álle emissies, met alle gevolgen voor ondernemers van dien. Om recht te doen aan het amendement van de indieners, stellen we voor om bij de betreffende regelnummers (2645 en 2646) de tekst als volgt te wijzigen, mede gebaseerd op basis van amendement 553: "Goed ondernemerschap van boeren wordt beloond. (...) Met metingen op bedrijfsniveau en een Afrekenbare Stoffenbalans staan boeren aan het roer van het bedrijf en hebben zij zelf de regie in handen om emissies te verminderen en verliezen te beperken, en belonen we verduurzaming of extensivering."

Amendement 174

Sessie 3

Indiener: Annechien ten Have Mellema

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2670 - 2671

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook voor intensieve veehouderij is plek in Nederland, op voorwaarde dat er stappen gezet worden op het gebied van dierenwelzijn op basis van een 'dierwaardige veehouderij', zoals die nu wordt gedefinieerd in het convenant.

Aanpassing:

We willen naar een dierwaardige veehouderij voor alle dierssectoren zoals dat in het convenant wordt gedefinieerd. We houden daarbij rekening met het investeringsritme, de vraag vanuit de markt, de mogelijkheden tot praktische invoering en we geven de ondernemers tijd om te leren.

Toelichting:

De intensieve sector is een wettelijk toegestane houderij. De zin kan geschrapt worden. Als we een zin willen opnemen over dierenwelzijn geldt dit voor alle dierssectoren.

Inclusief gehouden hobbydieren. Alle dieren zijn gelijk. WE moeten rekening houden met de omstandigheden en mogelijkheden in de praktijk, de markt vraag. Zonder markt vraag krijg je extra kosten nooit vergoed.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voorstel is om regelnummer 3667 als volgt aan te passen, mede gebaseerd op amendementen ingediend door andere leden: "We willen naar een dierwaardige veehouderij voor alle diersectoren zoals dat in het convenant wordt gedefinieerd. Via het Convenant komen er nieuwe richtlijnen voor houderijsystemen, waarbij het welzijn en gezondheid van dieren het uitgangspunt zijn."

Amendement 175

Sessie 3

Indiener: Thom van Gerwe, Donald Kreiken, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2670 - 2670

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook voor intensieve veehouderij is plek in Nederland, op voorwaarde dat er stappen gezet worden op het gebied van dierenwelzijn op basis van een 'dierwaardige veehouderij', zoals die nu wordt gedefinieerd in het convenant.

Aanpassing:

In de intensieve veehouderij wordt de uitstoot van schadelijke stoffen maximaal beperkt en afgevangen. Alle veehouderij in Nederland wordt zo snel mogelijk dierwaardig. Liefst via een convenant, anders bij wet.

Toelichting:

Een goede reden om intensieve veehouderij niet uit te sluiten, is dat in vergelijking met biologische en extensieve veehouderij de uitstoot van broeikasgassen en stikstof kan worden gecontroleerd en afgevangen. Laten we dat benoemen. 'Dierwaardig' betekent dat de gezondheid en het welzijn van dieren centraal staat. 'Stappen' laat ruimte om toch niet helemaal dierwaardig te worden. Er wordt onderhandeld over een convenant met de sector. Als dat er niet komt, willen wij – in lijn met het kabinet – een wet.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Op basis van andere amendementen is het voorstel om deze zin (regelnummer 2670) te schrappen, en elders juist toe te voegen/aan te passen (regelnummer 3667): "We willen naar een dierwaardige veehouderij voor alle diersectoren zoals dat in het convenant wordt gedefinieerd. Via het Convenant komen er nieuwe richtlijnen voor houderijsystemen, waarbij het welzijn en gezondheid van dieren het uitgangspunt zijn."

Amendement 176

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2565 - 2565

Type: Wijziging

Originele tekst:

Er komt een gerichte hardheidsclausule voor ondernemers die met een gegronde reden niet kunnen voldoen aan de voorwaarden van de zero-emissiezones.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

De VVD is van mening dat zolang de markt voor elektrisch vervoer nog niet volwassen is, er geen zero-emissie zones worden ingesteld.

Toelichting:

Haalbaar en betaalbaar houden. Ook voor ondernemers. Tekst spreekt voor zich.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het in de kern niet oneens met de instelling van zero-emissiezones, maar we zijn van mening dat sommige ondernemers en bewoners via het huidige systeem onevenredig benadeeld worden. Het voorstel is om de zero-emissiezone voor personenvervoer geen doorgang te laten vinden. Ondernemers moeten eenvoudig een ontheffing kunnen aanvragen. Zodoende kan de strekking worden overgenomen en moet in lijn met de amendement ook een passage worden opgenomen in het hoofdstuk 'Fijn wonen, vlot doorrijden'. We doen daarom dit tekstvoorstel: Er komt een gerichte hardheidsclausule voor ondernemers die met een gegronde reden niet kunnen voldoen aan de voorwaarden van de zero-emissiezones, waarbij het van belang is dat ondernemers deze ontheffing eenvoudig kunnen aanvragen. De zero-emissiezones voor personenvervoer vinden geen doorgang.

Amendement 177

Sessie 3

Indiener: Tomas Friedhoff

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2565 - 2565

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Er komt een gerichte hardheidsclausule voor ondernemers die met een gegronde reden niet kunnen voldoen aan de voorwaarden van de zero-emissiezones.

Aanpassing:

Toevoegen:

We zetten alles op alles om te voorkomen dat het zo ver komt, onder andere door juridische hobbels weg te nemen voor bedrijven die hun wagenpark verduurzamen maar geen laadcapaciteit kunnen bemachtigen.

Toelichting:

Voorkomen is beter dan genezen. Een deel van de netcongestie komt door de wijze waarop het vermogen is gecontracteerd. Bedrijven kunnen nu de capaciteit die ze niet benutten niet doorverkopen of teruggeven in bijvoorbeeld de avond of nacht. We gaan pro-actief in gesprek met ondernemers, bijv in de Rotterdamse, Amsterdamse en Eemshaven wat we daar voor nodig hebben en wat we zelf gezamenlijk kunnen regelen, als de juridische hobbels worden weggenomen. Dit leidt vaak ook weer tot innovatieve samenwerkingen en kost- en synergievoordelen qua kennis en niet continu het wiel opnieuw moeten uitvinden.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

toevoegen "we proberen dit zoveel mogelijk te voorkomen, door onder andere juridische hobbels weg te nemen"

Amendement 178

Sessie 3

Indiener: Thomas Friedhoff

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2565 - 2565

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Er komt een gerichte hardheidsclausule voor ondernemers die met een gegronde reden niet kunnen voldoen aan de voorwaarden van de zero-emissiezones.

Aanpassing:

We zetten alles op alles om te voorkomen dat het zo ver komt, door juridische hobbels die verhinderen dat een nabijgelegen bedrijf met overcapaciteit zijn overtollige (duurzame) energie aan nabijgelegen bedrijven mag doorverkopen. Daarnaast zetten we vol in op het realiseren van multi-modale hubs, die de model-shift vergemakkelijken.

Toelichting:

- Deze tekst wordt toegevoegd na zin 2565. - Voorkomen is beter dan genezen. Een deel van de netcongestie is contractueel maar die mogen bedrijven nu niet doorverkopen of teruggeven bijv in de avond of nacht. We gaan pro-actief met ondernemers, bijv in de Rotterdamse, Amsterdamse en Eemshaven wat we daar voor nodig hebben en wat we zelf gezamenlijk kunnen regelen, als de juridische hobbels worden weggenomen. Dit leidt vaak ook weer tot innovatieve samenwerkingen en kost- en synergievoordelen qua kennis en niet continu het wiel opnieuw moeten uitvinden.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Toevoegen "we proberen dit zoveel mogelijk te voorkomen, door onder andere juridische hobbels weg te nemen"

Amendement 179

Sessie 3

Indiener: Dolf Vink

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 2650 - 2650

Type: Wijziging

Originele tekst:

Maar productie en export moeten geen doel op zich zijn.

Aanpassing:

Dankzij technologische innovaties hebben boeren laten zien dat er meer geproduceerd kan worden met relatief lagere druk op het milieu en minder gebruik van grondstoffen. Om deze leidende positie op het gebied van innovatie te kunnen behouden zijn primaire productie en export essentieel, ook als onderdeel van onze kenniseconomie.

Toelichting:

Als we hoogwaardig geproduceerd voedsel, bloemen en teeltmateriaal niet meer willen exporteren, dan komt de noodzaak om te innoveren in het gedrang en zal de innovatiekracht zich verplaatsen naar andere streken in de wereld, omdat de thuismarkt van de innovaties verdwijnt.

Overigens importeren we veel meer kilogrammen aan landbouwproducten dan we exporteren. De graad voor zelfvoorziening ligt op ongeveer 54%. De positieve handelsbalans op agrarische producten komt door de export van hoogwaardige (en dus duurdere) producten, tegenover de import van laagwaardige (en dus goedkope) producten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Op verzoek van een ander lid stellen we voor om de zin als volgt aan te passen: "We geloven in een sector die wereldwijd voorop blijft lopen door haar kennis en innovatiekracht en dit ook als exportproduct weet te verwaarden."

Amendement 180

Sessie 3

Indiener: Jean Aerts

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 2650 - 2650

Type: Wijziging

Originele tekst:

Maar productie en export moeten geen doel op zich zijn.

Aanpassing:

2650 Nederland heeft een goed EU perspectief voor land- en tuinbouw productie. En kent een goede topsector infrastructuur

Toelichting:

2650 Voor bedrijven, ongeacht in welke economische sector zij opereren, is productie immer een primair doel. Bovendien moet export worden gezien in Europese en internationale verhoudingen en kan productie in Nederland in dat licht bijzonder nuttig zijn ten behoeve van de strategische voedselsoevereiniteit van Europa en verduurzaming van de Europese land- en zeker tuinbouw. De Topsector gedachte was er niet voor niets en is nog steeds een goede basis. Grenzen zijn fysiek geslecht in EU. Voor bedrijven moet handelsverkeer binnen EU niet als export voelen, maar wordt steeds meer als negatieve frame gebruikt in relatie tot landbouw.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Op verzoek van een ander lid stellen we voor om de zin als volgt aan te passen: "We geloven in een sector die wereldwijd voorop blijft lopen door haar kennis en innovatiekracht en dit ook als exportproduct weet te verwaarden."

Amendement 181

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2669 - 2669

Type: Schrappen

Originele tekst:

De omvang van de Nederlandse melkveehouderij wordt de maatstaf voor de kalverhouderij.

Aanpassing:

Hele zin verwijderen.

Toelichting:

De overheid is niet nodig om dit te reguleren

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De meeste sectoren in de veehouderij, zoals de melkvee- en pluimveehouderij, worden gemaximeerd door middel van zogeheten dier- en fosfaatrechten. Dat geldt niet voor de kalverhouderij, waardoor die sector kan blijven groeien. Dat vinden wij onrechtvaardig tegenover andere veehouderijsectoren. Thans wordt ongeveer de helft van de kalveren in de kalverhouderij geïmporteerd uit het buitenland, waarna ca. 90% van het vlees weer wordt geëxporteerd. Een groot deel van de huidige kalverhouderijen komen vanwege hun hoge stikstofuitstoot nabij beschermde natuurgebieden in aanmerking voor de vrijwillige beëindigingsregelingen. Enerzijds koopt de overheid dus kalverhouderijen op, anderzijds kan de sector blijven groeien. Met het verlagen van de stikstofuitstoot kiezen wij er voor om toe te werken naar een kalverhouderij die minder kalveren uit het buitenland

importeert, maar zich vooral richt op kalveren afkomstig uit de Nederlandse melkveehouderij. Ook in het concept-Landbouwakkoord hadden de sectorpartijen opgeschreven dat "De omvang van de kalverhouderij gebaseerd [is] op die van de melkveehouderij." Overigens zijn er ook een amendementen ingediend die de zin juist willen schrappen; die worden eveneens ontraden.

Amendement 182

Sessie 3

Indiener: Monique Boksmas, Janneke Snijder Hazelhoff

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 2669 - 2669

Type: Schrappen

Originele tekst:

De omvang van de Nederlandse melkveehouderij wordt de maatstaf voor de kalverhouderij.

Aanpassing:

Schrappen: 2669 de omvang van de Nederlandse melkveehouderij wordt de maatstaf voor de kalverhouderij

Toelichting:

De markt reguleert dit proces. Daarvoor is de overheid niet nodig.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De meeste sectoren in de veehouderij, zoals de melkvee- en pluimveehouderij, worden gemaximeerd door middel van zogeheten dier- en fosfaatrechten. Dat geldt niet voor de kalverhouderij, waardoor die sector kan blijven groeien. Dat vinden wij onrechtvaardig tegenover andere veehouderijsectoren. Thans wordt ongeveer de helft van de kalveren in de kalverhouderij geïmporteerd uit het buitenland, waarna ca. 90% van het vlees weer wordt geëxporteerd. Een groot deel van de huidige kalverhouderijen komen vanwege hun hoge stikstofuitstoot nabij beschermde natuurgebieden in aanmerking voor de vrijwillige beëindigingsregelingen. Enerzijds koopt de overheid dus kalverhouderijen op, anderzijds kan de sector blijven groeien. Met het verlagen van de stikstofuitstoot kiezen wij er voor om toe te werken naar een kalverhouderij die minder kalveren uit het buitenland importeert, maar zich vooral richt op kalveren afkomstig uit de Nederlandse melkveehouderij. Ook in het concept-Landbouwakkoord hadden de sectorpartijen opgeschreven dat "De omvang van de kalverhouderij gebaseerd [is] op die van de melkveehouderij." Overigens is er ook een amendement ingediend die de betreffende passage juist scherper wil neerzetten; dit amendement wordt eveneens ontraden.

Amendement 183

Sessie 3

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2669 - 2669

Type: Schrappen

Originele tekst:

De omvang van de Nederlandse melkveehouderij wordt de maatstaf voor de kalverhouderij.

Aanpassing:

Regel 2669 schrappen.

Toelichting:

De markt reguleert dit proces, daarbij is de overheid niet nodig.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De meeste sectoren in de veehouderij, zoals de melkvee- en pluimveehouderij, worden gemaximeerd door middel van zogeheten dier- en fosfaatrechten. Dat geldt niet voor de kalverhouderij, waardoor die sector kan blijven groeien. Dat vinden wij onrechtvaardig tegenover andere veehouderijsectoren. Thans wordt ongeveer de helft van de kalveren in de kalverhouderij geïmporteerd uit het buitenland, waarna ca. 90% van het vlees weer wordt geëxporteerd. Een groot deel van de huidige kalverhouderijen komen vanwege hun hoge stikstofuitstoot nabij beschermde natuurgebieden in aanmerking voor de vrijwillige beëindigingsregelingen. Enerzijds koopt de overheid dus kalverhouderijen op, anderzijds kan de sector blijven groeien. Met het verlagen van de stikstofuitstoot kiezen wij er voor om toe te werken naar een kalverhouderij die minder kalveren uit het buitenland importeert, maar zich vooral richt op kalveren afkomstig uit de Nederlandse melkveehouderij. Ook in het concept-Landbouwakkoord hadden de sectorpartijen opgeschreven dat "De omvang van de kalverhouderij gebaseerd [is] op die van de melkveehouderij." Overigens is er ook een amendement ingediend die de betreffende passage juist scherper wil neerzetten; dit amendement wordt eveneens ontraden.

Amendement 184

Sessie 3

Indiener: Michael van Os de Man, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2669 - 2669

Type: Wijziging

Originele tekst:

De omvang van de Nederlandse melkveehouderij wordt de maatstaf voor de kalverhouderij.

Aanpassing:

De omvang van de Nederlandse melkveehouderij wordt de maatstaf voor de kalverhouderij. Vleeskalveren worden niet meer geïmporteerd.

Toelichting:

We willen dat de melkveehouderij grondgebonden wordt. De kalverhouderij is dat niet: vrijwel geheel afhankelijk van externe inputs. Het is een kleine sector – 2.300 werknemers, 170 miljoen euro toegevoegde waarde in 2021 – maar draagt disproportioneel bij aan de depositie van stikstof in Natura 2000-gebieden. De helft van de kalverhouders is piekbelaster. Door ook andere kalverhouders die importeren uit te kopen, creëren we ruimte voor melkveehouders om te blijven. De gemiddelde vleeskalverhouder is bovengemiddeld afhankelijk van Europese inkomenssteun en verdient desondanks maar 24.000 euro per jaar. De slachthuizen verdienen het grote geld. Nederland is de grootste slachter van kalfsvlees in Europa, maar we eten het niet. 95 procent gaat naar het buitenland.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De meeste sectoren in de veehouderij, zoals de melkvee- en pluimveehouderij, worden gemaximeerd door middel van zogeheten dier- en fosfaatrechten. Dat geldt niet voor de kalverhouderij, waardoor die sector kan blijven groeien. Dat vinden wij onrechtvaardig tegenover andere veehouderijsectoren. Thans wordt ongeveer de helft van de kalveren in de kalverhouderij geïmporteerd uit het buitenland, waarna ca. 90% van het vlees weer wordt geëxporteerd. Een groot deel van de huidige kalverhouderijen komen vanwege hun hoge stikstofuitstoot nabij beschermde natuurgebieden in aanmerking voor de vrijwillige beëindigingsregelingen. Enerzijds koopt de overheid dus kalverhouderijen op, anderzijds kan de sector blijven groeien. Met het verlagen van de stikstofuitstoot kiezen wij er voor om toe te werken naar een kalverhouderij die minder kalveren uit het buitenland importeert, maar zich vooral richt op kalveren afkomstig uit de Nederlandse melkveehouderij. Ook in het concept-Landbouwakkoord hadden de sectorpartijen opgeschreven dat "De omvang van de kalverhouderij gebaseerd [is] op die van de melkveehouderij." Overigens zijn er ook een amendementen ingediend die de zin juist willen schrappen; die worden eveneens ontraden.

Amendement 185

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2520 - 2520

Type: Wijziging

Originele tekst:

De VVD wil de slimste en schoonste economie ter wereld.

Aanpassing:

“De VVD wil de slimste en schoonste economie ter wereld” veranderen in “De VVD wil een slimme en schone economie.”

Toelichting:

Ken uw plaats, eerst maar eens Nederland als uitgangspunt. Een ruime voldoende is ook prima. We hoeven niet het beste jongetje van de klas te zijn door een 10 te scoren. Zulke enorme grote ambities draagt alleen bij aan een hele grote polarisatie en vraagt hele grote financiële offers van haar inwoners. Daar zit Nederland in de komende jaren niet op te wachten.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Nederland is één van de rijkste landen ter wereld. Op vele lijstjes staan we in de top-10. Dit hebben we niet bereikt door een zesjes-cultuur na te streven. Dit hebben we bereikt door torenhoge ambities te formuleren en iedere dag keihard te werken aan deze ambities. Dat zit in de aard van ons land en onze inwoners. We zijn daarom van mening dat we het ambitieuze land dat we zijn moeten blijven en daar onze doelen ook op formuleren.

Amendement 186

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2534 - 2534

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We stimuleren start-ups en scale-ups door betere toegang te geven tot hoogwaardige kennis bij universiteiten en kennisinstellingen.

Aanpassing:

Het verschaffen van vroege fase durfkapitaal moet worden gestimuleerd en gewaardeerd.

Toelichting:

Het lijkt eenvoudig: als je als ondernemer geld nodig hebt, ga je naar de bank. En als je een goed business plan hebt, "krijg" je geld.

Echter, startups, scale-ups en MKB ers met goede businessplannen, maar nog zonder track record, moeten het vooral hebben van informeel kapitaal.

Financieringsvormen als: de bank, venture capital en private equity komen vaak pas kijken als een bedrijf al winst maakt en voldoende eigen vermogen heeft. De risico's zijn op dat moment namelijk lager. (Daarom ook de term: vroege fase durfkapitaal, voor de fase waarin het bedrijf nog geen track record heeft.)

In landen (zoals de VS en het VK) waarbij vroege fase durfkapitaal fiscaal gestimuleerd wordt, geldt een beter startupklimaat.

Om ondernemerschap en innovatie in Nederland te stimuleren, en ervoor te zorgen dat dit gebrek aan toegang tot durfkapitaal geen reden is voor bedrijven om zich niet in Nederland te vestigen (of te vertrekken), dient gekeken te worden hoe het verschaffen van vroege fase durfkapitaal (fiscaal)

gestimuleerd kan worden. Dergelijke regelingen zullen vervolgens investeringen in startups, scale-ups en het MKB aanjagen, wat zal leiden tot nieuwe (hoogwaardige) banen en structurele economische groei.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het verkrijgen van welke vorm van financiering dan ook is lastig voor start-ups en scale-ups. Daarom doen we het volgende tekstvoorstel: We ondersteunen start-ups en scale-ups bij het aantrekken van investeringen, zodat zij zich kunnen blijven door ontwikkelen.

Amendement 187

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2534 - 2534

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We stimuleren start-ups en scale-ups door betere toegang te geven tot hoogwaardige kennis bij universiteiten en kennisinstellingen.

Aanpassing:

Het verschaffen van vroege fase durfkapitaal moet worden gestimuleerd en gewaardeerd.

Toelichting:

Startups, scale-ups en MKBers met goede businessplannen maar beperkt track record moeten het vooral hebben van informeel kapitaal. De bank, venture capital en private equity komen vaak pas kijken als een bedrijf al winst maakt en voldoende eigen vermogen heeft. In landen (zoals de VS en het VK) waarbij vroege fase durfkapitaal fiscaal gestimuleerd wordt heerst een beter startupklimaat. Om ondernemerschap en innovatie in Nederland te stimuleren wordt gekeken hoe het verschaffen van vroege fase durfkapitaal (fiscaal) gestimuleerd kan worden. Dergelijke regelingen zullen investeringen in startups, scale-ups en het MKB aanjagen, wat zal leiden tot nieuwe (hoogwaardige) banen en structurele economische groei.

Bij het verkennen van mogelijke regelingen zullen (inter)nationale best practices geëvalueerd worden, en wordt naar alle vormen van kapitaal gekeken (o.a. aandelen, converteerbare leningen, achtergestelde leningen) en niet alleen naar aandelen. Ook zal gekeken worden of het overgaan op gerealiseerde rendementen in Box 3 (wat daarmee een capital gains tax wordt die meer vergelijkbaar is met Angelsaksische landen) een voldoende prikkel, of dat bijv. een gedeeltelijke aftrekbaarheid van verliezen in Box 1 nodig is.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het verkrijgen van welke vorm van financiering dan ook is lastig voor start-ups en scale-ups. Daarom doen we het volgende tekstvoorstel: We ondersteunen start-ups en scale-ups bij het aantrekken van investeringen, zodat zij zich kunnen blijven door ontwikkelen.

Amendement 188

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2535 - 2535

Type: Schrappen

Originele tekst:

Bovendien gaan we pensioenfondsen stimuleren om op grote schaal te investeren in start-ups en scale-ups.

Aanpassing:

Hele zin schrappen.

Toelichting:

Het is aan de pensioenfondsen zelf. Een pensioenfonds is er primair om rendement te maken op pensioeninleg. De risico's van start-ups mag niet onderschat worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Pensioenfondsen zijn er primair om rendement te maken voor deelnemers. Beleggingsbeslissingen blijven daarbij te allen tijde bij het fonds zelf, maar we willen pensioenfondsen aansporen om te kijken op welke manier zij verantwoord en handelend vanuit het belang van de deelnemers kunnen bijdragen aan het doorontwikkelen van startups. Dat geldt niet alleen voor pensioenfondsen, maar ook voor bancaire-instellingen. In het licht van bovenstaande doen we daarom het volgende tekstvoorstel: We ondersteunen start-ups en scale-ups bij het aantrekken van investeringen, zodat zij zich kunnen blijven doorontwikkelen.

Amendement 189

Sessie 3

Indiener: Monique Boskma

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 2535 - 2535

Type: Schrappen

Originele tekst:

Bovendien gaan we pensioenfondsen stimuleren om op grote schaal te investeren in start-ups en scale-ups.

Aanpassing:

zin schrappen

Toelichting:

Het is aan pensioenfondsen zelf waar ze in willen investeren. Een pensioenfonds is er primair om rendement te maken. De risico's van investeren in start-ups en scale-ups mag niet onderschat worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Pensioenfondsen zijn er primair om rendement te maken voor deelnemers. Beleggingsbeslissingen blijven daarbij te allen tijde bij het fonds zelf, maar we willen pensioenfondsen aansporen om te kijken op welke manier zij verantwoord en handelend vanuit het belang van de deelnemers kunnen bijdragen aan het doorontwikkelen van startups. Dat geldt niet alleen voor pensioenfondsen, maar ook voor bancaire-instellingen. In het licht van bovenstaande doen we daarom het volgende tekstvoorstel: "We ondersteunen start-ups en scale-ups bij het aantrekken van investeringen, zodat zij zich kunnen blijven doorontwikkelen."

Amendement 190

Sessie 3

Indiener: André Schuurman

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 2535 - 2535

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Bovendien gaan we pensioenfondsen stimuleren om op grote schaal te investeren in start-ups en scale-ups.

Aanpassing:

Er komt ook een regeling om particuliere investeringen in start-ups fiscaal aantrekkelijk te maken, bijvoorbeeld door deze buiten de vermogenstelling te houden.

Toelichting:

De Britse fiscale (S)EIS regeling heeft een ware golf van particuliere investeringen in start-ups mogelijk gemaakt, zowel door Angel investeerders als ook door Early Stage VC's, waardoor tevens het financierings-gat tussen friends & family funding (max. tienduizenden Euro's) en VC funding (in NL typisch pas vanaf c.500K) dat veel start-ups in Nederland doet falen in het VK nauwelijks voorkomt. Wij moeten hiervan leren!

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Bij de vormgeving van het nieuwe box-3 stelsel willen we aandacht houden voor investeringen in start-ups, door hen bijvoorbeeld geen belastingaanslag op te leggen waarvoor geen liquiditeit aanwezig is. Investeringen in start-ups geheel buiten de vermogenstelling houden is technisch ingewikkeld (vraagt bv. om een afgebakende definitie van het begrip 'start up'). Daarom willen we het breder trekken in de tekst, door daarin op te nemen: "We verkennen hoe investeringen in start-ups fiscaal aantrekkelijk kunnen blijven."

Amendement 191

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2537 - 2537

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Werknemers van start-ups zijn hier van groot belang, dus moet het mogelijk worden dat werknemers meedelen in de winst.

Aanpassing:

...ook in de financiële sector en bij fintech-ondernemingen.

Toelichting:

Expliciet toegevoegd dat bij financiële en/of fintech startups, de medewerkers óók mogen meedelen in de winst. De Wbfo (een nationale kop/goldplating op Europese beloningsregels) kent een zeer brede reikwijdte, en zou deze sectoren anders kunnen belemmeren. Met deze toevoeging maken we Nederland ook aantrekkelijk voor innovatie in financiële sector.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er is geen beperking tot specifieke sectoren beoogd. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst ('in alle sectoren'). Het mogelijk maken van winstdeling als middel op zichzelf impliceert geen aanpassing van geldende beloningswetgeving.

Amendement 192

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2543 - 2544

Type: Schrappen

Originele tekst:

Tevens wil de VVD dat Nederland net zoals het Verenigd Koninkrijk een mkb-bank opricht. Die bestaat uit het efficiënter vormgeven van huidige instituties.

Aanpassing:

Schrappen

Toelichting:

Doel van deze paragraaf is om de toegang tot kapitaal voor het mkb te verbeteren. In regel 2542 staat al dat zal worden ingezet op het vergroten van non-bancaire financiering.

Deze zinnen, die pleiten voor een nieuwe staatsbank en voor het omvormen van o.a. Invest-NL naar een soort MKB-staatsbank, zijn in tegenstrijd met regel 2542, omdat ze juist opnieuw voor bancaire financiering pleiten.

Voor gezonde bedrijven met gezonde balans en voldoende zekerheden is er geen probleem met het aantrekken van bancaire financiering. Dus hoeft er ook door de staat geen staatsbank opgetuigd te worden. Laat de markt dat lekker doen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is in het huidige financieringslandschap voor voornamelijk kleine ondernemers lastig om financiering te krijgen. Om te kunnen voldoen aan de financieringsbehoefte van ondernemers gaan we het niet alleen redden met non-bancaire financiering. Derhalve is het ook van belang dat ondernemers aanspraak kunnen maken naar bancaire-financiering. Op dit moment voorziet de markt daar nog niet voldoende in, dus is het van belang om een MKB-bank op te richten voor met name kredieten tot 250.000.

Amendement 193

Sessie 3

Indiener: Donald Kreiken, Roeland Donker, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2550 - 2550

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Bovendien moet nieuwe regelgeving zo eenvoudig en concreet mogelijk zijn en mag niet verder gaan dan nodig.

Aanpassing:

We creëren ruimte in wet- en regelgeving om langer productgebruik, hergebruik en hoogwaardige recycling te bevorderen.

Toelichting:

Vaak is regelgeving gebaseerd op achterhaalde concepten en producten die uitgaan van een 'lineaire' economie. Innovatieve MKB ondernemers en ontwerpers lopen daarom vast en kunnen hun producten niet testen of vermarkten. Wanneer dit materiaalgebruik en circulariteit ten goede komt, zal wet- en regelgeving ruimte moeten bieden voor experimenteren..

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Wordt opgenomen via amendement 458.

Amendement 194

Sessie 3

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Hugo Bellaart, Karin Thomas en Brigitte van der Burg
Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2553 - 2553
Type: Toevoegen

Originele tekst:

We moderniseren het faillissementsrecht, zodat mkb'ers een sterkere positie krijgen wanneer toeleveranciers of klanten hun rekening niet meer kunnen betalen.

Aanpassing:

Met de herziening moeten ondernemers die failliet zijn gegaan sneller weer als ondernemer aan de slag kunnen dan nu het geval is.

Toelichting:

Ondernemers vormen een schaars soort. Ondernemen gaat niet zonder risico; nu blijven bonafide, gefailleerde ondernemers te lang zitten met onproductieve afwikkeling en belemmerende regelgeving om opnieuw te starten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het met indiener eens dat ondernemers een schaars soort zijn. Zij steken vaak met de nodige risico's hun kop boven het maaiveld uit om met hun onderneming een oplossing te bedenken voor problemen in de maatschappij of simpelweg de leefbaarheid in onze dorpen en steden te vergroten. Dit gaat helaas niet altijd goed, met een mogelijk faillissement tot gevolg. Bij de meeste failliete ondernemers zal het faillissement gevolg zijn van tegenvallende cijfers, maar bij enkele ondernemers zal dit het gevolg zijn van onbehoorlijk bestuur. We doen in het licht van bovenstaande dus het volgende tekstvoorstel: Met de herziening moeten ondernemers die failliet zijn gegaan en met goed gevolg het faillissement hebben afgerond sneller aan de slag kunnen dan nu het geval is.

Amendement 195

Sessie 3

Indiener: Bas de Wit
Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2556 - 2556
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het is zaak dat we menselijk en coulant met deze ondernemers omgaan.

Aanpassing:

We gaan zorgen dat er sneller afspraken worden gemaakt met ondernemers over de terugbetaling van hun belastingschulden. We vergroten de uitvoeringscapaciteit hiervoor.

Toelichting:

In de huidige praktijk van schuldhherstructurering van bedrijven merk ik dat de capaciteit bij de Belastingdienst en het mandaat van de betreffende afdeling om afspraken met ondernemers te maken over terugbetaling, te weinig opties bieden om snel door te kunnen pakken. Voor ondernemers is er vaak niet veel tijd en is snelheid geboden. Een duidelijk mandaat en meer capaciteit helpen ondernemers daarom verder om hun bedrijf weer gezond te maken.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

De uitvoeringscapaciteit van de belastingdienst staat op dit moment al onder grote druk, mede door de verschillende uitdagingen die op het bord van de belastingdienst liggen. Daarom doen we het volgende tekstvoorstel: het is zaak dat we menselijk en coulant met deze ondernemers omgaan. We gaan er daarom voor zorgen dat er sneller afspraken worden gemaakt met ondernemers over de terugbetaling van hun belastingschulden.

Amendement 196

Sessie 3

Indiener: Toon Stegmann

Netwerk: Katwijk

Regelnummers: 2562 - 2562

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Voorstel toevoeging: "- We schrappen de Wet op de Winkelsluitingstijden."

Toelichting:

Winkeliers, in welke gemeente dan ook, moeten de vrijheid hebben te bepalen wanneer hun winkel open is.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn van mening dat ondernemers alle ruimte moeten krijgen om hun winkel/bedrijf te kunnen runnen. Een verruiming van de Winkeltijdenwet kan daarbij helpen. We stellen in licht van bovenstaande daarom het volgende tekstvoorstel voor: Bovendien verruimen we de Winkeltijdenwet zodat winkeliers meer mogelijkheden krijgen wanneer zij hun winkel openen of sluiten.

Amendement 197

Sessie 3

Indiener: Leon Scholten, Alexander Roep

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2566 - 2566

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Veilig ondernemen.

Aanpassing:

Bij het overwegen van ontslag op staande voet, bijvoorbeeld na diefstal, hoeft een werkgever geen rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van de werknemer.

Toelichting:

Nu kan een kantonrechter een ontslag op staande voet ongedaan maken vanwege persoonlijke omstandigheden, ook bij een geldige "dringende reden". Deze dringende reden wordt echter moedwillig door de werknemer veroorzaakt, en de werkgever zou dus geen duizenden euro's moeten betalen in vergoedingen en achterstallig loon.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Hoewel de gedachtegang achter het amendement begrepen wordt, willen we de kantonrechter de ruimte blijven bieden om een individuele casus van ontslag op staande voet wel te kunnen toetsen. Er zijn geen aanwijzingen dat dit structureel tot onrechtvaardige uitkomsten leidt.

Amendement 198

Sessie 3

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 2577 - 2577

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom wil de VVD gemeenten stimuleren om meer middelen ter beschikking te stellen om winkelgebieden toekomstbestendig te maken.

Aanpassing:

Toerisme is een sector van belang. Economisch door de bestedingen van bezoekers, als banenmotor en door het instandhouden van voorzieningen in dunnerbevolkte regio's. Bovenal zorgt het voor een ontspannen vrijetijdsinvulling en laat het Nederland van haar beste kant zien. De VVD biedt de recreatie en toerismesector ruimte om te ondernemen, ondersteunt toeristische impulsen in de regio's en vitalisering van vakantieparken.

Toelichting:

Binnen ons optimistische verkiezingsprogramma hoort ook het laten zien hoe mooi ons land is. Daar zetten toeristisch-recreatieve ondernemers en (terreinbeherende) organisaties zich dagelijks voor in. Dit zorgt voor werkgelegenheid, meer bestedingen en in dunnerbevolkte regio's ook voor behoud van voorzieningen. Daarom verdient de vrijetijdsector een plek in ons verkiezingsprogramma.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Toerisme is in heel veel regio's van groot belang. We willen daarom het volgende opnemen: Toerisme is een sector van belang. De VVD biedt de recreatie- en toerismesector ruimte om te ondernemen, ondersteunt toeristische impulsen in de regio's en vitalisering van vakantieparken.

Amendement 199

Sessie 3

Indiener: Herre Dijkema, mede namens Willemien Meeuwissen (ged. Drenthe), Erwin Hoogland (ged. Overijssel) Helga Witjes (ged. Gelderland), Tim Kamphuis, Steffenie Pape, Arthur Boone, Frits Huffnagel

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 2577 - 2577

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom wil de VVD gemeenten stimuleren om meer middelen ter beschikking te stellen om winkelgebieden toekomstbestendig te maken.

Aanpassing:

Toerisme is goed voor Nederland. Ons land is een belangrijke bestemming voor (zakelijke) bezoekers uit binnen- en buitenland. De bezoekerseconomie is een krachtige sector, die zorgt voor veel werkgelegenheid, waardevol is voor bezoekers, goed is voor het aanbod aan horeca, attracties, winkels, etc. voor bewoners én veel kansen biedt voor ondernemers. Toerisme verdient daarom een volwaardige plek in het economisch beleid. Om meer evenwicht te realiseren en alle regio's te laten profiteren van bezoek, is het nodig om relevante productontwikkeling te stimuleren, bijvoorbeeld met behulp van regiodeals.

Toelichting:

Toerisme, een sector van vitaal belang voor Nederland, is ongenoemd in ons verkiezingsprogramma. Dit roept vragen op over de erkenning van het belang van toerisme voor onze economie en samenleving. Toerisme is zonder twijfel echt een VVD-onderwerp: waardevol voor ondernemers, inwoners en bezoekers. Onze Kamerleden Thierry Aartsen, Daniel Koerhuis en Hawhre Rahimi hebben met vastberadenheid gestreden om dit onderwerp op de nationale politieke agenda te zetten. Dat kan en mag niet verloren gaan. Wij roepen de leden daarom op om toerisme op te nemen in het verkiezingsprogramma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Mede in lijn met amendement 101, waarin we aangeven dat toerisme voor veel regio's van groot belang is. We willen daarom het volgende overnemen: De VVD biedt de recreatie- en toerismesector ruimte om te ondernemen, ondersteunt toeristische impulsen in de regio's en vitalisering van vakantieparken.

Amendement 200

Sessie 3

Indiener: Donald Kreiken, Roeland Donker, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2606 - 2606

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Bijvoorbeeld omdat ze innovatief zijn of Nederland en Europa onafhankelijker maken.

Aanpassing:

We gaan efficiënter om met kritische materialen, o.a. door het voorkomen van verspilling en effectieve terugwinning. Dit doen we om kosten te besparen en onze geopolitieke afhankelijkheid te verminderen.

Toelichting:

Een slimme en schone economie maakt ons minder afhankelijk van andere landen voor grondstoffen en gaat verspilling tegen. Het terugwinnen van materialen in de keten kan de noodzaak voor import van kritische materialen (inclusief zeldzame aardmetalen) uit derde landen helpen beperken.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het met indiener eens dat we efficiënter met kritische materialen moeten omgaan, om zo onze strategische afhankelijkheid af te bouwen en kosten te besparen. We zijn echter van mening dat deze suggestie meer tot zijn recht komt bij de bullet strategische afhankelijkheden afbouwen en wil derhalve de toevoeging daar plaatsen.

Amendement 201

Sessie 3

Indiener: Hugo Bellaart en Arash Rahmani

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2622 - 2622

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Gecombineerd met deze internationale afspraken is het van belang om de kennis over de kansen en gevaren van AI binnen de overheid uit te breiden.

Aanpassing:

Tegelijk maken we mensen baas over eigen data; internetgebruikers kunnen simpel aangeven met wie en voor welk doel ze data willen delen.

Toelichting:

Dit gaat over datasoevereiniteit. Private platforms exploiteren data van mens en bedrijf zonder dat daarover wilsovereenstemming is bij mens en bedrijf. De AVG stelt weliswaar dat mens en bedrijf over de eigen data gaat, maar het onbreekt aan instrumentarium om die controle ook daadwerkelijk uit te oefenen.

Een datakluis met sleutels die mens en bedrijf in staat stelt toegang te verschaffen zou daarin kunnen voorzien.

Het is beter dit aan spelers over te laten om tot standaarden te komen, en niet om de overheid dit te laten doen. Zo is bijvoorbeeld GSM standaard ontstaan.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Inhoudelijk relevante toevoeging gezien het toenemende belang van datasoevereiniteit. Gelet op het onderwerp van de toevoeging wordt voorgesteld om deze te verwerken in het hoofdstuk menselijke maat en specifiek in de bullet eerlijk gebruik van data en algoritmen met de volgende tekstsuggestie: "We streven ernaar om mensen zoveel mogelijk regie te geven over hun eigen data waarbij iedereen standaard moet kunnen aangeven met wie data wordt gedeeld en voor welke doeleinden."

Amendement 202

Sessie 3

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2627 - 2627

Type: Wijziging

Originele tekst:

De Nederlandse kenniseconomie wordt versterkt met het stimuleren van nieuwe technologieën als chips, fotonica, quantum en kunstmatige intelligentie.

Aanpassing:

De Nederlandse kenniseconomie wordt versterkt met het stimuleren van talent voor nieuwe technologieën als chips, fotonica, quantum en kunstmatige intelligentie. Om de kenniseconomie te versterken en opgaven te combineren, zetten we datagedreven werken bij landbouw-, energie-, klimaat-, gezondheid-, onderwijs- en woningbouwopgaven in.

Toelichting:

In het verkiezingsprogramma worden alle opgaven in plaats van integraal, sectoraal besproken. Datagedreven werken is nodig om betere combinaties te maken die domeinoverstijgend zijn.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven het belang van datagedreven werken en stelt daarom het volgende tekstvoorstel voor: Om de kenniseconomie te versterken en opgaven te combineren, stimuleren we datagedreven werken bij landbouw-, energie-, klimaat-, gezondheid-, onderwijs- en woningbouwopgaven in.

Amendement 203

Sessie 3

Indiener: Donald Kreiken, Roeland Donker, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2628 - 2628

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We hervormen het topsectorenbeleid en richten dit op de cruciale technieken voor het toekomstig verdienvermogen van Nederland en op het terugdringen van strategische afhankelijkheden.

Aanpassing:

We willen met onze economie voorop blijven lopen op het gebied van kennis en innovatie, en gaan hierin meer investeren dan het OECD-gemiddelde.

Toelichting:

We investeren nu maar 2,3 procent van ons bruto binnenlands product (dat is het totaal van publieke en private investeringen), ruim onder het OECD gemiddelde (2,7 procent), en onder landen als de VS (3,5%), het Verenigd Koninkrijk (3,1%) en Duitsland (2,9%). Dat moet richting de 3,5 procent als we ook in de toekomst als klein land competitief willen blijven.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voor de VVD is kennis en innovatie erg belangrijk. Alleen via deze weg kunnen de problemen van vandaag en morgen het hoofd geboden worden. Het is in tijden dat er keuzes gemaakt moeten worden echter lastig om meer dan het OECD-gemiddelde te investeren. Daarom stellen we het volgende tekstvoorstel voor: We willen met onze economie voorop blijven lopen op het gebied van kennis en innovatie, en blijven ons hiervoor inzetten.

Amendement 204

Sessie 3

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2630 - 2630

Type: Wijziging

Originele tekst:

Nederland kent met de Brainport en de bedrijvigheid rondom de TU Delft en de WUR verschillende regio's waar innovaties zich in razendsnel tempo ontwikkelen.

Aanpassing:

Nederland kent met de Brainport, Seed Valley en de bedrijvigheid rondom de TU Delft en de WUR verschillende regio's waar innovaties zich in razendsnel tempo ontwikkelen.

Toelichting:

De toevoeging van Seed Valley in Enkhuizen/Westfriesland wil ik bij hoge uitzondering aandragen, omdat:

- De innovatiekracht vanuit de agrarische sector bredere toepassing heeft dan alleen voor de land- en tuinbouw en bovendien van strategisch belang is geopolitiek gezien (Nederlandse zaden gaan de hele wereld over);
- Seed Valley een sterk praktische insteek heeft, gericht op mensen die doen en zo kennis/innovatie in de praktijk brengen;
- Seed Valley een inspirerend voorbeeld is waar grote en kleine (familie)bedrijven, onderwijs én overheden elkaar opzoeken, zonder dat er bijvoorbeeld een universiteit gevestigd is in het gebied.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er zijn natuurlijk meerdere innovatieve regio's in Nederland anders dan de Brainport, de TU Delft of de WUR. Het is echter niet te doen om al die regio's te benoemen. We doen derhalve, mede in lijn met amendement 147, de volgende tekstsuggestie: Versterken regionale innovatie. Nederland kent met Brainport en de bedrijvigheid rondom de TU Delft, de WUR en andere innovatieve clusters in het land verschillende regio's waar innovaties zich in razendsnel tempo ontwikkelen. Deze regio's lopen echter steeds meer aan tegen bijvoorbeeld een tekort aan technisch personeel en netcongestie. We gaan samen met de regio's deze problemen oplossen.

Amendement 205

Sessie 3

Indiener: Caroline Verwijs, Thom van Gerwe, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2632 - 2632

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We gaan samen met de regio's deze problemen oplossen.

Aanpassing:

We zetten in op nieuwe werkgelegenheid op zee. Schelpdier- en zeewierkwekerijen, natuurbeheer, waterstof en wind-op-zee bieden kansen voor bedrijvigheid en werkgelegenheid op de Noordzee.

Toelichting:

Schelpdieren zijn een duurzame bron van eiwitten die tevens bijdragen aan natuurontwikkeling van de Noordzee. Peter Valstar heeft eerder dit jaar een motie ingediend die het kabinet verzocht om pilotlocaties voor de schelpdiersector aan te wijzen. Ook natuurbeheer en energie op zee zijn voorbeelden van hoe de 'schone economie' van de toekomst banen oplevert.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De Noordzee kan een belangrijke regio worden voor innovatieve bedrijvigheid. We willen daarom het volgende opnemen: De Noordzee biedt kansen voor bedrijvigheid en innovatie. Daarom zetten we in op nieuwe werkgelegenheid op zee.

Amendement 206

Sessie 3

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2638 - 2638

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Op die manier kunnen agrariërs omschakelen naar bijvoorbeeld de teelt van bio-based bouwmaterialen, plantaardige eiwitten of nieuwe vormen van voedselproductie.

Aanpassing:

Leidend daarbij is dat er een volwassen markt ontstaat, zodat boeren en tuinders hun bedrijf kunnen voeren zonder de noodzaak van structurele overheidssteun.

Toelichting:

In de opstartfase van nieuwe verdienmodellen kan overheidsingrijpen bijdragen om naar een volwassen markt toe te groeien. Echter, uiteindelijk maakt niet de overheid verdienmodellen voor ondernemers. Dat doen wij met z'n allen door ons koopgedrag. Een gezonde agrarische sector kan in die behoeften voorzien, met een degelijke boterham voor de ondernemer zonder afhankelijk te zijn van overheidsbeleid.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de insteek van de indiener, suggestie is om de tekst als volgt te wijzigen: "(...) vormen van voedselproductie, waarbij op termijn een volwassen markt ontstaat."

Amendement 207

Sessie 3

Indiener: Tomas van Hemert, Bram Cool, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2641 - 2641

Type: Toevoegen

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Originele tekst:

Met langjarige vergoedingen voor agrarisch natuurbeheer kunnen nieuwe vormen van inkomsten gecreëerd worden.

Aanpassing:

De VVD is tegen permanente staatssteun. Daarom willen we een verdergaande verschuiving van de basispremie naar een betaling voor eco-diensten binnen het Gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Toelichting:

Nederlandse melkveehouders krijgen gemiddeld 20 procent van hun inkomen uit Europese subsidie. In andere Europese zuivellanden is dat veelal het dubbele. Het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) levert onze melkboeren dus een concurrentienadeel op. De VVD is al langer tegen permanente staatssteun. Nu hebben we een sterker argument voor hervorming: we houden het geld, maar zetten het anders in, namelijk om toekomstbestendige boeren te belonen voor de ecosysteemdiensten van hun land. Binnen het huidige GLB is die verandering al ingezet. In de volgende begrotingsperiode moet die verschuiving verder en sneller gaan.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We zijn geen voorstander om zomaar de basispremies vanuit het GLB aan te passen, omdat agrarische ondernemers momenteel deels afhankelijk zijn in hun inkomen van die premies. Het klopt dat er een verschuiving is geweest bij de verdeling van de Europese landbouw gelden, en ten behoeve van verdere verduurzaming van de landbouw lijkt ons dat prima. Voorstel om de tekst als volgt aan te passen; "We stimuleren dergelijke ecosysteemdiensten, bijvoorbeeld met de gelden van het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid."

Amendement 208

Sessie 3

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2651 - 2651

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Ook voor de bloementeel en andere teelten ondersteunen we de verdere innovatie en verduurzaming, bijvoorbeeld op het gebied van de energietransitie, zoetwateropslag en precisielandbouw.

Toelichting:

De huidige tekst focust op de veehouderij. Mijn voorstel is om ook voor andere sectoren concreter te zijn in wat we willen. Het voorstel is om dit langs de lijn van innovatie/verduurzaming te doen, in lijn met de huidige tekst. Ik heb daarvoor drie aspecten genoemd die relevant zijn in de bloementeel (en akkerbouw overigens). Dit zijn tevens aspecten die relevant zijn voor bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn Water, waar de agrarische sector een aandeel heeft in de oplossing.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener dat de oorspronkelijke tekst wat breder kon. Op basis van zijn amendement 148 hebben we de inleiding van deze paragraaf daar op aangepast. Ook hebben we elders in het stuk zoetwateropslag en precisielandbouw toegevoegd, op basis van amendementen van andere leden.

Amendement 209

Sessie 3

Indiener: Jerom Remmers, Mauk Bresser

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2658 - 2660

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Bevorderen gelijk speelveld.

We proberen regelgeving zoveel mogelijk in te voeren met andere landen.

We zetten ons in om te voorkomen dat landen om ons heen producten met lagere standaarden kunnen importeren.

Aanpassing:

Bevorderen gelijk speelveld. We proberen regelgeving zoveel mogelijk in te voeren met andere landen. We zetten ons in om te voorkomen dat landen om ons heen producten met lagere standaarden kunnen importeren. De industrie CO₂-tax geldt vanaf 2026 zonder uitzonderingen ook voor de retail voor broeikasgassen van voedsel en non-food.

Toelichting:

Er geldt sinds 2021 voor de industrie een CO₂-tax die geïnd wordt door de Nederlandse Emissie Autoriteit. De uitzondering die nu geldt voor de retail (en grote foodservices) kan vanaf 2026 worden opgeheven, t.b.v. een gelijk speelveld voor beprijzing van alle broeikasgassen in deze sector. Zo krijgt de retail een prikkel voor reductie, wat hard nodig. Volgens een PBL studie uit 2019 zorgt voedsel voor 35 Mton CO₂ eq. emissie, waarvan 19 Mton via dierlijke producten. De heffingsopbrengst kan worden ingezet om klimaatvriendelijk voedsel goedkoper te maken.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Met de voorstellen uit het verkiezingsprogramma willen we onze voedselproductie in Nederland verder verduurzamen, zodat deze in balans is met de draagkracht van de omgeving. We willen dat alle sectoren daar aan gaan bijdragen, zo ook de retail. Echter zijn we geen voorstander van een extra CO₂-belasting op voedsel per 2026 zoals voorgesteld door de indieners.

Amendement 210

Sessie 3

Indiener: Thom van Gerwe, Donald Kreiken, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2660 - 2660

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We zetten ons in om te voorkomen dat landen om ons heen producten met lagere standaarden kunnen importeren.

Aanpassing:

In eigen land trekken we belastingen en regels voor gelijkwaardige producten gelijk. Zo komen koemelk en plantaardige melkvervangers in hetzelfde belastingtarief.

Toelichting:

Plantaardige melk zit nu in hetzelfde tarief van de verbruiksbelasting als frisdrank. Die stijgt in 2024 van 8 naar 26 cent per liter. Koe- en sojamelk zijn van de verbruiksbelasting uitgezonderd. Er is dus al een ongelijk speelveld. De overheid maakt dat nóg ongelijker.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven de noodzaak voor een zo gelijk mogelijk speelveld. De verbruiksbelasting is geëvalueerd, waaruit naar voren kwam dat "de (lange termijn) gezondheidseffecten van plantaardige zuivelalternatieven tot op heden onvoldoende onderzocht zijn om hier uitspraken over te doen". Daarnaast stelt het Voedingscentrum dat "alleen soja- en erwtenranken op dit moment voldoen

aan de voorwaarden van een bepaald eiwitgehalte om een vervanger van een zuiveldrank te zijn. Andere plantaardige alternatieven bevatten te weinig eiwitten". Er volgt nog een nadere appreciatie op de uitkomsten van het onderzoek, waarbij ook ingegaan wordt op de reikwijdte van de verbruiksbelasting. Daarom willen we ons nu nog niet vastleggen op specifieke fiscale maatregelen. Tekstsuggestie: "In eigen land streven we naar een gelijk (fiscaal) speelveld voor gelijkwaardige producten."

Amendement 211

Sessie 3

Indiener: Thom van Gerwe, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2660 - 2660

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We zetten ons in om te voorkomen dat landen om ons heen producten met lagere standaarden kunnen importeren.

Aanpassing:

We trekken de normen voor dierenwelzijn in Europa gelijk en passen die toe op import van buiten de EU.

Toelichting:

Frankrijk heeft voorgesteld om de normen voor dierenwelzijn in de Europese Unie gelijk te trekken en toe te passen op import uit derde landen. Zo voorkomen we dat Nederlandse boeren worden weggeconcentreerd wanneer zij aan strengere dierenwelzijnsnormen worden gehouden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Goed om dierenwelzijn specifiek te benoemen. Tekstvoorstel: "We zetten ons in om te voorkomen dat landen om ons heen producten met lagere standaarden kunnen importeren, zoals bij dierenwelzijn."

Amendement 212

Sessie 3

Indiener: Bram Cool, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2660 - 2660

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We zetten ons in om te voorkomen dat landen om ons heen producten met lagere standaarden kunnen importeren.

Aanpassing:

Soja hoort niet te worden uitgezonderd van Europese handelstarieven.

Toelichting:

Europa heeft tarieven op de import van vrijwel alle landbouwproducten, behalve soja. Dat schept een oneerlijk concurrentievoordeel en werkt bovendien ontbossing in Zuid-Amerika in de hand. 75 procent van de soja wereldwijd wordt gebruikt als veevoer. 7 procent is voor menselijke consumptie. De rest gaat naar biobrandstof en de industrie.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

"We werken hard om ons concurrentievoordeel te behouden en zetten ons in om te voorkomen dat landen om ons heen producten met lagere standaarden kunnen importeren." | (1) Eens dat we oneerlijke concurrentie moeten behouden, maar moeten niet producten individueel benoemen. Doel is concurrentievoordeel voor Nederland behouden. (2) Daarnaast lijkt dit punt directe referentie naar EU-Mercosur verdrag. Prematuur om nu al uitzonderingen aan te wijzen. Laten we eerst kijken naar de nieuwe afspraken die door de EU en Mercosur over o.a. ontbossing worden gemaakt voor we wederom hierover oordelen.

Amendement 213

Sessie 3

Indiener: Donald Kreiken, Roeland Donker

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2680 - 2680

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Vooraf op het gebied van thema's als digitalisering en verduurzaming moeten we onze posities uitbouwen.

Aanpassing:

We zetten in op duurzame productspecificaties en sluiten productieketens om onze afhankelijkheid van energie en kritische materialen te verminderen.

Toelichting:

Nederland blinkt al uit in duurzaamheid en circulariteit. We willen dit verder uitbouwen om strategisch onafhankelijker te worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

zin toevoegen: Ook circulariteit speelt hier een grote rol.

Amendement 214

Sessie 3

Indiener: Roemer Sijmons

Netwerk: Thematisch Netwerk Internationaal

Regelnummers: 2683 - 2683

Type: Schrappen

Originele tekst:

We voeren een proactief handelsbeleid en blijven inzetten op meer handelsverdragen met landen zoals de VS, Brazilië en Australië.

Aanpassing:

We voeren een proactief handelsbeleid en blijven inzetten op meer handelsverdragen met landen zoals Brazilië en Australië.

Toelichting:

In kort: dit een prioriteit maken van ons handelsbeleid zal veel (terechte?) kritiek op ons afroepen met gegarandeerd geen resultaat.

De VS zijn onze belangrijkste bondgenoot, maar een vrijhandelsverdrag ligt niet in het vooruitzicht. Het handelsbeleid van de VS is sinds het klappen van de TTIP onderhandelingen enkel protectionistischer geworden tegenover China én de EU. Daar komt bij dat markttoegang tot de VS enkel met een extreem hoge prijs aan Europese kant gewonnen zal kunnen worden (met name op landbouw zal EU moeten toegeven – een sector die al reeds onder druk staat van de verduurzaming).

Bovendien is de binnenlandse politieke situatie in de VS dermate instabiel dat ze zich niet de komende jaren als betrouwbare onderhandelingspartner kan opstellen. Met het pleiten voor een vrijhandelsverdrag maakt de VVD zich zo een gemakkelijke prooi van bekende en goed geteste kritiek uit het TTIP tijdperk. Zulke bezwaren, bijvoorbeeld op het gebied van klimaat en doorgeschoten marktdenken, zullen in de huidige tijd enkel meer weerklank vinden.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Indien we een handelsverdrag hadden gehad met de VS hadden we de problemen en onzekerheden van de Inflation Reduction Act niet gehad, aangezien handelspartners hiervan werden uitgesloten. Juist wij als VVD moeten vooruit blijven lopen op dit punt en streven naar een handelsverdrag met de VS. Nog niet eens zo zeer voor direct economisch gewin (wat er natuurlijk wel gaat zijn), maar juist om de transatlantische relatie te versterken.

Amendement 215

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2684 - 2686

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We zetten in op gelijke standaarden.

Dit vergroot onze toegang tot afzetmarkten en grondstoffen en voorkomt dat landen zich tot China wenden.

Handelsverdragen zijn cruciaal voor het behoud van onze welvaart.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

Waarbij Nederland in de EU moet bedingen dat er gelijke productiestandaarden gelden voor producten uit die landen als voor de productie binnen de EU casu quo Nederland.

Toelichting:

De normen die Europa hanteert ten behoeve van veilig voedsel en dierenwelzijn kunnen we niet verlagen bij import uit andere landen en leidt tot oneerlijke concurrentie voor de Europese land- en tuinbouw. Gelijk speelveld.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

"We zetten in op gelijke (productie)standaarden met derde landen waarmee we handelsverdragen afsluiten." | Goede toevoeging om productiestandaarden apart te benoemen. Kan in huidige tekst, zonder aparte zin toe te voegen.

Amendement 216

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2698 - 2698

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom moeten strengere nationale koppen bovenop EU-wetgeving vermeden worden en zetten we in op EU-wetgeving die de Europese interne markt verder harmoniseert.

Aanpassing:

Op een aantal gebieden, waaronder in de financiële sector en op fiscaal gebied, heeft Nederland nationale verzwaringen op Europese regelgeving geplaatst (goldplating). Door dit wetgevingsbeleid is ons (fiscale) vestigingsklimaat van een positieve in een negatieve vestigingsfactor veranderd en laten veel snelgroeiende bedrijven ons links liggen. We kunnen ons niet het vertrek van nog meer multinationals permitteren en willen juist dat Nederland weer de 'Gateway to Europe' wordt. Door bestaande nationale koppen (goldplating) op Europese regelgeving, waaronder de Wbfo, af te schaffen, dragen we bij aan een beter vestigingsklimaat.

Toelichting:

Op een aantal gebieden heeft Nederland nationale koppen op Europese regelgeving geplaatst. Door dit wetgevingsbeleid is onder meer ons fiscale vestigingsklimaat van een positieve in een negatieve vestigingsfactor veranderd en laten veel snelgroeiende bedrijven ons links liggen. We kunnen ons niet het vertrek van nog meer multinationals permitteren en willen juist dat Nederland weer de 'Gateway to Europe' wordt. Door bestaande nationale koppen op Europese regelgeving, waaronder de Wbfo, af te schaffen, dragen we bij aan een beter vestigingsklimaat.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

"Daarom moeten strengere nationale koppen bovenop EU-wetgeving vermeden worden en zetten we in op EU-wetgeving die de Europese interne markt verder harmoniseert. Bij de evaluatie van reeds ingevoerde maatregelen wordt nadrukkelijk getoetst op het effect op het vestigingsklimaat." | Strekking overnemen i.v.m. samenvoegen amendementen 216 + 217.

Amendement 217

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2698 - 2698

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom moeten strengere nationale koppen bovenop EU-wetgeving vermeden worden en zetten we in op EU-wetgeving die de Europese interne markt verder harmoniseert.

Aanpassing:

Bestaande nationale koppen (goldplating) worden teruggedraaid voor een beter vestigingsklimaat. Op die manier bevorderen we onze concurrentiepositie.

Toelichting:

Op een aantal gebieden, waaronder in de financiële sector en op fiscaal gebied, heeft Nederland nationale verzwaringen op Europese regelgeving geplaatst (goldplating). Door dit wetgevingsbeleid is ons (fiscale) vestigingsklimaat van een positieve in een negatieve vestigingsfactor veranderd en laten veel snelgroeiende bedrijven ons links liggen. We kunnen ons niet het vertrek van nog meer multinationals permitteren en willen juist dat Nederland weer de 'Gateway to Europe' wordt. Door bestaande nationale koppen (goldplating) op Europese regelgeving, waaronder de Wbfo, af te schaffen, dragen we bij aan een beter vestigingsklimaat.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

"Daarom moeten strengere nationale koppen bovenop EU-wetgeving vermeden worden en zetten we in op EU-wetgeving die de Europese interne markt verder harmoniseert. Bij de evaluatie van reeds ingevoerde maatregelen wordt nadrukkelijk getoetst op het effect op het vestigingsklimaat." | Strekking overnemen i.v.m. samenvoegen amendementen 216 + 217.

Amendement 218

Sessie 3

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Holger Rodoe
Netwerk: Zuid

Regelnummers: 2698 - 2698
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom moeten strengere nationale koppen bovenop EU-wetgeving vermeden worden en zetten we in op EU-wetgeving die de Europese interne markt verder harmoniseert.

Aanpassing:

"Daarom moeten strengere nationale koppen bovenop EU-wetgeving vermeden worden en zetten we in op EU-wetgeving die de Europese interne markt verder harmoniseert.

We geven daarbij zelf het goede voorbeeld door harmonisatie van wetgeving rondom fiscaliteit en sociale zekerheid met onze buurlanden om zodoende de positie van werknemers op de grensoverschrijdende arbeidsmarkt te verbeteren."

Toelichting:

Nederlanders in de grensregio – of dat nu in Limburg is of in de andere grensprovincies – die in België of Duitsland werken ondervinden op veel vlakken de strubbelingen die nationale wetgeving opwerpt rondom arbeidsrecht en fiscale zaken. Door wegnemen van deze obstakels kunnen de kansen op de grensoverschrijdende arbeidsmarkt beter benut worden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

"Daarnaast zetten we ons met buurlanden in om belemmeringen in de fiscaliteit en sociale zekerheid ten aanzien van (thuiswerkende) grenswerkers zoveel mogelijk weg te nemen." Toevoeging, specifiek voor onze grenswerkers.

Amendement 219

Sessie 3

Indiener: Donald Kreiken, Roeland Donker, Bram Cool
Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2699 - 2699
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

*Circulariteit. We stellen eisen aan kwaliteit van producten en verpakkingen die verkocht worden in Nederland en Europa en stimuleren kwaliteit, repareerbaarheid en recycling. We steunen kringloopcentra en schaffen regels af die tweedehands verkoop in de weg staan.

Toelichting:

Een slimme schone economie stimuleert circulair gebruik van materialen binnen de gehele keten. Dit begint bij de ontwikkeling van het product, richt zich op het verlengen van de levensduur en uiteindelijk het hergebruik van restmaterialen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Wordt opgenomen via amendement 458.

Amendement 220

Sessie 3

Indiener: Paul Slettenhaar

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2706 - 2706

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Nederland doet niet mee aan garantstellingen of noodfondsen voor andere lidstaten, wij bouwen onze blootstelling aan eerdere instrumenten zoveel mogelijk af.

Toelichting:

We willen dat alle lidstaten terugkeren naar begrotingsdiscipline. Dat gebeurt alleen niet. Al 10 jaar is het gewoonte om slecht gedrag van lidstaten binnen de eurozone te faciliteren met noodfondsen, garanties en opkoopprogramma's van de ECB. Hierdoor is de inflatie aangewakkerd. Dit moet stoppen. Zonder geloofwaardige maatregelen die deze landen afschrikken betekent de wens in het verkiezingsprogramma hoogstwaarschijnlijk dat er geen opvolging aan wordt gegeven.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het amendement gaat zowel over toekomstige als bestaande garanties. Het doel om geen nieuwe fondsen of garanties af te geven in plaats van hervormingen en begrotingsdiscipline van andere lidstaten te vragen wordt toegevoegd aan de tekst. Voor bestaande garanties zou het amendement o.a. betekenen dat het ESM niet langer kan functioneren, terwijl dit nu juist een instituut is dat via noodleningen economische hervormingen kan afdwingen. De passage over de terugwerkende kracht wordt daarom niet overgenomen. Tekstsuggestie: "Er komen geen nieuwe Europese instrumenten waarmee economisch slecht presterende lidstaten noodzakelijke hervormingen kunnen omzeilen."

Amendement 221

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2711 - 2711

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We willen dat meer werken meer loont en laten werknemers sneller meeprofiteren als het goed gaat.

Aanpassing:

Iemand die extra uren gaat werken moet daarvan netto per uur méér aan overhouden dan iemand die minder uren werkt.

Toelichting:

In zin 2711 staat "we willen dat meer werken meer loont". Het is niet direct duidelijk wat daarmee bedoeld wordt. Deze toevoeging maakt dat duidelijk. De marginale belastingdruk voor mensen die meer uren per week werken moet lager zijn dan voor de mensen die minder uren per week werken. Minder uren per week werken betekent dus een hogere belastingdruk per uur. Bij hoeveel uur per week (bijv. 32) het kantelpunt moet komen en of/hoe voor bijv. mantelzorg een uitzondering gemaakt dient te worden zal bij de uitwerking bekeken moeten worden. Het punt hier is het verduidelijken van het principe dat 'meer werken meer loont'.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Het is goed dat de doelstelling 'meer werken meer laten lonen' nader verduidelijkt wordt in het programma. De belofte dat iemand die meer uren werkt netto altijd meer overhoudt dan iemand die minder uren werkt kan niet altijd worden waargemaakt. Dit is bijvoorbeeld ook afhankelijk van het verdiende salaris. Tekstvoorstel: "Iemand die extra uren gaat werken moet daarvan netto méér overhouden".

Amendement 222

Sessie 3

Indiener: Bart Sipma

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 2722 - 2722

Type: Wijziging

Originele tekst:

Hierbij is de koopkracht van middengroepen randvoorwaardelijk.

Aanpassing:

Hierbij is de koopkracht randvoorwaardelijk.

Toelichting:

Middengroepen zijn niet gedefinieerd. Bovendien beperkt dan de koopkracht tot bepaalde groepen, waarmee andere groepen worden uitgesloten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We focussen ons bij de herziening van het belastingstelsel op de koopkracht van middengroepen, zonder daarbij de koopkrachteffecten voor andere groepen uit het oog te verliezen. Tekstsuggestie: "Hierbij is de koopkracht van met name middengroepen randvoorwaardelijk."

Amendement 223

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2723 - 2723

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Eerder gemaakte afspraken worden nageleefd, zeker wanneer zulke afspraken bepalend zijn geweest voor lange termijn (investerings)beslissingen. Bij de vereenvoudiging van het belastingstelsel worden alle nieuwe regelingen nagelopen op eenvoud en zuiverheid.

Toelichting:

Het is voor het vestigingsklimaat en investeringklimaat van buitengewoon groot belang dat gemaakte afspraken gehandhaafd worden. Op een betrouwbare overheid kan gebouwd worden. Ook moeten de (fiscale) spelregels niet ieder jaar veranderd worden.

De overheid is bijv. bij de salderingsregeling of de Wet Hillen niet betrouwbaar geweest. Dit heeft het vertrouwen in de overheid geschaad.

Dit principe (afspraken beter naleven) kan financieel riskant zijn wanneer onverstandige afspraken met onverwacht grote financiële gevolgen gemaakt zijn. Ter bescherming daartegen dient bij besluiten tot afspraken/regelingen een gedegen financiële doorrekening onder verschillende scenario's te zitten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Men moet uit kunnen gaan van een betrouwbare overheid. Bij een betrouwbare overheid hoort ook het voorkomen van 'jojo-beleid'. Dit zorgt er namelijk voor dat het vertrouwen in de overheid afneemt en Nederland minder aantrekkelijk wordt als vestigingsland. Omdat de toekomst onzeker is kunnen we echter niet altijd vasthouden aan eerder gemaakte afspraken. Dit amendement gaat over fiscaliteit in brede zin en niet enkel over de lasten op arbeid. Daarom doet het hoofdbestuur de suggestie om de volgende passage in te voegen na regelnummer 4242: "Bij wijzigingen in de fiscale regels wordt rekening gehouden met de naleving van eerder gemaakte afspraken, zeker wanneer zulke afspraken bepalend zijn geweest voor lange termijnbeslissingen. Bij de vereenvoudiging van het belastingstelsel zijn bij nieuwe regelingen eenvoud, uitvoerbaarheid en zuiverheid leidend."

Amendement 224

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2723 - 2723

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Eerder gemaakte afspraken worden nageleefd, zeker wanneer zulke afspraken bepalend zijn geweest voor lange termijn (investerings-) beslissingen. Bij de vereenvoudiging van het belastingstelsel worden alle nieuwe regelingen nagelopen op eenvoud, uitvoerbaarheid en zuiverheid.

Toelichting:

Het is voor het vestigingsklimaat en investeringklimaat van buitengewoon groot belang dat gemaakte afspraken gehandhaafd worden. Op een betrouwbare overheid kan gebouwd worden. Ook moeten de (fiscale) spelregels niet ieder jaar veranderd worden.

De overheid is ook voor particulieren bijv. bij de salderingsregeling of de Wet Hillen niet betrouwbaar geweest. Dit heeft het vertrouwen in de overheid geschaad.

Dit principe (afspraken beter naleven) kan financieel riskant zijn wanneer onverstandige afspraken met onverwacht grote financiële gevolgen gemaakt zijn. Ter bescherming daartegen dient bij besluiten tot afspraken/regelingen een gedegen financiële doorrekening onder verschillende scenario's te zitten. Belastingplannen moeten bovendien eenvoudig en uitvoerbaar zijn.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Men moet uit kunnen gaan van een betrouwbare overheid. Bij een betrouwbare overheid hoort ook het voorkomen van 'jojo-beleid'. Dit zorgt er namelijk voor dat het vertrouwen in de overheid afneemt en Nederland minder aantrekkelijk wordt als vestigingsland. Omdat de toekomst onzeker is kunnen we echter niet altijd vasthouden aan eerder gemaakte afspraken. Dit amendement gaat over fiscaliteit in brede zin en niet enkel over de lasten op arbeid. Daarom doet het hoofdbestuur de suggestie om de volgende passage in te voegen na regelnummer 4242: "Bij wijzigingen in de fiscale regels wordt rekening gehouden met de naleving van eerder gemaakte afspraken, zeker wanneer zulke afspraken bepalend zijn geweest voor lange termijnbeslissingen. Bij de vereenvoudiging van het belastingstelsel zijn bij nieuwe regelingen eenvoud, uitvoerbaarheid en zuiverheid leidend."

Amendement 225

Sessie 3

Indiener: Gerla van Leeuwen

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 2733 - 2733

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Type: Wijziging

Originele tekst:

We hervormen de kinderopvangtoeslag naar bijna gratis kinderopvang voor werkenden.

Aanpassing:

We hervormen de kinderopvangtoeslag naar bijna gratis kinderopvang voor werkenden naar rato.

Toelichting:

Straks gaat een kleine parttimer-fulltime kinderopvang gebruiken; uitgezonderd als je nog een (extra) opleiding/bijbscholing volgt-idem naar rato.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Studerende ouders vallen nu ook binnen de bestaande doelgroep van de kinderopvangtoeslag. De VVD wil deze groep ook in het nieuwe stelsel binnen de doelgroep houden. Daarbij wil de VVD de arbeidseis behouden en zorgen dat kinderopvang beschikbaar blijft voor fulltime werkende ouders en ouders die meer uren willen gaan werken, maar wel op een slimmere manier dan de huidige urenregistratie die met name bij ZZP'ers en mensen met wisselende werkuren tot veel administratie leidt. Tekstsuggestie: "We hervormen de kinderopvangtoeslag naar bijna gratis kinderopvang voor werkenden, waarbij fulltime werkenden en ouders die meer willen werken profiteren. De urenregistratie regelen we eenvoudiger, zodat met name zelfstandigen betere toegang hebben tot kinderopvang."

Amendement 226

Sessie 3

Indiener: Koos Voogt

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2739 - 2739

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om naar je werk gaan betaalbaar te houden, willen we de belastingvrije reiskostenvergoeding standaard indexeren.

Aanpassing:

Om naar je werk gaan betaalbaar te houden, willen we de belastingvrije reiskostenvergoeding op een reëel niveau brengen en standaard indexeren.

Toelichting:

De belastingvrije reiskostenvergoeding is jarenlang niet geïndexeerd terwijl wel jaarlijks indexering is toegepast op autokosten waaronder benzine. Hierdoor zijn mensen die naar of voor hun werk reizen op stevige achterstand gezet. Dat past niet in een eerlijker belastingsysteem.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We vinden dat de reiskostenvergoeding verhoogd moet worden, om naar je werk rijden betaalbaar te houden. Reel niveau is lastig te beoordelen, omdat hier geen bedrag voor gegeven wordt. Daarom nemen we de strekking van het amendement over. Tekstsuggestie: Om naar je werk gaan betaalbaar te houden, willen we de belastingvrije reiskostenvergoeding standaard indexeren en daarbij verhogen

Amendement 227

Sessie 3

Indiener: Cornelis van den Oosten

Netwerk: Utrecht

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 2739 - 2739

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Om naar je werk gaan betaalbaar te houden, willen we de belastingvrije reiskostenvergoeding standaard indexeren.

Aanpassing:

Om naar je werk gaan betaalbaar te houden, willen we de belastingvrije reiskostenvergoeding standaard indexeren en op reeel niveaubrengen

Toelichting:

De belastingvrije reiskostenvergoeding is jarenlang niet geïndexeerd terwijl wel jaarlijks indexering is toegepast op autokosten waaronder benzine. Hierdoor zijn mensen die naar of voor hun werk reisden op stevige achterstand gezet. Dat past niet in een eerlijker belastingsysteem

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We vinden dat de reiskostenvergoeding verhoogd moet worden, om naar je werk rijden betaalbaar te houden. Reeel niveau is lastig te beoordelen, omdat hier geen bedrag voor gegeven wordt. Daarom nemen we de strekking van het amendement over. Tekstsuggestie: Om naar je werk gaan betaalbaar te houden, willen we de belastingvrije reiskostenvergoeding standaard indexeren en daarbij verhogen

Amendement 228

Sessie 3

Indiener: Dop van Ulzen, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2741 - 2741

Type: Schrappen

Originele tekst:

Ook verlagen we de accijnzen op benzine, zodat autorijden betaalbaar blijft.

Aanpassing:

zin schrappen

Toelichting:

De VVD staat voor de klimaatdoelen en voor ‘de vervuiler betaalt’. Het is van groot belang om hierin consistent te zijn. Accijnzen omlaag doen staat hier haaks op. Daarnaast zijn deze inkomsten van belang voor de Rijksbegroting.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Zonder aanvullende maatregelen is sprake van een zeer sterke stijging van de brandstofaccijnzen. De VVD doet daarnaast voorstellen in haar programma om te zorgen dat de klimaatdoelen gehaald worden, de mobiliteit te verduurzamen en elektrisch rijden te stimuleren. Voorkomen dat de betaalbaarheid van autorijden voor een gemiddeld gezin onder druk komt, is daarom niet hetzelfde als de klimaatdoelen aan de kant schuiven.

Amendement 229

Sessie 3

Indiener: Gyliam Kempenaar

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 2741 - 2741

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook verlagen we de accijnzen op benzine, zodat autorijden betaalbaar blijft.

Aanpassing:

Ook verlagen we de accijnzen op brandstoffen zoals benzine, diesel en LPG, zodat autorijden betaalbaar blijft.

Toelichting:

We willen dat iedereen makkelijker naar het werk kan, niet alleen de Benzine-rijders maar ook mensen die in een auto op LPG of Diesel rijden. Daarnaast zal dit als extra positief punt ook een lastenvermindering zijn voor veel MKB'ers die procentueel gezien vaker een Diesel auto hebben in hun wagenpark.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Onze bedoeling is niet om alleen de belasting op benzine te verlagen. Dit zal aangepast worden door op te nemen dat de accijnsverlaging betrekking heeft op 'brandstof'. Het woord 'benzine' zullen we verwijderen.

Amendement 230

Sessie 3

Indiener: Wouter Verduyn, Donald Kreiken, Nick Ottens

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2743 - 2745

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Lagere belasting op de energierekening.

De energiebelasting in Nederland hoort tot een van de hoogste van Europa, terwijl de rekeningen ook al hoog zijn.

Wij willen de belasting op de energierekening verlagen.

Aanpassing:

Kosten van energie binnen de perken houden. Voor huishoudens of bedrijven die hun energierekening niet of nauwelijks kunnen betalen, zet de VVD in op gericht (koopkracht)beleid.

Toelichting:

De VVD staat voor de klimaatdoelen, voor zuinig omgaan met energie. Energiebelasting omlaag doen voor alle huishoudens en MKB-bedrijven staat hier haaks op. Bovendien leidt het tot een forse inkomstenderving voor de overheid.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is feitelijk onjuist dat een verlaging van de energiebelasting altijd tot extra uitstoot leidt. Zo leidt een verlaging van de EB op elektriciteit juist tot een verduurzamingsprikkel. De VVD staat voor de klimaatafspraken en doet daar in het hoofdstuk 'een schone toekomst' een groot aantal voorstellen voor.

Amendement 231

Sessie 3

Indiener: Jeroen Verwoort, Paul Slettenhaar

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 2748 - 2748

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We maximaliseren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

Toevoegen:

We onderzoeken de mogelijkheid voor gemeenten in plaats van OZB ingezetenenbelasting te hanteren.

Toelichting:

Als VVD zijn we de partij van het Huis van Thorbecke. En de partij van vertrouwen en financiële zuiverheid. Van eerlijke lastenverdeling. Dat geldt naar onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook naar de lokale overheid.

De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan draaien. dat heeft in moeilijke tijden een onwenselijk effect. Daardoor worden gemeentelijke heffingen noodgedwongen eenzijdig ten laste van huiseigenaren gebracht. Dit is een vorm van inkomenspolitiek op gemeentelijk niveau en dus onwenselijk en daar is de OZB niet voor.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het amendement stelt een onderzoek voor, maar in de toelichting wordt hier al een voorschot op genomen. Een ingezetenenheffing kent voor- en nadelen. Voordat we die stap zetten, is het noodzakelijk om eerst de voor- en nadelen van een dergelijk systeem inzichtelijk te krijgen, daarbij te kijken wat de mogelijke inkomenseffecten zijn en of dit zonder lastenverzwaringen voor burgers en bedrijven ingevoerd kan worden. Tekstsuggestie: "We onderzoeken of we op termijn over kunnen op een ingezetenenheffing als alternatief voor bestaande lokale belastingen."

Amendement 232

Sessie 3

Indiener: Jeroen Verwoort

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2748 - 2748

Type: Wijziging

Originele tekst:

We maximaliseren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

We houden de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Toelichting:

Als VVD zijn we de partij die zich verzet tegen overbodige bemoeienis van de landelijke overheid. Dat geldt voor onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook voor de lokale overheid.

De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan zitten. Deze maatregel is een forse ingreep in de autonomie van gemeenten, een ingreep waardoor de vrije beleidsruimte van onze lokale overheid verder wordt ingeperkt. Vrije beleidsruimte die door het Rijk aan de uitgavenkant als sterk wordt beperkt

Heb vertrouwen in alle lokale VVD'ers en verzwaar het juk van het Rijk niet!

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Op dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.: <https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>). Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de

positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen. Dit wordt verduidelijkt in de tekst.

Amendement 233

Sessie 3

Indiener: Paul Slettenhaar

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 2748 - 2748

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We maximeren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

We onderzoeken de mogelijkheid voor gemeenten in plaats van OZB ingezetenenbelasting te hanteren.

Toelichting:

Als VVD zijn we de partij van het Huis van Thorbecke. En de partij van vertrouwen en financiële zuiverheid. Van eerlijke lastenverdeling. Dat geldt naar onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook naar de lokale overheid.

De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan draaien. dat heeft in moeilijke tijden een onwenselijk effect. Daardoor worden gemeentelijke heffingen noodgedwongen eenzijdig ten laste van huiseigenaren gebracht. Dit is een vorm van inkomenspolitiek op gemeentelijk niveau en dus onwenselijk en daar is de OZB niet voor

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.: <https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>). Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen. Dit wordt verduidelijkt in de tekst.

Amendement 234

Sessie 3

Indiener: Jeroen Verwoort, Paul Slettenhaar

Netwerk: Zuidoost Utrecht

Regelnummers: 2748 - 2748

Type: Wijziging

Originele tekst:

We maximeren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

Toevoegen:

We onderzoeken de mogelijkheid voor gemeenten in plaats van OZB ingezetenenbelasting te hanteren.

Toelichting:

Als VVD zijn we de partij van het Huis van Thorbecke. En de partij van vertrouwen en financiële zuiverheid. Van eerlijke lastenverdeling. Dat geldt naar onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook naar de lokale overheid.

De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan draaien. dat heeft in moeilijke tijden een onwenselijk effect. Daardoor worden gemeentelijke heffingen noodgedwongen eenzijdig ten laste van huiseigenaren gebracht. Dit is een vorm van inkomenspolitiek op gemeentelijk niveau en dus onwenselijk en daar is de OZB niet voor.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Over dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. De precieze vormgeving van een dergelijke heffing leidt tot zeer uiteenlopende inkomenseffecten, wat er ook toe kan leiden dat maatregelen om werken meer te laten lonen en de lastendruk bij middengroepen te verlagen potentieel (deels) teniet worden gedaan. Voorstel is daarom in lijn met amendement 283 van het TN Financiën te onderzoeken hoe op termijn overgegaan kan worden op een systeem waarbij alle gebruikers van voorzieningen meebetalen.

Amendement 235

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2773 - 2773

Type: Wijziging

Originele tekst:

We gaan het doorverkopen van schulden als verdienmodel tegen.

Aanpassing:

Verander "schulden" in "bepaalde consumentenkredieten".

Toelichting:

Securitisatie of doorverkopen van regulier bankkrediet/hypotheek is essentieel voor de funding van banken. Dit punt gaat waarschijnlijk om noodkrediet, pay day loans of consumentenkrediet aan particulieren. Daarom ter verduidelijking "schulden" vervangen door "bepaalde consumentenkredieten".

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het verkopen van kredieten is een belangrijk onderdeel van het financiële stelsel. In het verkiezingsprogramma wordt inderdaad bedoeld op de doorverkoop van bepaalde consumentenkredieten aan particulieren. Dit zal worden aangepast in begrijpelijke en duidelijke taal.

Amendement 236

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2813 - 2813

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Werknemers meer vrijheid geven.

Aanpassing:

Werkgevers meer vrijheid geven.

Toelichting:

De originele tekst kan niet worden uitgevoerd. De werkgever is gebonden aan contracten en in sommige gevallen cao's. Met deze titel wordt zelfs de suggestie gewekt dat het onwil van de kant van de werkgever/ ondernemer is om werknemers vrijheden te geven. Flexibiliteit en vrijheid past bij de tijd van nu. Geef dus de werkgevers de kans om dat te bewerkstelligen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voor zowel werknemers als werkgevers willen we in wet- en regelgeving waar mogelijk meer ruimte bieden om het werkzame leven in te richten op een manier die bij beide partijen past. Met de voorgestelde tekst wordt die vrijheid juist weer geheel bij de werkgevers gelegd en dat is evenmin de bedoeling met deze paragraaf. Voorstel voor tekstsuggestie waarmee aan beide sentimenten recht wordt gedaan: "Meer ruimte bij de invulling van werk"

Amendement 237

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2814 - 2814

Type: Wijziging

Originele tekst:

We willen dat werkenden, in overleg met werkgevers, meer vrijheid krijgen om hun werk en leven in te richten zoals zij dat zelf willen.

Aanpassing:

We willen dat werkenden, in overleg met werkgevers, meer ruimte krijgen om hun werk en leven in te richten zoals zij dat zelf willen, waarbij werkgevers meer vrijheid krijgen om contracten aan te passen.

Toelichting:

Naast de werknemer behoort ook de werkgever meer flexibiliteit te krijgen. (Zoals bij een eerder amendement ook aangegeven.) Op dit moment bepaalt regelgeving dat indien 3 maanden lang een urencontract wordt overschreden -bijv. er wordt door een weekendhulp 3 maanden lang 30 uur i.p.v. de contractuele 24 uur gewerkt-, het contract van de werknemer automatisch verandert in een (in dit voorbeeld) 30-uren contract. Ook indien de werknemer in de 4e maand slechts 24 of ter 16 uur ingedeeld wordt; er moet na 3 maanden structureel 30 uur per maand worden uitbetaald. Het is terecht dat de werknemer weet waar deze aan toe is. Echter, indien de overheid de werknemers de optie wil geven tot meer vrijheid, dan moet de overheid dit soort regels los laten om de werkgevers de mogelijkheid te geven om werknemers die flexibiliteit te kunnen bieden. Het probleem is veroorzaakt door de overheid. Dit wordt niet opgelost met het tekstvoorstel om de werkenden die vrijheid te geven. De overheid moet hier aan de slag met de bestaande regels voor werkgevers.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De insteek van het amendement wordt gedeeld. Naast meer ruimte voor werkenden om hun werkzame leven zelf in te richten moet er ook voor ondernemers de ruimte zijn om als goed werkgever op te kunnen treden. Die insteek komt ook terug in andere voorstellen in deze paragraaf. Het voorstel is om dit amendement te verwerken door middel van de aanpassing die in amendement 186 wordt voorgesteld, namelijk door in plaats van de in dit amendement voorgestelde toevoeging de toevoeging "en waarbij werkgevers op een meer flexibele manier werkzaamheden kunnen laten invullen." te doen in de inleiding. De ruimte die werkgevers geboden dient te worden kan namelijk ook toezien op iets anders dan het in overleg met de werknemer aanpassen van het arbeidscontract.

Amendement 238

Sessie 3

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2815 - 2815

Type: Schrappen

Originele tekst:

Daarbij moet meer ruimte zijn voor verzoeken van werkenden voor flexibelere werktijden.

Aanpassing:

[Zin schrappen]

Toelichting:

Strekking staat al in regel 2814.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De toevoeging dient als illustratie en verwijst bijvoorbeeld naar de problematiek van 'gedwongen deeltijders': mensen die wel graag meer uren zouden willen werken, maar bijvoorbeeld vanwege CAO-bepalingen geen extra uren toegewezen (kunnen) krijgen of zoeken naar manieren om extra werken te combineren met zorgtaken. Dit is in lijn met de insteek van het verkiezingsprogramma om meer werken lonender te maken: hier moet dan ook in de arbeidsrelatie ruimte voor geboden worden.

Amendement 239

Sessie 3

Indiener: Erik L. Daae

Netwerk: Wassenaar

Regelnummers: 2849 - 2849

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We zorgen dat het pensioen voor jong en oud goed geregeld is en geven mensen zoveel mogelijk ruimte om hun pensioen te organiseren op een manier die past.

Aanpassing:

Daartoe wordt bevorderd dat interne overdracht gepensioneerden (carve out) mogelijk wordt gemaakt.

Toelichting:

Zoals aangenomen door bestuur en ALV met motie P1 op 19-11-2022.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Gedurende de periode naar het nieuwe pensioenstelsel wordt deze transitie voortdurend gemonitord. Naar aanleiding van de motie van de ALV heeft de Kamerfractie middels een motie tijdens het pensioendebat afgedwongen dat ook gemonitord wordt of een carve-out nodig blijkt. De eerste resultaten worden begin 2024 verwacht. Die willen we eerst afwachten en daarmee komt het amendement nu nog te vroeg, omdat de noodzaak tot keuzevrijheid elders ook benadrukt wordt.

Amendement 240

Sessie 3

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2853 - 2853

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De overheid moet scherp toezicht blijven houden op die transitie.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

"De overheid moet scherp toezicht blijven houden op die transitie, maar tevens moeten we bedreigende regelgeving hierover in Brussel scherp in de gaten houden."

Toelichting:

De miljarden pot van NL mag niet worden aangetast door slinkse EU richtlijnen of Verordeningen. De Nederlandse (ambtelijke) vertegenwoordigers moeten alert zijn! Goed controleren hoe Brussel hierin acteert.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

"De overheid moet scherp toezicht blijven houden op die transitie en met daarbij oog voor eventuele Europese regelgeving." | Niet duidelijk waar de indiener op doelt, maar eens dat eventuele toekomstige Europese regelgeving de transitie niet moet bemoeilijken

Amendement 241

Sessie 3

Indiener: Jan-Willem Verheij en Cees Eenhoorn

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 2856 - 2859

Type: Schrappen

Originele tekst:

* Pensioenfondsen moeten zich richten op hun kerntaak.

Pensioenfondsen moeten een hoger pensioen creëren en zich onthouden van politiek activisme.

Als fondsen bij beleggingskeuzes andere overwegingen dan rendement voor deelnemers laten prevaleren, moeten zij aantonen dat dit een breed gedragen wens onder hun deelnemers is.

Deelnemers die er anders over denken moeten binnen het fonds meer vrijheid krijgen om die keuze niet te maken.

Aanpassing:

Deze hele tekst schrappen.

Toelichting:

Pensioenen zijn een zaak van werknemers, werkgevers en de besturen van de pensioenfondsen. Dit soort regelgeving gaat veel te ver en geeft de overheid te veel macht. Is de volgende stap dat bedrijven zich alleen op winstmaximalisatie voor de aandeelhouder mogen richten en alle duurzaamheidsmaatregelen moeten schrappen?

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Pensioenen zijn niet enkel een taak van werknemers. Ook de belangen van gepensioneerden moeten hierbij meegewogen worden. Met de voorgestelde tekst beogen we om de positie van deelnemers (zowel werknemers als gepensioneerden) te beschermen en hen meer inspraak te geven, aangezien het om hun huidige of toekomstige inkomen gaat.

Amendement 242

Sessie 3

Indiener: Ruud Luchtenveld

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 2858 - 2859

Type: Schrappen

Originele tekst:

Als fondsen bij beleggingskeuzes andere overwegingen dan rendement voor deelnemers laten prevaleren, moeten zij aantonen dat dit een breed gedragen wens onder hun deelnemers is. Deelnemers die er anders over denken moeten binnen het fonds meer vrijheid krijgen om die keuze niet te maken.

Aanpassing:

Bovenstaande tekst 2858 en 2859 volledig schrappen.

Toelichting:

De te schrappen passages 2858 en 2859 zijn strijdig met de juiste stelling in regel 2857 "Pensioenfondsen moeten een hoger pensioen creëren en zich onthouden van politiek". Het gaat om geld van pensioengerechtigden en nu nog werkenden die verplicht deelnemen aan pensioenfondsen. Daarom moeten pensioenfondsen zich onthouden van activisme.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Met de voorgestelde tekst beogen we om de positie van deelnemers juist te versterken. Op dit moment is het feitelijk zo dat rendement niet altijd leidend lijkt te zijn. Naast het feit dat we dit willen tegengaan, willen we de genoemde extra waarborgen opwerpen om gepensioneerden en hun belangen hier tegen te beschermen. Met het amendement wordt hun positie juist verzwakt, zeker zolang het uiteindelijke doel (focus op rendement) nog niet behaald is.

Amendement 243

Sessie 3

Indiener: Ab van der Torre, Eric Dullaert en Siep Wijsenbeek

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 2868 - 2868

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Maar daarbinnen moet er ruimte zijn voor zoveel mogelijk keuzevrijheid, bijvoorbeeld door het mogelijk te maken de AOW later in te laten gaan voor een hogere uitkering, de pensioenpremie maximaal vijf jaar stop te zetten en met de Wet bedrag ineens bij pensionering een deel van het opgebouwde pensioen op te nemen.

Aanpassing:

Niet alleen het eerder stoppen met werken, maar ook het langer doorwerken na de AOW-leeftijd moet makkelijker worden.

Toelichting:

De overheid ontslaat mensen automatisch bij het bereiken van de AOW-leeftijd. Gezien het tekort aan arbeidskrachten en de beperking van de keuzevrijheid die dit inhoudt, is deze situatie onwenselijk.

Advies: Strecking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking over, waarbij we focussen op de keuzevrijheid om langer door te blijven werken. Tekstsuggestie: "Ook het langer doorwerken na de AOW-leeftijd moet makkelijker worden, door het verplichte leeftijdsontslag zoveel mogelijk los te laten."

Amendement 244

Sessie 3

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg
Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2872 - 2872

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Als de experimenten voor zelfstandigen om direct bij een fonds pensioen op te bouwen succesvol zijn, komen we tot een permanente regeling.

Aanpassing:

Iedere Nederlander, dus ook zelfstandigen en ondernemers, krijgt dezelfde fiscale kansen om een pensioen- en nabestaandenvoorziening te treffen. Er komt een regeling waarbij Box 3 vermogen mag worden ingezet om een -eenduidig vastgesteld- pensioentekort in te lopen.

Toelichting:

De VVD benoemt in de oorspronkelijke tekst enkel de zelfstandigen die geen pensioen zouden opbouwen. Er lijkt een blinde vlek te zijn. Een gemiddeld MKB bedrijf heeft 4 fte; zij: de ondernemer en de werknemers, bouwen ook veelal geen pensioen op. Dit zijn geen "zelfstandigen".

Wij doen (samen met Thematisch Netwerk Financien) een voorstel dat zich richt op het merendeel van de ruim 1 miljoen ZZP-ers, MKB-ers en boeren die nauwelijks expliciete pensioenaanspraken heeft opgebouwd, en tevens op (andere) werknemers die geen volledig pensioen hebben opgebouwd. Deze groepen hebben een pensioentekort.

Vaak hebben deze groepen met een deel van hun netto inkomsten in Box 3 gespaard voor hun oude dag. Hierover betalen ze in die Box 3 jaarlijks belasting.

De waarde van pensioenaanspraken van werknemers wordt echter niet belast in de inkomstenbelasting, en ook niet in Box 3.

Dit heeft de afgelopen decennia geleid tot een fiscale scheefgroei.

Om dit verschil deels recht te zetten, wordt het middels dit voorstel voor iedereen mogelijk om ter hoogte van het (eenduidig vastgestelde) pensioentekort, vermogen (uit Box 3) fiscaal vrijgesteld in een pensioenvoorziening te stoppen.

Advies: Strecking overnemen

Toelichting advies:

In de vermogensdiscussie benoemt de VVD consequent dat het vermogen dat mkb'ers in box 3 opbouwen vaak pensioenvoorziening is. Dit sentiment wordt dus gedeeld. Bij de hervorming van het box-3 stelsel zullen we daarom ook expliciet aandacht hebben voor het feit dat dit voor ondernemers niet 'vrij beschikbaar' is en bedoeld is voor de oude dag. De vraag is of dat mogelijk is via de voorgestelde route (deel van box 3 vermogen fiscaal gelijkstellen met pensioenvermogen in de derde pijler), omdat dit wellicht niet uitvoerbaar is. Overigens wordt met de Wet Toekomst Pensioen door middel van de fiscale harmonisatie pensioenopbouw door werknemers en ondernemers in de derde pijler al fiscaal nagenoeg gelijk behandeld. Daarom zullen we de strekking van het amendement overnemen met de tekstsuggestie: "Ook blijven we bij fiscaal beleid oog houden voor het feit dat veel ondernemers buiten de derde pijler pensioen opbouwen."

Amendement 245

Sessie 3

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financien

Regelnummers: 2872 - 2872

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Als de experimenten voor zelfstandigen om direct bij een fonds pensioen op te bouwen succesvol zijn, komen we tot een permanente regeling.

Aanpassing:

Iedere Nederlander, dus ook zelfstandigen en ondernemers, krijgt dezelfde fiscale kansen om een pensioen- en nabestaandenvoorziening te treffen. Er komt een regeling waarbij Box 3 vermogen mag worden ingezet om een -eenduidig vastgesteld- pensioentekort in te lopen.

Toelichting:

Het merendeel van de ruim 1 miljoen ZZP-ers, MKB-ers en boeren hebben nauwelijks expliciete pensioenaanspraken opgebouwd. Net als werknemers die geen volledig pensioen hebben opgebouwd. Deze groepen hebben een pensioentekort. Vaak hebben deze groepen met een deel van hun netto inkomsten in Box 3 gespaard of belegd voor hun oude dag, waarover ze jaarlijks belasting betalen. De waarde van pensioenaanspraken van werknemers wordt niet belast in de inkomstenbelasting en ook niet in Box 3. Dat heeft de afgelopen decennia geleid tot een fiscale scheefgroei. Om dit verschil deels recht te zetten wordt het voor iedereen mogelijk om ter hoogte van het (eenduidig vastgestelde) pensioentekort vermogen (uit Box 3) fiscaal vrijgesteld in een pensioenvoorziening te stoppen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

In de vermogensdiscussie benoemt de VVD consequent dat het vermogen dat mkb'ers in box 3 opbouwen vaak pensioenvoorziening is. Dit sentiment wordt dus gedeeld. Bij de hervorming van het box-3 stelsel zullen we daarom ook expliciet aandacht hebben voor het feit dat dit voor ondernemers niet 'vrij beschikbaar' is en bedoeld is voor de oude dag. De vraag is of dat mogelijk is via de voorgestelde route (deel van box 3 vermogen fiscaal gelijkstellen met pensioenvermogen in de derde pijler), omdat dit wellicht niet uitvoerbaar is. Overigens wordt met de Wet Toekomst Pensioen door middel van de fiscale harmonisatie pensioenopbouw door werknemers en ondernemers in de derde pijler al fiscaal nagenoeg gelijk behandeld. Daarom zullen we de strekking van het amendement overnemen met de tekstsuggestie: "Ook blijven we bij fiscaal beleid oog houden voor het feit dat veel ondernemers buiten de derde pijler pensioen opbouwen."

Sessie 4

Amendement 246

Sessie 4

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2913 - 2913

Type: Wijziging

Originele tekst:

Zo zorgen we ervoor dat we onze ruimte beter doorgeven aan de pioniers van de toekomst.

Aanpassing:

Zo zorgen we ervoor dat onze ruimte vanuit een lange termijn visie beter wordt doorgegeven aan de pioniers van de toekomst. Een integrale benadering is nodig om de leefbaarheid in alle regio's te vergroten.

Toelichting:

Om de leefbaarheid in alle regio's te vergroten is een integrale benadering nodig.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Prima om dit te benoemen

Amendement 247

Sessie 4

Indiener: Albertine Nube

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 2963 - 2963

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Sprinterlijnen laten we in hogere frequentie rijden en beter aansluiten op het lokale openbaar vervoer.

Aanpassing:

Sprinterlijnen laten we in hogere frequentie rijden en beter aansluiten op het lokale openbaar vervoer. Het openbaar vervoer moet beter toegankelijk zijn voor senioren en mensen met een beperking.

Toelichting:

Openbaar is vaak slecht toegankelijk voor senioren en mensen met een beperking.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners: ook het OV moet toegankelijker worden voor senioren en voor mensen met een beperking. Zodoende kan het amendement worden overgenomen.

Amendement 248

Sessie 4

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2967 - 2967

Type: Wijziging

Originele tekst:

We blijven waar mogelijk investeren in ov, zowel in de stad als in de regio.

Aanpassing:

We blijven waar mogelijk investeren in ov, zowel in de stad als in de regio. Daarbij wordt ook rekening gehouden met nationale en internationale verbindingen.

Toelichting:

Bij het maken van scherpe keuzes moet regionaal, nationaal en internationaal belang een plek krijgen. Internationale verbindingen ontsluiten ook internationale gelden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede toevoeging om ook het belang van goede internationale verbindingen te benadrukken.

Amendement 249

Sessie 4

Indiener: Martin Hooftman

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2986 - 2986

Type: Schrappen

Originele tekst:

We zetten in op het anders inrichten van wegen, het vergroten van de pakkans voor drank- en drugsrijders, meer flitspalen en meer 30 km/per uur-wegen in de bebouwde kom.

Aanpassing:

We zetten in op het anders inrichten van wegen, meer flitspalen en meer handhaving op 30 km/per uur-wegen in de bebouwde kom.

Toelichting:

Vergroten van de pakkans voor drank- en drugsrijders is ook opgenomen onder "Harde straffen voor hufters", zie 2994. Past hier beter dan onder "We verbeteren de verkeersveiligheid."

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het tekstdeel kan worden geschrapt, met dien verstande dat dit punt wordt overgenomen bij 'harde straffen voor hufters'. Zodoende kan het amendement worden overgenomen.

Amendement 250

Sessie 4

Indiener: Gerla van Leeuwen

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 3008 - 3008

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om overlastgevers uit treinen te weren, leggen we vaker een ov-verbod op.

Aanpassing:

Om overlastgevers uit het openbaar vervoer te weren, leggen we vaker een ov-verbod op.

Toelichting:

Om overlastgevers uit al het openbaar vervoer (bussen, trams, treinen, veerponten..) te weren, leggen we vaker een ov-verbod op. Immers niet alleen in treinen is overlast. Dus strenger handhaven en straffen met stevige boetes...

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener. We willen overlast uit het hele OV weren.

Amendement 251

Sessie 4

Indiener: Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3041 - 3041

Type: Wijziging

Originele tekst:

In deze plannen houden we oog voor vrachtluchten.

Aanpassing:

Voor de toekomst van Schiphol houden we oog voor vrachtluchten.

Toelichting:

Schiphol moet een belangrijke hub blijven voor de vracht om goederen, medicijnen en andere belangrijke vracht te kunnen blijven vervoeren. Deze cruciale sector mag niet ondersneeuwen door het personenvervoer.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is wenselijk om dit nog een keer extra te benadrukken. Daarom kan het amendement worden overgenomen.

Amendement 252

Sessie 4

Indiener: Holger Rodoe

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 3056 - 3056

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zo kunnen consumenten makkelijker kiezen voor duurzame alternatieven voor korte vluchten.

Aanpassing:

"Zo kunnen consumenten makkelijker kiezen voor duurzame alternatieven voor korte vluchten. Voor de bereikbaarheid van grensregio's zetten we in samenwerking met onze buurlanden in op uitbreiding van de regionale grensoverschrijdende sprintertreinen."
"

Toelichting:

De Limburgse samenleving kenmerkt zich door veel grensoverschrijdende sociaaleconomische contacten met onze buurlanden België en Duitsland. Onder meer voor de arbeidsmarkt is een verbetering van internationale OV-verbindingen essentieel. Waar dat voor busverbindingen via de provinciale concessies verloopt, is het zaak om internationale treinverbindingen vanuit het Rijk op te pakken en daarmee de positie van de grensregio te versterken. Voor Limburg liggen er tal van kansen om het transnationale netwerk op het spoor te verbeteren. Daarbij valt te denken aan de Drielandentrein Maastricht/Heerlen-Luik-Aken, de intercity Eindhoven-Venlo-Düsseldorf, de

verbinding Weert-Hamont-Antwerpen en het doortrekken van de intercity Eindhoven-Heerlen naar Aken.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goed om dit over te nemen

Amendement 253

Sessie 4

Indiener: Marjolein Groot Koerkamp, Dop van Ulzen, Nick Ottens

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3087 - 3087

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om schepen ook echt makkelijk over de Nederlandse wateren te laten varen, pakken we storingen van bruggen en sluizen aan.

Aanpassing:

Om schepen ook echt makkelijk over de Nederlandse wateren te laten varen, zorgen we voor goed onderhouden vaargeulen en pakken we storingen van bruggen en sluizen aan.

Toelichting:

Naast storingen van bruggen en sluizen is een goed onderhouden vaargeul ook van belang voor een veilige en vlotte doorgang van de scheepvaart.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We zijn van mening dat het goed is om deze tekst ook uit te breiden naar vaargeulen.

Amendement 254

Sessie 4

Indiener: Roelant Bijderwieden

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3090 - 3091

Type: Wijziging

Originele tekst:

Trillingen en geluidshinder zijn gevolgen van spoorgoederenvervoer.

Deze overlast beperken we zoveel mogelijk door het spoor hierop aan te passen.

Aanpassing:

Trillingen en geluidshinder zijn gevolgen van goederenvervoer per spoor. Door het spoor te verbeteren, beperken we de overlast zoveel mogelijk. Daarbij hebben we ook bijzondere aandacht voor de veiligheid van het spoor, zeker op trajecten waar gevaarlijke stoffen worden vervoerd.

Toelichting:

Ook de veiligheid op het spoor, rond het vervoer van gevaarlijke stoffen door de bebouwde kom, is een belangrijk aandachtspunt.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om ook de veiligheid met betrekking tot gevaarlijke stoffen op te nemen in het VKP.

Amendement 255

Sessie 4

Indiener: Jan Veerenhuis

Netwerk: Overijssel

Regelnummers: 3096 - 3096

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het Rijk moet daarom aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Aanpassing:

Het Rijk moet daarom samen met de waterschappen aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Toelichting:

Zowel het Rijk als de waterschappen hebben een eigen verantwoordelijkheid in het totaal van het waterbeheer in Nederland. De ene overheid heeft de ander nodig voor een adequate en efficiënte uitvoering.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om de rol van het waterschap expliciet te benadrukken.

Amendement 256

Sessie 4

Indiener: Floor Wissing/Kunst, Cor Habben Jansen, Andries van der Netten van Stigt

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3096 - 3096

Type: Wijziging

Originele tekst:

Het Rijk moet daarom aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Aanpassing:

Het Rijk moet daarom samen met de waterschappen aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Toelichting:

Zowel het Rijk als de waterschappen hebben een eigen verantwoordelijkheid in het totaal van het waterbeheer in Nederland. De ene overheid heeft de ander nodig voor een adequate en efficiënte uitvoering.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om de rol van het waterschap expliciet te benadrukken.

Amendement 257

Sessie 4

Indiener: Floor Wissing - Kunst / Cor Habben Jansen / Peter Ouwendijk / Andries van der Netten van Stigt

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 3096 - 3096

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het Rijk moet daarom aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Aanpassing:

Het Rijk moet daarom samen met de waterschappen aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Toelichting:

Zowel het Rijk als de waterschappen hebben een eigen verantwoordelijkheid in het totaal van het waterbeheer in Nederland. De ene overheid heeft de ander nodig voor een adequate en efficiënte uitvoering.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om de rol van het waterschap expliciet te benadrukken.

Amendement 258

Sessie 4

Indiener: Jan Veerenhuis

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3096 - 3096

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het Rijk moet daarom aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Aanpassing:

Het Rijk moet daarom samen met de waterschappen aan de slag om deze zorgen weg te nemen.

Toelichting:

Zowel het Rijk als de waterschappen hebben een eigen verantwoordelijkheid in het totaal van het waterbeheer in Nederland. De ene overheid heeft de ander nodig voor een adequate en efficiënte uitvoering.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om de rol van het waterschap expliciet te benadrukken.

Amendement 259

Sessie 4

Indiener: Jan Veerenhuis

Netwerk: Overijssel

Regelnummers: 3099 - 3099

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Aanpassing:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water en klimaatadaptatie, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Toelichting:

Naast de kwaliteit van de bodem en het water speelt ook de kwantiteit van water een grote rol bij ontwikkeling van het bebouwd gebied. Ook met de opvang van extreme neerslag dient bij deze ontwikkelingen rekening gehouden te worden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We vinden het heel verstandig om hier ook te kijken naar de hoeveelheid water en de invloed van extreme regenval. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 260

Sessie 4

Indiener: Floor Wissing/Kunst, Cor Habben Jansen, Andries van der Netten van Stigt

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3099 - 3099

Type: Wijziging

Originele tekst:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Aanpassing:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water en met extreme regenbuien, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Toelichting:

Naast de kwaliteit van de bodem en het water speelt ook de kwantiteit van water een grote rol bij ontwikkeling van het bebouwd gebied. Ook met de opvang van extreme neerslag dient bij deze ontwikkelingen rekening gehouden te worden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We vinden het heel verstandig om hier ook te kijken naar de hoeveelheid water en de invloed van extreme regenval. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 261

Sessie 4

Indiener: Floor Wissing - Kunst / Cor Habben Jansen / Peter Ouwendijk / Andries van der Netten van Stigt

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 3099 - 3099

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Aanpassing:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water en met extreme regenbuien, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Toelichting:

Naast de kwaliteit van de bodem en het water speelt ook de kwantiteit van water een grote rol bij ontwikkeling van het bebouwd gebied. Ook met de opvang van extreme neerslag dient bij deze ontwikkelingen rekening gehouden te worden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We vinden het heel verstandig om hier ook te kijken naar de hoeveelheid water en de invloed van extreme regenval. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 262

Sessie 4

Indiener: Jan Veerenhuis

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3099 - 3099

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Aanpassing:

Als we nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren bouwen, houden we eerst rekening met de kwaliteit van bodem en water en met (afvoer van) extreme regenbuien, voordat we hier überhaupt gaan bouwen.

Toelichting:

Naast de kwaliteit van de bodem en het water speelt ook de kwantiteit van water een grote rol bij ontwikkeling van het bebouwd gebied. Ook met de opvang van extreme neerslag dient bij deze ontwikkelingen rekening gehouden te worden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We vinden het heel verstandig om hier ook te kijken naar de hoeveelheid water en de invloed van extreme regenval. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 263

Sessie 4

Indiener: Floor Wissing/Kunst, Cor Habben Jansen, Andries van der Netten van Stigt

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3109 - 3109

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het overtollig water houden we zo lang mogelijk vast.

Aanpassing:

Het overtollige water houden we zo lang mogelijk vast. We stimuleren breed opgezette initiatieven van boeren, het bedrijfsleven en coöperaties voor zoetwateropslag om meer zelfvoorzienbaarheid te stimuleren.

Toelichting:

Het tegengaan van de gevolgen van droogte is niet alleen een opgave voor het Rijk en de waterschappen. Ook van boeren, het bedrijfsleven en samenwerkingsverbanden als coöperaties mogen we verwachten dat ze een steentje bijdragen en is bekend dat ze innovatieve technieken daarvoor ontwikkelen of bereid zijn deze te willen toepassen. Soms is daarbij support van de overheid essentieel om het initiatief van de grond te krijgen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Wij zijn van mening dat alle goede initiatieven om zelfvoorzienbaarheid te stimuleren gesteund moeten worden. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 264

Sessie 4

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Bestuur Ir. Lelykring Floor Wissing – Kunst / Cor Habben Jansen / Peter Ouwendijk / Andries van der Netten van Stigt namens alle fractievoorzitters van de eenentwintig waterschappen

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 3109 – 3110

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het overtollig water houden we zo lang mogelijk vast.

We maken grondwateronttrekkingen meldingsplichtig en waar water erg schaars is, maken we deze onttrekkingen vergunningsplichtig.

Aanpassing:

Het overtollige water houden we zo lang mogelijk vast. We stimuleren breed opgezette initiatieven van boeren, het bedrijfsleven en coöperaties voor zoetwateropslag om meer zelfvoorzienbaarheid te stimuleren

Toelichting:

Het tegengaan van de gevolgen van droogte is niet alleen een opgave voor het Rijk en de waterschappen. Ook van boeren, het bedrijfsleven en samenwerkingsverbanden als coöperaties mogen we verwachten dat ze een steentje bijdragen en is bekend dat ze innovatieve technieken daarvoor ontwikkelen of bereid zijn deze te willen toepassen. Soms is daarbij support van de overheid essentieel om het initiatief van de grond te krijgen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Wij zijn van mening dat alle goede initiatieven om zelfvoorzienbaarheid te stimuleren gesteund moeten worden. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 265

Sessie 4

Indiener: Jan Veerenhuis

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3109 – 3110

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het overtollig water houden we zo lang mogelijk vast.

We maken grondwateronttrekkingen meldingsplichtig en waar water erg schaars is, maken we deze onttrekkingen vergunningsplichtig.

Aanpassing:

Het overtollige water houden we zo lang mogelijk vast. We stimuleren breed opgezette initiatieven van boeren, het bedrijfsleven en coöperaties voor zoetwateropslag om meer zelfvoorzienbaarheid te stimuleren.

Toelichting:

Het tegengaan van de gevolgen van droogte is niet alleen een opgave voor het Rijk en de waterschappen. Ook van boeren, het bedrijfsleven en samenwerkingsverbanden als coöperaties mogen we verwachten dat ze een steentje bijdragen en is bekend dat ze innovatieve technieken daarvoor ontwikkelen of bereid zijn deze te willen toepassen. Soms is daarbij support van de overheid essentieel om het initiatief van de grond te krijgen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Wij zijn van mening dat alle goede initiatieven om zelfvoorzienbaarheid te stimuleren gesteund moeten worden. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 266

Sessie 4

Indiener: Laurent Staartjes en Myron von Gerhardt

Netwerk: Amsterdam

Regelnummers: 3151 - 3151

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

De VVD vindt dat een koopwoning van jou is, en niet van de gemeente. Daarom kiezen wij bij nieuwe woningen in principe niet meer voor de erfpachtsystematiek. Erfpacht bij nieuwe woningen mag alleen als dit de betaalbaarheid ten goede komt en mag niet gebruikt worden als melkkoe voor gemeenten. We stellen consumentenbescherming en transparantie bij huidige erfpachtregelingen centraal. Dit om de positie van de woningeigenaar te versterken ten opzichte van de overheid.

De maximale indexatie van de te betalen canon volgt de maximale huurverhoging voor vrije sectorwoningen.

Toelichting:

In het vkp is niets opgenomen over erfpacht terwijl dit in het vorige vkp wel zo was terwijl er nog steeds gemeenten in Nederland zijn die hun grond in erfpacht uitgeven. De consumentenbescherming staat hier nog vaak onder druk. Erfpacht wordt nog te vaak door gemeenten als melkkoe gebruikt.

Bij erfpacht geldt er geen maximale indexatie van de jaarlijks te betalen canon terwijl er wel maximale huurprijsindexaties zijn afgesproken. Erfpachters zijn hierdoor niet beschermd en het zorgt voor een ongelijk speelveld tussen gemeenten en verhuurders.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede aanvulling op het programma om het punt van erfpacht nader te benoemen.

Amendement 267

Sessie 4

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 3197 - 3197

Type: Wijziging

Originele tekst:

We kijken daarbij speciaal naar plekken rond al bestaande hoogwaardige infrastructuur.

Aanpassing:

We kijken daarbij speciaal naar plekken rond al bestaande bij de ambitie passende infrastructuur

Toelichting:

De term hoogwaardig wekt de suggestie dat er alleen grote projecten te realiseren zijn

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens dat het niet alleen gaat om hoogwaardige infrastructuur. Zodoende kan het amendement worden overgenomen.

Amendement 268

Sessie 4

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 3200 - 3200

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De Rijksoverheid wijst locaties aan om te bouwen, als dat gemeentelijk niet gebeurt.

Aanpassing:

De Rijksoverheid wijst, in samenspraak met de provincies, locaties aan om te bouwen, als dat gemeentelijk niet gebeurt.

Toelichting:

De provincies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Woondeals. In deze Woondeals zijn afspraken gemaakt tussen de provincies en het Rijk over het aantal te bouwen woningen, de locaties en voor wie er moet worden gebouwd. Daarmee is de provincie samen met het Rijk verantwoordelijk voor de woningbouwopgave en zou als samenwerkingspartner moeten worden gezien. Daarnaast hebben de provincies veel expertise als het gaat om ontwikkelen en uitvoeren van de woningbouwprogrammering. Tevens beschikken ze over veel gebiedsspecifieke kennis.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om de provincies hier ook een rol in te geven. Zodoende kan het amendement worden overgenomen.

Amendement 269

Sessie 4

Indiener: Cees van den Oosten

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3212 - 3212

Type: Schrappen

Originele tekst:

Als dat niet kan, gaan we bouwen aan de randen van steden om goedkoper en sneller meer woningbouw te kunnen realiseren.

Aanpassing:

We gaan ook bouwen aan de randen van steden om goedkoper en sneller meer woningen te realiseren.

Toelichting:

Een van de belangrijkste oorzaken van het dramatisch achterblijven van woningbouw is het vooral binnenstedelijk bouwen in de afgelopen jaren.. Binnenstedelijk bouwen is duur ondanks veel extra belastinggeld, duurt lang, meestal eenzijdige woningbouw. Wij willen toch dat mensen ook weer woningen met een tuintje kunnen hebben waar je fatsoenlijk parkeren kan (zie ook 3260,3243 etc)

Als blijft staan "als dat niet kan" kan dat leiden tot eindeloze discussies tussen overheden. Het hoofdstuk heeft de juiste titel (3210)

"We bouwen buitenstedelijk en binnenstedelijk

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Met het amendement wordt de bedoeling van de tekst helderder. Deze wordt samen met andere amendementen (nrs 358 en 270) verwerkt.

Amendement 270

Sessie 4

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3212 - 3212

Type: Wijziging

Originele tekst:

Als dat niet kan, gaan we bouwen aan de randen van steden om goedkoper en sneller meer woningbouw te kunnen realiseren.

Aanpassing:

Als dat niet kan, gaan we bouwen aan de randen van steden en dorpen om goedkoper en sneller meer woningbouw te kunnen realiseren.

Toelichting:

Het is relevant om hier expliciet ook dorpen te noemen, consistent met de voorgaande tekst. Locatiekeuze is flink onderdeel van discussie, tussen gemeenten, provincies en marktpartijen/corporaties. Door landelijk mogelijkheden/prioriteit te bieden om ook aan de randen van dorpen te kunnen bouwen, geven we meer ruimte om lokaal te versnellen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Met de toevoeging dat met de focus op bouwen aan randen van steden niet wordt bedoeld dat bouwen aan de randen van dorpen niet ook een prioriteit is, wordt de bedoeling achter deze tekst helderder.

Amendement 271

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3218 - 3218

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om gezinnen en middeninkomens een kans te geven om de steden te blijven wonen, bouwen we vooral betaalbare koopwoningen in de grote steden.

Aanpassing:

Om gezinnen en middeninkomens een kans te geven om de steden te blijven wonen, bouwen we meer betaalbare koopwoningen in de grote steden.

Toelichting:

Hoewel er óók een tekort is aan koopwoningen, is het tekort aan vrije sector-huurwoningen met 8 procent van de totale woningmarkt het allergrootst. Dit schaadt niet alleen doorstroming op de woningmarkt, maar zelfs de arbeidsmarkt. Onder andere DNB, IMF en OESO waarschuwen hier al jaren voor.

Zie bijvoorbeeld:

<https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/dnbulletin-2020/woningmarkt-en-samenleving-gebaat-bij-betere-balans-tussen-koop-en-huur/>

<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/08/05/Real-Estate-in-the-Netherlands-A-Taxonomy-of-Risks-and-Policy-Challenges-463346>

<https://www.oecd.org/economy/netherlands-economic-snapshot/>

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om dit woord aan te passen.

Amendement 272

Sessie 4

Indiener: Tomas Friedhoff

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3235 - 3235

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook stimuleren we het gebruik van biobased bouwmaterialen.

Aanpassing:

Ook stimuleren we het gebruik van biobased bouwmaterialen. Dat biedt ook nieuwe kansen voor boeren.

Toelichting:

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is sympathiek om dit punt over te nemen en het is goed boeren kansen te bieden. Zodoende kan het amendement overgenomen worden.

Amendement 273

Sessie 4

Indiener: Albertine Nube

Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 3237 - 3237

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We bouwen huizen waar zestigplussers willen wonen en zorgen voor doorstroming.

Aanpassing:

* We bouwen huizen waar zestigplussers willen wonen en zorgen voor doorstroming. Senioren moeten worden verleid te verhuizen naar aantrekkelijke seniorenappartementen dan wel (semi)collectieve woonvormen in wijken met voldoende toegankelijke voorzieningen, zo nodig met financiële, praktische dan wel organisatorische ondersteuning.

Toelichting:

Op deze wijze komen er meer en sneller grote woningen vrij voor gezinnen met kinderen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We danken de indieners voor deze goede toevoeging. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 274

Sessie 4

Indiener: Bart Sipma

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 3237 - 3237

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We bouwen huizen waar zestigplussers willen wonen en zorgen voor doorstroming.

Aanpassing:

We bouwen huizen waar senioren willen wonen en zorgen zo voor meer doorstroming.

Toelichting:

Zestigplus is te eng (59 jarigen dus niet?).

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om 'zestigplussers' te wijzigen in 'senioren'. Dit amendement kan worden overgenomen.

Amendement 275

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3254 - 3254

Type: Schrappen

Originele tekst:

We onderzoeken de mogelijkheden om een bespaargarantie in te voeren.

Aanpassing:

We onderzoeken de mogelijkheden om bespaargaranties te verplichten.

Toelichting:

Huidige tekst wekt indruk dat overheid garant gaat staan voor werking technische en andere apparaten.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener en zullen dit punt overnemen.

Amendement 276

Sessie 4

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3256 - 3256

Type: Wijziging

Originele tekst:

We houden oog voor het verduurzamen van monumenten.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

We houden oog voor het verduurzamen van monumenten en de invloed van klimaatverandering bij parken en omliggende landschappen.

Toelichting:

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Kastelen en buitenplaatsen met hun omringende parken en water ondergaan momenteel grote gevolgen door klimaatextremen en verdienen steun bij de aanpak om de gevolgen te doorstaan.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 277

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3267 - 3267

Type: Wijziging

Originele tekst:

We geven buurtbewoners de vrijheid om meer groen om het huis aan te brengen.

Aanpassing:

We stimuleren buurtbewoners om meer groen om het huis aan te brengen.

Toelichting:

Buurtbewoners hebben al de vrijheid om dit te doen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We zullen dit aanpassen.

Amendement 278

Sessie 4

Indiener: 1. Alwin van Engelenburg 2. Karan Singh Bajwa

Netwerk: Thematisch Netwerk Sport en Bewegen

Regelnummers: 3285 - 3285

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Denk hierbij aan het bouwen van voldoende sportplekken, horeca, en recreatiegelegenheden.

Aanpassing:

Denk hierbij aan het bouwen van voldoende sportplekken, sportfaciliteiten, horeca en recreatiegelegenheden.

Toelichting:

Zonder sportfaciliteiten kun je sommige sporten niet beoefenen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Dit is een goede aanvulling. Dit voegen we toe.

Amendement 279

Sessie 4

Indiener: Philip van Veller

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2748 - 2748

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Type: Wijziging

Originele tekst:

We maximeren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

We houden de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Toelichting:

Deze paragraaf gaat over 'betaalbaar wonen'. Het maximeren van de jaarlijkse OZB-stijging leidt niet automatisch tot meer betaalbaar wonen, daarom kan dit weggehaald worden uit de tekst.

Verderop in het programma, op regel 3139, hebben we een ander amendement ingediend dat het maximeren van de jaarlijkse OZB-stijging pas doorvoert nadat de disbalans tussen taken en inkomsten van gemeenten zijn opgelost.

Ongeacht of dat amendement aangenomen wordt is er geen reden om het maximeren van de jaarlijkse OZB-stijging in dit rijtje te noemen. Een gemeenteraad die niet uit noodzaak, maar uit bewuste eigen beleidskeuzes, een zeer hoge OZB-stijging doorvoert, heeft daartoe een democratisch mandaat. Indien dit op teveel bezwaren van inwoners zou stuiten, dan zullen de inwoners in de volgende verkiezingen op een andere partij stemmen.

Samenhang met amendementen op zelfde regel door Bestuur, Van Veller cs op 3139 en Van Veller cs op 4157-4168.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.: <https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>). Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen. Dit wordt verduidelijkt in de tekst.

Amendement 280

Sessie 4

Indiener: Martin Wörsdörfer en Jeroen Verwoort

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 3139 - 3139

Type: Schrappen

Originele tekst:

We beperken de stijging van lokale belastingen door een landelijk maximumpercentage per gemeente voor de stijging van de OZB.

Aanpassing:

Schrappen zin 3139

Toelichting:

Als VVD zijn we de partij die zich verzet tegen overbodige bemoeienis van de landelijke overheid. Dat geldt voor onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook voor de lokale overheid. De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan zitten. Deze maatregel is een forse ingreep in de autonomie van gemeenten, een ingreep waardoor de vrije beleidsruimte van onze lokale overheid verder wordt ingeperkt. Vrije beleidsruimte die door het Rijk aan de uitgavenkant al sterk wordt beperkt. Heb vertrouwen in alle lokale VVD'ers en verzwaar het juk van het Rijk niet!

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.: <https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>). Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen.

Amendement 281

Sessie 4

Indiener: Ruud Luchtenveld

Netwerk: Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Regelnummers: 3139 - 3139

Type: Schrappen

Originele tekst:

We beperken de stijging van lokale belastingen door een landelijk maximumpercentage per gemeente voor de stijging van de OZB.

Aanpassing:

Schrappen

Toelichting:

Het Rijk behoort niet in te grijpen in het lokale belastinggebied, daarvoor hebben we de gemeenteraadsverkiezingen. De meeste gemeenten verlagen het OZB-tarief als de waarde van woningen en ander vastgoed stijgt en omgekeerd.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.: <https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>). Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen.

Amendement 282

Sessie 4

Indiener: Philip van Veller cs

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 3139 - 3139

Type: Wijziging

Originele tekst:

We beperken de stijging van lokale belastingen door een landelijk maximumpercentage per gemeente voor de stijging van de OZB.

Aanpassing:

Omdat we de disbalans tussen taken en inkomsten van gemeenten oplossen, kunnen stijgingen van de OZB bij gemeenten worden gemaximeerd.

Toelichting:

Doordat de Rijksoverheid aan gemeenten bijvoorbeeld op het gebied van jeugdzorg geen structurele zekerheid heeft gegeven, worden gemeenten nu min of meer gedwongen om enorme OZB-verhogingen door te berekenen om het begrotingsgat voor 2026 op te vullen.

Zodra de disbalans tussen taken en inkomsten in voldoende mate is opgelost en de uitkering van het gemeentefonds stabiel is geworden, verdwijnt de noodzaak tot grote OZB-stijgingen wegens een onbetrouwbare Rijksoverheid.

Dan blijft nog over aan de ene kant de wens tot een betrouwbare (en dus ook stabiele) lokale overheid (waar van jaar tot jaar de lokale belastingen niet teveel van mogen stijgen), en aan de andere kant de autonomie van de lokale bestuurslaag.

Door -na het oplossen van de disbalans- een maximumstijging van de OZB bij gemeenten in te voeren wordt een rem gezet op té grote beleidsveranderingen en wordt een iets grotere implementatietijd afgedwongen. Dat geeft de lokale democratie ook weer de gelegenheid om zich te laten gelden.

Hangt samen met amendementen Van Veller cs op 2748, 3139 en 4165-4168. Bestuur pleit voor invoering ingezetenenheffing op 2748.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.:

<https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>).

Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen.

Amendement 283

Sessie 4

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2748 - 2748

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We maximaleren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

We onderzoeken of we op termijn over kunnen op een ingezetenenheffing in plaats van de OZB en Motorrijtuigenbelasting om alle gebruikers van voorzieningen mee te laten betalen.

Toelichting:

We voeren op gemeentelijk en provinciaal niveau een ingezetenenheffing in en faseren op termijn de OZB en MRB uit. We gaan ook minder belastingen rondpompen: de ingezetenenheffing zal een groter percentage van de gemeentelijke en provinciale begroting uitmaken dan de OZB en MRB op dit moment doen. Dit alles wordt budgettair neutraal uitgewerkt. Inkomenspolitiek hoort alleen op landelijk niveau te worden toegepast, en de mogelijkheid van gemeenten om vrijstellingen te geven voor gemeentelijke belastingen voor bepaalde inkomensgroepen wordt weggenomen.

Advies: Strecking overnemen

Toelichting advies:

Over dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. De precieze vormgeving van een dergelijke heffing leidt tot zeer uiteenlopende inkomenseffecten, wat er ook toe kan leiden dat maatregelen om werken meer te laten lonen en de lastendruk bij middengroepen te verlagen potentieel (deels) teniet worden gedaan. Voorstel is daarom in lijn met de tekstsuggestie in de appreciatie van amendement 283 van het TN Financiën te onderzoeken hoe op termijn overgegaan kan worden op een systeem waarbij alle gebruikers van voorzieningen meebetalen.

Amendement 284

Sessie 4

Indiener: Martin Wörsdörfer, Paul Slettenhaar en Jeroen Verwoort

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2748 - 2748

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We maximaliseren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

We onderzoeken de mogelijkheid voor gemeenten in plaats van OZB ingezetenenbelasting te hanteren

Toelichting:

Als VVD zijn we de partij van het Huis van Thorbecke. En de partij van vertrouwen en financiële zuiverheid. Van eerlijke lastenverdeling. Dat geldt naar onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook naar de lokale overheid. De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan draaien. dat heeft in moeilijke tijden een onwenselijk effect. Daardoor worden gemeentelijke heffingen noodgedwongen eenzijdig ten laste van huiseigenaren gebracht. Dit is een vorm van inkomenspolitiek op gemeentelijk niveau en dus onwenselijk en daar is de OZB niet voor.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Over dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. De precieze vormgeving van een dergelijke heffing leidt tot zeer uiteenlopende inkomenseffecten, wat er ook toe kan leiden dat maatregelen om werken meer te laten lonen en de lastendruk bij middengroepen te verlagen potentieel (deels) teniet worden gedaan. Voorstel is daarom in lijn met amendement 283 van het TN Financiën te onderzoeken hoe op termijn overgegaan kan worden op een systeem waarbij alle gebruikers van voorzieningen meebetalen.

Amendement 285

Sessie 4

Indiener: Martin Wörsdörfer en Jeroen Verwoort

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2748 - 2748

Type: Wijziging

Originele tekst:

We maximaliseren de stijging van de ozb die gemeenten kunnen doorvoeren, laten de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Aanpassing:

We houden de hypotheekrenteaftrek in stand en remmen de stijging van de huren.

Toelichting:

Als VVD zijn we de partij die zich verzet tegen overbodige bemoeienis van de landelijke overheid. Dat geldt voor onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook voor de lokale overheid. De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan zitten. Deze maatregel is een forse ingreep in de autonomie van gemeenten, een ingreep waardoor de vrije beleidsruimte van onze lokale overheid verder wordt ingeperkt. Vrije beleidsruimte die door het Rijk aan de uitgavenkant als sterk wordt beperkt: Heb vertrouwen in alle lokale VVD'ers en verzwaar het juk van het Rijk niet!

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Op dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.: <https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>). Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen. Dit wordt verduidelijkt in de tekst.

Amendement 286

Sessie 4

Indiener: Jan-Willem Verheij en Diederik van Dommelen

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 2905 - 2905

Type: Wijziging

Originele tekst:

Bouwen en wonen zijn namelijk een kerntaak van de overheid.

Aanpassing:

Het stimuleren van woningbouw is namelijk een kerntaak van de overheid.

Toelichting:

Bouwen en wonen zijn geen kerntaak van de overheid. De overheid bouwt zelf geen huizen en moet dat vooral ook niet doen. Wonen is een activiteit van woonconsumenten die er niet bij gebaat zijn als de overheid zich gaat bemoeien met hoe ze dat doen. Aanjagen dát er voldoende wordt gebouwd en dat iedereen fatsoenlijk kan wonen, is wél een taak van de overheid.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is correct dat de overheid geen huizen bouwt. De huidige tekst toont meer het belang aan van een sterke overheid die de teugels op de woningmarkt meer in handen neemt. Door het inplannen van tientallen nieuwe woonwijken en deze te bouwen kunnen we de woningnood terugdringen. Om deze reden is het van belang dat de overheid bouwen en wonen als kerntaak voelt. Het amendement moet zodoende ontraden worden.

Amendement 287

Sessie 4

Indiener: Roelant Bijderwieden

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2926 - 2926

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We werken samen met provincies en gemeenten.

Aanpassing:

We werken samen met provincies en gemeenten om met behulp van een regionaal investerings- en mobiliteitspact het groot onderhoud op nationale corridors te koppelen aan ingrepen die gunstig zijn voor het toekomstig mobiliteitssysteem. Zo garanderen we de bereikbaarheid voor essentiële bedrijfssectoren en forensen.

Toelichting:

Werk met werk maken, ook om een stapeling van werkzaamheden en dus overlast te voorkomen. Met deze aanpak investeer je in de economische vitaliteit van ons land.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De indieners van dit amendement lijken de huidige MIRT-systematiek aan te willen passen. In het VKP wordt vastgehouden aan de bestaande systematiek. Zodoende wordt het amendement ontraden.

Amendement 288

Sessie 4

Indiener: Roelant Bijderwieden

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2927 - 2927

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We bouwen waar de nood hoog is en gaan realistisch om met knelpunten.

Aanpassing:

We bouwen waar de nood hoog is en zorgen dat de investeringen in de infrastructuur goed afgestemd worden op het woningbouwprogramma. Daarbij gaan we realistisch om met knelpunten.

Toelichting:

Om de woningnood op te lossen moet er snel en veel nieuwe woningen bij komen. Mobiliteit mag daarin niet de vertragende factor worden. Dus zorg dat op de plekken waar woningbouw al is vastgelegd, de infra investeringen dezelfde prioriteit en snelheid krijgen. Veel van de honderden duizenden nieuwe woningen worden binnenstedelijk gebouwd en vragen om investering in spoor en weg.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We vinden het van belang dat er koppeling tussen infrastructuur en woningbouw van wordt gemaakt. We kunnen de redenering van de indieners goed volgen. Het amendement kan overgenomen worden.

Amendement 289

Sessie 4

Indiener: Robin Kersbergen

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2928 - 2928

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We staan klaar om te bouwen.

Aanpassing:

Invoegen extra punt vóór regel 2928

* We verbeteren de doorstroming

Op veel wegen zijn knelpunten, bijvoorbeeld bij op- en afritten, verkeerslichten en op rotondes. We willen dat verkeer soepeler door kan stromen, zodat de bereikbaarheid verbetert en de emissies afnemen. Daarom maken we werk van eenvoudige en doeltreffende verbeteringen aan het wegennet. Bijvoorbeeld door het toevoegen van compacte bypasses of onderdoorgangen.

Toelichting:

Veel files ontstaan omdat één knelpunt (een knooppunt, afrit, kruispunt of rotonde) het verkeer niet meer aan kan. Door het aantal conflicterende bewegingen te verminderen, kan de doorstroming worden verbeterd, wat een afname van files en uitstoot oplevert.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om een passage op te nemen over doorstroming, op basis van het amendement. Voor technische woorden, zoals 'bypasses', zullen andere woorden worden gezocht.

Amendement 290

Sessie 4

Indiener: Robin Kersbergen

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2933 - 2933

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zo zorgen we ervoor dat de bouw van nieuwe wegen doorgang kan vinden, zodra er nieuwe stikstofruimte is.

Aanpassing:

* Maximumsnelheid terug naar 130km/h

De verlaging van de maximumsnelheid overdag heeft niet geleid tot meer stikstofruimte voor de bouw, daarom willen we dat 130km/h weer de norm wordt.

Toelichting:

De tijdelijke maatregel van de verlaging van de maximumsnelheid op de snelwegen overdag heeft niet geleid tot meer stikstofruimte voor de bouw dus wordt de verlaging opgeheven en de maximumsnelheid weer 130 km/h.

Achtergrondinfo: een rechterlijke uitspraak heeft in april 2022 een streep gezet door het marginale beetje besparing dat de maatregel op zou leveren. Daarmee staat er geen enkel voordeel meer tegenover deze maatregel. <https://nos.nl/artikel/2426648-woningbouw-in-de-knel-na-nieuwe-stikstofuitspraak-rechter>

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De snelheidsverlaging heeft wel degelijk geleid tot stikstofruimte. Deze is ingezet voor MIRT-projecten en woningbouw. Het klopt dat de stikstofruimte voortvloeiend uit de snelheidsverlaging thans niet meer ingezet kan worden voor verdere toestemmingverlening; dat wil helaas niet zeggen dat we weer 130 km/u kunnen rijden. Immers zal dat meteen weer leiden tot een verhoogde stikstofuitstoot en daarmee ten koste gaan van andere economische ontwikkelingen, zoals het legaliseren van PAS-melders of de aanleg van nieuwe woningen en infrastructuur. Uiteraard willen we - wanneer mogelijk - weer 130 km/u kunnen rijden, maar op dit moment kiezen wij er voor om de inzet van vrijkomende, schaarse stikstofruimte anders te prioriteren."

Amendement 291

Sessie 4

Indiener: De gedeputeerden van 10 provincies: Helga Witjes Gelderland en Frederik Zevenbergen Zuid-Holland Willemien Meeuwissen Drenthe, Erwin Hoogland Overijssel, Jan de Reus Flevoland, Martijn van Gruijthuijs

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 2936 - 2936

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ook houden we het ov betaalbaar.

Aanpassing:

Het Rijk indexeert haar bijdragen aan de provincies conform de LBI-index.

Toelichting:

Juist om het OV betaalbaar te houden, indexeert het Rijk haar bijdragen aan de provincies conform de LBI-index. Daarmee houden we het OV-aanbod haalbaar en betaalbaar.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Dit is onderdeel van de diverse amendementen op de financiën van decentrale overheden. Zie amendement 508. Voorstel is om op basis van deze amendementen aan het blokje "Gezonde financiën decentrale overheden" (regel 4156 e.v.) het volgende toe te voegen: "Inzet hierbij is dat taken en financiering in evenwicht zijn, afspraken over de hervorming van gemeentefinanciën (zoals het afstappen van trap-op-trap-af bij gemeenten) en de hervormingen in de jeugdzorg worden doorgezet en extra middelen die de afgelopen jaren zijn toegekend niet in de komende jaren worden teruggedraaid via de opschalingskorting. Hiervoor zetten we in op het zo snel mogelijk sluiten van een bestuurlijk akkoord over de toekomst van de financiering van decentrale overheden, waarin deze afspraken vastgelegd worden"

Amendement 292

Sessie 4

Indiener: Joachim Jansen

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 2944 - 2950

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We gaan schoner rijden.

Iedere Nederlander een schone auto voor de deur.

We stimuleren de omslag naar elektrisch vervoer, bijvoorbeeld in de tweedehandsmarkt van elektrische auto's.

We doen dit op een manier dat de gewone automobilist zo min mogelijk geraakt wordt door hogere kosten of belastingen.

We zorgen dat het financieel blijft lonen om elektrisch te rijden en we zorgen ervoor dat daar in de begroting van het Rijk ook op een moderne manier mee om wordt gegaan.

We gaan fors aan de slag met de uitrol van het laadpalennetwerk.

Aanpassing:

"2944 * We gaan schoner rijden.

2945 Iedere Nederlander een schone auto voor de deur.

2946 We stimuleren de omslag naar elektrisch vervoer en voertuigen op waterstof zodat er wat te kiezen valt.

2947 We doen dit op een manier dat de gewone automobilist zo min mogelijk geraakt wordt door hogere kosten of belastingen.

2948 We zorgen dat het financieel blijft lonen om elektrisch te rijden en we zorgen ervoor dat daar in de begroting van het Rijk ook op een moderne manier mee om wordt gegaan.

2949 We gaan fors aan de slag met de uitrol van het laadpalennetwerk.

2950 Voor de hardwerkende Nederlander is er geen keuze in schone auto's anders dan elektrische auto. Mensen worden hiermee feitelijk gedwongen om een elektrische auto te nemen. Daarom zetten wij in op het snel doen ontwikkelen van auto's en vrachtwagens op waterstof. Dit vereist minder zeldzame metalen, is groener in productie, en betaalbaarder voor de hardwerkende Nederlander. Wij stimuleren innovatieve bedrijven op dit vlak. Uiterlijk in 2030 is bij elk tankstation in Nederland waterstof beschikbaar voor automobilisten.

Dit dragen wij ook uit in Europa.

"

Toelichting:

Elektrische auto is duur in aanschaf, belastend voor het wegdek en de productie vervuilend. Voor een auto op waterstof is het alleen nodig om motor te ontwikkelen voor nieuwe auto's of bestaande modellen. Zo kan iedereen een schone auto rijden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er zal een passage worden opgenomen in het VKP over het rijden op waterstof en we geven ruim baan om innovaties op dit gebied mogelijk te maken. We laten het aan de consument om de keuze te maken tussen elektrisch vervoer en het rijden op waterstof. Zodoende kan de strekking van het amendement overgenomen worden.

Amendement 293

Sessie 4

Indiener: Jenny Elbertsen, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2945 - 2945

Type: Schrappen

Originele tekst:

Iedere Nederlander een schone auto voor de deur.

Aanpassing:

zin schrappen

Toelichting:

Niet elke Nederlander hoeft een auto voor de deur, ook geen schone. Dit zou pittig wat consequenties hebben v.w.b. voorzieningen, ruimtebeslag etc.

Daarom deze zin schrappen omdat belang duurzaamheid elders al aan de orde komt.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat niet iedere Nederlander een auto voor de deur hoeft te hebben. We stellen voor hier van te maken: 'Schone auto's voor de deur'.

Amendement 294

Sessie 4

Indiener: Robin Kersbergen

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2950 - 2950

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

* We maken nieuwe auto's betaalbaar

De verkoop van nieuwe voertuigen zorgt er voor dat ons wagenpark jonger (en daarmee ook schoner) wordt. Op dit moment zorgt de BPM er voor dat nieuwe auto's in Nederland veel duurder zijn dan in andere landen. Daarom schaffen we de BPM af.

Toelichting:

Nederland heeft het oudste wagenpark van West-Europa. Met name de vervanging van dieselveertuigen ouder dan 9 jaar (EURO 5 of ouder) levert een forse relatieve winst op in de (verder niet bijzonder omvangrijke) stikstofuitstoot van het personenautoverkeer. Begrotingstechnisch gezien kan een sterke stijging van de verkopen door meer BTW-inkomsten de gederfde BPM voor een goed deel dekken.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen het wagenpark vernieuwen en verduurzamen door bijvoorbeeld elektrisch vervoer betaalbaar te houden en eventueel subsidies toe te passen. Dit amendement leidt ertoe dat er minder middelen beschikbaar zijn voor de in het programma benoemde prioriteiten van meer geld naar defensie, veiligheid en lastenverlichting voor middengroepen en het MKB. Zodoende is het niet verstandig om de BPM af te schaffen.

Amendement 295

Sessie 4

Indiener: Jan van der Kleij

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2950 - 2950

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Toevoegen:

"We zorgen ook dat waterstofauto's in voldoende mate gefaciliteerd worden en stimuleren waterstof voor zwaar vervoer."

Toelichting:

In Nederland kon je medio 2021 waterstof tanken in Helmond, Delfzijl, Rhoon en Arnhem, kort daarna is in Den Haag ook nog een waterstoftankstation geopend. Op het moment telt Nederland 7 vulpunten. Drie van deze stations werden gerealiseerd door Total en een enkele door Shell. Er liggen plannen klaar voor waterstoftankstations in Amsterdam, Breda, Pesse, Rotterdam Airport, Schiphol, en Utrecht.

Advies: Strecking overnemen

Toelichting advies:

Er komt een extra passage over het rijden op waterstof. In deze passage zal de strekking van dit amendement overgenomen worden.

Amendement 296

Sessie 4

Indiener: Niels Braal, Kirsten Muller, Aart Jan Spoon

Netwerk: Voorne

Regelnummers: 2951 - 2958

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We gaan toe naar een nieuw stelsel.

In de toekomst werken we toe naar een stelsel van betalen naar gebruik waaraan iedereen, ook bij gebruik van elektrisch vervoer, bijdraagt.

We verhogen de belasting op de auto daarbij niet.

Betaalbaarheid voor middengroepen en ondernemers is dus randvoorwaardelijk aan dit systeem.

Het is immers rechtvaardig dat zij baat hebben bij schoner rijden.

Het tarief is niet gebonden aan de tijd en de plek waar je de auto gebruikt.

Een spitsheffing voor hardwerkend Nederland is dus niet aan de orde.

Ook houden we oog voor de betaalbaarheid van de auto in de regio.

Aanpassing:

Tekst totaal schrappen

Toelichting:

- * Het is niet mogelijk met rekeningrijden de lasten evenwichtig te verdelen onder alle autogebruikers. Gelijktijdig gaat rekeningrijden in tegen de vrijheid om je te verplaatsen
- * het argument dat kilometerheffing nodig is omdat een toenemend aantal elektrische auto's niets bijdragen, kan ook met een belastingtarief worden opgelost
- * in dit verkiezingsprogramma moeten onze liberale partij-idealen staan: dat betekent: "GEEN REKENINGRIJDEN!!!"

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het met de eendiensers eens dat het gebruik van de auto niet te veel mag kosten. We zijn het ook met de indieners eens dat autorijders niet op grote kosten gejaagd mogen worden. Door betalen naar gebruik in te voeren willen we er echter voor zorgen dat iedereen, dus ook elektrische rijders, bijdragen aan het gebruik van de weg. Het betalen per gereden kilometer moet wel op een eerlijke manier gebeuren. We houden oog voor de regio. Ook zorgen we ervoor dat het systeem niet gebonden is aan het moment wanneer de auto wordt gebruikt, of de tijd dat de auto wordt gebruikt. We moeten het amendement ontraden, maar we willen absoluut oog houden voor de betaalbaarheid van de auto.

Amendement 297

Sessie 4

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 2952 - 2952

Type: Toevoegen

Originele tekst:

In de toekomst werken we toe naar een stelsel van betalen naar gebruik waaraan iedereen, ook bij gebruik van elektrisch vervoer, bijdraagt.

Aanpassing:

De gebruiker betaalt en het systeem moet eenvoudig en uitvoerbaar zijn, en alleen mensen die echt veel kilometers maken in hun portemonnee raken.

Toelichting:

In het algemeen zijn we terughoudend met rekeningrijden, omdat het de autorijder als melkkoe zal zien als er ergens een keer een gat in de begroting gedicht moet worden. Maar als het er toch komt, dan op de volgende manier:

Niet alle delen van Nederland hebben een even hoge OV-dichtheid. In sommige gebieden bestaat er geen reëel alternatief voor de auto. Om het systeem eerlijk te houden en niet tot een grote herverdeling te laten leiden, geniet het de voorkeur om een aantal duizend kilometer per jaar in een vast tarief te laten terugkomen. Op die manier worden alleen mensen die echt veel kilometers maken in hun portemonnee geraakt, en hoeven we geen complexe uitzonderingen te maken om herverdelingseffecten te corrigeren.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er zijn meerdere amendementen over dit onderwerp ingediend. Het systeem van BnG mag geen lastenverzwaring betekenen, dit zal explicieter in de tekst worden opgenomen. Het HB is het eens dat het systeem eenvoudig en uitvoerbaar moet zijn. Dit kan in de tekst van het VKP worden opgenomen. Zodoende kan de strekking van het amendement worden overgenomen

Amendement 298

Sessie 4

Indiener: Donald Kreiken, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2956 - 2957

Type: Wijziging

Originele tekst:

Het tarief is niet gebonden aan de tijd en de plek waar je de auto gebruikt.
Een spitsheffing voor hardwerkend Nederland is dus niet aan de orde.

Aanpassing:

We houden rekening met de betaalbaarheid voor de hardwerkende Nederlander die in de spits moet rijden.

Toelichting:

Betalen-naar-gebruik is onvermijdelijk om de transitie naar elektrisch rijden te kunnen maken en consequent te zijn in het uitgangspunt 'de vervuiler betaalt'. Met een nieuw stelsel wordt hier invulling aan gegeven. Maar mogelijk is dit niet voldoende in de toekomst. Aangezien de milieudruk, en de verkeersdruk per gebied verschilt is het in de toekomst mogelijk nodig om 'betalen-naar-gebruik' verder te differentiëren. Dit kan op meerdere manieren, zodat automobilisten hier zelf óók de voordelen van ervaren (goedkoper rijden na de spits, en beter doorrijden in de spits). Het is dus verstandig om een systeem op te zetten dat in de toekomst óók de mogelijkheid heeft om verder te differentiëren – daar waar nodig. Het kan een spitsheffing zijn, maar als dat te duur wordt kan het ook een dal-KORTING zijn. Het is daarom belangrijk om voor het nieuwe systeem differentiatie in de toekomst naar tijd en plaats niet uit te sluiten.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In het huidige VKP wordt er geen differentiatie gemaakt naar het moment dat je de auto gebruikt en de plaats waar je de auto gebruikt. In het VKP gaat de betaalbaarheid van een nieuw systeem, boven het behalen van milieuwinst. Het systeem mag namelijk geen belastingverzwaring betekenen. Om deze reden moet het amendement ontraden worden.

Amendement 299

Sessie 4

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2956 - 2956

Type: Wijziging

Originele tekst:

Het tarief is niet gebonden aan de tijd en de plek waar je de auto gebruikt.

Aanpassing:

Het tarief is gebonden aan de plek waar je de auto gebruikt.

Toelichting:

De zinsnede 'en de plek' in de originele tekst lijkt tegenstrijdig met regelnummer 2958 waarbij wordt gesteld dat er wel rekening wordt gehouden met de regio (ofwel plek). We maken ons zorgen over de kilometer heffing o.a. voor regio's met OV armoede. Mensen die in regio's met geen of zeer weinig OV wonen, hebben niet gekozen voor dit gebrek aan OV. Zij zijn hierdoor vaker gebonden aan het gebruik van de auto, en daarmee de impact van de km heffing. (Fietspaden door weilanden en langs kanalen voelen niet altijd als een realistisch, veilig alternatief. En zo zijn er meer doelgroepen te bedenken voor wie de auto moeilijk misbaar is.)

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In het huidige VKP wordt er geen differentiatie gemaakt naar het moment dat je de auto gebruikt en de plaats waar je de auto gebruikt. In het VKP gaat de betaalbaarheid van een nieuw systeem, boven het behalen van milieuwinst. Het systeem mag namelijk geen belastingverzwaring betekenen. Als het

systeem gebonden wordt aan de locatie waar je de auto gebruikt komt wordt auto rijden in de regio onevenredig duur. Om deze reden moet het amendement ontraden worden.

Amendement 300

Sessie 4

Indiener: Frans Pekema

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 2958 - 2958

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ook houden we oog voor de betaalbaarheid van de auto in de regio.

Aanpassing:

"Buiten de Randstad op het platteland is het gebruik van een auto vaak noodzakelijk voor het woonwerk-verkeer, ziekenhuisbezoek, familiebezoek en dergelijke. De VVD is dan ook géén voorstander van rekeningrijden op plaatsen waar men voor het vervoer op de auto is aangewezen. De VVD is tegen beprijzing van het rijden met een auto in het buitenland en vindt ook dat auto's met een buitenlands kenteken hun steentje moeten bijdragen aan de kosten van ons wegennet. "

Toelichting:

Spreekt voor zich

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Als betalen naar gebruik niet door het hele land gaat gelden, bestaan er twee systemen naast elkaar, namelijk: de MRB en betalen naar gebruik. In de uitvoering is dit niet mogelijk. Voor buitenlandse kentekens en voor rijden in het buitenland moeten oplossingen gevonden worden in het nog te ontwikkelen systeem. Daarom de volgende tekststuggestie: We vinden het in dit systeem eerlijk als buitenlandse kentekens ook bijdragen aan het gebruik van de weg en we onderzoeken hoe het gebruik van de auto in het buitenland geen onevenredig grote lasten met zich brengt.

Amendement 301

Sessie 4

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 2958 - 2958

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook houden we oog voor de betaalbaarheid van de auto in de regio.

Aanpassing:

Invoering van betalen naar gebruik moet kostenneutraal voor inwoners in alle regio's en voor alle inwoners

Toelichting:

Het invoeren van betalen naar Gebruik kan er toe leiden dat inwoners in regio's met grote afstanden onevenredig meer gaan betalen. Ook heeft de invoering grote financiële consequenties voor provincies. De tekst in het concept-programma is te vrijblijvend. Met deze wijziging willen we kostenneutraliteit als harde voorwaarde opnemen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. Het is goed om nog eens extra te benadrukken dat betalen naar gebruik geen lastenverzwaring mag betekenen. Omdat het mogelijk ook een lastenverlichting is voor groepen, willen we niet opnemen dat het systeem 'kostenneutraal' moet zijn.

Amendement 302

Sessie 4

Indiener: Hugo Bellaart, Karin Thomas en Jarno Dakhorst

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2964 - 2965

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ook passen we de Wet personenvervoer aan, zodat kleinschalig deelvervoer en combinaties met taxi en doelgroepvervoer mogelijk worden.

Aanpassing:

Op ons hoogfrequente spoornetwerk geven wij prioriteit aan passagiers en kijken wij voor goederenvervoer naar 'dedicated' alternatieven over spoor of water.

Toelichting:

Passagiersvervoer concurreert met goederenvervoer op het drukke spoornet. Voor de NS zit er een incentive om goederenvervoer te stimuleren en dat gaat ten koste van beter OV over spoor.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Een belangrijk punt uit het VKP is de 'modal shift': het verplaatsen van vrachtvervoer/goederenvervoer naar het spoor en naar het water. Het is van belang dat deze transitie doorgang vindt. Wel moeten we oog houden dat het personenvervoer hier zo min mogelijk last van ondervinden. Zodoende kan de strekking van dit amendement overgenomen worden door het onderstaande toe te voegen: 'We zorgen ervoor dat passagiers van het treinverkeer hier zo min mogelijk last van ervaren'.

Amendement 303

Sessie 4

Indiener: Holger Rodoe

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 2970 - 2970

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook onderzoeken we welke sprintertreinen we door de provincies kunnen laten rijden, zodat hier de dienstverlening wordt verbeterd.

Aanpassing:

"Ook onderzoeken we welke sprintertreinen we door de provincies kunnen laten rijden, zodat hier de dienstverlening wordt verbeterd.

Wordt:

Ook maken we werk van toekomstbestendige regionale spoorverbindingen door betere dienstverlening op bestaande trajecten en door te investeren in verduurzaming zoals bij de elektrificatie van de Maaslijn."

Toelichting:

De Maaslijn tussen Roermond-Venlo-Maastricht is de ruggengraat van het openbaar vervoer in Noord- en Midden-Limburg. Een treinverbinding die naast woon-werkverkeer primair gebruikt wordt door Limburgse jongeren om naar hun onderwijsinstelling, bijvoorbeeld de Universiteit Nijmegen te

komen, moet toekomstbestendig zijn. Verdere uitstel van de elektrificatie is onaanvaardbaar voor de bereikbaarheid in Noord-Limburg.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is van belang dat lijnen ook gedecentraliseerd kunnen worden. Zodoende willen we vasthouden aan de huidige passage in het VKP. Bovendien is er ervoor gekozen om concrete lijnen, trajecten, Rijkswegen, burggen en tunnels niet te benoemen in het VKP.

Amendement 304

Sessie 4

Indiener: Martijn Brands

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 2975 - 2975

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We willen de reistijd tussen de Randstad en andere regio's verminderen.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

Hierbij speelt de aanleg van de Lelylijn een belangrijke rol.

Toelichting:

De Randstad kampt met een overspannen woningmarkt en dichtslibbende wegen, terwijl Noord Nederland te maken heeft met toenemende vergrijzing en ontgroening. Door de komst van de Lelylijn kunnen mensen wonen in het ene gebied en werken in het andere gebied. Met de Lelylijn kunnen we de kracht van de regio's optimaal benutten. Met de aanleg van de Lelylijn wordt een tweede toegangspoort naar het Noorden gecreëerd. Het loslaten van commitment aan de Lelylijn verspilt niet alleen een hoop geld, maar tast ook de geloofwaardigheid van onze partij aan.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn voorstander van de Lelylijn. In het VKP is er echter voor gekozen om geen concrete trajecten, wegen, spoorlijnen, tunnels en bruggen te benoemen. We nemen de strekking van het amendement over.

Amendement 305

Sessie 4

Indiener: Robin Kersbergen

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2986 - 2986

Type: Wijziging

Originele tekst:

We zetten in op het anders inrichten van wegen, het vergroten van de pakkans voor drank- en drugsrijders, meer flitspalen en meer 30 km/per uur-wegen in de bebouwde kom.

Aanpassing:

We zetten in op het anders inrichten van wegen, het vergroten van de pakkans voor drank- en drugsrijders, meer politietoezicht op snelwegen en handhaving op 30 km/u-wegen in de bebouwde kom.

Toelichting:

Zowel flitspalen als trajectcontroles zorgen slechts op de plekken waar ze staan voor aangepast rijgedrag, en veroorzaken niet zelden schrikreacties die de veiligheid niet ten goede komen, terwijl onschuldige overtredingen van een paar km/h op de snelweg leiden tot bonnenregens. De pakkans voor echt gevaarzettend rijgedrag is gebaat bij toezicht op de weg. Daarnaast is er in gemeenten geen behoefte aan meer 30km/h-wegen, maar zou het al ontzettend helpen als de politie daadwerkelijk gaat handhaven op deze wegen door bijvoorbeeld lasercontroles. Dat laten ze nu structureel na.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Flitspalen verbeteren de verkeersveiligheid en hebben invloed op het aantal verkeersslachtoffers. Zodoende is het ook van belang om flitspalen te benutten in het belang van de verkeersveiligheid. Wel kunnen we nog eens extra bendrukken dat het vooral de verkeersveiligheid moet dienen.

Amendement 306

Sessie 4

Indiener: Robin Kersbergen

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2991 - 2991

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

* We moderniseren het ontwerp van onze wegen

Nederland heeft op dit moment de smalste wegen van de westerse wereld, terwijl voertuigen de afgelopen decennia steeds groter zijn geworden. Met name op provinciale wegen leidt dit soms tot gevaarlijke situaties. Om veiligheid en doorstroming te verbeteren, willen wij dat de minimale ontwerpmaten worden verruimd.

Toelichting:

Vergeleken met andere landen zijn onze wegen ontzettend smal, en de wijze waarop de normen nu zijn ingericht, leidt er toe dat wegbeheerders worden verleid om te kiezen voor het absolute minimum. Als wegen (op basis van nieuwe normen) bij groot onderhoud worden verbreed, ontstaat er meer ruimte voor uitwijken of stuurcorrecties. Dat komt de veiligheid op N-wegen en lokale wegen ten goede.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

In het VKP wordt het belang van veilige N-wegen en de aanpak van de verkeersveiligheid op N-wegen benadrukt. De passage over N-wegen kan uitgebreid worden met de volgende tekstsuggestie: 'Bij het ontwerpen van nieuwe wegen, en met name N-wegen, zorgen we ervoor dat deze wegen breed genoeg zijn om onveilige verkeerssituaties te voorkomen'.

Amendement 307

Sessie 4

Indiener: Martin Hooftman

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 2994 - 2994

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Hetzelfde geldt voor drank- en drugsrijders.

Aanpassing:

Hetzelfde geldt voor drank- en drugsrijders en mensen die appen of bellen achter het stuur.

Toelichting:

Toevoegen handheld telefoongebruik. Bij 20 tot 30% van de ongevallen speelt afleiding of gebrek aan aandacht voor het verkeer een belangrijke rol en hierdoor vallen jaarlijks circa 600 slachtoffers (doden en ziekenhuisgewonden) in het verkeer door bellen tijdens het rijden.

Bron: Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeer (SWOV).

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De tekst kan worden overgenomen, met dien verstande dat er een andere bewoording wordt gezocht voor het woord 'Hetzelfde'. Anders beginnen 2 zinnen achter elkaar met het zelfde woord.

Amendement 308

Sessie 4

Indiener: Rob Koster

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 3026 - 3026

Type: Wijziging

Originele tekst:

De VVD wil dat we weer trots kunnen zijn op onze luchtvaart en op Schiphol.

Aanpassing:

De VVD is trots onze luchtvaart en op Schiphol en in het bijzonder op de internationale hub-functie die we hebben opgebouwd. De economische kracht van de luchtvaart draagt direct en indirect bij aan de werkgelegenheid voor heel Nederland.

Toelichting:

We zijn trots op de luchthaven Schiphol en onze luchtvaart. Als je ergens trots op bent dan sta je daarvoor en doe je er alles aan om juist datgene te behouden wat je hebt opgebouwd. De aanpassing maakt de tekst sterker en geloofwaardiger dan de oorspronkelijk tekst en geeft duidelijk aan onze kiezers en de sector. De sector zorgt voor veel werkgelegenheid in alle lagen van de bedrijfskolom en dat vergroot het gevoel van trots.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen in de tekst verduidelijken dat de genoemde regelnummers een uitwerking zijn van het voornemen om aan de hervormingsplannen vast te houden. Het helemaal schrappen van deze passage strekt te ver, omdat dit tot onduidelijkheid kan leiden over de inzet.

Amendement 309

Sessie 4

Indiener: Raymond van der Meer, Marc Mabelis en Frank Boermans

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3031 - 3031

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We verduurzamen de luchtvaart.

Aanpassing:

We verduurzamen de luchtvaart met oog voor het verdienvermogen van de gehele luchtvaartsector. Middels innovatie en de kenniseconomie versterken we Nederlandse luchtvaartsector. Door haar de ruimte te bieden om de noodzakelijk investeringen te doen, belonen we de luchtvaartsector.

Toelichting:

Verduurzaming van de luchtvaart begint bij de ontwikkeling van kennis inzake verduurzaming van de luchtvaart en gaat via toegepaste kennis instellingen naar de zeer innovatieve luchtvaart bedrijven in NL. Hierdoor zijn deze bedrijven in staat om te concurreren en te blijven innoveren. De luchtvaartnota en de duurzame luchtvaarttafel streven naar klimaat neutrale luchtvaart in 2050 en aan deze gremia neemt de hele sector deel. Zonder kennis en innovatie gaan we de doelen niet bereiken. Het groeifonds project luchtvaart in transitie laat zien dat het luchtvaart ecosysteem als geheel in staat is duurzaamheid te combineren met verdienvermogen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De strekking van het amendement wordt overgenomen. In de tekst kan een passage worden toegevoegd over innovatie en het bieden van ruimte voor het doen van investeringen. Het is onduidelijk in het amendement welke 'beloningen' de luchtvaartsector krijgt. Dit onderdeel van het amendement kan zodoende niet overgenomen worden.

Amendement 310

Sessie 4

Indiener: Jan van der Kleij

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3032 - 3032

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We houden de luchtvaartsector aan de eerder gemaakte afspraken dat de sector zijn vliegtuigen blijft verduurzamen.

Aanpassing:

Toevoegen:

We stimuleren onderzoek naar duurzame manieren van vliegen, zoals elektrisch of op waterstof.

Toelichting:

Een publiek-private samenwerking tussen zeventien Nederlandse bedrijven (o.a. TU Delft, vliegtuigbouwer Fokker en de Rijksoverheid) heeft nu een vliegtuig ontwikkeld dat op vloeibare groene waterstof kan vliegen. Uit het investeringsfonds van de nationale overheid is geld toegekend om de transitie naar duurzame luchtvaart mogelijk te maken. Dit waterstof- vliegtuig is daar een eerste resultaat van. Over zes jaar moet het mogelijk zijn met een middelgroot passagiersvliegtuig van A'dam naar Londen te vliegen, claimt Hydrogen Aircraft Powertrain and Storage System (HAPSS)

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om innovaties nog maar eens te benadrukken; zeker met betrekking tot de luchtvaartsector. Dit amendement kan de strekking van het amendement worden overgenomen

Amendement 311

Sessie 4

Indiener: Tomas Friedhoff

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3038 - 3038

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We behouden het overstapknooppunt van Schiphol.

Aanpassing:

We behouden het overstapknooppunt van Schiphol en versterken de aansluiting van de luchthaven op internationale treinverbindingen.

Toelichting:

Coalitie Anders Reizen laat zien dat steeds meer van de 70 grootste werkgevers van Nederland vliegen onder de 700 km ontmoeiden. We maken duurzaam reizen voor zowel de zakelijke als de privé reiziger makkelijker door Schiphol goed te integreren in de internationale treinverbindingen, ook zoveel mogelijk voor vervoer van vracht over het spoor.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om direct de koppeling te leggen tussen het spoor en schiphol. We kunnen de strekking van het amendement overnemen. Wellicht wordt de tekst wel op een andere plek binnen het VKP geplaatst. Er kan bijvoorbeeld aansluiting gevonden worden bij internationaal treinverkeer

Amendement 312

Sessie 4

Indiener: Rob Koster

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 3039 - 3042

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook moet Schiphol zo snel mogelijk een natuurvergunning krijgen. We houden vast aan de hervormingsplannen van de luchthaven. In deze plannen houden we oog voor vrachtluchten. Als vliegtuigen stiller en schoner worden, kan Schiphol groeien.

Aanpassing:

Schiphol moet zo snel mogelijk een natuurvergunning krijgen die passend is bij een acceptabele bedrijfsomvang die perspectief biedt voor de sector. Het Aldersakkoord is hierbij richtinggevend. Van daaruit verduurzamen en vergroenen wij de sector en houden we oog voor vrachtluchten. Als vliegtuigen stiller en schoner worden, kan Schiphol groeien binnen nog op te stellen kaders.

Toelichting:

Schiphol is en ook de natuur is. Feitelijk is heel Nederland in de afgelopen 2.000 jaar ontwikkeld in strijd met de natuur. Natuur is onmogelijk meetbaar te maken en bij te sturen. Alleen voorwaardelijk kan je aan de randen kaders stellen. Louter roepen dat je een natuurvergunning moet afgeven zonder de gevolgen voor de betrokken sector te kennen is iets waar je maatschappelijk nooit uitkomt. Door de natuurvergunning te koppelen aan het bestaande Aldersakkoord creëren we een duidelijk basiskader voor alle betrokkenen.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We begrijpen de insteek van de indiener, maar willen benadrukken dat het bovenal van belang is dat Schiphol zo spoedig mogelijk een natuurvergunning krijgt. Daar moeten we onze aandacht op vestigen. Voorstel voor tekstwijziging is als volgt: "Ook moet Schiphol zo snel mogelijk een natuurvergunning krijgen die passend is bij een acceptabele bedrijfsomvang. We houden vast aan de hervormingsplannen van de luchthaven. Van daaruit verduurzamen en vergroenen wij de sector en houden we oog voor vrachtluchten. Als vliegtuigen stiller en schoner worden, kan Schiphol groeien binnen nog op te stellen kaders."

Amendement 313

Sessie 4

Indiener: Asha Mees

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 3040 - 3041

Type: Wijziging

Originele tekst:

We houden vast aan de hervormingsplannen van de luchthaven.
In deze plannen houden we oog voor vrachtluchten.

Aanpassing:

“we stimuleren de sector om te verduurzamen met schonere en stillere vliegtuigen.

“dit geldt ook voor vrachtluchten”

Toelichting:

De huidige tekst in het verkiezingsplan wordt verkeerd opgepakt door de pers en is multi-interpretabel. Het is van belang dat het VVD standpunt helder is voor kiezers.

Huidige vertaling in de pers van de concepttekst:

Vrijdag presenteerde de VVD al het verkiezingsprogramma. Die partij blijkt nu ook voor een nachtsluiting van Schiphol te zijn, en spreekt daarnaast volmondig haar steun uit voor het (krimp)beleid.

Hierom is aanpassing van de tekst noodzakelijk.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In het VKP worden de hervormingsplannen die minister Harbers heeft ingezet met betrekking tot Schiphol omarmd. We moeten hierin wel oog houden voor het economisch belang van vrachtluchten en het overstappunt van Schiphol. In het amendement lijkt afstand te worden genomen van de hervormingsplannen. Zodoende wordt het amendement ontraden.

Amendement 314

Sessie 4

Indiener: Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3040 - 3040

Type: Wijziging

Originele tekst:

We houden vast aan de hervormingsplannen van de luchthaven.

Aanpassing:

We houden vast aan de hervormingsplannen van de luchthaven om de grondoperatie van Schiphol in 2030 geheel klimaatneutraal te laten draaien.

Toelichting:

Om Schiphol in 2030 geheel klimaatneutraal te laten draaien, is de afgelopen jaren al het nodige gedaan. Zo wordt de luchthaven sinds vorig 2018 volledig door windenergie voorzien van stroom, liggen er zonnepanelen, wordt er gekoeld en verwarmd door middel van een speciale warmte-koudeopslag en rijden er al bussen op het platform op stroom. Dit beleid moet verder worden voortgezet.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De hervormingsplannen zien met name op de plannen van minister Habers om het aantal vliegbewegingen terug te brengen. Het is echter wel van belang dat Schiphol ook verder zal

verduurzamen. Zodoende wordt de volgende tekstsuggestie voorgesteld: De grondoperatie van Schiphol moet binnen afzienbare termijn klimaatneutraal worden.' Hiermee zou de strekking van het amendement kunnen worden overgenomen.

Amendement 315

Sessie 4

Indiener: Manfred Vogels

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3040 - 3040

Type: Schrappen

Originele tekst:

We houden vast aan de hervormingsplannen van de luchthaven.

Aanpassing:

Schrappen regel 3040: 'We houden vast aan de hervormingsplannen van de luchthaven'

Toelichting:

Met de volgende regels zeg je voldoende om je doel duidelijk te makenregels:

3042 Als vliegtuigen stiller en schoner worden, kan Schiphol groeien.

En

3044 We pakken overlast van vliegtuigen aan en gaan schoner vliegen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen in de tekst verduidelijken dat de genoemde regelnummers een uitwerking zijn van het voornemen om aan de hervormingsplannen vast te houden. Het helemaal schrappen van deze passage strekt te ver, omdat dit tot onduidelijkheid kan leiden over de inzet.

Amendement 316

Sessie 4

Indiener: Nico van Eeden

Netwerk: De Noordwijkse VVD

Regelnummers: 3042 - 3042

Type: Wijziging

Originele tekst:

Als vliegtuigen stiller en schoner worden, kan Schiphol groeien.

Aanpassing:

Als vliegtuigen schoner en stiller worden dan is een inperking van de vliegbewegingen niet nodig en kan Schiphol groeien.

Toelichting:

Dit is duidelijker.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We begrijpen goed dat de indieners deze zin hebben willen verduidelijken. Toch moet er een voorbehoud worden gemaakt. Onbeperkte groei zal niet mogelijk zijn er zal altijd een vorm van een plafond zijn. Zodoende het volgende tekstvoorstel: Als vliegtuigen schoner en stiller worden, dan is de huidige inperking van de vliegbewegingen niet meer noodzakelijk, en kan Schiphol groeien.

Amendement 317

Sessie 4

Indiener: Rob Koster

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 3043 - 3043

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

De opbrengst van de Tickettaks wordt geormerkt geld ten behoeve van initiatieven en innovatie om de luchtvaartsector te verduurzamen en te vergroenen.

Luchtvaartmaatschappijen die zelf aantoonbaar compenserende maatregelen nemen, kunnen een korting op de tickettaks verdienen.

Toelichting:

Investerings en innovatie in de luchtvaartsector duren lang en zijn aanzienlijk. Hierdoor duurt het lang voordat innovatie op gang komt en nog langer voordat die investeringen ook beschikbaar zijn en hun effect krijgen. Door de tickettaks te oormerken als geld ten behoeve van de sector stimuleren wij de sector om actief op zoek te gaan naar oplossingen die de sector sneller verduurzamen en vergroenen. Daar heeft iedereen baat bij.

Als luchtvaartmaatschappijen zelf de aantoonbaar compensatiemaatregelen nemen (bijvoorbeeld door de geproduceerde CO₂ te compenseren) dan worden deze partijen beloond en verdienen zij het om een korting te krijgen op de tickettaks.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn in principe geen voorstander van het oormerken van belastinginkomsten. We willen dat de doelstellingen van beleid, in dit geval innovatie en verduurzaming van de luchtvaart, bepalend zijn voor het niveau van de uitgaven. Niet hoeveel geld er via een bepaalde bron binnenkomt.

Amendement 318

Sessie 4

Indiener: Bas van der Sande

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3045 - 3051

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om de overlast voor omwonenden van Schiphol terug te dringen, zorgen we ervoor dat er een nachtsluiting komt.

We zetten ons in om Europees de bijmengverplichting voor biobrandstoffen te verhogen.

Zo verduurzamen we de luchtvaart, maar houden we een gelijk speelveld.

Indien deze bijmengverplichting op Europees niveau niet haalbaar blijkt, gaan we in overleg met de Nederlandse sector om bio- of synthetische kerosine te tanken.

* We helpen regionale luchthavens.

Regionale luchthavens zijn essentieel voor lokale economieën.

Daarom moeten we Lelystad Airport openen, zodat deze luchthaven vluchten over kan nemen van Schiphol.

Aanpassing:

Schrappen 3045: Om de overlast voor omwonenden van Schiphol terug te dringen, zorgen we ervoor dat er een nachtsluiting komt.

In gewijzigde vorm toevoegen aan 3051:

Daarom moeten we Lelystad Airport openen, zodat deze luchthaven vluchten over kan nemen van Schiphol. Zodra Lelystad Airport open is, zorgen we ervoor dat het aantal nachtvluchten op Schiphol geminimaliseerd wordt, om de overlast voor omwonenden terug te dringen.

Toelichting:

Om schade van een nachtsluiting te beperken is het essentieel dat er plaats blijft voor vracht en luchtvaartmaatschappijen zoals Transavia, waarvoor vliegen in de vroege ochtend van levensbelang is. Vliegen rondom Schiphol moet sowieso stiller en schoner worden – dit staat ook goed in het (concept) VVD programma – maar een nachtsluiting zou te veel schade opleveren als Lelystad Airport nog niet open is om als overloopluchthaven te fungeren voor bepaalde luchtvaartmaatschappijen en de vracht.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De nachtsluiting moet niet automatisch gekoppeld worden aan de opening van Lelystad Airport. Het is goed dat de nachtsluiting, ook voor opening van Lelystad Airport, doorgang vindt om overlast voor omwonenden aan te pakken. Zodoende moet het amendement ontraden worden.

Amendement 319

Sessie 4

Indiener: Hugo Lantain

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3045 - 3045

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om de overlast voor omwonenden van Schiphol terug te dringen, zorgen we ervoor dat er een nachtsluiting komt.

Aanpassing:

Om de overlast voor omwonenden van Schiphol terug te dringen, zorgen we voor 15% reductie van het geluid in de nacht.

Toelichting:

15% geluidsreductie in de nacht is in lijn met plannen van VVD-minister Harbers. Bovendien is een algehele nachtsluiting zeer schadelijk voor Nederlandse luchtvaartmaatschappijen die primair vakanties verzorgen. Voor een verplaatsing van de vluchten naar de dagranden is geen ruimte. Een algehele nachtsluiting raakt ruim 1.5 miljoen Nederlanders per jaar. Dit amendement zorgt ervoor dat Nederland in de pas met Europa blijft en zijn doelstellingen stelt die proportioneel zijn ten opzichte van andere transportsectoren zoals weg- en treinverkeer waar immers geen sprake is van nachtsluiting of beperking van bewegingen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De impact van een eventuele nachtsluiting worden op dit moment onderzocht. Daarbij wordt ook gekeken naar de effecten van een nachtsluiting op de belangrijke hubfunctie van Schiphol en wat er noodzakelijk is om de overlast voor omwonenden terug te dringen. Met de voorgestelde tekst worden de plannen teveel ingekaderd en wordt vooruitgelopen op de mogelijke uitkomsten van het nadere onderzoek. Daarmee komt het amendement nu nog te vroeg.

Amendement 320

Sessie 4

Indiener: Gezina Atzema, Hermannus Stegeman, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3049 - 3053

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We helpen regionale luchthavens.

Regionale luchthavens zijn essentieel voor lokale economieën.

Daarom moeten we Lelystad Airport openen, zodat deze luchthaven vluchten over kan nemen van Schiphol.

We houden regionale luchthavens goed bereikbaar, zodat vliegen vanuit je eigen regio aantrekkelijker wordt.

Aanpassing:

Regionale luchthavens kunnen Schiphol ontlasten en ze ondersteunen de regionale economie.

Toelichting:

De huidige redenering in het VP gaat mank. Gesteld wordt dat regionale luchthavens essentieel zijn voor lokale economieën en dat DAAROM Lelystad Airport open moet om Schiphol te ontlasten.

Het is lastig te onderbouwen of een luchthaven ESSENTIEEL is voor de lokale economie.

Tot slot is het de vraag hoe belangrijk het is om vliegen (vanuit je eigen regio) aantrekkelijk te maken.

Als we serieus werk willen maken van het aanbieden van duurzamere alternatieven, dan moeten we het vliegen niet aantrekkelijker maken. (zie ook motie 'Makkelijker met de trein' die volledig is overgenomen op de laatste ALV.) Goede bereikbaarheid per trein staat al in volgende tekstblokje.

Wel is er het gegeven dat er een nieuw vliegveld ligt in Lelystad en dat het kapitaalvernietiging is om die niet te gebruiken. Bovendien kan het Schiphol ontlasten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is inderdaad correct dat het belang van regionale luchthavens los moet worden gezien van het openen van Lelystad Airport. Bovendien moet het geen doel op zich zijn om uit de eigen regio te vliegen. We zullen daarom de volgende tekstsuggestie opnemen: Regionale luchthavens zijn essentieel voor lokale economieën.

Amendement 321

Sessie 4

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 3052 - 3052

Type: Wijziging

Originele tekst:

We houden regionale luchthavens goed bereikbaar, zodat vliegen vanuit je eigen regio aantrekkelijker wordt.

Aanpassing:

We investeren in regionale luchthavens en houden ze goed bereikbaar, zodat vliegen vanuit je eigen regio aantrekkelijker wordt.

Toelichting:

Het alleen bereikbaar houden van de luchthavens is wat ons betreft niet voldoende. De luchthavens zijn van essentieel belang voor de infrastructuur en goed voor de economie. We vinden dat het Rijk, net als de noordelijke overheden, moet investeren in regionale luchthavens. Dit kan zijn door een bijdrage aan de NEDAB kosten, investeren in de bereikbaarheid of het meewerken aan aanpassingen van de openingstijden en de lobby voor vakantievluchten.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We moeten dit amendement ontraden. Dit amendement leidt ertoe dat er minder middelen beschikbaar zijn voor de in het programma benoemde prioriteiten van meer geld naar defensie, veiligheid en lastenverlichting voor middengroepen en het MKB. Het geld voor dit amendement moet planmatig worden gevonden, bijvoorbeeld in de MIRT-systemathiek.

Amendement 322

Sessie 4

Indiener: Marja Ruigrok, Klaas-Jeroen Terwal

Netwerk: Haarlemmermeer

Regelnummers: 3056 - 3056

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zo kunnen consumenten makkelijker kiezen voor duurzame alternatieven voor korte vluchten.

Aanpassing:

Achter zin: 'Zo kunnen consumenten makkelijker kiezen voor duurzame alternatieven voor korte vluchten' toevoegen zin: 'Om ter vervanging van deze korte vluchten op het spoor rond Schiphol meer ruimte te creëren voor internationale treinen is een spoedige doortrekking van de Noord/Zuidlijn van Amsterdam naar Schiphol en Hoofddorp voorwaardelijk'.

Toelichting:

Het treinstation Schiphol is als knooppunt van nationaal en internationaal treinverkeer een van de drukste stations van Nederland en loopt tegen zijn maximumcapaciteit aan. Dit zorgt voor overvolle perrons en mogelijk onveilige situaties en tevens voor een minder betrouwbare dienstregeling op dit knooppunt en daarmee voor een groot deel van Nederland. Om veiligheid en betrouwbaarheid te verbeteren is meer capaciteit op dit knooppunt noodzakelijk. Bovendien maakt meer ruimte op dit deel van het spoor meer internationaal treinverkeer mogelijk ter vervanging van korte afstandsvluchten. Voor genoemde verbeteringen is een doortrekking van de Noord/Zuidlijn van Amsterdam naar Schiphol en Hoofddorp voorwaardelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

zin toevoegen: "daarbij bezien we wat dit betekent voor het huidige Nederlandse OV."

Amendement 323

Sessie 4

Indiener: Marja Ruigrok, Klaas-Jeroen Terwal

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3056 - 3056

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Zo kunnen consumenten makkelijker kiezen voor duurzame alternatieven voor korte vluchten.

Aanpassing:

Achter zin: 'Zo kunnen consumenten makkelijker kiezen voor duurzame alternatieven voor korte vluchten' toevoegen zin: 'Om ter vervanging van deze korte vluchten op het spoor rond Schiphol meer ruimte te creëren voor internationale treinen is een spoedige doortrekking van de Noord/Zuidlijn van Amsterdam naar Schiphol en Hoofddorp voorwaardelijk'.

Toelichting:

Het treinstation Schiphol is als knooppunt van nationaal en internationaal treinverkeer een van de drukste stations van Nederland en loopt tegen zijn maximumcapaciteit aan. Dit zorgt voor overvolle perrons en mogelijk onveilige situaties en tevens voor een minder betrouwbare dienstregeling op dit knooppunt en daarmee voor een groot deel van Nederland. Om veiligheid en betrouwbaarheid te

verbeteren is meer capaciteit op dit knooppunt noodzakelijk. Bovendien maakt meer ruimte op dit deel van het spoor meer internationaal treinverkeer mogelijk ter vervanging van korte afstandsvluchten. Voor genoemde verbeteringen is een doortrekking van de Noord/Zuidlijn van Amsterdam naar Schiphol en Hoofddorp voorwaardelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

zin toevoegen: "daarbij bezien we wat dit betekent voor het huidige Nederlandse OV."

Amendement 324

Sessie 4

Indiener: Arthur Boone en Rosmarijn Boender

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 3063 - 3063

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Bestaande fietspaden onderhouden we beter.

Aanpassing:

Steeds meer mensen pakken de fiets om naar werk of school te gaan. Dit zorgt voor volle ponten over de rijks vaarwegen, zoals kanalen en rivieren. We zorgen voor voldoende capaciteit en financiering voor de oeververbindingen op onze rijks vaarwegen.

Toelichting:

Nederland Waterland. We zijn een land vol rivieren, sloten en kanalen. Het toenemende fietsverkeer zorgt ervoor dat oeververbindingen steeds voller zijn. Frequentie en capaciteit schiet veelal tekort. Veel van deze verbindingen zijn nu nog in regionale en lokale handen waardoor middelen ontbreken en afstemming tekort schiet. Het rijk neemt meer regie op de oeververbindingen over rijks vaarwegen en draagt zorg aan een afdoende financiering en capaciteit. Alleen op deze manier krijgen we meer mensen op de fiets.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om aandacht in het VKP te schenken voor ponten en om voor voldoende capaciteit te zorgen. Ponten zijn echter een gedeelde verantwoordelijk tussen gemeenten en provincies, zodoende kan voor de financiering niet alleen naar het Rijk worden gekeken. Dit zorgt ervoor dat een deel van het amendement overgenomen kan worden. De tekst luidt dan als volgt: Steeds meer mensen pakken de fiets om naar werk of naar school te gaan. Dit zorgt voor volle ponten. We zorgen voor voldoende capaciteit voor deze ponten op orde blijft.

Amendement 325

Sessie 4

Indiener: Jeroen Verwoort

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3063 - 3063

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Bestaande fietspaden onderhouden we beter.

Aanpassing:

Steeds meer mensen pakken de fiets om naar werk of school te gaan. Dit zorgt voor volle ponten over de rijksvaarwegen, zoals kanalen en rivieren. We zorgen voor voldoende capaciteit en financiering voor de oeververbindingen op onze rijksvaarwegen.

Toelichting:

Nederland Waterland. We zijn een land vol rivieren, sloten en kanalen. Het toenemende fietsverkeer zorgt ervoor dat oeververbindingen steeds voller zijn. Frequentie en capaciteit schiet veelal tekort. Veel van deze verbindingen zijn nu nog in regionale en lokale handen waardoor middelen ontbreken en afstemming tekort schiet. Het rijk neemt meer regie op de oeververbindingen over rijksvaarwegen en draagt zorg aan een afdoende financiering en capaciteit. Alleen op deze manier krijgen we meer mensen op de fiets.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We vinden het belangrijk dat de veerverbindingen op rijksvaarwegen op peil blijven en voldoende capaciteit hebben. Daarmee is nog niet direct gezegd dat er nu onvoldoende financiering is of dat er extra geld bij zou moeten komen. Daarom nemen we de strekking van het amendement over en zullen we het punt van veerverbindingen in het programma toevoegen.

Amendement 326

Sessie 4

Indiener: Jeroen Verwoort, Esther Rommel en Kees Visser

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3070 - 3070

Type: Wijziging

Originele tekst:

We willen de ruimte bieden zodat onze zeehavens en regionale havens kunnen groeien, maar pakken negatieve effecten aan.

Aanpassing:

We willen de ruimte bieden zodat onze zeehavens en regionale havens kunnen groeien om bij de dragen aan de energietransitie.

Toelichting:

Er is een groot gebrek aan haven- en kaderuimte om de ambities met wind op zee en waterstof waar te maken. Zonder havens kunnen we onze windmolens niet aanleggen en onderhouden, geen waterstof opwekken of importeren en zijn onze duurzaamheidsambities onhaalbaar. We moeten daarom blijvend investeren in voldoende havencapaciteit.

Zie ook: <https://www.nwea.nl/erken-de-cruciale-rol-van-havens-in-de-energietransitie/>

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De huidige tekst is bedoeld voor meer dan alleen de energietransitie, tekstsuggestie: invoegen "om onder andere bij te dragen aan de energietransitie".

Amendement 327

Sessie 4

Indiener: Jeroen Verwoort

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3070 - 3070

Type: Wijziging

Originele tekst:

We willen de ruimte bieden zodat onze zeehavens en regionale havens kunnen groeien, maar pakken negatieve effecten aan.

Aanpassing:

We willen de ruimte bieden zodat onze zeehavens en regionale havens kunnen groeien om bij te dragen aan de energietransitie.

Toelichting:

Er is een groot gebrek aan haven- en kaderuimte om de ambities met wind op zee en waterstof waar te maken. Zonder havens kunnen we onze windmolens niet aanleggen en onderhouden, geen waterstof opwekken of importeren en zijn onze duurzaamheidsambities onhaalbaar. We moeten daarom blijvend investeren in voldoende havencapaciteit.

Zie ook: <https://www.nwea.nl/erken-de-cruciale-rol-van-havens-in-de-energietransitie/>

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De huidige tekst is bedoeld voor meer dan alleen de energietransitie, tekstsuggestie: invoegen "om onder andere bij te dragen aan de energietransitie".

Amendement 328

Sessie 4

Indiener: Maarten Burggraaf

Netwerk: MerweDrecht

Regelnummers: 3077 - 3077

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We werken aan goede initiatieven zoals het maritiem masterplan.

Aanpassing:

en versterken de regionale campussen die zich op deze sector richten. Daarmee bevorderen we samenwerking tussen bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstituten en overheden waarmee we de maritieme maakindustrie in Nederland toekomstbestendig versterken.

Toelichting:

De basis voor het toekomstbestendig behouden en versterken van deze cruciale sector voor Nederland is samenwerking tussen de bedrijven en onderwijs. Door ook in te zetten op een regionale aanpak daar waar de maritieme bedrijvencusters zitten, breng je het dicht op het vuur en door onderwijs te betrekken krijg je ook de nieuwe generatie betrokken bij deze belangrijke sector en stel je de kennis veilig voor de toekomst.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De strekking van dit amendement kan overgenomen. Wellicht is een andere plek binnen de paragraaf over de maritiem sector passender. Het is goed om extra aandacht te geven aan het onderwijs en het bevorderen van samenwerking tussen het bedrijfsleven en het onderwijs.

Amendement 329

Sessie 4

Indiener: Jan van der Kleij

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3081 - 3081

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Door in deze tankstations en laadstations te investeren, kan de binnenvaart op een schone manier batterijen opladen en tanken.

Aanpassing:

Toevoegen: We stimuleren de duurzame scheepvaart ook door het faciliteren van duurzame brandstoffen.

Toelichting:

TNO heeft vastgesteld dat het proces van H2Fuel in de praktijk ca. 98% v/d theoretisch haalbare hoeveelheid H2 realiseert en dat binnen enkele seconden. Dit uitzonderlijke rendement vertaalt zich bij eenzelfde tankinhoud in een grotere actieradius dan andere alternatieven voor fossiele brandstoffen. Er is flink wat energie nodig om een groot schip in beweging te brengen. Een accu is voor veel maritieme toepassingen vanwege het relatief hoge gewicht en de relatief beperkte energie inhoud niet praktisch. Een krachtige energiebron is nodig op basis van een efficiënte brandstof. Veel experts zien H2 als zo'n brandstof. Er zijn technische oplossingen voor veilige opslag -net als bij vloeibaar aardgas- maar het certificeringstraject is lang en moeizaam.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De zin in het concept-VKP spreekt al van tankstations en tanken, daarmee doelend op duurzame brandstoffen.

Amendement 330

Sessie 4

Indiener: Holger Rodoe

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 3098 - 3098

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* De inrichting van Nederland en water.

Aanpassing:

"De inrichting van Nederland en water.

De Limburgse watersnood in 2021 heeft opnieuw laten zien hoe kwetsbaar ons land is. Daarom zetten we in op een daadkrachtige aanpak van waterveiligheid. Hoogwaterbescherming verbeteren we door verhoging van landelijke middelen en versnelling van de uitvoering, onder andere voor het programma Maaswerken."

Toelichting:

In de zomer van 2021 werd Limburg sinds jaren weer getroffen door een watersnood. Grote delen van de regio stroomden onder water, met naast de materiele schade vooral ook emotionele schade voor veel Limburgers tot gevolg. Natuurlijk zijn er gebieden in het Limburgs landschap die de opgave van waterveiligheid soms uitdagen maken, maar dat neemt niet weg dat de kans op overstromingen van huizen en bedrijven in toekomst zo klein mogelijk moet worden. Dat vraagt echter ook om een daadkrachtigere uitvoering van en voldoende financiële middelen voor een hogere waterveiligheid.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om passage op te nemen over de problematiek met het water en de uitvoering van specifieke programma's op dit gebied. We willen echter voorkomen om regio's concreet te benoemen in het VKP.

Amendement 331

Sessie 4

Indiener: Floor Wissing - Kunst / Cor Habben Jansen / Peter Ouwendijk / Andries van der Netten van Stigt

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 3101 - 3102

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Droge voeten.

Aanpassing:

De klimaatveranderingen mogen we niet afwentelen op toekomstige generaties of afwentelen van privaat naar publiek.

Toelichting:

Bij investeringen in nieuwe wijken, bedrijventerreinen of kantoren nu al rekening houden met klimaatadaptieve maatregelen en deze niet uitstellen voor later waarbij de rekening komt te liggen bij de toekomstige generaties en/of de overheden.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Zin toevoegen: "en wentelen dit niet af op toekomstige generaties."

Amendement 332

Sessie 4

Indiener: Jan Veerenhuis

Netwerk: Overijssel

Regelnummers: 3109 - 3110

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het overtollig water houden we zo lang mogelijk vast.

We maken grondwateronttrekkingen meldingsplichtig en waar water erg schaars is, maken we deze onttrekkingen vergunningsplichtig.

Aanpassing:

Het overtollige water houden we zo lang mogelijk vast. We stimuleren breed opgezette initiatieven van boeren en het bedrijfsleven voor zoetwateropslag om meer zelfvoorzienbaarheid te stimuleren.

Toelichting:

Het tegengaan van de gevolgen van droogte is niet alleen een opgave voor het Rijk en de waterschappen. Ook van boeren en het bedrijfsleven mogen we verwachten dat ze een steentje bijdragen en is bekend dat ze innovatieve technieken daarvoor ontwikkelen of bereid zijn deze te willen toepassen. Soms is daarbij support van de overheid essentieel om het initiatief van de grond te krijgen.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We kunnen de zin van de indieners met betrekking tot het stimuleren van initiatieven goed overnemen. We houden echter vast aan het meldingsplichtig maken van onttrekkingen en waar water erg schaars is, het vergunningsplichtig maken.

Amendement 333

Sessie 4

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3115 - 3116

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarom komen we met aanvullende maatregelen om de kwaliteit van ons water te verbeteren. Zo hoeven we ons minder zorgen te maken over drinkwater en kunnen we recreëren op het water.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

Daarom komen we waar nodig met aanvullende maatregelen om de kwaliteit van ons water te verbeteren. Daarnaast gaan we de nationale regels bovenop de Europese kwaliteitsnorm KDW en wensnormen in N2000 en normen voor grond- en oppervlaktewater binnen de Kaderrichtlijn water (KRW) afschaffen en in harmonie brengen met onze buurlanden.

Toelichting:

Tekst spreekt voor zich. Niet roomser zijn dan de paus. Het moet werkbaar blijven.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat we een gelijk Europees speelveld moeten waarborgen. Europese regelgeving vraagt ons om de natuur in een goede staat van instandhouding te houden. Daarvoor zullen we de hoge stikstuitstoot moeten verminderen. Maar de staat van de natuur is natuurlijk niet alleen afhankelijk van stikstof; andere factoren, zoals verdroging of de manier van natuurbeheer spelen ook een belangrijke rol. Daarom willen we dat er gebiedsgericht wordt gekeken naar de feitelijke staat van de natuur. Ook willen we onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Dit staat reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60. Voorstel is om de betreffende tekstregel 3115 als volgt aan te passen: "Daarom komen we met aanvullende maatregelen om de kwaliteit van ons water te verbeteren, op basis van wat Europese regelgeving van ons en onze buurlanden vraagt."

Amendement 334

Sessie 4

Indiener: Edgar Peer

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3127 - 3128

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We werken aan een Kooprechtwet.

Aanpassing:

* We zetten in op Premiekoopwoningen

Wij willen een eigen huis voor zoveel mogelijk mensen bereikbaar maken. Daarom gaan we onderzoeken hoe het invoeren van premiekoopwoningen kan helpen om woningbezit voor meer mensen betaalbaar te maken

Toelichting:

- Er is een groot tekort aan (betaalbare) woningen in Nederland is.
- Met de huidige bouw- en grondprijzen kunnen er nauwelijks nog betaalbare woningen gebouwd kunnen worden.
- Er wordt reeds veel voor (sociale en middeldure) woningbouw aan beleid ontwikkeld.
- Het is de VVD nauw aan het hart is het eigen woningbezit te stimuleren.
- In de jaren '70/'80 was 'premie koopwoning' een zeer effectief instrument.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We vinden het belangrijk dat we het voor zoveel mogelijk mensen mogelijk maken om woningbezitter te worden. Het mogelijk maken van premiekoopwoningen is kostbaar en heeft een prijsopdrijvend

effect. Daarom kiezen we voor het in het programma opgenomen Nationaal Fonds Betaalbare Koopwoningen.

Amendement 335

Sessie 4

Indiener: Niels Braal, Kirsten Muller, Aart Jan Spoon

Netwerk: Voorne

Regelnummers: 3128 - 3129

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We werken aan een Kooprechtwet.

Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.

Aanpassing:

Deze regels totaal schrappen:

*We werken aan een kooprechtwet.

Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.

Toelichting:

* de gemeenten hebben doelen gesteld om het volume sociale huur te vergroten. Dit beleid werkt de verkeerde kant op.

* gemeenten doen veel moeite om afspraken te maken om het aanbod huurwoningen te beschermen, dit voorstel doorkruist deze afspraken

*versplinterde complexen zijn niet werkzaam voor corporaties en verhuurders. Dit werkt verduurzaming en realisatie van nieuw aanbod tegen

* dit voorstel gaat in tegen regel 3165: "we zorgen dat het voor kleine verhuurders aantrekkelijk blijft een huis te verhuren"

* deze verkapte verplichte onteigening gaat in tegen onze eigen liberale partijbeginselen.

* er zijn maatregelen getroffen om scheefwonen tegen te gaan, door dit beleid kan de scheefwoner zijn huurwoning kopen

*nieuwbouw van sociale huurwoningen zorgen vaak voor een onrendabele top; door deze woningen te verkopen, zorgt dat ervoor dat de gemeentelijke bijdrage niet ten goede komt aan de juiste doelgroep

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Er zijn meerdere amendementen op dit punt ingediend. In het VKP willen we iedereen de kans geven om de vruchten te plukken van eigen woningbezit. Zo bouwen we aan een stevige middenklasse. Uiteraard moet er in de Kooprechtwet oog zijn voor mogelijke versplintering van complexen. Een oplossing zou kunnen zijn om de wet eerst betrekking te laten hebben op kleine complexen of grondgebonden woningen. Daarnaast moet voorkomen worden dat huurders met een zeer hoog inkomen de woningen kunnen kopen, ook hier kunnen we nadere eisen aan stellen in het VKP. Deze eisen worden extra opgenomen, maar dit amendement moet dus worden ontraden.

Amendement 336

Sessie 4

Indiener: Bram Bornhijm

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 3128 - 3129

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We werken aan een Kooprechtwet.

Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.

Aanpassing:

We werken aan een Kooprechtwet. Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht van eerste koop bij verkoop van de woning door de woningbouwcorporatie.

Toelichting:

De 'right to buy' is al geprobeerd in het Verenigd Koninkrijk door Margeret Thatcher met de Housing Act van 1980. Het heeft bijgedragen aan een ongekennde woningcrisis in het Verenigd Koninkrijk, mede door het sterk opgelopen tekort aan (sociale) huurwoningen als gevolg van right to buy. Het is onwenselijk dat sociale huurwoningen op verzoek van de huidige huurder kunnen worden verkocht aan dezelfde huurder, zoals in het Verenigd Koninkrijk het geval was, terwijl deze woningen nog huisvesting kunnen bieden aan andere gezinnen of woningzoekenden met een kleine beurs. We hebben op dit moment al een schreeuwend tekort aan sociale huurwoningen, wat door dit plan alleen maar verder zal verergeren.

Ook zal het leiden tot een chaotische samenstelling aan sociale huur en koopwoningen, zeker in portiekflats die nu hoofdzakelijk volledig eigendom zijn van de woningcorporatie. Het kan het verduurzamen en onderhouden van dit type woningen bemoeilijken nu de corporatie overeenstemming moet zoeken binnen de VvE.

Beter is om recht van eerste koop te verlenen aan de huurder, dan kan in geval van verkoop door de woningcorporatie de woning worden gekocht door de huidige huurder die al een binding met de omgeving en de buurt heeft, in plaats van een institutionele belegger zoals nu vaak het geval is. Zo blijven buurtgemeenschappen bij elkaar, helpen we lage- en middeninkomens aan een koophuis en worden alleen woningen verkocht die anders toch al verkocht zouden worden waardoor de impact op de sociale woningvoorraad beperkt blijft.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er zijn meerdere amendementen op dit punt ingediend. In het VKP willen we iedereen de kans geven om de vruchten te plukken van eigen woningbezit. Zo bouwen we aan een stevige middenklasse. Uiteraard moet er in de Kooprechtwet oog zijn voor mogelijke versplintering van complexen. Een oplossing zou kunnen zijn om de wet eerst betrekking te laten hebben op kleine complexen of grondgebonden woningen. Daarnaast moet voorkomen worden dat huurders met een zeer hoog inkomen de woningen kunnen kopen, ook hier kunnen we nadere eisen aan stellen in het VKP.

Amendement 337

Sessie 4

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 3129 - 3129

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.

Aanpassing:

...tegen een marktconforme prijs...

Toelichting:

Gaat over overnamerecht huurwoning. Moet tegen marktconforme prijs om te voorkomen dat er arbitrage plaatsvindt.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er zijn meerdere amendementen op dit punt ingediend. In het VKP willen we iedereen de kans geven om de vruchten te plukken van eigen woningbezit. Zo bouwen we aan een stevige middenklasse. Uiteraard moet er in de Kooprechtwet oog zijn voor mogelijke versplintering van complexen. Een oplossing zou kunnen zijn om de wet eerst betrekking te laten hebben op kleine complexen of

grondgebonden woningen. Daarnaast moet voorkomen worden dat huurders met een zeer hoog inkomen de woningen kunnen kopen, ook hier kunnen we nadere eisen aan stellen in het VKP.

Amendement 338

Sessie 4

Indiener: Jan-Willem Verheij en Diederik van Dommelen

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 3129 - 3129

Type: Wijziging

Originele tekst:

Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.

Aanpassing:

Elke huurder van een grondgebonden sociale huurwoning die geen onderdeel is van een vereniging van eigenaren krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.

Toelichting:

Een ongelimiteerd 'right to buy' voor huurwoningen gaat veel ellende veroorzaken. De ervaring in Engeland leert dat er weinig goeds van terecht is gekomen. Met de opgave om flatgebouwen en appartementencomplexen de komende jaren te verbeteren en verduurzamen is het splitsen daarvan in appartementsrechten funest. Verenigingen van Eigenaren verduurzamen veel trager dan woningcorporaties. Daarom moet het recht op koop beperkt worden tot grondgebonden rijtjeswoningen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er zijn meerdere amendementen op dit punt ingediend. In het VKP willen we iedereen de kans geven om de vruchten te plukken van eigen woningbezit. Zo bouwen we aan een stevige middenklasse. Uiteraard moet er in de Kooprechtwet oog zijn voor mogelijke versplintering van complexen. Een oplossing zou kunnen zijn om de wet eerst betrekking te laten hebben op kleine complexen of grondgebonden woningen. Daarnaast moet voorkomen worden dat huurders met een zeer hoog inkomen de woningen kunnen kopen, ook hier kunnen we nadere eisen aan stellen in het VKP.

Amendement 339

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3129 - 3129

Type: Wijziging

Originele tekst:

Elke huurder van een sociale huurwoning krijgt een wettelijk recht om de eigen huurwoning te kopen.

Aanpassing:

Woningbouwcorporaties krijgen meer mogelijkheden om sociale huurwoningen te verkopen aan bewoners. De mogelijkheden die zij hiervoor krijgen leggen vast in prestatieafspraken. Daarin nemen we ook op wat we hiervoor terugverwachten op het gebied van nieuwbouw en verduurzaming.

Toelichting:

We gaan een zeer grote rem op de verduurzaming van de woningvoorraad plaatsen als elke huurder het wettelijke recht krijgt om de eigen huurwoning te kopen. Het zogeheten 'gespikkelde bezit' is nu al moeilijk te verduurzamen, al helemaal wanneer er sprake is van gestapelde bouw en VVE's. Daarnaast is het niet wenselijk om ook marktpartijen, die ook vaak sociale huur in hun aanbod hebben, te dwingen hun bezit te verkopen - zonder het investeringsklimaat ernstig te schaden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Er zijn meerdere amendementen op dit punt ingediend. In het VKP willen we iedereen de kans geven om de vruchten te plukken van eigen woningbezit. Zo bouwen we aan een stevige middenklasse. Uiteraard moet er in de Kooprechtwet oog zijn voor mogelijke versplintering van complexen. Een oplossing zou kunnen zijn om de wet eerst betrekking te laten hebben op kleine complexen of grondgebonden woningen. Daarnaast moet voorkomen worden dat huurders met een zeer hoog inkomen de woningen kunnen kopen, ook hier kunnen we nadere eisen aan stellen in het VKP.

Amendement 340

Sessie 4

Indiener: Jeroen Verwoort

Netwerk: Zuidoost Utrecht

Regelnummers: 3139 - 3139

Type: Wijziging

Originele tekst:

We beperken de stijging van lokale belastingen door een landelijk maximumpercentage per gemeente voor de stijging van de OZB.

Aanpassing:

Originele tekst:

We beperken de stijging van lokale belastingen door een landelijk maximumpercentage per gemeente voor de stijging van de OZB

Aanpassing/motie:

Omdat we de disbalans tussen taken en inkomsten van gemeenten oplossen, kunnen stijgingen van de OZB bij gemeenten worden gemaximeerd.

Toelichting:

De OZB is één van de voornaamste knoppen waar de gemeente aan kan zitten. Deze maatregel is een forse ingreep in de autonomie van gemeenten, een ingreep waardoor de vrije beleidsruimte van onze lokale overheid verder wordt ingeperkt. Vrije beleidsruimte die door het Rijk aan de uitgavenkant als sterk wordt beperkt. Het beperken van deze beleidsruimte is alleen wenselijk als de inkomsten ook in balans zijn met de taken die we gemeente gev

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Op dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. In het verleden is via een macro-norm en een benchmark woonlasten geprobeerd om de lastenontwikkeling voor burgers en mkb'ers te matigen. Dit is vooralsnog weinig effectief gebleken, wat resulteert in zeer grote uitschieters tussen individuele gemeenten (zie bijv.: <https://www.eigenhuis.nl/nieuws/veh-woonlasten-in-kwart-van-gemeenten-meer-dan-50-omhoog>). Bedoeld is om een sturingsinstrument te introduceren dat de positie van de raad om langjarig financieel beleid te voeren versterkt en belastingverhogingen van soms tientallen procenten te voorkomen. Dit wordt verduidelijkt in de tekst.

Amendement 341

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3142 - 3145

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We werken aan passende hypotheeken.

Om jongeren te helpen bij het kopen van een huis en de maandlasten naar beneden te brengen, stimuleren we dat meer starters gebruik kunnen maken van een startershypothec. De mogelijkheden om een hypotheek te krijgen, vergroten we door de studieschuld minder te laten meetellen bij het afsluiten van een hypotheek. Voor zzp'ers komen er meer mogelijkheden om eenvoudiger een hypotheek af te sluiten.

Aanpassing:

Schrappen

Toelichting:

In hoeverre studieschuld wordt meegeteld in hyptheekaanvraag, wordt bepaald met DNB en die stelt daar met goede redenen eisen aan. Verder vindt TNW het niet de taak van de politiek/overheid om ons met hypotheekproducten te bemoeien. Dat een taak van de markt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De politiek houdt zich wel bezig met stellen van regels rondom het meetellen van studieschulden of het stellen van regels rondom hypotheekproducten. We willen dat toekomstige huizenbezitters met een studieschuld beter geholpen worden om aan een hypotheek te komen, uiteraard met verantwoorde kredietverstrekking.

Amendement 342

Sessie 4

Indiener: Bram Bornhijm

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 3144 - 3144

Type: Wijziging

Originele tekst:

De mogelijkheden om een hypotheek te krijgen, vergroten we door de studieschuld minder te laten meetellen bij het afsluiten van een hypotheek.

Aanpassing:

3144 De mogelijkheden om een hypotheek te krijgen vergroten we door de hypotheekverstrekker te verplichten rekening te houden met de daadwerkelijke maandlasten van de studieschuld.

Toelichting:

Een studieschuld is geen gewone schuld. Bijvoorbeeld in het nieuwe stelsel hoef je nooit van DUO meer dan 4% van het verschil van je bruto jaarloon en het minimumloon als alleenstaande (inclusief vakantiegeld) te betalen (de draagkrachtregeling).

Veel hypotheekverstrekkers gebruiken nu verplicht een beperkte berekening van 0,35% (nieuwe stelsel) of 0,75% (oude stelsel) van het oorspronkelijk bedrag van de studieschuld om je maandlasten te berekenen.

In de praktijk betekent dit voor veel mensen in het nieuwe stelsel met een modaal inkomen en een relatief tot hun inkomen hoge studieschuld, dat hun schuld (veel) zwaarder wordt meegewogen dan wat zij daadwerkelijk kwijt zijn aan DUO.

Een voorbeeld, Piet heeft tijdens zijn studie aan het HBO een schuld opgebouwd van 30.000 euro met een rente van 0% (gemiddelde

onder leners) en verdient nu modaal (42.000 euro bruto per jaar). Piet hoeft volgens DUO maar maandelijks 56 euro terug te betalen, alleen de hypotheekverstrekker rekent met 105 euro. Dit scheelt Piet ruim 10.000 euro hypotheek.

Ander voorbeeld: Sandra studeert dit jaar af van het MBO, op basis van de obligatiekoersen zal haar rente dit jaar rond de 2.75% uitkomen. Sandra heeft dezelfde schuld opgebouwd als Piet en krijgt een baan aangeboden voor hetzelfde salaris als Piet. Sandra haar maandbedrag komt uit op 209 euro, terwijl de hypotheekverstrekker rekent met 225 euro. Een veel kleiner verschil dan bij Piet. Door simpelweg de studieschuld minder te laten meetellen, ontstaat er een groot risico op overkreditering voor veel mensen, zeker met de gestegen rentes. Bijvoorbeeld, de weging voor Piet zou door de helft

kunnen, maar die van Sandra is vrijwel in orde. Simpelweg de weging verlagen is dus te kort door de bocht.

Door rekening te houden met mensen hun daadwerkelijke maandlasten, kan er meer verantwoord een hypotheek verstrekt worden en komt een woonhuis voor veel mensen toch dichterbij. Om het daadwerkelijke maandbedrag te berekenen heeft de hypotheekverstrekker geen extra gegevens nodig naast de rente die je momenteel betaalt.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van het amendement over omdat we de bedoeling achter het amendement delen. Een verplichting gaat verder dan wat nu de situatie is, waarin met normen wordt vastgesteld wat hypotheekverstrekkers mogen meenemen.

Amendement 343

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3150 - 3150

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarom moeten we flink wat huurwoningen toevoegen, huurwoningen verbeteren en meer op de rem trappen bij de huurprijsstijging.

Aanpassing:

Daarom moeten we flink wat huurwoningen toevoegen, huurwoningen verbeteren en meer duidelijkheid creëren voor de lange termijn over de huurprijsstijging.

Toelichting:

Er is de afgelopen jaren al hard op de rem getrapt met betrekking tot huurprijsstijging. In 2020 was dat op basis van min of meer gedwongen maar op papier vrijwillige brancheafspraken met corporaties, particuliere en institutionele verhuurders beperkt tot CPI+1%. In 2021 werd de verhoging door de minister voor sociale huur vastgesteld op 0%, in 2022 op CPI en 2023 op CAO. Sinds 2021 geldt bovendien de Wet Nijboer, die prijsstijging in de vrije sector beperkt - eerst op CPI+1% en daarna op CAO+1%. Voor volgend jaar (tot en met mei 2024) is de laagste van de twee. Er is nu behoefte aan duidelijkheid voor de lange termijn.

Overigens is het ook niet overall wenselijk om überhaupt op de rem te trappen. Zo krijgen scheefhuurders in veel gevallen een verhoging van 25, 50 of 100 euro. Dit moet juist aangemoedigd worden om scheefhuren tegen te gaan.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het met de indiener eens dat er de afgelopen jaren al op de rem is getrapt t.a.v. huurstijging. We vinden het belangrijk ook de ergste stijging van de huren beperkt wordt. Zodoende moet het amendement worden ontraden.

Amendement 344

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3151 - 3151

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

* Wij maken investeren in betaalbare woningen weer aantrekkelijk

Wij vinden de regels in de vrije sector te streng. Daardoor zijn er te weinig betaalbare huurwoningen voor mensen met een middeninkomen. Het WWS moet daarom alleen nog worden toegepast op woningcorporaties. Voor investeerders zoals pensioenfondsen wordt het zo aantrekkelijker om te investeren in huurwoningen in het middensegment. Voor zittende huurders verandert er daarmee niets. Zij houden de bescherming die zij nu ook hebben.

Toelichting:

Tekst stond wel op website, maar lijkt te zijn weggefallen uit het conceptverkiezingsprogramma. Tekst is van cruciaal belang om investeringsklimaat in Nederland weer te herstellen, nu veel verhuurders door dreigende vergaande middenhuurregulering hun woningaanbod verkopen. Zie ook in strekking aangenomen partijmotie 155e ALV "Realistische huurprijzen" en bijbehorende onderbouwing.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De tekst op de website kwam overeen met het oude VKP. In het VKP willen we de voorgestelde regels ten aanzien van de middenhuurregulering beter aan laten sluiten bij jte staande praktijk. Het stelsel wordt zodanig aanpast dat het en voor institutionele beleggers aantrekkelijk blijft te investeren in middenhuur. Ook houden we oog voor kleine verhuurders.

Amendement 345

Sessie 4

Indiener: Jan-Willem Verheij en Diederik van Dommelen

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 3155 - 3155

Type: Wijziging

Originele tekst:

We dwingen af dat er ook werkelijk meer sociale huur wordt gebouwd.

Aanpassing:

We dwingen bij gemeenten die zich niet aan de afspraken houden af dat er ook werkelijk meer sociale huur wordt gebouwd.

Toelichting:

Na de afschaffing van de verhuurderheffing en de in 2022 gesloten Nationale Prestatieafspraken staan de woningcorporaties te trappelen om daadwerkelijk te bouwen. Het probleem wordt gevormd door gemeenten die geen grond of ambtelijke capaciteit beschikbaar stellen of onnodig vertragen door onbetaalbare bovenwettelijke eisen of onrealistische parkeernormen op te leggen. Het was in 2022 de VNG die de nationale prestatieafspraken pas na veel druk van de minister en de corporaties tekende!

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Woningbouwcorporaties hebben een grote rol bij het bouwen van voldoende sociale huurwoningen. Niet voor niets is de verhuurdersheffing afgeschaft. Het wordt nu tijd dat deze woningen ook werkelijk gebouwd gaan worden. We laten het echter aan gemeentes hoeveel procent er precies voor welke doelgroep gebouwd gaat worden. Uiteraard willen we dat ook gemeentes voldoende bouwen. Hier zullen we een tekstpassage in het VKP over opnemen.

Amendement 346

Sessie 4

Indiener: Marijke Dreezer

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 3158 - 3158

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We zorgen er daarnaast voor dat er voldoende studentenwoningen zijn, bijvoorbeeld door het omvormen van bestaande leegstaande kantoorpanden.

Aanpassing:

Bevorder hospitaoverhuur voor studenten.

Toelichting:

Hier wordt de hospita financieel geholpen (en misschien ook qua gezelschap) en de student kan voordeliger wonen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende tekst toe te voegen aan de paragraaf "Onderwijs dat werkt voor studenten": "We zorgen dat er voldoende woningen voor studenten zijn. Bijvoorbeeld door leegstaande kantoorpanden om te vormen en hospitaoverhuur te bevorderen."

Amendement 347

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3160 - 3164

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We remmen huurprijsstijging.

We beperken de grootste stijgingen van de huren.

Daarnaast zijn er complexe regels om de huurprijs te berekenen van een huis voorgesteld.

Die willen we vereenvoudigen.

Het beperken van de huurprijsstijging moet niet leiden tot minder investeringen in woningen en het beleid hierover moet niet jaar na jaar wijzigen.

Aanpassing:

* We bieden duidelijkheid over de huurprijsstijging.

We zorgen ervoor dat er duidelijkheid komt over de jaarlijkse huurprijsstijging. Het beleid hierover moet niet meer jaarlijks wijzigen, zodat investeerders in nieuwe huurwoningen weten waar ze aan toe zijn.

Daarnaast zijn er complexe regels om de huurprijs te berekenen van een huis voorgesteld.

Die willen we vereenvoudigen.

Toelichting:

Er is de afgelopen jaren al hard op de rem getrapt met betrekking tot huurprijsstijging.

In 2020 was dat op basis van min of meer gedwongen maar op papier vrijwillige brancheafspraken

met corporaties, particuliere en institutionele verhuurders beperkt tot CPI+1%. In 2021 werd de

verhoging door de minister voor sociale huur vastgesteld op 0%, in 2022 op CPI en 2023 op CAO.

Sinds 2021 geldt bovendien de Wet Nijboer, die prijsstijging in de vrije sector beperkt - eerst op

CPI+1% en daarna op CAO+1%. Voor volgend jaar (tot en met mei 2024) is de laagste van de twee. Er

is nu behoefte aan duidelijkheid voor de lange termijn.

Overigens is het ook niet overall wenselijk om überhaupt op de rem te trappen. Zo krijgen

scheefhuurders in veel gevallen een verhoging van 25, 50 of 100 euro. Dit moet juist aangemoedigd

worden om scheefhuren tegen te gaan.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het met de indiener eens dat er op korte termijn duidelijkheid moet komen over de maximale huurprijsstijging. Maar veel mensen maken zich zorgen over de maandlasten en de stijging van de huren. Het is daarom van belang om bij huurprijsstijging op de rem te trappen. We moeten het amendement daarom ontraden.

Amendement 348

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3166 - 3166

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

* De woningmarkt niet onnodig fiscaal belasten

Om de woningnood op te lossen hebben we zowel woningcorporaties als particuliere en institutionele investeerders nodig. Dat betekent dat we het voor Nederlandse en internationale partijen weer aantrekkelijk moeten maken om in de Nederlandse woningmarkt te investeren. Het afschaffen van de verhuurdersheffing was een goed begin. Nu is het tijd om ook de dubbele verhoging van de overdrachtsbelasting weer terug te draaien. Maar ook om met realistische oplossingen komen te komen voor het belasten in box 3 en de beperking van renteaftrek in de vennootschapsbelasting.

Toelichting:

Particuliere verhuurders zijn door heffing op onrealistisch fictief rendement op grote schaal hun woningen aan het uitverkopen.

Regels met betrekking tot beperking renteaftrek bij vpb gaan een bijzonder groot probleem vormen voor alle bedrijven die relatief veel vreemd vermogen aanwenden en lage rendementen maken - met andere woorden de vastgoedmarkt. Zowel marktpartijen als corporaties als rente nog iets stijgt bijvoorbeeld in volgende situatie komen:

* Financiering met 50% vreemd vermogen

* Bruto huurinkomsten leveren 5% rendement op

* Operationele lasten bedragen 25% van bruto huurinkomsten

* Rente is na herfinanciering 6%

Dan kom je op een effectieve belastingdruk van 100%.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener dat particuliere investeerders essentieel zijn om de bouwproductie omhoog te krijgen. Dit amendement leidt ertoe dat er minder middelen beschikbaar zijn voor de in het programma benoemde prioriteiten van meer geld naar defensie, veiligheid en lastenverlichting voor middengroepen en het MKB.

Amendement 349

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3167 - 3169

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We zorgen ervoor dat een huurwoning voor meer mensen bereikbaar wordt.

Wij willen dat ook de verpleegkundige, defensiemedewerker of politieagent in de stad of het dorp kan wonen waar hij of zij werkt.

Voor diverse maatschappelijke beroepen komt een landelijke voorrangspostie voor huurwoningen.

Aanpassing:

Schrappen

Toelichting:

De enige oplossing voor het tekort aan woningen is bouwen, deze maatregel doet alleen aan herverdeling van schaarste onder ogenschijnlijk willekeurige beroepsgroepen (waarom zou een boekhouder wel kunnen forenzen bijvoorbeeld en een leraar niet?).

Daarnaast is het belangrijk dat corporaties en andere sociale verhuurders juist flexibiliteit krijgen om hun voorraad zo efficiënt mogelijk in te zetten voor wat in hun regio nodig is.

Sowieso zijn marktpartijen zijn niet aangesloten bij woonruimteverdeelsystemen en is het belangrijk dat de vrije sector de mogelijkheid blijft bieden om buiten wachtlijsten om te werken.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener eens dat de enige manier om de krapte op de woningmarkt op te lossen, het bouwen van meer huizen is. Toch willen we er in het VKP voor zorgen dat ook meer mensen met een maatschappelijk beroep een huurwoning kunnen vinden. Zodoende moet het amendement ontraden worden.

Amendement 350

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3172 - 3174

Type: Wijziging

Originele tekst:

We vragen corporaties en verhuurders woningen te verduurzamen.

Iedereen die in een slecht-geïsoleerde huurwoning woont, kan hier melding van maken bij de gemeente.

De gemeente verplicht verhuurders een maandelijkse huurkorting te geven, totdat maatregelen zijn genomen de woning te isoleren.

Aanpassing:

We helpen corporaties en verhuurders om hun woningen te verduurzamen. Dat doen we door de juridische drempels te verlagen die verduurzamen nu moeilijk of onmogelijk maken.

Toelichting:

3172: Dé grootste obstakels bij verduurzaming zijn momenteel juridisch van aard.

Zo is bij complexgewijze verduurzaming akkoord nodig van 70% van de huurders, ook als hun totale woonlasten er niet door stijgen.

Verder heb je bij gespikkelde complexen, waarin zowel koop- als huurwoningen zitten, het probleem van een vve die niet de financiële mogelijkheid heeft om mee te werken.

In aanmerking voor lening van Warmtefonds komen die vve's vaak ook niet, omdat die niet de capaciteit heeft om due diligence-onderzoek te doen naar bijvoorbeeld institutionele vve-leden.

3173: Energielabels zijn gewoon inzichtelijk voor gemeente en moeten verplicht worden aangevraagd bij verhuurcontract, doen van melding niet nodig.

3174: Slecht-geïsoleerde woningen krijgen al minder WWS-punten dan woningen met goed energielabel. Maandelijkse huurkorting zou dus niet alleen 'dubbele' boete zijn, maar ook onnodig: er is immers als een financiële incentive om te verduurzamen omdat dit meer WWS-punten oplevert. Maandelijkse huurkorting kan ook niet worden opgelegd, zonder dat éérs de juridisch drempels die verduurzaming beletten worden verlaagd. Die korting maakt het namelijk niet ineens wel mogelijk om te verduurzamen. De korting verhoogt wel de druk op een verhuurder om de woningen uit te ponden (waardoor uiteindelijk meer gespikkeld bezit ontstaat, verduurzaming nog moeilijker wordt enzovoort).

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat er ook veel regels zijn die verduurzaming in de weg staan. Hier kan een passage over over worden opgenomen. We zijn echter van mening dat er meer moet worden gedaan om woningen te verduurzamen. Het geven van huurkorting kan een prikkel zijn om sneller over te gaan tot isoleren. Zodoende moet het amendement ontraden worden.

Amendement 351

Sessie 4

Indiener: Bram Bornhijm

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 3176 - 3180

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We pakken scheefhuur aan.

Er komt een jaarlijkse inkomenstoets voor sociale huurwoningen om te zien of de gevraagde sociale huur nog gepast is.

Mensen die een te hoog inkomen hebben, betalen een hogere huur tot de marktconforme huur. Zo gaan de woningen naar de mensen die deze het hardst nodig hebben.

Aanpassing:

Schrappen zinnummer 3176 t/m zinnummer 3180

Toelichting:

Het automatisch laten meestijgen van de huur met het inkomen van de huurder(-s) in een sociale huurwoning is geen effectieve maatregel.

Het vertaalt zich namelijk in een de facto verhoging van de marginale belastingdruk, waar nu mensen met een beneden modaal inkomen al vaak tot wel 70% van elke euro extra die ze verdienen kwijt zijn aan de combinatie van meer inkomstenbelasting en een verlaging van de toeslagen, zou dit met dit voorstel verder stijgen door een toename van de huur van de sociale huurwoning.

Hierdoor ontmoedigen we iedereen in een sociale huurwoning om te ondernemen, samen te wonen of meer uren te werken. Allemaal zaken die we nodig hebben om onze economie te doen groeien, het personeelstekort aan te pakken of de woningnood terug te dringen.

Het probleem van scheefwonen is er eentje van een gebrek aan doorstroming en een slechte aansluiting van de sociale huursector op de vrije sector en de koopsector in combinatie met een enorm

tekort aan sociale huisvesting waardoor wachtlijsten oplopen tot wel meer dan tien jaar. Zittende huurders zijn dus gebaat bij het blijven huren van een sociale huurwoning. Alleen door het aanzienlijk uitbreiden van de (sociale) woningvoorraad en het beter laten aansluiten van de sociale en vrije-/koopsector kunnen we zorgen dat de doorstroom weer op gang komt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het met de indieners eens dat doorstroom pas echt op gang komt wanneer er veel meer gebouwd gaat worden. Dat neemt niet weg dat het HB vast wil houden aan de aanpak ten aanzien van scheefhuur. Scheefhuur zorgt ervoor dat een sociale huurwoning voor de mensen die het het hardst nodig hebben niet beschikbaar is. Zodoende moet het HB dit amendement ontraden.

Amendement 352

Sessie 4

Indiener: Jan-Willem Verheij en Diederik van Dommelen

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 3176 - 3179

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We pakken scheefhuur aan.

Er komt een jaarlijkse inkomenstoets voor sociale huurwoningen om te zien of de gevraagde sociale huur nog gepast is.

Mensen die een te hoog inkomen hebben, betalen een hogere huur tot de marktconforme huur.

Zo gaan de woningen naar de mensen die deze het hardst nodig hebben.

Aanpassing:

Gehele tekst schrappen.

Toelichting:

Dit is al wettelijk geregeld, juist door de VVD in 2015. Bovendien zijn er helemaal geen huizen beschikbaar voor deze groep om naar door te stromen. Ook gaat het overwegend om huishoudens die net een paar euro inkomen meer dan de norm hebben, scheefwoners met écht hoge inkomens zijn er nauwelijks nog. Die krijgen dus een armoedeval/achteruitgang van het besteedbaar inkomen, terwijl ons hele programma juist stelt voor die groep op te komen. Alles bij elkaar is het verstandig en beter om deze regels geheel te schrappen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is correct dat sinds 2015 scheefhuur kan worden aangepakt. Dit zullen we nuanceren. In het VKP stellen we een jaarlijkse inkomenstoets voor. Hier willen we aan vast houden. Zodoende kan de strekking van het amendement worden overgenomen.

Amendement 353

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3179 - 3179

Type: Wijziging

Originele tekst:

Zo gaan de woningen naar de mensen die deze het hardst nodig hebben.

Aanpassing:

Zo gaan de woningen naar de mensen die deze het hardst nodig hebben. Daarnaast geven we verhuurders meer mogelijkheden om illegale onderverhuur tegen te gaan.

Toelichting:

Nederland heeft een van de grootste sociale huurvoorraden ter wereld. Dat er op dit moment toch enorme wachtlijsten zijn, komt omdat sociale huurwoningen niet altijd aan de juiste mensen worden verhuurd. Onderverhuur speelt hierbij een cruciale rol.

<https://www.ft.com/content/abd093f1-0a36-4989-bd38-e7cc3ea6bfca>

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om te benadrukken dat illegale onderverhuur foutief is en dat dit aangepakt moet worden. We zullen dit openemen in het VKP, maar we zullen wellicht een passendere plek zoeken.

Amendement 354

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 3181 - 3183

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We beschermen weeskinderen.

Weeskinderen krijgen het recht om na het overlijden van hun ouders in de huurwoning te blijven wonen.

Het wordt verboden voor corporaties om weeskinderen uit de sociale huurwoning te plaatsen.

Aanpassing:

Schrappen

Toelichting:

Dit is op het eerst gezicht een sympathiek standpunt. Door dit punt ontstaat alleen het risico dat een weeskind tot in de eeuwigheid in het ouderlijk huis kan blijven wonen - terwijl het vanaf een bepaalde leeftijd gebruikelijk is voor elk kind om het ouderlijk huis te verlaten.

Van woningcorporaties kan ook niet verwacht worden dat ze meerdere generaties achter elkaar blijven huisvesten in dezelfde sociale huurwoning, zeker niet tegen de aanvangshuur van het ouderlijk contract.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is van belang dat weeskinderen in het huis van de ouders kunnen blijven wonen. Uiteraard gelden hier leeftijdsgrenzen voor. Het een en ander is uitgewerkt in een initiatiefvoorstel van het lid Koerhuis.

Deze wet geeft bepaalde grenzen en zodoende moet het amendement ontraden worden.

Amendement 355

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3185 - 3188

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We pakken malafide huisjesmelkers aan.

De Wet goed verhuurderschap biedt gemeenten de mogelijkheid foute huisjesmelkers aan te pakken.

We helpen gemeenten deze wet in de praktijk te brengen en ondersteunen waar dat nodig is.

Verhuurders die huurders intimideren of doelbewust overbewoning mogelijk maken straffen we harder.

Aanpassing:

Schrappen

Toelichting:

De Wet goed verhuurderschap bestaat al en gemeenten hebben genoeg middelen om hier zelf gebruik van te maken zonder hulp van de Rijksoverheid.

Deze paragraaf draagt daarnaast bij aan een onterecht, populistisch negatief frame over woningverhuurders, dat bij andere partijen al genoeg voorkomt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener dat er heel veel goede verhuurders zijn, die huurwoningen voor een redelijke prijs verhuren. Toch moeten we de excessen, als gevolg van de krappe woningmarkt onder ogen komen. Gemeentes moeten hulp krijgen om de Wet goed verhuurderschap in praktijk te brengen. Zodoende wordt het amendement ontraden.

Amendement 356

Sessie 4

Indiener: Bram Bornhijm

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 3185 - 3189

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We pakken malafide huisjesmelkers aan.

De Wet goed verhuurderschap biedt gemeenten de mogelijkheid foute huisjesmelkers aan te pakken. We helpen gemeenten deze wet in de praktijk te brengen en ondersteunen waar dat nodig is. Verhuurders die huurders intimideren of doelbewust overbewoning mogelijk maken straffen we harder.

Aanpassing:

Verder pakken we illegale onderverhuur van sociale huurwoningen harder aan.

Toelichting:

In grote delen van het land en vooral in de grote steden vindt op grote schaal illegale onderverhuur van sociale huurwoningen plaats, vaak onder erbarmelijke omstandigheden door huurders die zelf in het buitenland zitten of elders wonen en zich nooit hebben uitgeschreven.

Zo ontnemen ze niet alleen andere mensen de toegang tot de sociale huurwoning, maar ook buiten ze kwetsbare mensen uit die vaak de taal niet of slecht spreken en/of niet in het bezit van de juiste papieren zijn waardoor ze niet zelf de misstanden kunnen / durven rapporteren.

Het is dus niet meer dan gepast dat als je illegale onderverhuur doet of faciliteert, net als wanneer je hypotheekfraude pleegt, je wordt opgenomen in een frauderegister. Dit register is in te zien is voor alle woningbouwcorporaties en een notering ontzegt je de toegang tot een sociale huurwoning tot 10 jaar (of een andere gepaste periode).

We intensiveren de handhaving en huurders die betraapt worden op illegale onderverhuur van sociale huurwoningen krijgen naast de huidige boete tot 83.000,- euro ook een aanmelding in een frauderegister waardoor zij niet meer in aanmerking komen voor een andere sociale huurwoning voor een periode van 10 jaar.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om te benadrukken dat illegale onderverhuur foutief is en dat dit aangepakt moet worden. We zullen dit openemen in het VKP, maar we zullen wellicht een passendere plek zoeken.

Amendement 357

Sessie 4

Indiener: Vincent Janssen

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3197 - 3197

Type: Wijziging

Originele tekst:

We kijken daarbij speciaal naar plekken rond al bestaande hoogwaardige infrastructuur.

Aanpassing:

Nieuwe woningen kunnen gebouwd worden op plekken rond al bestaande hoogwaardige infrastructuur, bij bestaande woonwijken ('straatje erbij') en in nieuwe uitbreidingsgebieden. We benutten alle mogelijkheden.

Toelichting:

De behoefte aan nieuwe woningbouwlocaties is heel groot, door de huidige formulering lijkt het alsof de VVD vooral de focus heeft op clustering bij bestaande hoogwaardige infrastructuur. Dat betekent feitelijk vooral binnenstedelijk en dan ook nog vooral in de Randstad. Dat zijn meestal appartementen en flats, terwijl de wens van veel woningzoekenden vooral grondgebonden woningen is (huizen met

tuin én parkeerplaats). Bij huidige woonwijken is er vaak ruimte voor nog kleinere uitbreidingen. Bij elkaar tellen die ook op tot substantiële aantallen. Met de nieuwe formulering kiezen we voor alle drie tegelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Met de focus op woningbouw op plekken met al bestaande hoogwaardige infrastructuur wordt niet bedoeld dat andere mogelijkheden voor woningbouw niet benut zouden moeten worden. Tekstsuggestie om deze strekking over te nemen: We kijken daarbij speciaal naar plekken rond al bestaande hoogwaardige infrastructuur, maar ook naar bestaande woonwijken ('straatje erbij') en nieuwe uitbreidingsgebieden. We benutten alle mogelijkheden.

Amendement 358

Sessie 4

Indiener: Joop Binnekamp

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3200 - 3200

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De Rijksoverheid wijst locaties aan om te bouwen, als dat gemeentelijk niet gebeurt.

Aanpassing:

De Rijksoverheid wijst locaties aan om te bouwen, als dat gemeentelijk niet gebeurt.

Toelichting:

Gemeenten vertragen woningbouw terwijl locaties zijn bestemd. Snelle aanwijzing door de overheid is zeer gewenst.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De toelichting wordt volledig onderschreven. Het is echter niet helder wat met het amendement precies beoogd wordt omdat dezelfde zin nogmaals wordt toegevoegd en daarmee dubbelop zou zijn.

Amendement 359

Sessie 4

Indiener: Cees van den Oosten

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3212 - 3212

Type: Wijziging

Originele tekst:

Als dat niet kan, gaan we bouwen aan de randen van steden om goedkoper en sneller meer woningbouw te kunnen realiseren.

Aanpassing:

We gaan ook bouwen aan de randen van steden om goedkoper en sneller meer woningbouw te realiseren.

Toelichting:

Een van de belangrijkste oorzaken van het dramatisch achterblijven van woningbouw is het vooral binnenstedelijk bouwen in de afgelopen jaren. Binnenstedelijk bouwen is duur ondanks veel extra belastinggeld, duurt lang, meestal eenzijdige woningbouw. Wij willen toch dat mensen ook weer

woningen met een tuintje kunnen hebben waar je fatsoenlijk parkeren kan (zie ook 3260,3243 etc)? Als blijft staan "als dat niet kan" kan dat leiden tot eindeloze discussies tussen overheden.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We hebben ervoor gekozen zowel een push te doen op binnestedelijke bouw en daarna een push te doen op buitenstedelijke bouw. Zodoende moet het amendement worden ontraden.

Amendement 360

Sessie 4

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 3216 - 3216

Type: Schrappen

Originele tekst:

* We bouwen meer betaalbare koopwoningen in de grote steden.

Aanpassing:

We bouwen meer betaalbare koopwoningen.

Toelichting:

We moeten ook in de regio's meer betaalbare koop bouwen

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen ook een passage opnemen over betaalbare koopwoningen in de regio. De passage in het huidige VKP ziet vooral op de grote steden. Dit zullen we verduidelijken.

Amendement 361

Sessie 4

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 3218 - 3218

Type: Schrappen

Originele tekst:

Om gezinnen en middeninkomens een kans te geven om de steden te blijven wonen, bouwen we vooral betaalbare koopwoningen in de grote steden.

Aanpassing:

Om gezinnen en middeninkomens een kans te geven om de steden te blijven wonen,
bouwen we vooral betaalbare koopwoningen in de grote steden

Toelichting:

De gehele zin schrappen, het lijkt alsof we voorrang willen geven aan het bouwen van koopwoningen in de steden. Er moet gebouwd worden naar behoefte ook in de regio's

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zullen ook een passage opnemen over betaalbare koopwoningen in de regio. De passage in het huidige VKP ziet vooral op de grote steden. Dit zullen we verduidelijken.

Amendement 362

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3225 - 3225

Type: Wijziging

Originele tekst:

Zo moet het bijvoorbeeld makkelijker worden om microwoningen te bouwen in je achtertuin.

Aanpassing:

Zo moet het bijvoorbeeld moeilijker worden voor een klein aantal omwonenden om heel bouwproject jarenlang tegen te houden met bezwaarschriften.

Toelichting:

TNW is het helemaal eens met de boodschap van concepttekst, maar het wel of niet kunnen bouwen van microwoningen in de achtertuin is niet het best denkbare voorbeeld van hoe de bouw van woningen wordt gefrustreerd door regelgeving.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We vinden het voorbeeld dat de indiener noemt aansprekend. De juridische uitwerking hiervan is echter onzeker. Zodoende stelt het HB het volgende tekstvoorstel voor: We vereenvoudigen juridische procedures zodat woningbouw sneller van de grond komt. Daarnaast wordt het mogelijk om ..... (en dan de tekst over de microwoning).

Amendement 363

Sessie 4

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 3229 - 3229

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We verminderen de administratieve lasten.

Aanpassing:

We verminderen de administratieve lasten en verkorten de procedures desnoods met behulp van noodwetgeving

Toelichting:

De procedures duren echt te lang!

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We herkennen het feit dat procedures met betrekking tot woningbouw te lang zijn. Om deze reden is er een grote passage m.b.t. procedures opgenomen in het VKP. Het HB wil echter niet naar noodwetgeving grijpen, en zeker niet in relatie tot stikstof. Door eerdere bouwvrijstelling heeft de rechter een streep gezet. Zodoende met het HB dit amendement ontraden.

Amendement 364

Sessie 4

Indiener: Jan te Veldhuis, Danielle de Clerck, Kees Bierens

Netwerk: Zeeland

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 3230 - 3230

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We bouwen schoner en sneller.

Aanpassing:

Meer in het algemeen (ook op milieugebied) willen we onderzoeken of en in hoeverre wijziging is gewenst van artikel 3:305a van het Burgerlijk Wetboek, dat inhoudt dat eenzijdig gemotiveerde belangengroeperingen democratisch afgewogen en genomen besluiten, tevens gecontroleerd door de volksvertegenwoordiging, ter vernietiging kunnen voorleggen aan de rechterlijke macht.”

Toelichting:

Het is op grond van artikel 3:305a van het Burgerlijk Wetboek mogelijk dat een (zelfs kleine en eenzijdig gemotiveerde) belangengroep bij de rechter beroep aantekent, als zij bezwaar heeft tegen een besluit van een democratisch aangesteld bestuur, dat wordt gecontroleerd door een eveneens democratisch gekozen volksvertegenwoordiging. Die belangengroepering moet dan zijn verenigd in een stichting of vereniging, en moet dan in de statuten hebben opgenomen dat zij een speciaal belang dient. Bijvoorbeeld: de bescherming van de ruimtelijke omgeving of van het milieu. Dit betekent, zoals in de praktijk ook blijkt, dat de rechterlijke macht democratisch genomen besluiten moet gaan beoordelen. En ook kan vernietigen op grond van bijvoorbeeld de uitleg van een internationaal verdrag, zoals ook feitelijk gebeurt. De rechter kan daarbij dus afwijken van de uitleg van de wetgevende en de uitvoerende macht, en zelfs aan die beide machten een opdracht geven. Terwijl er toch van moet worden uitgegaan dat de specifieke belangen van een belangengroep ook in een breder afwegingskader bij de besluitvorming zijn meegewogen door de uitvoerende macht en door de haar controlerende macht, i.c. de volksvertegenwoordiging inclusief de “milieupartijen” daarbinnen. Op zijn minst kunnen dus vraagtekens worden geplaatst bij deze procesbevoegdheid van eenzijdig gerichte belangengroepen, mede tegen de achtergrond van de trias politica, de scheiding van machten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We delen strekking van de indieners dat dit punt het hoofdstuk over wonen overstijgt. De VVD-fractie heeft daarom ook de motie ondersteund die de regering oproept te verkennen in hoeverre voor belangenorganisaties met een ideëel doel op grond van artikel 3:305a BW nadere vereisten met het oog op de representativiteit gesteld moeten worden. Daarom stellen we voor in de paragraaf ‘beschermen democratische rechtsstaat’ na regel 2042 de volgende passage over te nemen in lijn met de bedoeling van de indieners:

- Onderzoeken hoe belangenorganisaties beter kunnen worden beoordeeld op representativiteit. Belangenorganisaties kunnen met grote consequenties voor het algemeen belang op grond van artikel 3:305a BW ontvankelijk worden verklaard in hun vorderingen, terwijl de representativiteit van deze belangenorganisaties in de praktijk gering kan zijn. Daarom steunen we de verkenning van het kabinet om te onderzoeken in hoeverre belangenorganisaties beter kunnen worden beoordeeld op hun representativiteit. Effectieve rechtsbescherming voor individuen en voor representatieve belangenorganisaties die opkomen voor een specifieke doelgroep (zoals gedupeerde consumenten of lokale representatieve buurtorganisaties) blijft hierbij altijd gegarandeerd.

Amendement 365

Sessie 4

Indiener: Niels Braal, Kirsten Muller, Aart Jan Spoon

Netwerk: Voorne

Regelnummers: 3236 - 3236

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

* We bouwen passende huizen voor kleine huishoudens.

Het bestaande woningaanbod sluit niet aan op de trend in de demografie van de groei van het aantal kleine huishoudens. Actuerend hierop is het van belang dat er meer gebouwd wordt, passend bij de wensen van deze doelgroep. Woningen voor kleine huishoudens zijn - in het algemeen - door hun grootte betaalbaarder. Er kunnen op hetzelfde bouwvlak daardoor meer woningen worden gebouwd en deze bieden groepen als starters de mogelijkheid op een eigen woning.

Toelichting:

* De trend van kleiner wordende huishoudens, welke een behoefte hebben aan een kleiner woonoppervlakte, gaat in tegen de trend dat nieuwbouw woningen steeds groter worden. Iets waardoor het voor starters nog moeilijker wordt om een woning te verkrijgen.

* het aantal één- en tweepersoons huishoudens zal in de komende jaren sterk stijgen en zelfs toenemen tot meer dan 6 miljoen. Dat zorgt voor extra druk op de woningmarkt; kleiner bouwen kan deze druk verminderen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

- Het is goed en passend om hierover een passage op te nemen in het VKP. Voorstel is de volgende tekstsuggestie: We bouwen passende huizen voor kleine huishoudens.

Het bestaande woningaanbod sluit niet aan op de groei van het aantal kleine huishoudens. Woningen voor kleine huishoudens zijn, door hun grootte betaalbaarder. Bovendien kunnen er op het bouwvlak daardoor veel meer woningen worden gebouwd. Daarom is het van belang om meer te bouwen voor singles en andere kleine huishoudens.

Amendement 366

Sessie 4

Indiener: Max van Oort

Netwerk: Apeldoorn-Brummen

Regelnummers: 3239 - 3239

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om mensen meer vrijheid te geven en nog meer huizen vrij te maken, staan we permanente bewoning op vakantieparken toe.

Aanpassing:

Om mensen meer vrijheid te geven en nog meer huizen vrij te maken, staan we gemeenten toe om zelf een afweging te maken voor permanente bewoning op vakantieparken.

Toelichting:

Er zijn gemeenten met een grote toeristische sector waar veel ondernemers van afhankelijk zijn (horeca, activiteiten, winkels). Voor deze gemeenten is het belangrijk dat er genoeg vakantiewoningen vrij blijven voor de toerist.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is staande praktijk dat gemeentes nu gaan over het al dan niet permanent bewonen van vakantiewoningen. Het amendement sluit aan bij de staande praktijk. In het VKP wordt de norm om permanente bewoning volledig toe te staan. Hiermee wordt de staande praktijk juist aangepast. Wellicht kunnen we een passage opnemen dat we ook oog houden voor gemeentes die permanente bewoning op vakantieparken niet willen toestaan en dat hier ruimte voor is.

Amendement 367

Sessie 4

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde
Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 3239 - 3240
Type: Schrappen

Originele tekst:

Om mensen meer vrijheid te geven en nog meer huizen vrij te maken, staan we permanente bewoning op vakantieparken toe.
We komen met een aanpak voor de schaduwkant van de bewoning van vakantieparken.

Aanpassing:

Om mensen meer vrijheid te geven en nog meer huizen vrij te maken, staan we permanente bewoning op vakantieparken toe.
We komen met een aanpak voor de schaduwkant van de bewoning van vakantieparken.

Toelichting:

Permanent wonen op vakantieparken geeft veel onwenselijke effecten, Voorzieningen zoals afvalophaal is niet geregeld en vaak voldoen woningen niet aan bouwbesluit. Recreatief verblijf en wonen gaat over het algemeen niet samen. Een uitzondering valt te maken bij een aaneengesloten deel van een vakantiepark af zonderen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat permanente bewoning op vakantieparken ook nieuwe uitdagingen met zich brengt. Hierbij herkent het HB de voorbeelden die de indieners noemen. Niet voor niets is in het verkiezingsprogramma opgenomen dat de 'schaduwkant', zoals overlast, van permanente bewoning tegengaan moet worden. Het voorstel is om dit nog duidelijker in de tekst naar voren te laten komen.

Amendement 368

Sessie 4

Indiener: Roland van der Klauw en Diederik Kuipers
Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3244 - 3245
Type: Wijziging

Originele tekst:

Wonen in een fijne, veilige en groene wijk geeft vrijheid.
Daarom moet er bij de bouw van nieuwe wijken, maar ook bij het verbeteren van bestaande wijken, aandacht zijn voor de bereikbaarheid, de vergroening en de veiligheid van deze wijken.

Aanpassing:

Wonen in een fijne, veilige, energie zelfvoorzienende en groene wijk geeft vrijheid. Daarom moet er bij de bouw van nieuwe wijken, maar ook bij het verbeteren van bestaande wijken, aandacht zijn voor de bereikbaarheid, de vergroening, een lokaal energiesysteem en de veiligheid van deze wijken.

Toelichting:

In 2050 zal Nederland een ruimtelijke ordening hebben waar energie en gebouwde omgeving hecht met elkaar verbonden zijn. Hoe we dan wonen, werken, recreëren en verplaatsen wordt geschetst in eindbeelden in de Outlook expertteam energie 2050. Een wijk zal een energie infrastructuur bevatten die zelfvoorzienendheid qua energie faciliteert. Duurzame energie samen opwekken, opslaan, omzetten en verdelen. Elke nieuwe wijk zal ontworpen moeten worden met als einddoel om te kunnen fungeren als een samenhangend energiesysteem, bestaande wijken ontwikkelen zich daar rap naar toe. Energie zelfvoorzienendheid hoort dus een wijk ontwerpcriterium te zijn.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om ook oog te houden bij de bouw van wijken en het verbeteren van wijken voor lokale energiesystemen. Deze term is voor het VKP wellicht ietwat te complex. Het voorstel is daarom de volgende tekst toe te voegen: 'We zorgen ervoor dat wijken zoveel mogelijk energie zelf opwekken'.

Amendement 369

Sessie 4

Indiener: Wouter Verduyn, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3247 - 3249

Type: Wijziging

Originele tekst:

Woningeigenaren blijven de vrijheid houden om hun huis al dan niet te verduurzamen.

We leggen geen nieuwe verplichtingen op.

Wel biedt de overheid de helpende hand.

Aanpassing:

Voor woningeigenaren wordt het eenvoudiger om hun huis te verduurzamen. Daarbij biedt de overheid vanzelfsprekend de helpende hand.

Toelichting:

Verduurzamen van al onze 8 miljoen huizen vergt wortel én stok: zonder stok (dus zonder nieuwe verplichtingen) lukt het niet. En het maakt de verduurzaming waarschijnlijk ook nog duurder. Verder is de tekst niet consistent met de meer genuanceerde tekst in regels 3504 t/m 3511.

Er zijn de afgelopen jaren al verplichtingen afgekondigd (zoals verbod CV-ketel vanaf 2026). En er is diverse wet- en regelgeving in ontwikkeling met nieuwe verplichtingen (zoals bevoegdheid gemeenten om hele wijken van aardgas te halen). Dat laatste zal vaak veel kosteneffectiever zijn dan huis voor huis verduurzamen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We begrijpen de redentatie van de indiener. In het VKP wordt gesproken over nieuwe verplichtingen. De indieners noemen in de toelichting enkele verplichtingen die het HB heeft opgevat als bestaande verplichtingen. Het HB wil dwang met betrekking tot de verduurzaming voor woningeigenaren zoveel mogelijk voorkomen. Dit is ook in lijn met de eerdere inzet van de VVD-fractie.

Amendement 370

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3247 - 3249

Type: Wijziging

Originele tekst:

Woningeigenaren blijven de vrijheid houden om hun huis al dan niet te verduurzamen.

We leggen geen nieuwe verplichtingen op.

Wel biedt de overheid de helpende hand.

Aanpassing:

Voor woningeigenaren wordt het eenvoudiger om hun huis te verduurzamen. Daarbij biedt de overheid vanzelfsprekend de helpende hand.

Toelichting:

Verduurzamen van al onze 8 miljoen huizen vergt wortel én stok: zonder stok (dus zonder nieuwe verplichtingen) lukt het niet. En het maakt de verduurzaming waarschijnlijk ook nog duurder. Verder is de tekst niet consistent met de meer genuanceerde tekst in regels 3504 t/m 3511. Er zijn de afgelopen jaren al verplichtingen afgekondigd (zoals verbod CV-ketel vanaf 2026). En er is diverse wet- en regelgeving in ontwikkeling met nieuwe verplichtingen (zoals bevoegdheid gemeenten om hele wijken van aardgas te halen). Dat laatste zal vaak veel kosteneffectiever zijn dan huis voor huis verduurzamen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We begrijpen de redenatie van de indiener. In het VKP wordt gesproken over nieuwe verplichtingen. De indieners noemen in de toelichting enkele verplichtingen die het HB heeft opgevat als bestaande verplichtingen. Het HB wil dwang met betrekking tot de verduurzaming voor woningeigenaren zoveel mogelijk voorkomen. Dit is ook in lijn met de eerdere inzet van de VVD-fractie.

Amendement 371

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3251 - 3251

Type: Wijziging

Originele tekst:

We ontwikkelen samen met de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) en de financiële sector een nieuwe verduurzamingslening.

Aanpassing:

Er komt meer duidelijkheid over de verschillende al bestaande financieringsvormen om woningen te verduurzamen, zoals leningen van het Warmtefonds.

Toelichting:

Er bestaan al duurzaamheidsleningen die niet bekend zijn bij het grote publiek - we kunnen al grote stappen zetten door daar meer bekendheid aan te geven. Daarnaast is het niet de taak van de overheid om financiële producten te ontwikkelen, dat kan de markt zelf veel beter.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We herkennen het punt dat niet elke duurzaamheidslening bekend is bij het grote publiek. Het is daarom van belang om deze duurzaamheidslening bij een breder publiek bekend te maken. De volgende tekstwijziging wordt voorgesteld: Het is daarnaast van belang de bekendheid van bestaande regelingen te vergroten. Verder wil het HB vast houden aan het ontwikkelen van nieuwe verduurzamingsleningen.

Amendement 372

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3252 - 3252

Type: Schrappen

Originele tekst:

Aanpassing:

In originele tekst stond:

Samen met bewoners worden plannen gemaakt om de huizen te verduurzamen.

TNW-voorstel is dit te schrappen.

Toelichting:

Betekenis/context niet duidelijk, het is in ieder geval niet wenselijk dat de overheid samen met bewoners gaat kijken hoe die zijn woning beter kan isoleren.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We vinden het van belang dat iedereen de verduurzaming van het huis goed mee moet kunnen maken. Sommige bewoners weten echter niet waar zij moeten beginnen. Daarom maken we samen met bewoners een plan. Het amendement moet worden ontraden.

Amendement 373

Sessie 4

Indiener: Tijn Hekkelman

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3262 - 3262

Type: Schrappen

Originele tekst:

Wij willen dit tegengaan door een landelijke parkeernorm te onderzoeken, waar alleen gemotiveerd van afgeweken kan worden.

Aanpassing:

Tekst schrappen

Toelichting:

De ene plek is de andere niet. Een algemene parkeernorm hindert maatwerk en gaat in deze crisis veel woningen minder opleveren. Parkeerplaatsen kosten geld en ruimte, een norm moet dus een weloverwogen keuze zijn gebaseerd op het gebied waar gebouwd wordt. Een algemene parkeernorm legt een nieuwe bureaucratische last op het bouwen van nieuwbouw. Daarbovenop zijn er plekken waar de auto geen noodzaak is (stadscentra/wijken met goede ov/fietsopties). Parkeerplaatsen kosten ruimte en geld, wijken met minder parkeerplaatsen hebben de mogelijkheid meer betaalbare woningen te realiseren. Een algemene norm is in deze tijd van de woningcrisis averechts beleid en kost ons meer dan het oplevert.

--- Noot secretaris TN: ---

Bij de discussie over dit amendement was behoorlijke verdeeldheid onder de deelnemers. Tegenover leden die de redentie van de toelichting konden volgen, stonden leden die beargumenteerden dat landelijke normen een goede stok achter de deur zijn tegen anti-autobeleid van linkse partijen. Daarnaast zou het 'gemotiveerd af kunnen wijken' voldoende ruimte bieden voor situaties zoals benoemd. Een laatste aandachtspunt is dat te krap plannen vaak leidt tot fout parkeren, wat een negatieve impact heeft op de bereikbaarheid voor hulpdiensten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Op dit onderwerp zijn meerdere amendementen ingediend. We willen voorkomen dat mensen hun auto niet kunnen parkeren, in de buurt van hun huis. Mensen zijn namelijk afhankelijk van de auto. Omdat een landelijke parkeernorm wellicht ook negatieve effecten kent, stellen we voor om een regionale parkeernorm te ontwikkelen. De strekking van dit amendement kan worden overgenomen.

Amendement 374

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3262 - 3262

Type: Wijziging

Originele tekst:

Wij willen dit tegengaan door een landelijke parkeernorm te onderzoeken, waar alleen gemotiveerd van afgeweken kan worden.

Aanpassing:

Wij willen dit tegengaan door regionale parkeernormen te onderzoeken. We houden wel de mogelijkheid om hier gemotiveerd van af te wijken.

Toelichting:

Een landelijke parkeernorm is geen goed idee omdat parkeerproblemen in steden niet vergelijkbaar zijn met de situatie in dorpen en op het platteland. Daarnaast zal het te streng toepassen van parkeernormen ervoor zorgen dat nóg meer nieuwbouwprojecten vastlopen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om maatwerk toe te passen ten aanzien van de parkeernorm. Daarom kan het amendement overgenomen worden.

Amendement 375

Sessie 4

Indiener: Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

Regelnummers: 3286 - 3286

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om verval en verkrotting van leegstaande panden tegen te gaan, krijgt de gemeente de vrijheid om een opslag op de OZB-heffing te doen.

Aanpassing:

Om verval en verkrotting van leegstaande panden tegen te gaan, krijgt de gemeente meer mogelijkheden om hier tegen op te treden.

Toelichting:

TNW steunt de geest van dit idee, maar heeft problemen met de manier waarop het in het eerste tekstvoorstel staat verwoord. Als er niks gebeurt met een leegstaand pand, is dat namelijk niet altijd een bewuste keuze van een pandeigenaar - het kan bijvoorbeeld ook juist gebeuren omdat de gemeente juist dwarsligt.

Het is niet wenselijk dat de gemeente in een eventueel conflict of afwijkende zienswijze over het gebruik van het pand een middel in handen krijgt in de vorm van extra OZB-heffing om haar zin door te drukken.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener dat leegstand niet altijd een bewuste keuze is. Wel moet het probleem worden erkend van het bewust leeg laten staan van panden (en vooral de vruchten plukken als de waarde van panden toeneemt). Gemeentes moeten instrumenten krijgen dit tegen te gaan. Dit geldt uiteraard alleen voor extreme situaties. Zodoende moet het amendement ontraden worden.

Amendement 376

Sessie 4

Indiener: Friso de Zeeuw, Henry Meijdam, Edward Touw

Netwerk: Thematisch Netwerk Wonen

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 3288 - 3288

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Ruimtelijke ordening

* Wij stellen in 2024 een Nota ruimtelijke ordening op, om alle claims op de schaarse ruimte in lijn te brengen en bij strijdigheid keuzes te maken. Wij wijzen grote binnen- en buitenstedelijke woningbouwlocaties evenals grote werklocaties. Daarbij houden we rekening met hoofdinfrastructuur voor mobiliteit, energie en water. We geven uitdrukkelijk aandacht aan de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden buiten de randstad.

* Wij maken realistische afspraken over dec verstedelijking. Omdat wij zien dat de huidige verstedelijkingsplannen die zijn gebaseerd op de Woondeals onvoldoende aansluiten op de wensen van woningzoekenden. Daarnaast zijn ze te duur en vaak niet uitvoerbaar. Daarom passen wij – in overleg met gemeenten en provincies – de plannen aan op basis van de (financiële) uitvoerbaarheid. Transformatie van vitale bedrijventerreinen mag bovendien nooit ten koste van bedrijfshuisvesting.

* We vereenvoudigen de ruimtelijke planning. Zo schrappen wij het onderscheid tussen wel of niet Novex-gebied. Ook schaffen we de ladder van duurzame verstedelijking af. We stellen uitvoerbaarheid en betaalbaarheid centraal en voorkomen stapeling van beleid. Dat doet we onder andere door de inbreng van verschillende vakdepartementen flink te reduceren. De minister van Ruimtelijke ordening krijgt hierin een grote verantwoordelijkheid.

* Wij geven provincies en gemeenten de ruimte. Zij maken regionale ontwikkelingsagenda's die samen met inbreng vanuit de markt worden samengebracht in een investeringsagenda. De minister krijgt meer mogelijkheden om knopen door te hakken als regionale partijen er niet uitkomen. Bij de toekenning van rijksbijdragen doorbreken wij de verkokering tussen de departementen.

Toelichting:

Er ontbrak een onderdeel over ruimtelijke ordening in het programma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is goed om RO toe te voegen aan het VKP. Wel worden enkele wijzigingen in de tekst voorgesteld. Zo zal er een korte inleiding worden geschreven en moeten technische begrippen voorkomen worden. Waar het mogelijk is, korten we de tekst in. Ook zullen we het tekstdeel over de bedrijventerreinen niet over nemen.

Sessie 5

Amendement 377

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3296 - 3296

Type: Wijziging

Originele tekst:

We stoten momenteel in Nederland te veel stikstof en broeikasgassen uit waardoor het klimaat en de natuur onder druk staan.

Aanpassing:

Hele zin verwijderen en nieuwe zin toevoegen:

In Nederland is in sommige gebieden de balans in ecosystemen zoek, mede door een teveel aan uitstoot van stikstof en broeikasgassen.

Toelichting:

De oorspronkelijke zin klopt niet omdat klimaatverandering niet alleen in Nederland wordt veroorzaakt en omdat de natuur in Nederland onder druk staat vanwege zelf gekozen (onhaalbare) wensnatuurdoelen, droogte, parasieten en exoten en ruimtelijk gebruik.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Akkoord met wijziging van de zin.

Amendement 378

Sessie 5

Indiener: Monique Boksma, Janneke Snijder Hazelhoff

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3296 - 3296

Type: Wijziging

Originele tekst:

We stoten momenteel in Nederland te veel stikstof en broeikasgassen uit waardoor het klimaat en de natuur onder druk staan.

Aanpassing:

In Nederland is in sommige gebieden de balans in ecosystemen zoek, mede door een teveel aan uitstoot van stikstof en broeikasgassen.

Toelichting:

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Akkoord met wijziging van de zin.

Amendement 379

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3296 - 3296

Type: Wijziging

Originele tekst:

We stoten momenteel in Nederland te veel stikstof en broeikasgassen uit waardoor het klimaat en de natuur onder druk staan.

Aanpassing:

In Nederland is in sommige gebieden de balans in het ecosysteem zoek, mede door een teveel aan uitstoot van stikstof en broeikasgassen.

Toelichting:

De oorspronkelijke tekst klopt niet omdat klimaatverandering niet alleen in Nederland wordt veroorzaakt en omdat de natuur in Nederland onder druk staat vanwege zelf gekozen (onhaalbare) wensnatuurdoelen, droogte, exoten en ruimte gebruik (ons land is vol).

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Akkoord met wijziging van de zin.

Amendement 380

Sessie 5

Indiener: Wouter Verduyn, Donald Kreiken, Nick Ottens

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3355 - 3356

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We zorgen voor een elektriciteitssector zonder CO₂-uitstoot in 2035.

Hierbij zetten we in op tenminste vier grote kerncentrales en de bouw van meerdere kleine kerncentrales.

Aanpassing:

We zorgen voor een elektriciteitssector zonder CO₂-uitstoot in 2035. Hierbij zetten we in op alle duurzame opties voor elektriciteitsopwekking, waaronder tenminste vier grote kerncentrales en meerdere kleine kerncentrales.

Toelichting:

Vanaf 2030 loopt de leveringszekerheid risico, met name als er meerdere dagen achter elkaar weinig zon en wind is (dit blijkt uit diverse analyses, o.a. van netbeheerder TenneT). Die analyses concluderen nadrukkelijk: snel regelbare CO₂-vrije centrales (bijvoorbeeld met waterstof) zijn - naast zon, wind en de nog te bouwen kerncentrales - onontbeerlijk als we in 2035 een CO₂-vrij elektriciteitssysteem willen hebben.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 381

Sessie 5

Indiener: Donald Kreiken, Bram Cool, Nick Ottens

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3363 - 3363

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Naast ons ambitieuze klimaatbeleid bereiden we ons ook voor op de gevolgen van klimaatverandering.

Aanpassing:

Bij ruimtelijke inrichting wordt uitgegaan van de gevolgen van klimaatverandering, zoals we dat al jaren gewend zijn te doen voor onze waterveiligheid. Toenemend zullen we rekening moeten houden in ruimtelijk ontwerp met extreme weeromstandigheden, zoals hevige regenval, langdurige droogtes en stormachtig weer. Ook dat is veiligheid.

Toelichting:

Klimaatadaptatie dient niet te worden onderschat en vraagt dus ook in het verkiezingsprogramma van onze partij om meer uitwerking. Het gaat hier om bestaanszekerheid en veiligheid, en kan net als watermanagement een breder thema zijn waar we als land trots op kunnen zijn door onze uitvoerige kennis en uitstekende ingenieurs. Op die manier kunnen we tevens andere getroffen en minder weerbare landen helpen in het omgaan met klimaatverandering.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 382

Sessie 5

Indiener: Peter Versteegh, Donald Kreiken.

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3395 - 3395

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarnaast gaan we ook locaties en plannen ontwikkelen voor extra kerncentrales richting 2050.

Aanpassing:

We scheppen duidelijkheid over de eindberging van kernafval.

Toelichting:

We kunnen niet praten over kernenergie zonder het ook even te hebben over kernafval. Het voornemen om 2 of 4 extra grote en meerdere kleinere kerncentrales te bouwen betekent een enorme toename van de te verwachten afvalstroom t.o.v. de huidige situatie. Dit vraagt om beleidsaanpassing.

De ingebruikname van de eindberging is voorzien voor 2130. Daarmee zijn we een van de laatste landen in Europa. Dit is incongruent met de ambitie voor te lopen in kernenergie.

Het is passend dat elke generatie zijn eigen afval opruimt.

Het wordt steeds drukker in de Nederlandse ondergrond, bv met geothermische projecten. Daarom zou je hoe dan ook zo snel mogelijk een geschikte plek voor je eindberging willen reserveren.

De mensen die in de omgeving van deze plek wonen hebben er recht op te weten waar ze aan toe zijn.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 383

Sessie 5

Indiener: Sjef de Pont

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3420 - 3420

Type: Wijziging

Originele tekst:

We zullen in de toekomst nog industrie in Nederland nodig hebben, maar we willen dat deze schoon en duurzaam is.

Aanpassing:

Industrie zal ook in de toekomst van essentieel belang zijn voor de Nederlandse economie. We willen dat zij schoon en duurzaam is.

Toelichting:

Industrie is geen 'noodzakelijk kwaad', zoals de tekst toch wat suggereert. Zij is essentieel voor bijvoorbeeld ons verdienvermogen, strategische onafhankelijkheid, werkgelegenheid.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 384

Sessie 5

Indiener: Jean Aerts, Donald Kreiken, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3427 - 3427

Type: Wijziging

Originele tekst:

Het opvangen van CO₂ en het onder de grond stoppen ervan of hergebruiken ervan is cruciaal om de klimaatdoelen te halen.

Aanpassing:

Het opvangen van CO₂ en het bij voorkeur hergebruiken ervan of anders onder de grond stoppen ervan is cruciaal om de klimaatdoelen te halen.

Toelichting:

Liefst hergebruik, en anders onder de grond.

CO₂ opslag is heel effectief qua investeringsrendement per ton CO₂ reductie. Praktisch zijn er nu tendenzen om hergebruik te omzeilen door de mogelijkheden die opslag gaat bieden. Dat is niet de bedoeling van het beleid, OCAP CO₂ voor tuinbouw en andere processen moet beschikbaar blijven en positief gefaciliteerd worden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 385

Sessie 5

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3442 - 3442

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom blijven we constant manieren zoeken om de schade- en versterkingsoperatie te verbeteren.

Aanpassing:

De omgekeerde bewijslast moet ook gelden voor de omgeving van de gasopslagen van Norg en Grijpskerk.

Toelichting:

In de omgeving van Norg en Grijpskerk ondervinden inwoners schade aan hun huizen door de gasopslag. Echter is dit nog niet goed geregeld en geldt hier nog geen omgekeerde bewijslast. We moeten ons inzetten om dit wel te bewerkstelligen, zodat alle inwoners de compensatie krijgen die ze verdienen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 386

Sessie 5

Indiener: letje Jacobs-Setz

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3442 - 3442

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom blijven we constant manieren zoeken om de schade- en versterkingsoperatie te verbeteren.

Aanpassing:

Daarnaast blijven we ons zoals afgesproken in 'Nij begun' inzetten voor duurzame economische groei en perspectief in Groningen.

Toelichting:

Nu wordt er alleen gesproken over herstel en versterken terwijl juist de blik naar de toekomst belangrijk is, vandaar deze toevoeging.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 387

Sessie 5

Indiener: Roland van der Klauw en Diederik Kuipers

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3445 - 3446

Type: Wijziging

Originele tekst:

We zorgen dat het aantrekkelijk blijft voor huishoudens en ondernemers om zonnepanelen op je eigen dak te leggen.

We leggen zoveel mogelijk zonnepanelen op daken van huizen en industriële gebouwen.

Aanpassing:

We zorgen dat het aantrekkelijker wordt voor huishoudens en ondernemers om meer zonnepanelen op eigen dak te leggen. We leggen zoveel mogelijk zonnepanelen op daken van huizen en industriële gebouwen en streven naar zelfvoorzienende wijken en bedrijfstreinen.

Toelichting:

In de outlook Expertteam Energie 2050, en het daaruit afgeleide concept Nationaal Plan Energiesystemen van het kabinet, zal de gebouwde omgeving in 2050 volledig geëlektrificeerd zijn. De vraag naar elektriciteit zal vier maal hoger zijn dan in 2023 en zal bij voorkeur lokaal worden opgewekt, opgeslagen en gebruikt. Dat betekent dat we maximaal het beschikbare dakoppervlak voor zon zullen moeten benutten. Geen 3 zonnepanelen om te voldoen aan een nieuwbouweis, geen 8 omdat het huidige gebruik te dekken, maar 20 als daar plaats voor is. Zo kan je een wijk straks zoveel mogelijk voorzien met eigen energie, waarbij opslag van stroom en warmte op wijkniveau een voorwaarde is, naast een wijk smart grid, een wijk lage temperatuur warmtenet en een EV laadinfrastructuur.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 388

Sessie 5

Indiener: Roland van der Klauw en Diederik Kuipers

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3457 - 3457

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ideaal voor de verduurzaming in de glastuinbouwsector, maar ook als input voor warmtenetten.

Aanpassing:

Ideaal voor de verduurzaming in de glastuinbouwsector, maar ook als input voor (lokale) warmtenetten

Toelichting:

In de outlook Expertteam Energie 2050, en het daaruit afgeleide concept Nationaal Plan Energiesystemen van het kabinet, zal de gebouwde omgeving in 2050 volledig geëlektrificeerd zijn. De vraag naar elektriciteit zal vier maal hoger zijn dan in 2023 en zal bij voorkeur lokaal worden opgewekt, opgeslagen en gebruikt. Zo kan je een wijk straks zoveel mogelijk voorzien met eigen energie, waarbij opslag van stroom en warmte op wijkniveau een voorwaarde is, naast een wijk smart grid, een wijk lage temperatuur warmtenet en een EV laadinfrastructuur. Warmte kan verkregen worden door middel van elektriciteit, maar geothermie is een aanvullende duurzame bron, juist ook voor de wat grote lokale warmtenetten.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 389

Sessie 5

Indiener: Roland van der Klauw en Diederik Kuipers

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3461 - 3461

Type: Wijziging

Originele tekst:

We maken het makkelijker om energievoöperaties te starten.

Aanpassing:

We stimuleren lokaal ondernemerschap bij burgers en bedrijven waarbij een energievoöperatie een goede rol kan vervullen. Daarom maken we het eenvoudiger om energievoöperaties te starten.

Toelichting:

In de outlook Expertteam Energie 2050, en het daaruit afgeleide concept Nationaal Plan Energiesystemen van het kabinet, zal de gebouwde omgeving in 2050 volledig geëlektrificeerd zijn. De vraag naar elektriciteit zal vier maal hoger zijn dan in 2023 en zal bij voorkeur lokaal worden opgewekt, opgeslagen en gebruikt. Zo kan je een wijk straks zoveel mogelijk voorzien met eigen energie, waarbij opslag van stroom en warmte op wijkniveau een voorwaarde is, naast een wijk smart grid, een wijk lage temperatuur warmtenet en een EV laadinfrastructuur. Het betrekken van de burger en het (MKB-)bedrijfsleven bij de energievoorziening in hun buurt is cruciaal voor het draagvlak van de energietransitie. We stimuleren lokaal ondernemerschap bij burgers en bedrijven waarbij een energie coöperatie een goede rol kan vervullen. De energietransitie moet een feestje zijn voor iedereen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 390

Sessie 5

Indiener: Marjolein Groot Koerkamp, Dop van Ulzen, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3509 - 3511

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Over de verduurzaming van je eigen huis beslis je zelf.

We gaan geen labelsprongen verplichten voor je eigen huis.

We willen huiseigenaren wel verleiden om hun huis te verduurzamen.

Aanpassing:

Over de verduurzaming van je eigen huis en tuin beslis je zelf. We gaan daarbij geen labelsprongen verplichten voor je eigen huis. We willen huiseigenaren wel verleiden om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Dit kan samen met gemeenten, provincies en waterschappen.

Toelichting:

Inwoners en bedrijven hebben een eigen verantwoordelijkheid om te verduurzamen en klimaatadaptieve maatregelen te nemen. Bijv. door te isoleren, een installatie voor duurzame energieopwek te installeren, de tuin te vergroenen en/of water op te slaan.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 391

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3564 - 3564

Type: Wijziging

Originele tekst:

We voeren de afspraken over het Natuurnetwerk Nederland uit en we gaan natuurnetwerken beter met elkaar verbinden.

Aanpassing:

We voeren afspraken over Natuurnetwerk Nederland en gaan natuurnetwerken beter verbinden, waarbij de wettelijke gevolgen niet hetzelfde mogen zijn als die voor de Natura 2000 gebieden.

Toelichting:

Europa wil deze gebieden ook onder een zwaar toetsingsregime van de vogel - en habitat richtlijn brengen. Het Nationale netwerk is destijds onder specifieke Nederlandse wet en regelgeving geaccordeerd en zo hoort dat te blijven. Betrouwbare overheid.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

De Natura 2000 natuurgebieden vallen onder een streng 'beschermingsregime' en worden wettelijk beschermd op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. We zijn het eens met de indiener dat het Natuurnetwerk Nederland niet onder hetzelfde beschermingsregime mag vallen. Dat is nu niet het geval, en ook niet in de toekomst. Nederland is een klein land, dus we zullen met maatwerk en het combineren van functies de ruimte moeten verdelen. Dan moeten we dus geen juridisch hek om natuurgebieden gaan zetten.

Amendement 392

Sessie 5

Indiener: Thom van Gerwe, Bram Cool, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3626 - 3626

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Het Europese beleid mag geen rem zetten op de verduurzaming van onze voedselproductie, maar moet gericht zijn op het stimuleren van innovatie, efficiëntie en duurzaamheid.

Aanpassing:

We blijven ons hard maken om pulsvisserij weer mogelijk te maken en Nederlands kweekvlees snel op de Europese markt te brengen.

Toelichting:

Pulsvisserij vermindert brandstofgebruik, bodembegroeiing en bijvangst. Het Europese verbod is irrationeel. We moeten voorkomen dat kweekvlees – een Nederlandse uitvinding – ook op onwetenschappelijke gronden wordt tegengehouden door protectionistische landen als Frankrijk en Italië.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Prima om deze zin over te nemen in het programma.

Amendement 393

Sessie 5

Indiener: Dolf Vink

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3630 - 3630

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We maken werk van versnelde ontwikkeling, goedkeuring en toelating van groene, nieuwe middelen met een kleine milieu-impact, zodat chemie kan worden teruggedrongen.

Aanpassing:

Bestaande toegelaten middelen blijven bruikbaar tot er een voldoende breed middelenpakket beschikbaar is.

Toelichting:

Er ligt nog een groot nauwelijks ontgonnen terrein aan gewasbeschermingsmiddelen (en medicijnen) open op basis van dierlijke en plantaardige gifstoffen open. Dit komt omdat er nog nauwelijks onderzoek wordt gedaan naar de bruikbaarheid en mogelijkheden. Terecht wordt hier aandacht voor gevraagd. In deze transitie mogen er echter geen gaten vallen in de beschermingsmogelijkheden. ook moet er een voldoende breed pakket beschikbaar blijven om resistentievorming zoveel mogelijk te voorko

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens met indiener, het is belangrijk is dat er voldoende alternatieve middelen beschikbaar zijn, voordat bestaande middelen worden afgeserveerd.

Amendement 394

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3642 - 3642

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarom zetten we in op bronaaanpak: alle vervuilende stoffen zoals medicijnresten, microplastics, bestrijdingsmiddelen en andere zeer zorgwekkende stoffen moeten zo veel mogelijk uit het water geweerd worden, zowel in Nederland als binnen Europa.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel; Het eerste woord "Daarom" vervangen door "Daarnaast".

De tekst wordt dan; "Daarnaast zetten we in op bronaaanpak: alle vervuilende stoffen zoals medicijnresten, microplastics, bestrijdingsmiddelen en andere zeer zorgwekkende stoffen moeten zo veel mogelijk uit het water geweerd worden, zowel in Nederland als binnen Europa."

Toelichting:

Tekst spreekt voor zich. Gelijk speelveld creëren voor omringende landen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 395

Sessie 5

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3642 - 3642

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarom zetten we in op bronaaanpak: alle vervuilende stoffen zoals medicijnresten, microplastics, bestrijdingsmiddelen en andere zeer zorgwekkende stoffen moeten zo veel mogelijk uit het water geweerd worden, zowel in Nederland als binnen Europa.

Aanpassing:

Daarbij focussen we regionaal op het aanpakken van de oorzaken die het meest bijdragen aan de vervuiling in het water.

Toelichting:

In de beeldvorming wordt al snel gewezen op de rol van de industrie en landbouw in deze. Er zijn echter diverse oorzaken voor vervuiling van water, die per regio sterk kunnen verschillen. Denk bijvoorbeeld aan medicijnresten en micro-plastics, die ervoor zorgen dat waterschappen meer inspanningen moeten leveren om het water te zuiveren. Het is goed recht te doen aan deze verschillen en de focus van beleid hierop aan te passen (in besteding tijd en geld).

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Prima aanvulling, nemen we over.

Amendement 396

Sessie 5

Indiener: Dolf Vink

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Schrappen

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

Schrappen regel 3667.

Toelichting:

De veehouderij, waaronder de intensieve veehouderij zet voortdurend stappen om het dierenwelzijn te vergroten. Deze zin is niet alleen overbodig, maar ook onnodig stigmatiserend om onder dit kopje te vermelden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Akkoord om deze zin te schrappen.

Amendement 397

Sessie 5

Indiener: Pieter Roelfsema

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3676 - 3677

Type: Wijziging

Originele tekst:

Door ontwikkeling van proefdiervrije onderzoeksmethoden en innovatieve alternatieven hoeven dierproeven niet meer de norm te zijn.

Deze zetten we alleen nog in als dit de enige manier is om een verbetering van de volksgezondheid te bewerkstelligen.

Aanpassing:

Door ontwikkeling van proefdiervrije onderzoeksmethoden en innovatieve alternatieven zijn er dierproeven die vervangen kunnen worden. Dierproeven zetten we alleen nog in als dit de enige manier is om een kennis te vergaren ten behoeve van de volksgezondheid, wetenschappelijke vooruitgang en daarmee de nationale innovatiekracht.

Toelichting:

Ik ben directeur van het Nederlands Herseninstituut, hoogleraar bij het Amsterdam UMC en de Vrije Universiteit en voormalig lid van het NCad, het Nationaal Comité Adviezen Dierproeven die het ministerie van LNV adviseert over het dierproevenbeleid.

De suggestie dat dierproeven de norm zouden zijn is het frame dat wordt aangedragen door D66 (Tjeerd de Groot) en de PvdD (Wassenberg). Dit frame komt niet overeen met de werkelijkheid. Door het bestaande vergunningstelsel vinden er nu al geen dierproeven plaats waarvoor alternatieven bestaan. Onderzoekers en bedrijven die gebruik maken van dierproeven zijn verplicht om aan te tonen dat de dierproef noodzakelijk is en dat er geen alternatieven beschikbaar zijn. Met mijn onderzoeksgroep wil ik een visuele prothese voor blinden ontwikkelen door een camera op de hersenen aan te sluiten (zie bv <https://www.ad.nl/binnenland/dankzij-deze-vinding-kunnen-blinden-niet-alleen-stipjes-maar-ook-vormen-zien-ab2a627f/>). Ik wil zeker weten dat de prothese veilig is en werkt voordat ik hem in blinde mensen test, en daar zijn dierproeven voor nodig. Ik besprak dat met Arne Weverling en Erik Haverkort (vroeger en huidig VVD Tweede-Kamerlid) die mijn lab bezochten. De bestaande regeldruk ondermijnt de innovatiekracht en het is onverstandig deze regeldruk te vergroten. Wanneer een onderzoeker een dierproef wil doen dient zij/hij een aanvraag in bij de DEC (dier-ethische commissie), die stuurt het naar de CCD (Centrale Commissie Dierproeven). Indien de CCD een vergunning afgeeft moet nog een andere aanvraag worden ingediend bij het Instituut voor Dierenwelzijn (IvD). Het hele proces kost ca. 6 maand (als alles goed gaat) terwijl collega's in China of de VS binnen 2 week kunnen starten.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Prima om deze suggestie over te nemen.

Amendement 398

Sessie 5

Indiener: Guyliam Kempenaar

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 3657 - 3658

Type: Wijziging

Originele tekst:

Wij vinden dierenwelzijn voorwaardelijk voor het houden van dieren.

Daarom willen wij onnodig dierenleed voorkomen en duidelijke kaders stellen.

Aanpassing:

Verreweg de meeste mensen die met dieren wonen of werken hebben veel liefde voor hun dieren en verzorgen deze met hart en ziel, helaas zijn er ook enkele mensen die niet goed met hun dieren omgaan, daarom willen wij onnodig dierenleed voorkomen en duidelijke kaders stellen.

Toelichting:

De toon van deze paragraaf is knetterhard. Vooral voor mensen die met ziel en zaligheid met dieren wonen of werken. Juist voor deze grote groep mensen die goed omgaan met hun dieren is deze paragraaf niet bedoeld. Om de emotie eruit te halen stel ik deze tekstuele wijziging voor.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat de tekst gewijzigd dient te worden; het mag meer benadrukt worden dat verreweg de meeste dierenbezitters op een liefdevolle wijze omgaan met hun dieren. Voorstel is om de tekst als volgt aan te passen; "Wij vinden dierenwelzijn voorwaardelijk voor het houden van dieren. Gelukkig verzorgen verreweg de meeste mensen hun dieren met veel liefde. Maar sommigen blijken helaas niet goed met dieren om te kunnen gaan. Om onnodig dierenleed te voorkomen, willen wij daarom duidelijke kaders stellen."

Amendement 399

Sessie 5

Indiener: Ibo Gülsen

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3659 - 3666

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We pakken dierenmishandeling hard aan.

Onder andere door middel van een levenslang houdverbod voor dierenmishandelaars, door het hoger straffen en door het tegengaan van illegale handel.

Ook verbeteren we de informatie-uitwisseling tussen de verschillende instanties en de politie, zodat zij effectiever toezicht houden en gericht hulp kunnen bieden.

* Er komt scherp toezicht op slachthuizen.

De standaard ligt in Nederland hoog, maar misstanden moeten aangepakt worden.

Naast controle op locatie, moet de toezichthouder via direct uitleesbare camerabewaking mee kunnen kijken.

Artificiële intelligentie kan hierbij een rol spelen.

Bij herhaaldelijke misstanden wordt een bedrijf gesloten, bij buitensporige incidenten gebeurt dit meteen.

Aanpassing:

We pakken ernstige dierenmishandeling hard aan.

Onder andere door middel van het strenger straffen en het tegengaan van illegale handel. Ook verbeteren we de informatieuitwisseling tussen de verschillende instanties en de politie zodat zij effectiever toezicht houden en gericht hulp kunnen bieden.

Er komt scherp toezicht op slachthuizen. De standaard in Nederland ligt hoog, maar structurele misstanden moeten aangepakt worden door frequente controle op locatie. Naast controle op locatie moet de toezichthouder via direct uitleesbare camerabewaking mee kunnen kijken. Artificiële intelligentie kan hierbij een rol spelen.

Bij herhaaldelijke misstanden kan een bedrijf worden gesloten bij ernstige incidenten met een direct gevaar voor mens, dier of omgeving gebeurt dit meteen.

Toelichting:

Onze dieren worden door de hoogste standaarden van dierenwelzijn beschermd, niet in de laatste plaats door de dierhouders zelf uit respect voor het dier. De toon van deze paragraaf doet geen recht aan de inspanningen die zij dag in en uit leveren. Daarnaast zijn bepaalde straffen of maatregelen buiten proportioneel. Op basis van dezelfde principes zou dan bijna iedere overtreding moeten leiden tot bijvoorbeeld een levenslang rijverbod.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De indiener stelt terecht dat de toon van de paragraaf stevig was aangezet en daarmee geen recht deed aan alle dierenbezitters die liefdevol en respectvol met hun dieren omgaan. Een ander lid heeft ook een voorstel gedaan om de toon van de betreffende passage te wijzigen. Voorstel voor de inleidende woorden is nu als volgt; "Wij vinden dierenwelzijn voorwaardelijk voor het houden van dieren. Gelukkig verzorgen verreweg de meeste mensen hun dieren met veel liefde. Maar sommigen blijken helaas niet goed met dieren om te kunnen gaan. Om onnodig dierenleed te voorkomen, willen wij daarom duidelijke kaders stellen." De genoemde maatregelen en gestelde kaders gelden uiteraard alleen voor bedrijven en dierenbezitters die continue en op zeer grove wijze in de fout gaan; straffen en handhaving dienen proportioneel te zijn. We willen wel de rechtspraak en toezichthouders in staat stellen om op adequate wijze te kunnen ingrijpen.

Amendement 400

Sessie 5

Indiener: Jean Aerts

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3577 - 3578

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Opkomen voor de PAS-melders.

We blijven ons inzetten om PAS-melders - ondernemers die te goeder trouw en buiten hun schuld om geen geldige vergunning hebben - zo snel als mogelijk te legaliseren.

Aanpassing:

3577 * Opkomen voor de PAS-melders én andere te goeder trouw onvergunden.

3578 We blijven ons inzetten om ondernemers die als PAS melder, interimmer of onvergund te boek staan te legaliseren. De brede definitie van PAS melders. (Die zekerheid moet een overheid bieden aan ondernemers).

Toelichting:

3577: Er wordt ongewenst onderscheid gemaakt tussen PAS-melders, interimmers en vrijgestelden. Allen voldoen immers aan het criterium van 3578. De legalisatie van PAS-melders in brede zin is in lijn met amendement Bisschop/Harbers/Geurts (10-12-2020; 35600, nr 19).

Alle ter goeder trouw onvergunden onder 1 mol dienen zo snel mogelijk te worden gelegaliseerd. Het huidige project Legalisatie PAS-melders dient dan ook te worden uitgebreid met alle ter goeder trouw onvergunden, zijn de interimmers en vrijgestelden. eea als gevolg van drempelverlaging naar 0.0049 mol/ha. BIJ12 en DG Stikstof voeren het amendement niet uit. Een schuldvraag dient geen doel.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat de groep onvergunden breder is dan enkel PAS-melders; goed om dat ook te benoemen. Tekst is dan als volgt: "Opkomen voor de PAS-melders, interimmers en andere te goeder trouw onvergunden. We blijven ons inzetten om ondernemers die te goeder trouw en buiten hun schuld om geen geldige vergunning hebben zo snel als mogelijk te legaliseren. PAS-melders krijgen, net als projecten van nationale veiligheid (zoals defensie en dijkversterking), prioriteit bij vrijkomende stikstofruimte. Uiteindelijk willen we dat elk bedrijf een passende vergunning heeft."

Amendement 401

Sessie 5

Indiener: Annechien ten Have Mellema

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3577 - 3577

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Opkomen voor de PAS-melders.

Aanpassing:

* Opkomen voor PAS-melders en interimmers

Toelichting:

PAS-melders en interimmers worden vaak in één adem genoemd. Maar het is wel belangrijk om ook de interimmers te noemen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Prima suggestie van de indiener. Op basis van een ander ingediend amendement is het voorstel om de tekst als volgt te wijzigen: "Opkomen voor de PAS-melders, interimmers en andere te goeder trouw onvergunden."

Amendement 402

Sessie 5

Indiener: Jan Veerenhuis

Netwerk: Overijssel

Regelnummers: 3623 - 3625

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We blijven ons inzetten dat sectoren zoals de tuinbouw, de visserij en andere innovatieve sectoren voorop kunnen blijven lopen en voedsel van wereldkwaliteit kunnen blijven produceren.

* De EU geeft ruimte voor de innovatiekracht en het ondernemerschap van onze boeren, tuinders en vissers.

Aanpassing:

We steunen onze innovatieve voedselsectoren. We blijven ons inzetten zodat sectoren zoals de tuinbouw, de visserij en andere innovatieve sectoren voorop kunnen blijven lopen en voedsel van wereldkwaliteit kunnen blijven produceren. De EU moet meer ruimte geven voor de innovatiekracht en het ondernemerschap van onze boeren, tuinders en vissers. Innovatieve en duurzame visvangst, zoals pulsvisserij; dat vermindert brandstofgebruik, bodemberoering en bijvangst. We blijven ons inspannen om het pulsvisserijverbod terug te draaien.

Toelichting:

In het verkiezingsprogramma van 2021 heeft de VVD nadrukkelijk aangegeven zich te willen inspannen om het pulsvisserijverbod terug te draaien. Anno 2023 is het triest gesteld met deze sector, daarom is het zaak dat de VVD zich wederom hard maakt voor de pulsvisserij.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Prima suggestie. Samen met een ander amendement is het voorstel om deze als volgt op te nemen: "We steunen onze innovatieve voedselsectoren. We blijven ons inzetten zodat sectoren zoals de tuinbouw, de visserij en andere innovatieve sectoren voorop kunnen blijven lopen en voedsel van wereldkwaliteit kunnen blijven produceren. De EU geeft ruimte voor de innovatiekracht en het ondernemerschap van onze boeren, tuinders en vissers. Het Europese beleid mag geen rem zetten op de verduurzaming van onze voedselproductie, maar moet gericht zijn op het stimuleren van innovatie, efficiëntie en duurzaamheid. We blijven ons hard maken om pulsvisserij weer mogelijk te maken en Nederlands kweekvlees snel op de Europese markt te brengen. De Nederlandse agrofoodsector kan koploper zijn in de verduurzaming."

Amendement 403

Sessie 5

Indiener: Dolf Vink

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3630 - 3630

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We maken werk van versnelde ontwikkeling, goedkeuring en toelating van groene, nieuwe middelen met een kleine milieu-impact, zodat chemie kan worden teruggedrongen.

Aanpassing:

Bestaande middelen blijven bruikbaar tot er een voldoende breed middelenpakket beschikbaar is. De duur daarvan kan per ziekte/plaag verschillen.

Toelichting:

Er ligt nog een groot nauwelijks ontgonnen terrein aan gewasbeschermingsmiddelen (en medicijnen) open op basis van dierlijke en plantaardige gifstoffen open. Dit komt omdat er nog nauwelijks onderzoek wordt gedaan naar de bruikbaarheid en mogelijkheden. Terecht wordt hier aandacht voor

gevraagd. In deze transitie mogen er echter geen gaten vallen in de beschermingsmogelijkheden. ook moet er een voldoende breed pakket beschikbaar blijven om resistentievorming zoveel mogelijk te voorkomen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener. Hij heeft een vergelijkbaar amendement ingediend (nummer 393). Voorstel is om dat amendement over te nemen.

Amendement 404

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3564 - 3564

Type: Wijziging

Originele tekst:

We voeren de afspraken over het Natuurnetwerk Nederland uit en we gaan natuurnetwerken beter met elkaar verbinden.

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

"We voeren afspraken over het Natuurnetwerk in Nederland uit en we gaan natuurnetwerken beter verbinden, waarbij de wettelijke gevolgen voor de eigenaren veel minder zwaar mogen zijn als die voor de Natura-gebieden."

Toelichting:

We willen niet weer in een fuik lopen. Europa wil deze gebieden ook annexeren onder het zware toetsingsregime van de vogel- en habitatrichtlijn. Nationale natuurwerk is destijds onder specifieke wet- en regelgeving geaccordeerd en geeft meer ruimte voor maatwerk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De Natura 2000 natuurgebieden vallen onder een streng 'beschermingsregime' en worden wettelijk beschermd op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. We zijn het eens met de indiener dat het Natuurnetwerk Nederland niet onder hetzelfde beschermingsregime mag vallen. Dat is nu niet het geval, en ook niet in de toekomst. Nederland is een klein land, dus we zullen met maatwerk en het combineren van functies de ruimte moeten verdelen. Dan moeten we dus geen juridisch hek om natuurgebieden gaan zetten. We stellen voor om tekst van de indiener over te nemen bij regelnummer 3564, met een kleine wijziging: "We voeren de afspraken over het Natuurnetwerk Nederland uit en we gaan natuurnetwerken beter met elkaar verbinden, waarbij de wettelijke gevolgen niet hetzelfde mogen zijn als die voor de Natura 2000 gebieden."

Amendement 405

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3298 - 3298

Type: Wijziging

Originele tekst:

De stikstofcrisis heeft ons land daarnaast deels op slot gezet.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

De juridische keuzes in de natuur- en omgevingswetgeving heeft Nederland deels op slot gezet.

Toelichting:

Correcte weergave van de actuele situatie. Tekst spreekt voor zich.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Indien suggereert dat de stikstofproblematiek enkel een juridisch probleem is. Dat is onjuist: onze natuur staat onder druk, onder andere door de hoge stikstofuitstoot. Daarom willen we zorgen voor een vermindering van de stikstofuitstoot en gebiedsgericht natuurherstel. En ja, we willen ook kijken hoe we onze wetgeving kunnen moderniseren en verbeteren. We willen onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Ook willen we het in Brussel bespreekbaar maken om op termijn de verplichtingen rondom Natura2000-gebieden aan te passen op basis van klimaatverandering en de dynamiek van de natuur. Deze punten staan reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60.

Amendement 406

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3298 - 3298

Type: Wijziging

Originele tekst:

De stikstofcrisis heeft ons land daarnaast deels op slot gezet.

Aanpassing:

De stikstof crisis heeft ons land daarnaast deels op slot gezet door de juridische keuzes die gemaakt zijn.

Toelichting:

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Indien suggereert dat de stikstofproblematiek enkel een juridisch probleem is. Dat is onjuist: onze natuur staat onder druk, onder andere door de hoge stikstofuitstoot. Daarom willen we zorgen voor een vermindering van de stikstofuitstoot en gebiedsgericht natuurherstel. En ja, we willen ook kijken hoe we onze wetgeving kunnen moderniseren en verbeteren. We willen onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Ook willen we het in Brussel bespreekbaar maken om op termijn de verplichtingen rondom Natura2000-gebieden aan te passen op basis van klimaatverandering en de dynamiek van de natuur. Deze punten staan reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60.

Amendement 407

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3299 - 3299

Type: Wijziging

Originele tekst:

De VVD wil dat we onze verantwoordelijkheid nemen voor onszelf en voor de volgende generaties.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

De VVD wil dat we onze verantwoordelijkheid nemen door integraal gebiedsgericht te streven naar robuuste ecosystemen passend bij het klimaat, gezonde bodem en wateropgaven.

Toelichting:

Verantwoordelijkheid nemen voor het integrale plaatje. Oorspronkelijke zin open deur, deze zegt meer over de uitvoering.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Prima suggestie van indiener. Voorstel om met een kleine wijziging de tekst over te nemen: "De VVD wil dat we onze verantwoordelijkheid nemen voor onszelf en voor de volgende generaties, door gebiedsgericht te streven naar robuuste ecosystemen passend bij schoon water, bodem en lucht."

Amendement 408

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3315 - 3315

Type: Wijziging

Originele tekst:

We gaan grotendeels elektrisch rijden en onze schepen en vliegtuigen gaan over op schone brandstoffen.

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel:

"Het moet haalbaar en betaalbaar zijn als we grotendeels elektrisch gaan rijden en onze schepen en vliegtuigen over gaan op schone brandstoffen"

Toelichting:

Het moet haalbaar en betaalbaar zijn

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens dat de transitie naar duurzaam vervoer haalbaar en betaalbaar moet zijn. Het voorstel is daarom om een zin toe te voegen: We zorgen ervoor dat deze omslag naar groen vervoer voor iedereen haalbaar en betaalbaar is.

Amendement 409

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3352 - 3352

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Er moet ook meer aandacht komen voor de nationale uitvoerbaarheid van specifieke maatregelen.

Aanpassing:

Toevoeging aan het einde van de zin:

, waarbij Nederland meer gebruik maakt van de uitzonderingen van het Europees recht.

Toelichting:

In de loop der tijd is er Europese jurisprudentie die ruimte geeft voor verantwoorde keuze, maatregelen onder het beheer te brengen en vanuit het Unieverdrag mag een lidstaat rekening houden met de omstandigheden 'thuis'.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

nieuwe zin: "er moet meer aandacht komen voor de nationale uitvoerbaarheid van specifieke maatregelen. Indien dit onvoldoende gebeurt kan er gepleit worden voor een uitzondering.

Amendement 410

Sessie 5

Indiener: Wilko Pels

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3355 - 3355

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We zorgen voor een elektriciteitssector zonder CO₂-uitstoot in 2035.

Aanpassing:

We streven naar een elektriciteitssector zonder CO₂-uitstoot in 2035.

Toelichting:

We zullen onze gas- en kolencentrales hard nodig hebben voor leveringszekerheid. Eerst nieuwe alternatieven neerzetten voordat oude worden gesloten. De stroomimportmogelijkheden zijn in 2024 echt minder dan 10 jaar terug, bijv. ten gevolge van de Duitse "Kernausstieg".

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De huidige woordkeuze geeft duidelijkheid aan de sector. 12 jaar moet daarbij voldoende tijd zijn om over te schakelen en genoeg nieuwe vormen van CO₂ vrij regelbaar vermogen neer te zetten. Zie ook amendement 380.

Amendement 411

Sessie 5

Indiener: Leon Nelen, Tomas Friedhof, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3369 - 3369

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We zetten in op extra windenergie op zee gekoppeld aan waterstofproductie, nieuwe kerncentrales en versterking van het stroomnet met onder andere batterijtechnologie.

Aanpassing:

Waterstof is pas echt groen als de elektrolyse plaats vindt op die momenten dat er een overschot is aan elektriciteit uit weersafhankelijke bronnen. De VVD wil groene waterstof inzetten volgens de waterstofladder.

Toelichting:

In de waterstofladder staat vervanging van de huidige 800.000 ton grijze waterstof per jaar bovenaan en vervanging van aardgas zoals verwarming van huizen onderaan.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Europees beleid zoals de RED3 zorgt hier al voor. Daarnaast is het aan de markt om dit te bepalen.

Amendement 412

Sessie 5

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

Regelnummers: 3412 - 3412

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Die ambitie gaan we waarmaken met liberale klimaatvoorstellen.

Aanpassing:

De VVD is de meest duurzame partij van Nederland omdat we de meest realistische koers zetten. Dat doen we door investeringen in verduurzaming alleen goed te keuren indien deze zich binnen maximaal 20 jaar terugverdienen.

Toelichting:

Zonder terugverdientijd integraal bij een investeringsbeslissing te betrekken is het investeren in verduurzaming vooral een alles of niet discussie zonder een gezond verstand ijkpunt bij wat nog uitlegbaar is.

De 20 jaar terugverdientijd gaat niet over bijvoorbeeld de aanleg van nieuwe (kern)energiecentrales, het opwaarderen van het stroomnet of het opslaan van CO₂. Daarvoor geldt uiteraard een langere terugverdientijd.

Dit gaat wel om hoe de overheid in brede zin in haar eigen organisatie en als opdrachtgever verduurzaming meeneemt in haar business cases. Plat gezegd: vink alleen die elementen op het verduurzamingslijstje aan die zich binnen 20 jaar terugverdienen, en neem bij de bepaling daarvan ook de evt. externe effecten mee.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Zoals de indiener in de toelichting al aangeeft zijn er een aantal voorbeelden waarvoor dit amendement niet hoeft te gelden (zoals het elektriciteitsnet). Bij innovaties en pilots is het ook lastig te zeggen of de investering zich wel of niet terug gaat verdienen. Daarom is het beter om liberaal klimaatbeleid als uitgangspunt te nemen dan een bepaalde terugverdientermijn.

Amendement 413

Sessie 5

Indiener: Mark Koelman

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 3413 - 3413

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We versnellen de uitbreiding van het elektriciteitsnet.

Aanpassing:

We versnellen de uitbreiding van een slim en flexibel elektriciteitsnet.

Toelichting:

Op de huidige voet doorgaan met enkel het elektriciteitsnet uitbreiden draagt beperkt bij aan de oplossing voor de huidige netcongestie. Nadat de uitbreiding is uitgevoerd loop je met de huidige groei aan elektriciteitsgerbruik op piekmomenten weer achter de feiten aan. Met een slim, flexibel en robuust elektriciteitsnet dat vraag en aanbod met elkaar verbindt los je de problemen wel op.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Zin wordt veranderd in: "we versnellen de uitbreiding van het elektriciteitsnet en stimuleren slim en flexibel gebruik"

Amendement 414

Sessie 5

Indiener: Bente Schrijver, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3422 - 3422

Type: Wijziging

Originele tekst:

We hebben immers liever groene bedrijven hier, dan grijze bedrijven elders.

Aanpassing:

We produceren immers liever met groene bedrijven hier, dan dat we importeren van grijze bedrijven elders.

Toelichting:

Dit verduidelijkt het argument en zet het kracht bij. En het doet beter recht aan wat de zin beoogt te beredeneren.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

het draait niet per se om het importeren, want daar hebben we bijv. de koolstofgrensheffing CBAM voor (dat we willen uitbreiden naar meer sectoren), maar ook dat het voor ons verdienvermogen als NL beter is die bedrijven hier zijn. Tekst wordt aangepast naar: "we hebben liever dat bedrijven hier verduurzamen en schoon produceren, dan dat zij op de oude voet ergens anders doorgaan."

Amendement 415

Sessie 5

Indiener: Jean Aerts, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3432 - 3432

Type: Schrappen

Originele tekst:

We laten het plafond voor CO₂-opslag in de SDE++ los.

Aanpassing:

zin schrappen

Toelichting:

CO₂ opslag is heel effectief qua investeringsrendement per ton CO₂ reductie. Maar dat is eenzijdig beschouwd. Daardoor zijn schotten nodig om maatregelen zoals geothermie, die een langere termijn effect hebben in de benen te houden en haar aandeel in SDE budget te laten houden. Daar zijn de schotten of hekjes in de SDE regeling voor bedoeld in het NL beleid.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

CCS is belangrijk om de 2030-doelen te halen. Daarom is het goed als het plafond voor 2030 wel verhoogd wordt. tekstsuggestie: "we verhogen het plafond in de SDE++" Dan blijft er alsnog een plafond en kunnen andere technieken nog steeds aan bod komen in de SDE++

Amendement 416

Sessie 5

Indiener: Cees van den Oosten

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3434 - 3435

Type: Schrappen

Originele tekst:

Zo schaffen we de belastingvrijstelling voor lucht- en scheepvaartbrandstoffen in Europees verband af en zetten we ons in voor een Europese kerosinebelasting.

Mocht dat niet lukken, dan doen we dat met onze buurlanden.

Aanpassing:

Regel 3435 schrappen: "Mocht dat niet lukken, dan doen wij dat met onze buurlanden."

Toelichting:

Schrappen i.v.m. met strijdigheid met 3350:

"De VVD wil maatregelen bij voorkeur Europees nemen, omdat dit effectiever is dan alleen nationaal beleid en het zorgt voor een gelijk speelveld in de EU"

Wij moeten voorkomen dat Nederlandse burgers en bedrijven zoals KLM op achterstand worden gezet t.o.v de EU en alleen in Nederland vliegen en vracht weer duurder wordt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is apart dat er op benzine wel btw wordt geheven, maar op lucht- en scheepvaartbrandstoffen niet. Tegelijkertijd willen we ook ons vestigingsklimaat goed houden. Daarom willen wij het eerst Europees regelen, maar als dat niet lukt met buurlanden (VK, FR, DUI, BE)

Amendement 417

Sessie 5

Indiener: Donald Kreiken, Nick Ottens, Dop van Ulzen

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3434 - 3434

Type: Wijziging

Originele tekst:

Zo schaffen we de belastingvrijstelling voor lucht- en scheepvaartbrandstoffen in Europees verband af en zetten we ons in voor een Europese kerosinebelasting.

Aanpassing:

Zo schaffen we de belastingvrijstelling voor lucht- en scheepvaartbrandstoffen af en zetten we ons in voor een effectieve kerosinebelasting in Europees verband.

Toelichting:

Bij voorkeur worden belastingen niet op Europees niveau ingesteld, maar blijft dat het mandaat van de lidstaten (Nederland gaat zelf over haar eigen belastingstelsel). Wel kan dit in afstemmen en op geharmoniseerde wijze gebeuren. Wel blijft wenselijk dat deze maatregelen plaatsvinden in samenwerking met alle relevante Europese landen (EU/EEG). Dat houdt ook de optie open voor 3435, wanneer dit niet lukt, om met omringende landen actie te ondernemen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De belastingvrijstelling voor lucht- en scheepvaartbrandstoffen ligt vast in de European Tax Directive en kan dus alleen Europees afgeschaft worden. Dat willen wij ook graag. Net als dat we graag daarna een EU-brede belasting opnemen voor lucht- en scheepvaartbrandstoffen.

Amendement 418

Sessie 5

Indiener: Cees van den Oosten

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3434 - 3435

Type: Schrappen

Originele tekst:

Zo schaffen we de belastingvrijstelling voor lucht- en scheepvaartbrandstoffen in Europees verband af en zetten we ons in voor een Europese kerosinebelasting. Mocht dat niet lukken, dan doen we dat met onze buurlanden.

Aanpassing:

3435 Schrappen: 'Mocht dat niet lukken, dan doen wij dat met onze buurlanden'

Toelichting:

Schrappen i.v.m. met strijdigheid met 3350:

"De VVD wil maatregelen bij voorkeur Europees nemen, omdat dit effectiever is dan alleen nationaal beleid en het zorgt voor een gelijk speelveld in de EU"

Wij moeten voorkomen dat Nederlandse burgers en bedrijven

o.m. KLM op achterstand worden gezet t.o.v de EU en alleen in Nederland vliegen en vracht weer duurder wordt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is apart dat er op benzine wel btw wordt geheven, maar op lucht- en scheepvaartbrandstoffen niet. Tegelijkertijd willen we ook ons vestigingsklimaat goed houden. Daarom willen wij het eerst Europees regelen, maar als dat niet lukt met buurlanden (VK, FR, DUI, BE)

Amendement 419

Sessie 5

Indiener: Ralph Jacobs en Alexander Kneepkens

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3448 - 3448

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Op die manier worden elektriciteitskabels vanaf zee meer benut.

Aanpassing:

We stimuleren de introductie van de Virtuele Energie Centrale (VEC). Door meer zonnepanelen op daken worden de pieken in de opwekking van groene energie versterkt. Het komt steeds vaker voor dat de prijs voor energie overdag negatief wordt, terwijl de vraag vooral in de ochtend en avond groot is. Door het gebruik van thuisbatterijen te stimuleren en het mogelijk te maken deze virtueel aan een te schakelen tot een VEC kunnen de ergste pieken worden afgezwakt en lokaal opgewekte stroom ook meer lokaal worden ingezet.

Toelichting:

Verschillende keren dit jaar heeft de combinatie van een winderige dag en zonnig weer geleid tot een negatieve energieprijzen rond het middaguur. Met de afbouw van de salderingsregeling worden de inkomsten van zonnepanelen eigenaren minder zeker en verdwijnt de economische prikkel om zonnepanelen te installeren. Het slaat zelfs zover door dat zonnepanelen eigenaren de prikkel krijgen om hun panelen uit te schakelen op piekmomenten waardoor er minder groene energie wordt

opgewekt. Het installeren van thuisbatterijen zorgt ervoor dat gebruikers overdag hun energie kunnen opwekken en opslaan omdat zij dan geen grote vraag hebben, maar het later op de dag of de volgende ochtend kunnen gebruiken. Door thuisbatterijen op straat en wijk niveau virtueel met elkaar te laten samenwerken (de VEC) kan er optimaal energie worden opgeslagen en gebruikt.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

In het concept-VKP is opgenomen dat het neerleggen van zonnepanelen op daken rendabel moet blijven (regel 3445) en dat batterijen een belangrijke rol moeten gaan spelen (regel 3369).

Amendement 420

Sessie 5

Indiener: Michiel Mensink en Monique van der Sanden

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3449 - 3454

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We zetten in op meer windenergie op zee in 2040.

In 2031 is er momenteel 21GW aan Wind op Zee gepland.

Om die ontwikkeling door te trekken zullen we nu plannen moeten maken voor 2040.

Een deel van deze capaciteit wordt gebruikt om groene waterstof te maken.

Dit doen we zowel op land als op waterstofhubs in de Noordzee.

Daarbij hebben we het doel van 6 tot 8GW elektrolysecapaciteit in 2032.

Aanpassing:

We willen inzetten op windenergie op zee onder het voorbehoud van de uitkomsten van een geactualiseerd objectief onderzoek naar de economische en ruimtelijke haalbaarheid, uit te voeren voor verdere uitbreiding, inclusief de 21 GW aan wind op zee die is gepland voor 2031 en de 6 tot 8 GW elektrolysecapaciteit.

Toelichting:

Voorzichtigheid met uitspreken van doelen cq jaartal is geboden aangezien wind op zee veel duurder blijkt dan ons jarenlang is voorgehouden. Een geluid dat vooral van D66 komt en onze stroom veel duurder maakt met als gevolg dat bedrijven over de grens worden gejaagd en zich buiten Nederland vestigen. Het effect van het dogmatische streven naar Wind Op Zee als ultieme oplossing leidt tot zowel negatieve (bedrijfs-) economische als ruimtelijke effecten met grote impact. Denk hierbij aan de sectoren visserij en recreatie.

Qua kostenanalyse goed om te realiseren dat het is verkocht als subsidievrij maar nu blijkt dat de belastingbetaler opdraait voor de kabels en trafo's op zee die meer dan € 1 miljard per GW kosten.

Ten tweede blijken de 'onbalanskosten' veroorzaakt door wind op zee zijn al 2 à 3 €-cent per kilowattuur - gelijk aan de hele elektriciteitsprijs in China. Ten derde blijken de bouw- en onderhoudskosten veel hoger dan eerder gedacht - zie de miljardenverliezen van Siemens Gamesa en Orsted.

Gezien deze nieuwe feiten eerst inzetten op een brede impactanalyse van wind op zee met waterstof en andere opties voor energieopwek, waarbij het onderzoek wordt uitgevoerd door politiek neutrale adviesbureaus. Eerst een eerlijke en volledige vergelijking, dan pas beslissen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In 2050 hebben we heel veel groene elektriciteit en groene waterstof nodig. Dat zal deels kernenergie zijn, maar ook wind op zee zal een onderdeel hiervan zijn. Daarbij heeft de indiener gelijk dat we niet dogmatisch op een bepaalde bron moeten inzetten. Desondanks is het met ons streven naar meer energie-onafhankelijkheid slim om nu wel de plannen concreet te maken zodat deze windparken er kunnen komen als daar de wens toe is. Daar is geen nieuw onderzoek voor nodig.

Amendement 421

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3456 - 3456

Type: Wijziging

Originele tekst:

Geothermie is een duurzame bron van energie die continue warmte kan genereren.

Aanpassing:

Wijziging / Toevoeging:

Geothermie is een duurzame bron van energie die continue warmte kan genereren, waarbij degelijke screening op cumulatie van risico's zoals aardbeving of grondwater in beeld moet zijn.

Toelichting:

Aardbevingen in bewoond gebied zijn ongewenst. Door een te eenzijdig project focus wordt soms vergeten dat opeenvolgingen van meerdere boringen in een gebied nare gevolgen kan hebben zoals in Twente en bij Harlingen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Zinnen toegevoegd: "daarbij wordt rekening gehouden met seismiciteit en grondwater. We stimuleren dit op plekken waar dit bewezen veilig kan"

Amendement 422

Sessie 5

Indiener: Jean Aerts

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 3456 - 3456

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Geothermie is een duurzame bron van energie die continue warmte kan genereren.

Aanpassing:

Geothermie is een duurzame bron van energie die continue warmte kan genereren. In Zuid en Oost Nederland herijken we het risicobeleid rondom geothermie in gesteente met als doel om dit mogelijk te maken

Toelichting:

"Geothermie in gesteente en breuken kent nu een aanvaardbaar risico van nul in Nederland. Daarom is in Zuid en Oost Nederland (diepe)geothermie niet mogelijk. Terwijl met de techniek een COP van 1:40 mogelijk is.

De techniek is veilig en bewezen in heel Europa, en bedient bijvoorbeeld Munchen met veilige warmtevoorziening midden in de stad.

Warmte benutten is effectiever in verduurzaming dan dure stroom inzetten die schaars en duur zal blijven in de winter. Daarom geothermie zo geschikt in warmtenetten en ligt deze regio momenteel op achterstand. Dat moeten we rechtzetten."

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Zinnen toegevoegd: "daarbij wordt rekening gehouden met seismiciteit en grondwater. We stimuleren dit op plekken waar dit bewezen veilig kan"

Amendement 423

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3471 - 3471

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarmee worden we onafhankelijker van Poetin en wordt onze energierekening lager.

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

Zin verwijderen en aanpassen: Daarmee worden we onafhankelijker van onwelwillende mogelijkheden en wordt onze energierekening lager.

Toelichting:

Deze zin geeft teveel eer aan Poetin als persoon; past niet in een verkiezingsprogramma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

onafhankelijker van Poetin wordt vervangen door "onafhankelijker van onvrije landen"

Amendement 424

Sessie 5

Indiener: Leon Nelen

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 3472 - 3472

Type: Schrappen

Originele tekst:

In de toekomst kan dit gas omgezet worden in blauwe waterstof.

Aanpassing:

Schrappen

Toelichting:

De productie van blauwe waterstof (het omzetten van aardgas in waterstof) vereist Steam Methane Reforming als extra omzettingstap welke een energieverlies van 25 % geeft en dus een extra aardgasverbruik van 33 %. Ook levert de verbranding van waterstof extra condensatiewarmteverlies vergeleken met de directe verbranding van methaan. Al het aardgas dat op deze manier verspild wordt, moet vervolgens als LNG-aardgas worden aangevoerd.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Blauwe waterstof zal in de toekomst een rol spelen in onze energievoorziening, al is het maar om de hoeveelheid groene waterstof indien nodig aan te kunnen vullen. Met blauwe waterstof kunnen we ook het verdienvermogen van gaswinning op de Noordzee bestendigen, wat goed is voor ons verdienvermogen en onze energie-onafhankelijkheid. Het is uiteindelijk aan bedrijven of zij wel of geen blauwe waterstof willen gebruiken.

Amendement 425

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3497 - 3497

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We toetsen al het klimaatbeleid op kosten.

Aanpassing:

Voorgestelde toevoeging:

We toetsen al het klimaatbeleid op kosten en op rendement.

Toelichting:

Niet alleen op kosten controleren, maar vooral op rendement. De VVD is niet opgericht op geld te verkwisten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Zin wijzigen: "we toetsen al het klimaatbeleid op kosten en nemen daarbij rendement in beschouwing." Soms is rendement moeilijk te bepalen, als investeringen vooral op randvoorwaarden gericht zijn.

Amendement 426

Sessie 5

Indiener: Ietje Jacobs-Setz

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3497 - 3497

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We toetsen al het klimaatbeleid op kosten.

Aanpassing:

We toetsen al het klimaat beleid op kosten en op rendement.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Zin wijzigen: "we toetsen al het klimaatbeleid op kosten en nemen daarbij rendement in beschouwing." Soms is rendement moeilijk te bepalen, als investeringen vooral op randvoorwaarden gericht zijn.

Amendement 427

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3497 - 3497

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We toetsen al het klimaatbeleid op kosten.

Aanpassing:

We toetsen al het klimaat beleid op kosten en op rendement.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Zin wijzigen: "we toetsen al het klimaatbeleid op kosten en nemen daarbij rendement in beschouwing." Soms is rendement moeilijk te bepalen, als investeringen vooral op randvoorwaarden gericht zijn.

Amendement 428

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3498 - 3498

Type: Schrappen

Originele tekst:

Het eerlijke verhaal is dat sommige kosten op korte termijn zullen stijgen, bijvoorbeeld omdat we niet meer afhankelijk willen zijn van Poetin.

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

Zin verwijderen

Toelichting:

Deze zin geeft teveel eer aan Poetin als persoon; past niet in een verkiezingsprogramma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

"Poetin" wordt vervangen door "onvrije landen"

Amendement 429

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder Hazelhoff, Monique Boskma

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3526 - 3530

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We gaan snel aan de slag met een houdbare en eerlijke stikstofaanpak.

De discussie over stikstof is genoeg gepolariseerd.

De komende jaren gaan we aan de slag om de stikstofuitstoot te verminderen en ondernemers toekomstperspectief te geven.

We kiezen ervoor om de natuur snel te herstellen, en te komen tot een structurele daling van de stikstofuitstoot en neerslag op natuurgebieden.

Aanpassing:

We gaan snel aan de slag om de natuurwaarden te verbeteren

Het is niet realistisch te denken dat we met de huidige kritische depositiewaarde (KDW) voor de natuur van Natura 2000 en de Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden de stikstofproblematiek oplossen. Het realisme moet terug door de kritische depositiewaarde (KDW) in deze gebieden niet als maatstaf voor de natuurwaarde te hanteren. De KDW moet daarmee uit de wet en de Nederlandse natuurwaarde geharmoniseerd met de overige EU landen.

Toelichting:

We moeten de werkelijke staat van de natuur bekijken, dit kan niet aan de hand van de Kritische Depositie Waarde. Met dit amendement geven we steun aan de inzet van onze minister.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat we aan de slag moeten met de feitelijke staat van onze natuur. Immers, Europese regelgeving vraagt ons om de natuur in een goede staat van instandhouding te houden. Daarvoor zullen we de hoge stikstuitstoot moeten verminderen. Maar de staat van de natuur is natuurlijk niet alleen afhankelijk van stikstof; andere factoren, zoals verdroging of de manier van natuurbeheer spelen ook een belangrijke rol. Op de korte termijn moeten we daar gebiedsgericht mee aan de slag. Maar voor de langere termijn willen we ook kijken hoe we onze wetgeving kunnen moderniseren en verbeteren. We willen onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Ook willen we het in Brussel bespreekbaar maken om op termijn de verplichtingen rondom Natura2000-gebieden aan te passen op basis van klimaatverandering en de dynamiek van de natuur. Deze punten staan reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60. Voorts willen we een tekstuele aanvulling doen; "We gaan de stikstofwetgeving herzien" en onderzoeken een alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet waarbij de staat van de natuur centraal staat' (regelnummer 3568).

Amendement 430

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3526 - 3530

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We gaan snel aan de slag met een houdbare en eerlijke stikstofaanpak.

De discussie over stikstof is genoeg gepolariseerd.

De komende jaren gaan we aan de slag om de stikstofuitstoot te verminderen en ondernemers toekomstperspectief te geven.

We kiezen ervoor om de natuur snel te herstellen, en te komen tot een structurele daling van de stikstofuitstoot en neerslag op natuurgebieden.

Aanpassing:

We gaan snel aan de slag om de natuurwaarden te verbeteren. Het is niet realistisch te denken dat we met de huidige kritische depositiewaarde (KDW) en de wensnatuur voor Natura2000 en het Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden de stikstofproblematiek oplossen. Het realisme moet terug door de KDW in deze gebieden niet als maatstaf voor de natuurwaarde te hanteren. De KDW moet daarmee uit de wet en de Nederlandse natuurwaarde wordt geharmoniseerd met de overige EU landen. We bereiken daarmee dat Nederland van het slot gaat.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat we aan de slag moeten met de feitelijke staat van onze natuur. Immers, Europese regelgeving vraagt ons om de natuur in een goede staat van instandhouding te houden. Daarvoor zullen we de hoge stikstuitstoot moeten verminderen. Maar de staat van de natuur is natuurlijk niet alleen afhankelijk van stikstof; andere factoren, zoals verdroging of de manier van natuurbeheer spelen ook een belangrijke rol. Op de korte termijn moeten we daar gebiedsgericht mee aan de slag. Maar voor de langere termijn willen we ook kijken hoe we onze wetgeving kunnen moderniseren en verbeteren. We willen onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Ook willen we het in Brussel bespreekbaar maken om op termijn de verplichtingen rondom Natura2000-gebieden aan te passen op basis van klimaatverandering en de dynamiek van de natuur. Deze punten staan reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60. Voorts willen we een tekstuele aanvulling doen; "We gaan de stikstofwetgeving herzien" en onderzoeken een alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet waarbij de staat van de natuur centraal staat' (regelnummer 3568).

Amendement 431

Sessie 5

Indiener: René Westra , Mark Smits

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 3529 - 3529

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We kiezen ervoor om de natuur snel te herstellen, en te komen tot een structurele daling van de stikstofuitstoot en neerslag op natuurgebieden.

Aanpassing:

Daarvoor is een voortvarende aanpak van de Veluwe noodzakelijk. Het Veluwe Arrangement is de sleutel om Nederland van het slot te halen.

Toelichting:

Een voortvarende aanpak van de stikstofproblematiek op en rond de Veluwe is voor vele ontwikkelingen in Nederland noodzakelijk. Zonder een voortvarende aanpak kunnen ontwikkelingen m.b.t. bedrijvigheid, wonen, landbouw, recreatie e.a. geen doorgang vinden. De Veluwe is het grootste N2000-gebied van Nederland en de huidige situatie heeft direct invloed op grote projecten in West- en Midden Nederland. Met het Veluwe Arrangement ligt er een plan klaar om aan de oplossing te werken.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We willen een daling van de stikstofuitstoot en een gebiedsgerichte herstel van de natuur. Het is aan provincies om hier mee aan de slag te gaan, waarbij Gelderland een extra grote opgave heeft in verband met de Veluwe. We onderstrepen het belang van maatwerk via een gebiedsgerichte aanpak. Omwille de lengte van het gehele verkiezingsprogramma willen we niet specifiek in gaan op de verschillende provinciale gebiedsprogramma's. Voorstel voor aanvulling bij regelnummer 3539; "De stikstofproblematiek pakken we in samenhang met andere klimaat- en milieupgaven aan. Dat doen we met maatwerk via de gebiedsgerichte aanpak in de provincies, waarbij het Rijk de juiste randvoorwaarden schept."

Amendement 432

Sessie 5

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3529 - 3529

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We kiezen ervoor om de natuur snel te herstellen, en te komen tot een structurele daling van de stikstofuitstoot en neerslag op natuurgebieden.

Aanpassing:

De te nemen maatregelen hiervoor beoordelen we op hun aantoonbare en materiële effect op het halen van de N2000-doelen.

Toelichting:

De ecologische en juridische verplichting ziet toe op de N2000-doelen. Stikstof is slechts een risicofactor daarin, waar de KDW een indicator voor is. In de voorgestelde aanpak dient uiteindelijk het effect op de natuurdoelen leidend te zijn. Daar beoordelen we maatregelen op. Als een maatregel

geen aantoonbaar of materieel effect heeft op de N2000-doelen in een of meerdere gebieden, wordt deze niet genomen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener dat maatregelen beoordeeld moeten worden op basis van hun effect op onze natuurdoelen. Op basis van andere amendementen hebben we daarom tekstwijzigingen gedaan die gericht zijn op monitoring en de feitelijke staat van de natuur. Voorstel voor wijziging is als volgt: "We gaan de gebieden in en kijken naar de daadwerkelijke staat van de natuur, op basis van onafhankelijke en langdurige monitoring. We gaan de stikstofwetgeving herzien en onderzoeken een alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet waarbij de staat van de natuur centraal staat" (regelnummer 3568).

Amendement 433

Sessie 5

Indiener: Danielle de Clerck, Aline van Opdurp, Bjorn Schutz, Dick van der Velde

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 3537 - 3537

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Provincies in regie

De aanpak van stikstofuitstoot en versterking van de natuur vragen om maatwerk en regie met betrekking tot natuur, stikstof, water en klimaat. De gebiedsgerichte aanpak is daarbij cruciaal voor goede instandhouding van de natuur. De provincies zijn bij uitstek in staat om dit te realiseren; zij zijn verantwoordelijk voor de vergunningverlening, beschikken over de noodzakelijke expertise en kunnen effectief afspraken maken met de betrokken actoren. Uitgangspunt is dat het Rijk zorgt voor de juiste randvoorwaarden.

Toelichting:

De provincies vervullen een essentiële rol in de aanpak van de stikstofuitstoot en versterking van de natuur. Zij zorgen voor de noodzakelijke vergunningverlening- en handhaving. De provincies kennen de gebieden en beschikken over de benodigde expertise om de met het Rijk afgesproken doelen in samenhang met water en energietransitie te realiseren.

Omdat de situatie per provincie verschilt, is maatwerk noodzakelijk. Daarvoor is het belangrijk dat de provincies de regie-rol expliciet

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voorstel voor aanvulling bij regelnummer 3539; "De stikstofproblematiek pakken we in samenhang met andere klimaat- en milieupogaven aan. Dat doen we met maatwerk via de gebiedsgerichte aanpak in de provincies, waarbij het Rijk de juiste randvoorwaarden schept."

Amendement 434

Sessie 5

Indiener: René Westra (Gelderland) Juliëtte van Gilse (Utrecht) Daniëlle de Clerck (Zeeland)

Netwerk: Gelderland

Regelnummers: 3537 - 3537

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Provincies in regie

De aanpak van stikstofuitstoot en versterking van de natuur vragen om maatwerk en regie m.b.t. natuur, stikstof, water en klimaat. De gebiedsgerichte aanpak is cruciaal voor goede instandhouding van de natuur. De provincies zijn bij uitstek in staat om dit te realiseren: zij zijn verantwoordelijk voor de vergunningverlening, beschikken over de noodzakelijke expertise en kunnen effectief afspraken maken met de betrokken actoren. Uitgangspunt is dat het Rijk zorgt voor de juiste randvoorwaarden

Toelichting:

De provincies vervullen een essentiële rol in de aanpak van stikstofuitstoot en versterking van de natuur. Zij zorgen voor de noodzakelijke vergunningverlening en -handhaving. De provincies kennen de gebieden en beschikken zij over de benodigde expertise om de met het Rijk afgesproken doelen in samenhang met water en energietransitie te realiseren.

Omdat de situatie per provincie verschilt, is maatwerk noodzakelijk. Daarvoor is het belangrijk dat de provincies de regie-rol expliciet toegewezen krijgen. Het Rijk zorgt voor de juiste randvoorwaarden: voor een geloofwaardige, betrouwbare en zorgvuldige overheid moet de provincie tijdig, adequaat en doelgericht kunnen handelen ten einde een sleutelrol te vervullen aan Nederland weer van het slot te halen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voorstel voor aanvulling bij regelnummer 3539; "De stikstofproblematiek pakken we in samenhang met andere klimaat- en milieupgaven aan. Dat doen we met maatwerk via de gebiedsgerichte aanpak in de provincies, waarbij het Rijk de juiste randvoorwaarden schept."

Amendement 435

Sessie 5

Indiener: René Westra, Juliëtte van Gilse

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3537 - 3537

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Provincies in regie

De aanpak van stikstofuitstoot en versterking van de natuur vragen om maatwerk en regie m.b.t. natuur, stikstof, water en klimaat. De gebiedsgerichte aanpak is cruciaal voor goede instandhouding van de natuur. De provincies zijn bij uitstek in staat om dit te realiseren: zij zijn verantwoordelijk voor de vergunningverlening, beschikken over de noodzakelijke expertise en kunnen effectief afspraken maken met de betrokken actoren. Uitgangspunt is dat het Rijk zorgt voor de juiste randvoorwaarden.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voorstel voor aanvulling bij regelnummer 3539; "De stikstofproblematiek pakken we in samenhang met andere klimaat- en milieupgaven aan. Dat doen we met maatwerk via de gebiedsgerichte aanpak in de provincies, waarbij het Rijk de juiste randvoorwaarden schept."

Amendement 436

Sessie 5

Indiener: Holger Rodoe

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 3541 - 3541

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We sturen op een transparante, eerlijke en juridisch houdbare manier op reductie van uitstoot, stimuleren innovatie en hanteren een realistisch tijdspad waarin de daling gerealiseerd moet worden.

Aanpassing:

"We sturen op een transparante, eerlijke en juridisch houdbare manier op reductie van uitstoot, stimuleren innovatie en hanteren een realistisch tijdspad waarin de daling gerealiseerd moet worden. In de grensregio wordt veel stikstofdepositie ook bepaald door emissies uit het buitenland, zonder dat wij er invloed op hebben. De stikstofopgave kan dus nooit uitsluitend gevonden worden in maatregelen voor Nederlandse sectoren, maar moet ook in samenspraak met onze buurlanden en maatregelen aldaar."

Toelichting:

Veel natuurgebieden, ook in Limburg krijgen momenteel een te hoge stikstofdepositie te verduren. Dat zet de staat en instandhouding van natuur onder druk. Een van de oorzaken is daarbij ook emissie in het buitenland. Uit cijfers van de Provincie Limburg blijkt dat voor Noord- en Midden-Limburg geldt dat in deze regio ruim 47% van de stikstofdepositie wordt bepaald door emissie uit het buitenland. Voor Zuid-Limburg geldt dit zelfs bij 59% van de stikstofdepositie. Het Rijk moet daarom naast nationale regelingen vooral ook buurlanden stimuleren minder stikstof uit te stoten die neerslaat op onze natuurgebieden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat we zeker in grensregio's ook moeten kijken naar de stikstofuitstoot afkomstig uit het buitenland. Omwille van de lengte van de tekst het amendement iets anders verwoord. Voorstel: "Voor grensregio's is het van belang dat onze buurlanden ook maatregelen nemen om de stikstofuitstoot te reduceren."

Amendement 437

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3569 - 3569

Type: Wijziging

Originele tekst:

We gaan de gebieden in en kijken naar de daadwerkelijke staat van de natuur.

Aanpassing:

We gaan de gebieden in en kijken naar de daadwerkelijke staat van de natuur waarbij er een consequente, langdurige monitoring plaats vindt op basis van meerdere objectieve criteria.

Toelichting:

De eerder genoemde one-out-all-out is ook bij natuurmonitoring aan de orde waardoor er een slechter beeld op papier ontstaat dan in werkelijkheid het geval is. Ook zijn de afgelopen decennia te vaak de "spelregels veranderd".

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat correcte monitoring noodzakelijk is. Suggestie voor tekstwijziging: "We gaan de gebieden in en kijken naar de daadwerkelijke staat van de natuur, op basis van onafhankelijke en langdurige monitoring."

Amendement 438

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3569 - 3569

Type: Wijziging

Originele tekst:

We gaan de gebieden in en kijken naar de daadwerkelijke staat van de natuur.

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

Waarbij er een consequente, langdurige monitoring plaatsvindt op basis van objectieve criteria.

Toelichting:

De eerdergenoemde one-out-all-out is ook bij natuurmonitoring aan de orde waardoor er een slechter beeld op papier ontstaat dan in de werkelijkheid het geval is. De afgelopen decennia zijn te vaak de "spelregels" veranderd.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Prima suggestie van de indiener. We stellen voor om tekst grotendeels over te nemen bij regelnummer 3569: "We gaan de gebieden in en kijken naar de daadwerkelijke staat van de natuur, op basis van onafhankelijke en langdurige monitoring."

Amendement 439

Sessie 5

Indiener: Hendrik de Vries

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3573 - 3573

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Innovatieve en juridisch houdbare ideeën die een substantiële bijdrage leveren aan de vermindering van de stikstofuitstoot moeten een eerlijke kans krijgen.

Aanpassing:

Innovatieve en juridisch houdbare ideeën die een substantiële bijdrage leveren aan de vermindering van de stikstofuitstoot moeten een eerlijke kans krijgen en fiscaal gestimuleerd worden om het ondernemerschap te bevorderen.

Toelichting:

Wij verkiezen fiscale stimulering boven het betalen van subsidies.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het gaat hier niet enkel om de wijze van fiscale steun, maar ook om ruimte in vergunningverlening en registratie. Of en op welke wijze innovaties in de toekomst ook gesubsidieerd dan wel fiscaal gestimuleerd dienen te worden, willen we hier in het midden laten.

Amendement 440

Sessie 5

Indiener: Monique Boskma, Janneke Snijder Hazelhoff

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3577 - 3579

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Opkomen voor de PAS-melders.

We blijven ons inzetten om PAS-melders - ondernemers die te goeder trouw en buiten hun schuld om geen geldige vergunning hebben - zo snel als mogelijk te legaliseren.

Daarom krijgen zij, net als projecten van nationale veiligheid (zoals defensie en dijkversterking), prioriteit bij vrijkomende stikstofruimte.

Aanpassing:

We blijven ons inzetten om PAS-melders - ondernemers die te goeder trouw en buiten hun schuld om geen geldige vergunning hebben - zo snel mogelijk te legaliseren. Doordat we de kritische depositiewaarde (KDW) uit de wet halen, komt er ruimte om de PAS-melders te legaliseren.

Toelichting:

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen dat de PAS-melders zo snel als mogelijk geholpen worden. Maar de indieners stellen onterecht dat we dat het snelst doen door de KDW uit de wet te halen. Dat is juridisch gezien simpelweg niet mogelijk gebleken. Wel willen we onderzoek naar een alternatief voor de KDW, waarbij de feitelijke staat van de natuur centraal staat. Maar het realistische verhaal is dat dat tijd kost, helaas. Op korte termijn willen we dus werken aan een daling van de stikstofuitstoot en gebiedsgericht natuurherstel. Daarmee ontstaat er ruimte voor vergunningverlening, in de eerste plaats voor de PAS-melders. Op die manier worden er al PAS-melders vergund, maar wij willen dat proces waar mogelijk versnellen. De overheid heeft immers een wettelijke taak om de PAS-melders te helpen.

Amendement 441

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3577 - 3579

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Opkomen voor de PAS-melders.

We blijven ons inzetten om PAS-melders - ondernemers die te goeder trouw en buiten hun schuld om geen geldige vergunning hebben - zo snel als mogelijk te legaliseren.

Daarom krijgen zij, net als projecten van nationale veiligheid (zoals defensie en dijkversterking), prioriteit bij vrijkomende stikstofruimte.

Aanpassing:

* Opkomen voor de PAS- melders

We blijven ons inzetten om PAS- melders - ondernemers die te goeder trouw en buiten hun schuld om geen geldige vergunning hebben- zo snel mogelijk te legaliseren. Dit kan door de KDW uit de wet te halen, hierdoor komt er ruimte om de PAS-melders te legaliseren.

Toelichting:

Deze bedrijven zijn buiten hun schuld nu vergunningsloos; de minister van NV heeft al meermalen beloofd het op te lossen. Helaas is dat nog steeds niet gebeurd. binnen de huidige KDW lukt dat niet.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen dat de PAS-melders zo snel als mogelijk geholpen worden. Maar de indiener stelt onterecht dat we dat het snelst doen door de KDW uit de wet te halen. Dat is juridisch gezien simpelweg niet mogelijk gebleken. Wel willen we onderzoek naar een alternatief voor de KDW,

waarbij de feitelijke staat van de natuur centraal staat. Maar het realistische verhaal is dat dat tijd kost, helaas. Op korte termijn willen we dus werken aan een daling van de stikstofuitstoot en gebiedsgericht natuurherstel. Daarmee ontstaat er ruimte voor vergunningverlening, in de eerste plaats voor de PAS-melders. Op die manier worden er al PAS-melders vergund, maar wij willen dat proces waar mogelijk versnellen. De overheid heeft immers een wettelijke taak om de PAS-melders te helpen.

Amendement 442

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3579 - 3579

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarom krijgen zij, net als projecten van nationale veiligheid (zoals defensie en dijkversterking), prioriteit bij vrijkomende stikstofruimte.

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

We blijven ons inzetten om PAS-melders-ondernemers die te goeder trouw en buiten hun schuld om geen geldige vergunning hebben - zo snel mogelijk te legaliseren. Doordat we de kritische depositiewaarde (KDW) uit de wet halen, komt er ruimte om de PAS-melders te legaliseren.

Toelichting:

Deze bedrijven zijn buiten hun schuld nu vergunningloos; de minister van LNV heeft al meermalen beloofd het op te lossen. Binnen de huidige KDW lukt dat niet.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen dat de PAS-melders zo snel als mogelijk geholpen worden. Maar de indiener stelt onterecht dat we dat het snelst doen door de KDW uit de wet te halen. Dat is juridisch gezien simpelweg niet mogelijk gebleken. Wel willen we onderzoek naar een alternatief voor de KDW, waarbij de feitelijke staat van de natuur centraal staat. Maar het realistische verhaal is dat dat tijd kost, helaas. Op korte termijn willen we dus werken aan een daling van de stikstofuitstoot en gebiedsgericht natuurherstel. Daarmee ontstaat er ruimte voor vergunningverlening, in de eerste plaats voor de PAS-melders. Op die manier worden er al PAS-melders vergund, maar wij willen dat proces waar mogelijk versnellen. De overheid heeft immers een wettelijke taak om de PAS-melders te helpen.

Amendement 443

Sessie 5

Indiener: Dolf Vink

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3584 - 3584

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We willen dat bij extern salderen alleen daadwerkelijk benutte ruimte wordt gebruikt.

Aanpassing:

De VVD sluit het uitwisselen van ammoniak voor NOx echter uit.

Toelichting:

Door de optie van extern salderen open te houden, wordt de noodzaak voor andere sectoren om stikstofuitstoot te verminderen verzacht. Daarmee wordt ook de wens om allen sectoren mee te laten doen onderuit gehaald.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indiener dat het uitwisselen van NH₃ en Nox tot ongewenste gevolgen kan leiden, omdat in de zoektocht naar schaarse stikstofruimte het recht van de sterkste de bovenhand kan krijgen. Tegelijkertijd is het externe salderen thans een van de weinige mogelijkheden om ontwikkelruimte te krijgen voor economische activiteiten en projecten. Met "het verbeteren van de vergunningverlening" willen we dat hier zorgvuldig naar gekeken wordt. Suggestie is om de volgende zin toe te voegen (regelnummer 3585): "Bovendien willen we dat er regie komt op een rechtvaardige verdeling van schaarse stikstofruimte."

Amendement 444

Sessie 5

Indiener: Thom van Gerwe, Dop van Ulzen, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3590 - 3590

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarmee dragen ze bij aan een gezonde leefomgeving, nieuwe verdienmodellen, hittebestendigheid van onze steden en klimaatadaptatie.

Aanpassing:

Bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit zijn de uitgangspunten van ons bemestingsbeleid.

Toelichting:

Dit is logische uitwerking van 'bodem en water sturend,' maar wel de moeite waard om te benoemen. 42 procent van de Nederlandse landbouwgrond is verontreinigd. (Kamerbrief over implementatie derogatiebeschikking en 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn, 20 januari 2023) De helft van onze oppervlaktewateren – sloten, kanalen, rivieren en meren – is vervuild met stikstof en fosfaat. (Planbureau voor de Leefomgeving, Nationale Analyse Waterkwaliteit, 30 april 2020)

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat doelstellingen op het gebied van bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit centraal moeten staan bij het bemestingsbeleid. In algemene zin moeten af van middelvoorschriften en juist toewerken naar doelsturing. Precies met dat doel is de volgende zin in het verkiezingsprogramma opgenomen: "Boeren hebben behoefte aan langetermijnbeleid. We willen af van wisselende middelvoorschriften en heldere doelstellingen centraal stellen." (regelnummer 2644). Voorstel is om daar aan toe te voegen: "Doelen op het gebied van bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit worden bijvoorbeeld het uitgangspunt van ons bemestingsbeleid."

Amendement 445

Sessie 5

Indiener: Thom van Gerwe, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3590 - 3590

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Daarmee dragen ze bij aan een gezonde leefomgeving, nieuwe verdienmodellen, hittebestendigheid van onze steden en klimaatadaptatie.

Aanpassing:

Kalenderlandbouw is achterhaald. De klimaatverandering vraagt juist om meer flexibiliteit.

Toelichting:

Het veranderende weer maakt kalenderlandbouw onwerkbaar. Het leidt nu al tot lagere opbrengsten, en kan in de toekomst hele misoogsten veroorzaken.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners. We moeten af van middelvoorschriften zoals kalenderlandbouw en juist toewerken naar doelsturing. Precies met dat doel is de zin "Boeren hebben behoefte aan langetermijnbeleid. We willen af van wisselende middelvoorschriften en heldere doelstellingen centraal stellen." in het VKP opgenomen (regelnummer 2644). We stellen voor om betreffende zin als volgt aan te vullen: " We willen af van wisselende middelvoorschriften zoals bijvoorbeeld kalenderlandbouw en heldere doelstellingen centraal stellen."

Amendement 446

Sessie 5

Indiener: Ruud Luchtenveld

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 3595 - 3595

Type: Schrappen

Originele tekst:

We maken het in Brussel bespreekbaar om op termijn Natura2000-gebieden anders in te delen.

Aanpassing:

in 3595 schrappen 'op termijn':

We maken het in Brussel bespreekbaar om Natura2000-gebieden anders in te delen

Toelichting:

De Natura 2000 gebieden anders indelen moet niet onnodig worden uitgesteld, dus schrappen 'op termijn'. Nederland moet zo snel mogelijk van het slot af.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Indiener suggereert dat de stikstofproblematiek enkel een juridisch probleem is. Dat is onjuist: onze natuur staat onder druk, onder andere door de hoge stikstofuitstoot. Daarom willen we zorgen voor een vermindering van de stikstofuitstoot en gebiedsgericht natuurherstel. En ja, we willen ook kijken hoe we onze wetgeving kunnen moderniseren en verbeteren. We willen onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Ook willen we het in Brussel bespreekbaar maken om op termijn de verplichtingen rondom Natura2000-gebieden aan te passen op basis van klimaatverandering en de dynamiek van de natuur. Het realistische verhaal is dat we niet vandaag of morgen de verplichtingen t.a.v. de Natura2000-gebieden kunnen aanpassen. Dat heeft het Nederlandse kabinet meermaals geprobeerd in de afgelopen jaren, maar kreeg telkens nul op rekest.

Amendement 447

Sessie 4

Indiener: Ibo Gulsen, Edy Bruinooge, Peter van Dijken, Heidi Vossenaar, Fleur Knaap

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 3219 - 3220

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Geld voor de bouw van huizen.

Aanpassing:

Het bouwen van (tijdelijke) woonruimte voor arbeidsmigranten op het bedrijfsterrein moet overal in Nederland verder gestimuleerd en mogelijk gemaakt worden. Dit wordt onderdeel van het Bouwakkoord.

Toelichting:

Op verschillende plekken in Nederland zijn inmiddels goede ervaringen opgedaan met het bouwen van (tijdelijke) woonvoorzieningen voor arbeidsmigranten op het eigen bedrijfsterrein. De verschillen per gemeente en provincie zijn echter groot, daarom moet de rijksoverheid komen met een landelijk kader, waar ondernemers aan moeten voldoen en op basis waarvan de gemeente of provincie niet langer een vergunning kan weigeren. zie ook ter achtergrond:

https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20220804_836817?utm_source=google&utm_medium=organic

Op deze manier komen er duizenden woningen in dorpen en grote steden (op korte termijn) vrij, en zijn er minder mobiliteitsbewegingen wat goed is voor milieu en veiligheid.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het bouwen van (tijdelijke) woonruimte voor arbeidsmigranten op het bedrijfsterrein moet waar dat passend is, verder gestimuleerd en mogelijk gemaakt worden. Dit wordt onderdeel van het Bouwakkoord

Amendement 448

Sessie 5

Indiener: Jean Aerts

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 3597 - 3597

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Natuurdoeltypes moeten we strategischer gaan kiezen zolang op juridische wijze naar de KDW wordt gekeken. (Dat geldt nadrukkelijker in de grensprovincies).

Toelichting:

"Je bouwt geen iglo in de sahara. Dat is een onlogische keuze.

Dat geldt ook voor de KDW mbt het natuurdoel dat je kiest. Veel natuurdoelen liggen nu onder de buitenlandse depositie die in NL neerslaat en zetten NL op slot. We exporteren meer stikstof in NL dan er binnenkomt, in die zin roept deze regel op tot realisme in beleid. Die vaststelling is te lezen in Stikstoffuik van Arnoud Jaspers En realisme is nodig om draagvlak te houden voor het stikstofbeleid. De grensprovincies voelen die druk in hoge mate door de emissies uit Vlaanderen, Wallonie en NordRhein Westfalen.."

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat we realistisch moeten kijken op welke manier we onze natuur willen beschermen. Op de korte termijn willen we onze stikstofuitstoot reduceren en gebiedgericht werken aan natuurherstel. Zeker in grensregio's is het van belang dat onze buurlanden ook maatregelen nemen t.b.v. stikstofreductie. Als zij dat niet doen, zitten de grensregio's met een probleem: op de lange termijn zullen we dus moeten bezien hoe we onze natuurwetgeving kunnen moderniseren en verbeteren. Ook willen we het in Brussel bespreekbaar maken om op termijn de verplichtingen rondom Natura2000-gebieden aan te passen. Deze punten staan reeds in het verkiezingsprogramma

vermeld op pagina 60. Voorts willen we een tekstuele aanvulling doen; "We gaan de stikstofwetgeving herzien" en onderzoeken een alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet waarbij de staat van de natuur centraal staat' (regelnummer 3568).

Amendement 449

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3604 - 3604

Type: Wijziging

Originele tekst:

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

Subsidies aan natuur- en milieuorganisaties mogen uitsluitend nog worden verstrekt voor actief beheer waarbij rapportageverplichting hetzelfde is als voor het gesubsidieerde agrarisch natuurbeheer van de private sector.

Toelichting:

Tekst spreekt voor zich.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Prima voorstel van de indieners. We stellen stelt voor om deze als volgt op te nemen in het programma: "Bij subsidies aan terreinbeherende organisaties worden dezelfde eisen aan rapportageverplichtingen gesteld als bij gesubsidieerd agrarisch natuurbeheer door de private sector."

Amendement 450

Sessie 5

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3604 - 3604

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

subsidies aan natuur - en milieuorganisaties mogen uitsluitend nog worden verstrekt voor actief beheer waarbij rapportageverplichting hetzelfde is als voor het gesubsidieerde agrarisch natuurbeheer van de private sector

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Prima voorstel van de indieners. We stellen stelt voor om deze als volgt op te nemen in het programma: "Bij subsidies aan terreinbeherende organisaties worden dezelfde eisen aan rapportageverplichtingen gesteld als bij gesubsidieerd agrarisch natuurbeheer door de private sector."

Amendement 451

Sessie 5

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 3606 - 3608

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Mede als gevolg van de stikstofaanpak staan er grote veranderingen voor het platteland op stapel. Zowel ruimtelijk als sociaal.

Samen met de medeoverheden is het van groot belang dat bij de vervolgaanpak stikstof hier nadrukkelijk aandacht aan wordt gegeven.

Aanpassing:

"3609 e.v.

We zetten ons in voor een toekomst waarin onze provincies een cruciale regierol spelen in het vormgeven van ons landelijk gebied. De provincies zijn bij uitstek in staat in het leveren van maatwerk en kunnen goed inspelen op de specifieke behoeften en uitdagingen van hun regio's. Dit zal niet alleen leiden tot efficiëntere besluitvorming, maar ook tot meer draagvlak onder de samenleving."

Toelichting:

"De opgaven en problematiek verschillen per provincie en derhalve is maatwerk noodzakelijk. De provincie heeft gebiedsspecifieke kennis en staat dicht(er) bij haar samenleving en belangenorganisaties. Daarmee kunnen provincies een belangrijke regierol innemen binnen de transitie van het landelijk gebied.

Er moet een samenspel met het Rijk ontstaan. Het Rijk is aan zet om te komen tot haalbare en realistische doelen, die perspectief bieden als ook heldere kaders scheppen in de vorm van wetgeving. Daarbinnen is het aan de provincies om haar regierol te vervullen."

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voorstel voor aanvulling bij regelnummer 3539; "De stikstofproblematiek pakken we in samenhang met andere klimaat- en milieupgaven aan. Dat doen we met maatwerk via de gebiedsgerichte aanpak in de provincies, waarbij het Rijk de juiste randvoorwaarden schept."

Amendement 452

Sessie 5

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3607 - 3608

Type: Wijziging

Originele tekst:

Zowel ruimtelijk als sociaal.

Samen met de medeoverheden is het van groot belang dat bij de vervolgaanpak stikstof hier nadrukkelijk aandacht aan wordt gegeven.

Aanpassing:

Zowel ruimtelijk als sociaal. Samen met de medeoverheden is het van groot belang dat bij de vervolgaanpak stikstof hier nadrukkelijk aandacht aan wordt gegeven. De noodzakelijke ruimtelijke ingrepen sluiten zoveel mogelijk aan op landschappelijke waarden. Daarbij zetten we ontwerpkracht in. Hiermee streven ernaar de leefbaarheid te vergroten.

Toelichting:

Uit onderzoek van het sociaal cultureel planbureau is gebleken dat de directe omgeving grote invloed heeft op het geluksgevoel van mensen. Daarom is het van belang zoveel mogelijk rekening te houden met regionale landschappelijke waarden, culturele kenmerken, erfgoed en gebiedsspecifieke wensen. Daarmee vergroten we de leefbaarheid ter plaatse en het draagvlak voor ruimtelijke

ingrepen en komen we tot betere oplossingen waarmee we recht doen aan de impact van de leefomgeving van de inwoners.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Prima voorstel van de indiener om beter op te schrijven dat we bij de vervolgaanpak stikstof op goede wijze rekening willen houden met de leefbaarheid. Suggestie voor tekstwijziging is als volgt: "Samen met de medeoverheden is het van groot belang dat bij de vervolgaanpak stikstof hier nadrukkelijk aandacht aan wordt gegeven, waarbij we zoveel mogelijk rekening houden met de landschappelijke waarden en de leefbaarheid."

Amendement 453

Sessie 5

Indiener: Hendrik de Vries

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3607 - 3607

Type: Wijziging

Originele tekst:

Zowel ruimtelijk als sociaal.

Aanpassing:

De VVD pleit voor een ruime rood-voor-rood regeling om zo integrale oplossingen te bieden voor de ruimtelijke en sociale ontwikkelingen op het platteland.

Toelichting:

De stikstofaanpak zal een grote impact hebben platteland. Er komen veel agrarische bedrijven vrij. Het is wenselijk dat de oplossingen meer uit de markt en maatschappij komen. Met deze aanpak kunnen een aantal problemen worden opgelost:

leegstaande agrarische panden, woningtekort en hoge kosten (minder budget van de overheid nodig).

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We snappen de insteek van de indiener, maar willen voorstellen om het iets minder absoluut op te schrijven. De precieze invulling van de aanpak willen we immers gebiedsgericht insteken. Voorstel voor tekstwijziging is als volgt: "Samen met de medeoverheden is het van groot belang dat bij de vervolgaanpak stikstof hier nadrukkelijk aandacht aan wordt gegeven, bijvoorbeeld met rood-voor-rood regelingen, waarbij we zoveel mogelijk rekening houden met de landschappelijke waarden en de leefbaarheid."

Amendement 454

Sessie 5

Indiener: Jean Aerts, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3618 - 3618

Type: Wijziging

Originele tekst:

We blijven vooroplopen in Europa om nieuwe, duurzame vormen van voedselproductie te stimuleren, zoals kweekvlees, precisiefermentatie en nieuwe veredelings technieken als CRISPR-Cas.

Aanpassing:

We sturen aan op gesloten teeltsystemen en precisielandbouw: mest en gewasbeschermingsmiddelen nauwkeurig aanbrengen met de modernste technieken om vervuiling te minimaliseren.

Toelichting:

Huidige tekst is voor dieren nietszeggend en voor middelen en teelt vaag.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Voorstel is om na regelnummer 3618 de volgende zin op te nemen: "Met weerbare en gesloten teeltsystemen en precisielandbouw kunnen we danzij de modernste technieken vervuiling minimaliseren, onder andere door mest en gewasbeschermingsmiddelen nauwkeurig aan te brengen. Daarmee verbeteren we de efficiëntie in de landbouw."

Amendement 455

Sessie 5

Indiener: Thom van Gerwe, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3618 - 3618

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We blijven vooroplopen in Europa om nieuwe, duurzame vormen van voedselproductie te stimuleren, zoals kweekvlees, precisiefermentatie en nieuwe veredelings technieken als CRISPR-Cas.

Aanpassing:

We steunen een versoepeling van de Europese regels voor genetische modificatie om eiwitten en zuivel te kweken en de geboorte van eendagskuikens te voorkomen.

Toelichting:

Er moet ruimte in de regelgeving komen voor precisiefermentatie: het 'kweken' van eiwitten en zuivel met genetisch-gemodificeerde micro-organismen, waarbij die organismen niet in het eindproduct komen. Europa houdt nog steeds de strengste regels voor genetische modificatie ter wereld, maar de regels zijn nu zo strikt dat alleen multinationals zich er aan wagen. Versoepeling geeft innovatieve en kleinere bedrijven een kans, die anders naar Israël, het Verenigd Koninkrijk of de Verenigde Staten uitwijken.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Voorstel om regelnummer 3618 aan te passen; "We blijven vooroplopen in Europa om nieuwe, duurzame vormen van voedselproductie te stimuleren, zoals kweekvlees, precisiefermentatie, genetische modificatie en nieuwe veredelings technieken als CRISPR-Cas."

Amendement 456

Sessie 5

Indiener: Danielle de Clerck, Dick van der Velde, Bjorn Schutz

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 3623 - 3623

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We blijven ons inzetten dat sectoren zoals de tuinbouw, de visserij en andere innovatieve sectoren voorop kunnen blijven lopen en voedsel van wereldkwaliteit kunnen blijven produceren.

Aanpassing:

De VVD wil een zuivere visie op stikstof van zee. En een realistische aanpak van de effecten van stikstof van de visserij sector. Ten opzichte van alle scheepvaart op de scheepvaartroute in Nederlandse/Europese wateren.

Toelichting:

De visserijsector en de keten erachter wordt in haar voortbestaan bedreigd. De huidige aanpak waar het Aerius model een belangrijke rol in speelt past niet bij de dynamiek van vissen op verschillende gebieden. Voor de inwoners van de kustprovincies is het onbegrijpelijk dat visserij schepen aan de "ketting worden gelegd" maar overige schepen 'onverstoord' door blijven varen

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We erkennen dat het huidige stikstofmodel vragen oproept. Bijvoorbeeld ten aanzien van 'ammoniak van zee', dat met name speelt in de kustprovincies. Daarom stellen we in het verkiezingsprogramma dat we aan de slag moeten met de feitelijke staat van onze natuur. Immers, Europese regelgeving vraagt ons om de natuur in een goede staat van instandhouding te houden. Daarvoor zullen we de hoge stikstuitstoot moeten verminderen. Maar de staat van de natuur is natuurlijk niet alleen afhankelijk van stikstof; andere factoren, zoals verdroging of de manier van natuurbeheer spelen ook een belangrijke rol. Op de korte termijn moeten we daar gebiedsgericht mee aan de slag. Maar voor de langere termijn willen we ook kijken hoe we onze wetgeving kunnen moderniseren en verbeteren. We willen onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Ook willen we het in Brussel bespreekbaar maken om op termijn de verplichtingen rondom Natura2000-gebieden aan te passen op basis van klimaatverandering en de dynamiek van de natuur. Deze punten staan reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60. Voorts willen we een tekstuele aanvulling doen; "We gaan de stikstofwetgeving herzien" en onderzoeken een alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet waarbij de staat van de natuur centraal staat' (regelnummer 3568). Met deze herziening van de stikstofwetgeving willen we ook een antwoord op vraagstukken ten aanzien van de 'ammoniak van zee' en de beperkte depositie afkomstig van de visserijsector.

Amendement 457

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3635 - 3635

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarom gaan we milieuregels aanscherpen.

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

We gaan bestaande milieuregels beter handhaven.

Toelichting:

Eerst de bestaande regelgeving maar eens serieus uitvoeren alvorens weer nieuwe optopping plaats te laten vinden.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het is ten eerste belangrijk dat we beter gaan handhaven op bestaande regels. Echter zijn er nog weinig regels omtrent bijvoorbeeld microplastics. Daar moet ook strengere regelgeving voor komen. Zin wordt: "Daarom gaan we milieuregels beter handhaven en aanscherpen."

Amendement 458

Sessie 5

Indiener: Wilko Pels en Monique van der Sanden

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3638 - 3638

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We zorgen ervoor dat we meer spullen gaan hergebruiken.

Aanpassing:

We transformeren van een wegwerpmaatschappij naar een hergebruik maatschappij. Daarvoor ondersteunen we reparatie-initiatieven & innovaties en alternatief hergebruik van bestaande spullen om deze transitie mogelijk te maken. Waar nodig verruimen we regelgeving die dit soort initiatieven nu blokkeren zoals bijvoorbeeld bij personenauto's. Verder beijveren we ons in EU-verband om fabrikanten te verplichten om repareerbare producten met voldoende levensduur te maken.

Toelichting:

In veel verschillende sectoren liggen kansen om een actieve bijdrage te leveren aan herinzetbaarheid van geproduceerde producten, onderdelen daarvan of verlenging van de lifecycle van producten. Denk bijvoorbeeld aan producten van de hoge volume productie-industrieën als electronica-, de auto- en fashion-industrie. Wij verwachten hiermee dat er nieuwe mogelijkheden ontstaan voor new business en ook veel exportkansen.

Verder wordt veel bestaande techniek voor levensduur verlenging en/of repareerbaarheid door hoge volume producten fabrikanten niet toegepast waardoor regelgeving op dit gebied gepast is.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

tekstsuggestie: "we zorgen ervoor dat we meer spullen gaan hergebruiken. Dit doen we onder andere door het ondersteunen van reparatie-initiatieven, innovaties en alternatief hergebruik van spullen. Waar nodig en mogelijk verruimen we regelgeving die dit mogelijk moet maken. We doen dit ook in EU-verband."

Amendement 459

Sessie 5

Indiener: Wilko Pels en Monique van der Sanden

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 3639 - 3639

Type: Schrappen

Originele tekst:

We houden vast aan het doel van 50% circulariteit in 2030 en 100% circulariteit in 2050.

Aanpassing:

[Zin schrappen]

Toelichting:

Deze doelstelling is te generiek om toe te passen voor alle sectoren en hierdoor onrealistisch. Het is ook een typisch "me too D66" argument omdat alle uitvoeringsplannen ontbreken.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Het is belangrijk dat we als Nederland meer circulair gaan produceren en gebruiken. Het gaat hier overigens om een gemiddelde van 50% over alle sectoren heen. Het is niet het idee dat alles precies 50% circulair is in 2030.

Amendement 460

Sessie 5

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 3641 - 3641

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We voorkomen dat schadelijke stoffen ons (oppervlakte-)water vervuilen.

Aanpassing:

Voorgestelde wijziging:

"Nederland gaat de normen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) harmoniseren met de omliggende landen, daarbij moet het One Out all out principe uit de wet."

Toelichting:

Tekst spreekt voor zich. Gelijk speelveld creëren voor omliggende landen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zoeken mogelijkheden om de uitwerking van de KRW zoveel mogelijk te laten harmoniseren met buurlanden. Hierover zullen we een passage opnemen in het VKP. We dienen echter vast te houden aan het One Out All Out principe. Gelet op deze toelichting kan de strekking worden overgenomen.

Amendement 461

Sessie 5

Indiener: Alexander Kuhlmann

Netwerk: Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving

Regelnummers: 3643 - 3645

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dat betekent strenge regels en strenger handhaven.

We versterken de samenwerking tussen omgevingsdiensten.

Zo versterken we het toezicht op bedrijven en worden we strenger voor bedrijven die zich niet aan de wet houden.

Aanpassing:

Toevoegen:

Wie de regels ernstig aan zijn laars lapt, vindt een overheid tegen zich die er niet voor terugdeinst om het bedrijf desnoeds tijdelijk te sluiten.

Toelichting:

Veel inwoners van Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht, Zwijndrecht, Molenlanden, de Hoekse Waard en in andere gemeenten maken zich ernstig zorgen over de ernstige PFAS vervuiling van de chemische fabriek Chemours. Er gelden hierdoor in grote delen van deze gemeenten beperkingen voor het eten van groente en fruit uit eigen tuin, zwemplassen zijn gesloten vanwege de vervuiling en ook kippeneieren uit eigen tuin kunnen zwaar vervuild zijn. De omgevingsdienst vraagt om meer wettelijke instrumenten om te kunnen handhaven. Een boete maakt soms te weinig indruk op een miljardenbedrijf. Een woonhuis kan tijdelijk worden gesloten bij een mensenhandel of drugshandel. Bij een chemische fabriek hoort sluiting ook als ultiem handhavingsmiddel beschikbaar te zijn.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

In het algemeen uitgedrukt, de zin toevoegen: "Daarbij moeten milieudiensten meer instrumenten krijgen om te handhaven."

Amendement 462

Sessie 5

Indiener: Alexander Kuhlmann

Netwerk: MerweDrecht

Regelnummers: 3643 - 3645

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dat betekent strenge regels en strenger handhaven.

We versterken de samenwerking tussen omgevingsdiensten.

Zo versterken we het toezicht op bedrijven en worden we strenger voor bedrijven die zich niet aan de wet houden.

Aanpassing:

Dat betekent strenge regels en strenger handhaven. We versterken de samenwerking tussen omgevingsdiensten. Zo versterken we het toezicht op bedrijven en worden we strenger voor bedrijven die zich niet aan de wet houden. Wie de regels ernstig aan zijn laars lapt vindt een overheid tegen zich die niet bang is om hard in te grijpen, die beschikt over passende handhavingsmiddelen en desnoods de vervuiler tijdelijk sluit totdat de bedrijfsvoering voldoende schoon en veilig is.

Toelichting:

Veel inwoners van Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht, Zwijndrecht, Molenlanden, de Hoekse Waard en in andere gemeenten maken zich ernstig zorgen over de ernstige PFAS vervuiling van de chemische fabriek Chemours. Er gelden hierdoor in grote delen van deze gemeenten beperkingen voor het eten van groente en fruit uit eigen tuin. Zwemplassen zijn gesloten vanwege de vervuiling en ook kippeneieren uit eigen tuin kunnen zwaar vervuild zijn. De omgevingsdienst vraagt om meer wettelijke instrumenten om te kunnen handhaven. Een boete maakt soms te weinig indruk op een miljardenbedrijf. Een woonhuis kan tijdelijk worden gesloten bij een mensenhandel of drugshandel. Bij een chemische fabriek hoort sluiting ook als ultiem handhavingsmiddel beschikbaar te zijn.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

In het algemeen uitgedrukt, de zin toevoegen: "Daarbij moeten milieudiensten meer instrumenten krijgen om te handhaven."

Amendement 463

Sessie 5

Indiener: Pieter Stroop van Renen, Manon Stevens

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3662 - 3662

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Er komt scherp toezicht op slachthuizen.

Aanpassing:

Er komt scherp toezicht op slachthuizen en veehouderijen.

Toelichting:

Huidige tekst suggereert dat alleen slachthuizen bij herhaalde misstanden worden gesloten. We willen duidelijker maken dat dat dit geldt voor alle bedrijven die met levende dieren werken.

Over noodzaak scherp toezicht: de NVWA neemt geen adequate maatregelen als verwaarloosde dieren worden aangetroffen. De dieren worden niet meegenomen, maar achtergelaten in afwachting van een volgende inspectie. In veel gevallen moeten deze dieren dan alsnog worden afgemaakt. Wij willen dat de NVWA direct actie onderneemt bij dierenleed. Dieren worden in beslag genomen. Bij herhaalde overtreding volgt sluiting.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Prima om het kopje wat breder te trekken. Voorstel voor wijziging van regelnummer 3662; "We zorgen voor adequaat toezicht op slachthuizen en in de veehouderij."

Amendement 464

Sessie 5

Indiener: Pieter Stroop van Renen

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3664 - 3667

Type: Wijziging

Originele tekst:

Naast controle op locatie, moet de toezichthouder via direct uitleesbare camerabewaking mee kunnen kijken.

Artificiële intelligentie kan hierbij een rol spelen.

Bij herhaaldelijke misstanden wordt een bedrijf gesloten, bij buitensporige incidenten gebeurt dit meteen.

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

3664 Naast controle op locatie, moet de toezichthouder via direct uitleesbare camerabewaking in slachthuizen mee kunnen kijken.

3665 Artificiële intelligentie kan hierbij een rol spelen.

3666 Bij herhaaldelijke misstanden wordt een

bedrijf gesloten, bij buitensporige incidenten gebeurt dit meteen.

3667 De intensieve professionele dierhouderijen zetten aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn. Wegkwijnende dieren worden niet achtergelaten bij bedrijven die falen bij een inspectie, maar in beslag genomen.

Toelichting:

In 3664 wordt toegevoegd "in slachthuizen".

In 3667 wordt "veehouderij" vervangen door "professionele dierhouderijen" en er wordt een zin toegevoegd.

De NVWA neemt geen adequate maatregelen als

verwaarloosde dieren worden aangetroffen. De dieren worden niet meegenomen, maar

achtergelaten in afwachting van een volgende inspectie. In veel gevallen moeten deze dieren dan alsnog worden afgemaakt. Wij willen dat de NVWA direct actie onderneemt bij dierenleed. Dieren

worden in beslag genomen. Bij herhaalde overtreding volgt sluiting.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Voorstel is om deze passage aan te passen, mede op basis van andere amendementen: "We zorgen voor adequaat toezicht op slachthuizen en in de veehouderij."

Amendement 465

Sessie 5

Indiener: Manon Stevens, Bram Cool, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3666 - 3666

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Bij herhaaldelijke misstanden wordt een bedrijf gesloten, bij buitensporige incidenten gebeurt dit meteen.

Aanpassing:

We handhaven het verbod op onnodige lichamelijke ingrepen bij dieren.

Toelichting:

Onnodige lichamelijke ingrepen bij dieren werden in 1996 verboden. De sector kreeg toen vijf jaar de tijd om zich aan te passen. 80 procent van de Nederlandse legkippenhouders is gestopt met snavelkappen. 65 procent van de Nederlandse varkensfokkers castrereert niet meer. Een minderheid doet dat nog wel, en wordt gedoogd. De EU Varkensrichtlijn laat het couperen van staarten en het inkorten van tanden toe om gedragsproblemen te voorkomen, mits dit niet routinematig gebeurt en eerst is geprobeerd om de achterliggende oorzaak van de problemen op te lossen. Aan die voorwaarden wordt niet voldaan: 99 procent van de varkens wordt preventief gecoupeerd. Het 'knippen' van hoektanden is verboden, 'vijlen' mag nog wel. Dat gaat met een slijptol. Acht op de tien veehouders onthoorn nog steeds (vaars)kalveren.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor, mede op basis van andere ingediende amendementen, om de volgende tekst in het verkiezingsprogramma op te nemen: "We willen naar een dierwaardige veehouderij voor alle diersectoren zoals dat in het convenant wordt gedefinieerd. Via het Convenant komen er nieuwe richtlijnen voor houderijsystemen, waarbij het welzijn en gezondheid van dieren het uitgangspunt zijn." We willen ruimte geven aan de deelnemende partijen, zoals agrarische- en dierenwelzijnsorganisaties, om te definiëren wat 'onnodige lichamelijke ingrepen' zijn.

Amendement 466

Sessie 5

Indiener: Pieter Strop van Renen, Bram Cool, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

We steunen het uitfaseren van kooisystemen in de hele Europese Unie.

Toelichting:

In Nederland leven nog circa 7 miljoen dieren tijdelijk of permanent in kooien. Het gaat met name om kalveren, konijnen, leghennen en biggen. De Europese Commissie wil kooien in de hele EU uitfaseren en komt later dit jaar met voorstellen. Wij zetten in op een zo snel mogelijke uitfasering van kooien in Nederland en Europa.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Thans worden er in een convenant 'Dierwaardige Veehouderij' afspraken gemaakt door o.a. agrarische en dierenwelzijnsorganisaties over de ontwikkeling van dierenwelzijn voor een toekomstbestendige veehouderij. Daarnaast komt de Europese Commissie inderdaad met voorstellen over het uitfaseren van kooisystemen, voortkomend uit het Europese burgerinitiatief 'End the Cage'. We willen eerst deze voorstellen afwachten.

Amendement 467

Sessie 5

Indiener: Michael van Os de Man, Pieter Stroop van Renen

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

We nemen de Europese richtlijnen voor het vervoeren van dieren over.

Toelichting:

De Europese voedsel- en warenautoriteit EFSA schrijft o.a. voor dat schapen niet bij temperaturen boven de 32°C, en paarden, runderen en varkens niet boven de 25°C, mogen worden vervoerd. Dit om onnodig leed, zoals hittestress, te voorkomen. Daarnaast worden er tijdslimieten gesteld aan het vervoer van dieren.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om de zin over te nemen met een kleine aanvulling: "We nemen in overleg met de sector de Europese richtlijnen voor het vervoeren van dieren over."

Amendement 468

Sessie 5

Indiener: Manon Stevens, Bram Cool, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Wijziging

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

De essentiële behoeften van dieren worden uitgangspunt in het ontwerp van houderijsystemen.

Toelichting:

De huidige zin beschrijft de realiteit. Veehouders (niet alleen intensieve) zetten al 'stappen'. Wij willen een sprong vooruit.

De gewijzigde Wet dieren moet worden uitgevoerd. Die verbiedt het toebrengen van pijn of leed aan dieren om ze te kunnen huisvesten. In plaats van dieren aan te passen op stallen, passen we onze stallen aan op dieren. Het Convenant dierwaardige veehouderij beoogt dat ook, maar dat is nog niet uitonderhandeld en komt mogelijk met 2040 als deadline. Dat duurt te lang. We passen de principes van dierwaardige veehouderij vanaf nu toe in de bouw van alle nieuwe houderijsystemen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We begrijpen de insteek van de indieners. Voorstel is om na regelnummer 3666 het volgende op te nemen: "We willen naar een dierwaardige veehouderij voor alle dierssectoren zoals dat in het convenant wordt gedefinieerd. Via het Convenant komen er nieuwe richtlijnen voor houderijsystemen, waarbij het welzijn en gezondheid van dieren het uitgangspunt zijn."

Amendement 469

Sessie 5

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Indiener: Pieter Stroop van Renen, Michael van Os de Man

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

Stalbranden zijn een drama voor dieren en boeren. Dat gaan we aanpakken. Er komen aanvullende eisen.

Toelichting:

Tussen 2012 en 2020 waren er gemiddeld 37 stalbranden per jaar, waarvan 17 met dierlijke slachtoffers. Daarbij overleden gemiddeld 143.000 dieren per jaar, in totaal bijna 1,3 miljoen in 8 jaar tijd. Stalbranden zijn desastreus voor veehouders en veroorzaken ongekend dierenleed. De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft de regering opgeroepen om meer maatregelen te treffen om stalbranden bij veehouderijen te voorkomen. Dat kunnen compartimentering in stallen zijn, vluchtwegen voor dieren, sprinklerinstallaties, en reguliere electrakeuringen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indieners om een passage op te nemen over het voorkomen van stalbranden. Voorstel voor toevoeging als volgt; "Stalbranden zijn een drama voor dieren en boeren. We gaan in samenspraak met de sector aanvullende maatregelen nemen om het aantal branden te verminderen."

Amendement 470

Sessie 5

Indiener: Dolf Vink

Netwerk: Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Schrappen

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

Gehele zin schrappen: De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Toelichting:

De veehouderij, waaronder de intensieve veehouderij, zet voortdurend stappen om het dierenwelzijn te vergroten.

Deze zin is overbodig. Het heeft geen toegevoegde waarde om dit bij het onderwerp slachterijen te noemen, terwijl er op een andere plek in het VKP het onderwerp veehouderij aan bod komt.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat de zin aanvankelijk een beetje gek stond. Andere leden hebben amendementen ingediend om de betreffende zin meer inhoud te geven. Voorstel is om betreffende zin te verwijderen en als volgt te wijzigen: "We willen naar een dierwaardige veehouderij voor alle dierssectoren zoals dat in het convenant wordt gedefinieerd. Via het Convenant komen er nieuwe richtlijnen voor houderijsystemen, waarbij het welzijn en gezondheid van dieren het uitgangspunt zijn."

Amendement 471

Sessie 5

Indiener: Pieter Stroop van Renen

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

We nemen de Europese aanbevelingen voor het vervoeren van dieren over.

Toelichting:

De Europese voedsel- en warenautoriteit EFSA schrijft o.a. voor dat schapen niet bij temperaturen boven de 32°C, en paarden, runderen en varkens niet boven de 25°C, mogen worden vervoerd. Dit om onnodig leed, zoals hittestress, te voorkomen. Daarnaast worden er tijdslimieten gesteld aan het vervoer van dieren.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om de zin over te nemen met een kleine aanvulling: "We nemen in overleg met de sector de Europese richtlijnen voor het vervoeren van dieren over."

Amendement 472

Sessie 5

Indiener: Pieter Stroop van Renen

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 3667 - 3667

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De intensieve veehouderij zet aanvullende stappen op het gebied van dierenwelzijn.

Aanpassing:

Stalbranden zijn een drama voor dieren en boeren. Dat gaan we aanpakken door het stellen van aanvullende eisen.

Toelichting:

Tussen 2012 en 2020 waren er gemiddeld 37 stalbranden per jaar, waarvan 17 met dierlijke slachtoffers. Daarbij overleden gemiddeld 143.000 dieren per jaar, in totaal bijna 1,3 miljoen in 8 jaar tijd. Stalbranden zijn desastreus voor veehouders en veroorzaken ongekend dierenleed. De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft de regering opgeroepen om meer maatregelen te treffen om stalbranden bij veehouderijen te voorkomen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indieners om een passage op te nemen over het voorkomen van stalbranden. Voorstel voor toevoeging als volgt; "Stalbranden zijn een drama voor dieren en boeren. We gaan in samenspraak met de sector aanvullende maatregelen nemen om het aantal branden te verminderen."

Amendement 473

Sessie 5

Indiener: Alexander Kuhlmann

Netwerk: MerweDrecht

Regelnummers: 3671 - 3671

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De huis- en hobbydierenlijst voor zoogdieren, ofwel de positieflijst, kan door nieuwe inzichten en met de juiste wetenschappelijke onderbouwing aangepast worden.

Aanpassing:

De huis- en hobbydierenlijst voor zoogdieren, ofwel de positieflijst, kan door nieuwe inzichten en met de juiste wetenschappelijke onderbouwing aangepast worden, zodat we met name hertenkampen kunnen behouden.

Toelichting:

De positieflijst voor zoogdieren die het ministerie van LNV gebruikte om de hertenkampen te laten uitsterven staat in ons concept-verkiezingsprogramma. Laten we zorgen dat die positieflijst niet zo strikt wordt toegepast dat onze hertenkampen alsnog de nek om worden gedraaid. Een kleine toevoeging waarin we de hertenkampen beschermen is nodig en past ook bij de motie om hertenkampen te behouden die door 85% van de leden werd gesteund op het laatste VVD-congres (3 juni 2023).

Mede-indieners

Alexander Kuhlmann, Rolin den Heijer, Karin Boom, John van der Net, Jeanine Lammens, Peter Kwaak, Marijn van de Vreede, en Remco Dijkstra.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat we ons moeten inspannen om de hertenkampen te behouden. Voorstel is om het verkiezingsprogramma als volgt aan te vullen; "De huis- en hobbydierenlijst voor zoogdieren, ofwel de positieflijst, kan door nieuwe inzichten en met de juiste wetenschappelijke onderbouwing aangepast worden, bijvoorbeeld voor opname van het dam- en edelhert en daarmee het behoud van hertenkampen."

Amendement 474

Sessie 5

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 3671 - 3671

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De huis- en hobbydierenlijst voor zoogdieren, ofwel de positieflijst, kan door nieuwe inzichten en met de juiste wetenschappelijke onderbouwing aangepast worden.

Aanpassing:

Hierbij kijken we expliciet naar hertenkampen. We willen hertenkampen namelijk graag behouden omdat ze onder andere een sociale functie hebben.

Toelichting:

Wat ons betreft blijven de hertenkampen bestaan. Kinderen leren hier over dieren en er zijn veel vrijwilligers die zich er mee bezig houden. Sommige hertenkampen zijn al meer dan 100 jaar oud en zijn niet meer weg te denken uit dorpen en steden. De VVD moet zich er voor inzetten dat de herten op de positieflijst komen waardoor hertenkampen kunnen blijven bestaan zoals al eerder tijdens een Algemene Vergadering door de leden is bepaald.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat we ons moeten inspannen om de hertenkampen te behouden. Voorstel is om het verkiezingsprogramma als volgt aan te vullen; "De huis- en hobbydierenlijst voor

zoogdieren, ofwel de positieflijst, kan door nieuwe inzichten en met de juiste wetenschappelijke onderbouwing aangepast worden, bijvoorbeeld voor opname van het dam- en edelhert en daarmee het behoud van hertenkampen."

Amendement 475

Sessie 5

Indiener: Tim Reyssoo, Pieter Strop van Renen, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 3677 - 3677

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Deze zetten we alleen nog in als dit de enige manier is om een verbetering van de volksgezondheid te bewerkstelligen.

Aanpassing:

Er komt een onafhankelijke toezichthouder voor dierenwelzijn onder het ministerie van Veiligheid en Justitie

Toelichting:

Er is bij de NVWA groot tekort aan dierenartsen en inspecteurs. Velen hebben de organisatie verlaten, omdat ze zich tegengewerkt voelden wanneer ze op wilden treden tegen dierenmishandeling. Ruim drie jaar na een vernietigend rapport over misstanden in de vee- en vleessector is er bij de NVWA niets veranderd. ('Klokkenluiders: toezicht op dierenmishandeling schiet tekort, angstcultuur binnen NVWA,' Eenvandaag, 7 april 2023.) Dierenwelzijn en voedselveiligheid zijn twee verschillende taken en horen niet in één instantie thuis.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We zijn het eens met de indieners dat de toezichthouder, de NVWA, verder versterkt moet worden. In Rutte IV zijn hier middelen voor vrijgemaakt. De NVWA is als gevolg van een reorganisatie opgericht in 2012. Het lijkt ons onverstandig om nu opnieuw te pleiten voor een herstructurering van de toezichthouder.

Amendement 476

Sessie 5

Indiener: Annechien ten Have Mellema

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 3679 - 3679

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Vaccinatie is belangrijk om de kwetsbaarheid voor vogelgriep te verkleinen.

Aanpassing:

Dit geldt ook voor de vaccinatie bij Afrikaanse varkenspest.

Toelichting:

Toevoegen vaccinatie tegen Afrikaanse varkenspest. Ook daar is er sprake van een reëel probleem. Een vaccin is er niet en zou veel helpen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Voorstel voor toevoeging na regelnummer 3681: "We zetten ook in op het ontwikkelen van vaccins voor andere dierziekten."

Amendement 536

Sessie 5

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 3684 - 3684

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dit is onder andere een risico voor kleine kinderen die nog niet gevaccineerd kunnen worden.

Aanpassing:

De wolf richt veel schade aan onder schapen en inmiddels ook bij grote grazers in natuurgebieden. Ook zorgt het voor onrust en angst onder de samenleving. Wolf-werende maatregelen blijken regelmatig niet toereikend. De VVD wil een goede schaderegeling, en waar dat mogelijk is binnen de wettelijke regels, moet actief worden opgetreden tegen de wolf. Keuzes maken over welke dieren passend zijn in een woon- en/of natuurgebied is onvermijdelijk. Voor wat betreft de VVD kiezen we voor vee in de wei en daarmee niet voor de wolf. We willen in gesprek met Brussel om de mogelijkheden te bespreken om ons te kunnen weren tegen de wolf.

Toelichting:

In het verkiezingsprogramma staat nu niks over de wolf. Dit vinden we als VVD Drenthe erg teleurstellend. De wolf brengt veel sociaal en maatschappelijke onrust met zich mee. We vinden dat de VVD zich hier over uit moet spreken. Een ruime meerderheid van de Drentse inwoners is tegen de wolf. Wij willen daarom dat deze tekst wordt opgenomen in het verkiezingsprogramma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het met de indiener eens dat de wolf benoemd moet worden in het VKP. Voorstel is om bij regelnummer 3684 de volgende tekst toe te voegen: "De terugkeer van de wolf in het landelijk gebied is enerzijds een positief teken over de staat van de natuur, maar leidt anderzijds tot grote zorgen bij omwonenden en veehouders. We willen toereikende beheersmaatregelen en goede schaderegelingen voor ondernemers die de dupe zijn van aanvallen door de wolf en gaan daar met buurlanden en de EU het gesprek over aan."

Sessie 6

Amendement 1

Sessie 6

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1101 - 1101

Type: Wijziging

Originele tekst:

Zeker een betaalbaar koophuis is dé manier voor de middenklasse om een spaarpot op te bouwen en de toekomst met optimisme tegemoet te zien.

Aanpassing:

Zeker een betaalbaar koophuis is de manier om een spaarpot op te bouwen en de toekomst met optimisme tegemoet te zien.

Toelichting:

Geen andere klassen uitsluiten. Een huis is voor iedereen een spaarpot.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Hoewel de focus in deze tekst ligt op het ondersteunen van de middenklasse, is het inderdaad juist dat ook voor bijvoorbeeld huiseigenaren met een lager inkomen het eigen huis een belangrijk vermogensdeel is. Daarom overgenomen

Amendement 2

Sessie 6

Indiener: Hugo Bellaart, Karin Thomas en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 1107 - 1107

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ál die kwaliteiten en talenten zijn nodig.

Aanpassing:

Ál die kwaliteiten en talenten zijn hard nodig, ook die van onbenut arbeidspotentieel.

Toelichting:

Nederland hangt onderaan in de EU als het gaat om arbeidsparticipatie van vrouwen. Dat kunnen we ons niet veroorloven.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie van de indieners.

Amendement 3

Sessie 6

Indiener: Karin Straus, Mitchell Boldewijn, Niek van Heuvelen

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 1116 - 1116

Type: Wijziging

Originele tekst:

We gaan daarom met verdubbelde inzet door met het verbeteren van het onderwijs, onder andere door leraren nog meer ruimte te geven hun vak goed uit te kunnen oefenen.

Aanpassing:

We gaan daarom met verdubbelde inzet door met het verbeteren van het onderwijs, onder andere door leraren en schoolleiders nog meer ruimte te geven om hun vak goed uit te kunnen oefenen.

Toelichting:

Verbetering van het onderwijs kunnen leraren niet alleen. Schoolleiders zijn als onderwijskundig- en veranderkundig leider cruciaal voor de kwaliteit van het onderwijs in een school. Het schoolleiderstekort (13,6%) is momenteel echter nog groter dan het lerarentekort (7%).

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven het belang van voldoende goede schoolleiders en nemen het amendement graag over.

Amendement 4

Sessie 6

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 1122 - 1122

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ondernemers zijn de ruggengraat en motor van onze maatschappij.

Aanpassing:

Ondernemerschap moet worden gestimuleerd en gewaardeerd.

Toelichting:

In Nederland zijn MKB en grootbedrijf samen de banenmotor. Omdat ondernemers risico nemen en werkgelegenheid creëren, dient de beloning voor het nemen van ondernemersrisico minder zwaar te worden belast dan inkomsten uit arbeid en pensioen of vermogen. Flexibiliteit op de arbeidsmarkt is vaak wenselijk voor zowel opdrachtgever als werkende. Wie flexibel werkt neemt ondernemersrisico's over van de werk of opdrachtgever, en dat moet ook beloond worden in het tarief.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Ondernemerschap is voor de VVD erg belangrijk. Niet alleen omdat zij werkgelegenheid creëren, maar ook omdat zij voor bruisende winkelstraten zorgen en onze lokale verenigingen draaiend houden als sponsors. We zijn dan ook van mening dat ondernemerschap altijd gestimuleerd moet worden en ondernemers de waardering moeten krijgen die ze verdienen en we nemen deze toevoeging dan graag over in het verkiezingsprogramma.

Amendement 5

Sessie 6

Indiener: Bestuur (Iwein Borm)

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 1122 - 1122

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ondernemers zijn de ruggengraat en motor van onze maatschappij.

Aanpassing:

Ondernemerschap moet worden gestimuleerd en gewaardeerd.

Toelichting:

In Nederland zijn MKB en grootbedrijf samen de banenmotor. Omdat ondernemers risico nemen en werkgelegenheid creëren, dient de beloning voor het nemen van ondernemersrisico minder zwaar te worden belast dan inkomsten uit arbeid en pensioen of vermogen. Flexibiliteit op de arbeidsmarkt is vaak wenselijk voor zowel opdrachtgever als werkende. Wie flexibel werkt neemt ondernemersrisico's over van de werk- of opdrachtgever, en dat moet ook beloond worden in het tarief.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Ondernemerschap is voor de VVD erg belangrijk. Niet alleen omdat zij werkgelegenheid creëren, maar ook omdat zij voor bruisende winkelstraten zorgen en onze lokale verenigingen draaiend houden als sponsors. We zijn dan ook van mening dat ondernemerschap altijd gestimuleerd moet worden en ondernemers de waardering moeten krijgen die ze verdienen en we nemen deze toevoeging dan graag over in het verkiezingsprogramma.

Amendement 6

Sessie 6

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 1123 - 1123

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ze leveren producten of diensten waar we allemaal op rekenen, ze creëren ongelofelijk veel banen.

Aanpassing:

Ze leveren producten of diensten waar we allemaal op rekenen, ze creëren ongelofelijk veel banen en dragen op maatschappelijk gebied veel bij.

Toelichting:

MKB is niet zo maar een klein groot bedrijf. De overheid legt vaak maatschappelijk verantwoordelijke regels op, maar het MKB draagt zonder die regels al op diverse manieren bij aan de samenleving. Alsmede omdat belasting 'gewoon' in Nederland wordt afgedragen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie!

Amendement 7

Sessie 6

Indiener: Reinout Woittiez

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 1167 - 1167

Type: Toevoegen

Originele tekst:

In onze liberale democratie moet die overheid altijd handelen vanuit rechtsstatelijkheid, dienstbaarheid, menselijkheid en de menselijke maat.

Aanpassing:

en MET OOG VOOR de menselijke maat.

Toelichting:

De VVD wil regels die voor iedereen gelden. Natuurlijk zullen regels nooit voor alle 18 miljoen nederlander precies tailor-made zijn. Laten we dat dan ook niet pretenderen. We gaan bij regels uit van het algemeen belang en daarbij komt het individueel belang natuurlijk tekort. Zoveel mogelijk oog voor de menselijke maat vanuit de overheid is prima, handelen vanuit de menselijke maat kan de overheid niet waarmaken en gaat ook in tegen de gewenste generieke benadering die nu eenmaal volgt vanuit het algemeen belang.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens.

Amendement 8

Sessie 6

Indiener: Timo Dolderman, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 1270 - 1273

Type: Wijziging

Originele tekst:

Als de klimaatverandering doorzet heeft dat grote, directe gevolgen voor ons land, in de vorm van extremer weer.

Het draagt bovendien bij aan het erger maken van andere problemen, zoals migratie.

We moeten onszelf en elkaar daartegen proberen te beschermen door volgens afspraak de CO₂-uitstoot snel te verminderen.

We willen in 2050 klimaatneutraal leven en ons voorbereid hebben op klimaatverandering en de gevolgen daarvan.

Aanpassing:

Klimaatverandering heeft grote, directe gevolgen voor ons land, in de vorm van temperatuurstijging en extremer weer. Het draagt bovendien bij aan het erger maken van vele andere thema's, zoals migratie, waterveiligheid en leefbaarheid. We moeten onszelf en elkaar daartegen proberen te beschermen door volgens afspraak de CO₂-uitstoot snel te verminderen. We willen in 2050 klimaatneutraal leven.

Toelichting:

Klimaatverandering is niet alleen een toekomstig vraagstuk, maar al aan de orde van de dag. Dit moet worden erkend. Klimaatverandering raakt aan meer dan alleen extremer weer, maar ontwricht onze samenleving. Voor meer achtergrond verwijzen wij graag naar de Rijksbrede Risicoanalyse uit 2022 in opdracht van de NCTV.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 9

Sessie 6

Indiener: Annechien ten Have Mellema

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1279 - 1280

Type: Wijziging

Originele tekst:

Bijvoorbeeld door vleesvervangers te eten, elektrisch te rijden, of zonnepanelen aan te leggen. Dankzij ondernemerschap en innovatiekracht is dat nu al steeds vaker niet alleen de meer duurzame, maar ook de meer haalbare en renderende keuze.

Aanpassing:

Bijvoorbeeld door biologisch vlees of Beter Leven vlees te eten, vleesvervangers te eten, elektrisch te rijden, of zonnepanelen aan te leggen.

Toelichting:

Nederlanders consumeren gemiddeld 92 gram vlees en vleesvervangers per dag. Hiervan is 87 gram vlees en vleeswaren (95%) en 5 gram vleesvervangers (5%). Om een duurzaamheidsslag te maken, moeten we ook iets doen in het segment vlees.

Biologisch vlees en Beter Leven-vlees zijn een goede stap en kunnen daarom niet missen in ons VKP. Duurzaamheid gaat niet alleen over klimaat en milieu maar gaat ook over dierwelzijn.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Eens met de indiener dat het Beter Leven vlees ook in deze zin past. Zin is dan als volgt: "Bijvoorbeeld door biologisch of Beter Leven vlees of vleesvervangers te eten, elektrisch te rijden, of zonnepanelen aan te leggen."

Amendement 10

Sessie 6

Indiener: Donald Kreiken, Dop van Ulzen, Bram Cool

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 1292 - 1292

Type: Wijziging

Originele tekst:

In deze 'ecosystemen' worden innovatieve producten voor consumenten en het bedrijfsleven gemaakt waarmee bijvoorbeeld de uitstoot van CO₂ en stikstof omlaag kan én het toekomstige verdienvermogen van Nederland wordt gecreëerd.

Aanpassing:

In deze 'ecosystemen' worden innovatieve producten voor consumenten en het bedrijfsleven gemaakt waarmee bijvoorbeeld de uitstoot van CO₂, stikstof en andere schadelijke stoffen omlaag kan én het toekomstige verdienvermogen van Nederland wordt gecreëerd.

Toelichting:

Naast CO₂- en stikstof hebben omwonenden van industrieclusters nog steeds te kampen met uitstoot van schadelijke stoffen. Hier is afgelopen decennia onvoldoende op gehandhaafd met ernstige gevolgen voor de volksgezondheid. In lijn met deze paragraaf en liberale uitgangspunten, zal voorkomen van schadelijke uitstoot een voorwaarde moeten zijn voor onze toekomstige industriepolitiek. Dit gaat vaak hand in hand met emissiereductie voor CO₂, NO₂ en innovatie in het belang van toegevoegde waarde.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 11

Sessie 6

Indiener: Marjolein Groot Koerkamp, Dop van Ulzen, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 1300 - 1300

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarnaast is er op veel plekken geen ruimte meer voor economische ontwikkeling als gevolg van een overbelast elektriciteitsnet, te weinig water en een te hoge stikstofuitstoot die slecht is voor de natuur.

Aanpassing:

Daarnaast is er op veel plekken geen ruimte meer voor economische ontwikkeling als gevolg van een overbelast elektriciteitsnet, te weinig zoet water en een te hoge stikstofuitstoot die slecht is voor de natuur.

Toelichting:

Er is voldoende water, maar onvoldoende zoet water.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede suggestie

Amendement 12

Sessie 6

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 1301 - 1301

Type: Wijziging

Originele tekst:

Dat vraagt om een rechtvaardige industriepolitiek waarbij “realistisch-ambitieuze” uitstootnormen worden gesteld, die gelden voor alle bedrijven in Nederland.

Aanpassing:

Dat vraagt om een strategische en toekomstgerichte industriepolitiek.

Toelichting:

Het stellen van nationale normen staat haaks op het streven naar een gelijk speelveld op ten minste Europees niveau en we willen onze industrie handelsperspectief bieden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Zoals ook elders in het verkiezingsprogramma valt te lezen willen we onze industrie behouden en stimuleren. Dat brengt wel met zich mee dat de industrie moet verduurzamen, zonder onze bedrijven daarmee klem te zetten door realistische en ambitieuze uitstootnormen te stellen. Derhalve nemen we het amendement over en spreken we van strategische en toekomstgerichte industriepolitiek.

Amendement 13

Sessie 6

Indiener: Martin Hooftman

Netwerk: Thematisch Netwerk Financiën

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Regelnummers: 1333 - 1333

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Met dit programma stellen we klassieke prioriteiten en maken we ook nieuwe, scherpe keuzes voor de tijd die voor ons ligt.

Aanpassing:

Leidraad voor dit programma zijn onze vijf liberale kernwaarden: vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid.

Toelichting:

In het programma wordt verwezen naar 'onze liberale waarden' (1361, 1778) of 'onze vrije waarden' (1381, 1632, 1651, 2211, 2274), maar nergens staan onze liberale kernwaarden in het programma genoemd. Onze kernwaarden zijn onderscheidend.

De wereld is veranderlijk, en deze kernwaarden zijn en blijven van belang bij het formuleren van antwoorden op politieke vraagstukken, ook als die nog niet zijn opgenomen in het programma. Daarom is het goed deze ook op te nemen in het programma.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

De liberale kernwaarden kunnen genoemd worden.

Amendement 14

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa en Ellis Zeeuw van der Laan

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Vrouwen Netwerk

Regelnummers: 1682 - 1682

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We beschermen vrouwen door het invoeren van een strafbaarstelling voor het uitvoeren van maagdenvlieshersteloperaties.

Aanpassing:

We streven ernaar om in de wet op te nemen dat uitbuiting in een relatie en gedwongen isolement strafbaar worden gesteld.

Toelichting:

Zie opiniestuk van Bente Becker: <https://www.ad.nl/opinie/sommige-vrouwen-leven-permanent-in-lockdown~afccb767/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F>

En de aangenomen motie van VVD en SP:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2020Z18199&did=2020D39330>

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We steunen de oproep van de indieners en willen het amendement overnemen. We stellen voor om de toevoeging op te nemen na de zin over een integrale aanpak van femicide in de bullet over eengerelateerd geweld.

Amendement 15

Sessie 6

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 1690 - 1691

Type: Motie

Originele tekst:

We leggen wettelijk vast dat we 2% van ons bbp investeren in defensie.

Dit om te voorkomen dat er direct op defensie bezuinigd wordt als de wereld iets veiliger lijkt, en we bij een volgend conflict in Europa eerst jarenlang onze krijgsmacht moeten opbouwen.

Aanpassing:

Hoe wordt gekeken naar de uitvoering van het voorstel om de 2%-norm wettelijk vast te leggen? Een dergelijke wettelijke verplichting kan tenslotte net zo goed weer worden geschrapt door een nieuwe meerderheid in de Staten-Generaal of als wordt gedacht dat 'investeren nu niet nodig is'. Hoe kunnen we het besef dat deze investeringen noodzakelijk zijn, naast dit voorstel, nog beter borgen?

Daarnaast wordt op deze manier afgeweken van de normale wijze van begrotingsbehandeling en wordt in wezen het budgetrecht van de Staten-Generaal ingeperkt. Hoe wordt hiernaar gekeken? Tevens de vraag wat onder de 2%-norm valt bij dit voorstel? Is dat 'directe' investering in materieel en middelen met los daarvan het loon voor medewerkers van defensie of valt dat laatste binnen deze uitgaven? Dat loon/personeelskosten noodzakelijk zijn spreekt voor zich, maar als dit ten koste gaat van directe investeringen in materieel mist de krijgsmacht alsnog de middelen die nodig zijn om taken uit te voeren.

Toelichting:

Een noodzakelijk en goed signaal om het belang van investering in de krijgsmacht te benadrukken en te borgen. Deze investeringen zijn cruciaal. Hierbij wel wat vragen over de uitvoering met verzoek om toelichting.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We begrijpen dat de indieners van het initiatiefwetsvoorstel om de 2% te borgen ook nog met een nadere reactie op enkele vragen komen naar aanleiding van het advies van de Raad van State. (1) Los van het wetsvoorstel zal er natuurlijk aandacht gevraagd moeten worden voor het belang van een goed uitgeruste krijgsmacht, iets waar de VVD zich ook als deze wet is aangenomen voor zal moeten blijven inzetten. (2) de defensiewet perkt het budgetrecht van de Staten-Generaal niet in. De Staten-Generaal kan nog altijd wijzigingen en amendementen in de besteding van het geld aanbrengen. Daarnaast is het op tal van terreinen gebruikelijk dat wetgeving financiële consequenties heeft (bijvoorbeeld de AOW of de basisbeurs), waar de Staten-Generaal zich niet in een begrotingswet aan kan onttrekken. Daarvoor is dan eerst een wijziging van die materiele wet nodig, zoals dat ook bij de Defensiewet het geval zal zijn. De S-G kan een wijziging op de Defensiewet indienen. (3) onder de 2% vallen de begrotingen van het ministerie van defensie en het materieelfonds plus toerekeningen van andere departementen. Voor dat laatste zijn binnen de NAVO afspraken. Personeelskosten maken onderdeel uit van de defensiebegroting, net zoals bij andere NAVO-lidstaten.

Amendement 16

Sessie 6

Indiener: n.t.b.

Netwerk: Thematisch Netwerk Defensie

Regelnummers: 1690 - 1691

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We leggen wettelijk vast dat we 2% van ons bbp investeren in defensie.

Dit om te voorkomen dat er direct op defensie bezuinigd wordt als de wereld iets veiliger lijkt, en we bij een volgend conflict in Europa eerst jarenlang onze krijgsmacht moeten opbouwen.

Aanpassing:

We leggen wettelijk vast dat we minstens 2% van ons bbp investeren in defensie.

Toelichting:

In tijden van grote(re) onveiligheid en van grote(re) bedreiging van onze vrijheid, veiligheid en welvaart en dus grotere inspanningen ten behoeve van onze weerbaarheid vereist zijn, mag het argument nooit zijn dat 'meer' niet kan omdat we nu eenmaal 2% in de wet hebben vastgelegd.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Dit amendement verduidelijkt wat eigenlijk beoogd wordt, namelijk dat 2% de wettelijke norm is waaraan in ieder geval voldaan moet worden. Maar indien de veiligheidssituatie dat vraagt moet een verdere ophoging altijd mogelijk zijn.

Amendement 17

Sessie 6

Indiener: André Schuurman

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 1690 - 1690

Type: Wijziging

Originele tekst:

We leggen wettelijk vast dat we 2% van ons bbp investeren in defensie.

Aanpassing:

We leggen wettelijk vast dat we ten minste 2% van ons bbp investeren in defensie.

Toelichting:

Meer dan 2% moet ook mogelijk zijn. De originele tekst kan als een maximum limiet geïnterpreteerd worden.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Amendement is net iets anders geformuleerd dan 54 (minstens of ten minste), maar beoogt hetzelfde. Verduidelijkt het doel dat 2% de wettelijke ondergrens is, maar dat als de veiligheidssituatie daarom vraagt kabinet en staten-generaal altijd kunnen besluiten (tijdelijk) meer uit te geven.

Amendement 18

Sessie 6

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 1720 - 1720

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Samen met bondgenoten verhogen we de productiecapaciteit voor onder andere munitie, ook om Oekraïne te blijven bevoorraden.

Aanpassing:

Tot slot gaan we in gesprek met financiële instellingen, zoals banken en pensioenfondsen, om de financieringsmogelijkheden voor bedrijven in de defensiesectoren te vergroten.

Toelichting:

Het doel van het investeren in de defensiesectoren is evident van groot belang. Een van de pijnpunten in de praktijk voor bedrijven in deze sectoren, is de financiering van hun bedrijf/werkkapitaal. Ik verwijs hiervoor bijvoorbeeld naar publicaties in het FD in het afgelopen jaar. Daarom is het nuttig om met financiële instellingen het gesprek te voeren om financieringsmogelijkheden te vergroten.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Goede toevoeging, de VVD heeft hier in het verleden ook voor gepleit.

Amendement 19

Sessie 6

Indiener: Jordy Loof, bij onvoorziene afwezigheid van Jordy Loof: Gert Jan van Gendt

Netwerk: Rijswijk

Regelnummers: 1727 - 1731

Type: Motie

Originele tekst:

* Sterke Europese NAVO-pijler, maar geen Europees leger.

De NAVO is het fundament voor onze internationale veiligheid.

Nederland zet verdere stappen om de versnippering van Europese legers tegen te gaan, bijvoorbeeld door bilateraal gezamenlijke eenheden op te richten die we aan de NAVO aanbieden of waar we de Noordzee mee beveiligen.

De EU speelt een ondersteunende rol door militair transport te vergemakkelijken en wapenontwikkeling te stimuleren die voldoet aan door de NAVO opgestelde eisen voor interoperabiliteit.

Aanpassing:

Het is niet ondenkbaar dat de positie van bijvoorbeeld de Verenigde Staten binnen de NAVO gaat veranderen. Het toenemende risico hierop hebben we de afgelopen jaren kunnen zien. Ook de Europese afhankelijkheid van de Verenigde Staten is de afgelopen jaren wederom duidelijk geworden. Mochten de Verenigde Staten om wat voor reden dan ook besluiten de NAVO de rug toe te keren of Europa nog harder op de eigen verantwoordelijkheden wijzen dan kan Nederland hoogstens nog rekenen op de bondgenoten in Europa. Wordt nagedacht over een dergelijk scenario? Is het niet wenselijk om in ieder geval voorbereid te zijn op een grote verandering binnen de NAVO waardoor we gedwongen worden om als Europa meer op eigen benen te gaan staan? Daarmee wordt de vraag neergelegd of een sterkere Europese visie op defensie op termijn toch noodzakelijk is.

Toelichting:

De NAVO is het fundament voor onze internationale veiligheid. Dat is terecht en het is goed om hier verder in te investeren. We moeten onze ogen echter niet sluiten voor eventuele veranderingen in de bestaande verhoudingen. Daarom bovenstaande vragen met verzoek om toelichting.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

De beste manier om ons voor te bereiden op toekomstige geopolitieke risico's (en om de VS betrokken te houden bij de Europese veiligheid) is om eindelijk eens dat te doen wat minimaal gevraagd wordt voor een gebalanceerde taakverdeling tussen de VS en Europese landen binnen de NAVO, namelijk het langjarig uitgeven van 2% zodat we de capaciteiten kunnen leveren die de NAVO van ons vraagt. Want op dit moment zijn het niet de VS die hun afspraken niet nakomen, maar wijzelf die in gebreke blijven door jarenlang onze krijgsmacht verwaarloosd te hebben.

Dit is zinnvoller dan het ontwikkelen van nieuwe toekomstvisies over militair optreden zonder de VS. Er zijn de afgelopen jaren in nationale hoofdsteden en Brussel al talloze beleidsdocumenten ontwikkeld die wijzen op tekortkomingen in zaken als slagkracht, logistiek, en munitievoorraden. Het beste is nu deze concreet aan te pakken, in plaats van nog eens na te denken over problemen die allang geïdentificeerd zijn. Want doorpakken hebben de VS sinds de annexatie van de Krim in 2014 wel gedaan, door hun militaire presentie in Europa te verhogen.

Daarnaast is het niet wenselijk allerlei initiatieven te ontplooien die zinspelen op een tanende Amerikaanse bereidheid artikel 5 van het NAVO-verdrag na te leven. 'Deterrence is in the eye of the beholder', om militair historicus Sir Lawrence Freedman te citeren. Dus als wij hardop roepen dat de VS ons wellicht niet bij zullen staan, kan dat alleen al de kracht van afschrikking verzwakken. Vragen of de VS in een ultieme confrontatie met kernmacht Rusland echt 'Berlijn voor Boston' inruilen zijn overigens niet nieuw en kwamen ook in de Koude Oorlog periodiek op.

Amendement 20

Sessie 6

Indiener: André Schuurman

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 1728 - 1728

Type: Wijziging

Originele tekst:

De NAVO is het fundament voor onze internationale veiligheid.

Aanpassing:

De NAVO is en blijft het fundament voor onze internationale veiligheid.

Toelichting:

Zo meer een toekomstgericht beleidsstatement.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Verduidelijking die we steunen.

Amendement 21

Sessie 6

Indiener: Celesta Bonnet

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 1882 - 1883

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Dat betekent dat we blijven inzetten op maatregelen en interventies die jongeren bewezen effectief uit de zware criminaliteit houden.

We zetten daarbij in op wijkrecherche en jeugdboa's.

Aanpassing:

Dat betekent dat we blijven inzetten op maatregelen en interventies die jongeren bewezen effectief uit de zware criminaliteit houden. Ook versterken we de jeugdstrafrechtketen op landelijk niveau. In de wijken zetten we in op wijkrecherche en jeugdboa's.

Toelichting:

In de originele tekst worden de belangrijkste onderdelen van programma 'Preventie met Gezag' benoemd m.u.v. versterking jeugdstrafrechtketen. De versterking van de jeugdstrafrechtketen op landelijk niveau is één van de drie pijlers van dit programma en daarom zeker de moeite waard om ook te benoemen. Om zin 1883 goed te laten aansluiten en de tekst goed leesbaar te houden, is daar een kleine tekstuele aanpassing in gemaakt.

Kamerstukken II 2021/2021, 28741, nr. 86.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We nemen het amendement over. De indiener schrijft terecht dat versterking van de jeugdstrafrechtketen ook onderdeel is van het programma "preventie met gezag". Met dit programma wordt fors geïnvesteerd, onder andere in de jeugdstrafrechtketen. De VVD zet in op continuering van dit programma.

Amendement 22

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Sessie 6

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1899 - 1899

Type: Wijziging

Originele tekst:

Als het nodig is, zullen we vaker gebruik maken van de inzet van camera's en meer gegevensuitwisseling.

Aanpassing:

Als het nodig is, zullen we vaker gebruik maken van de inzet van camera's, drones en meer gegevensuitwisseling.

Toelichting:

Bij de aanpak van ondermijning in zeehavens en vliegvelden kunnen drones goed helpen. Dit is goedkoper dan de inzet van extra personele capaciteit en verbetert toch de informatiepositie. Door dit te noemen laten we zien dat we gebruik willen maken van nieuwe, innovatieve technologieën en meegaan met de tijd.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Mooie toevoeging en zal worden overgenomen.

Amendement 23

Sessie 6

Indiener: Celesta Bonnet

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 1949 - 1949

Type: Wijziging

Originele tekst:

Ook passen we vaker het volwassenenstrafrecht toe bij 16- en 17-jarigen die zeer ernstige gewelds- en zedenmisdrijven plegen.

Aanpassing:

Ook passen we het adolescentenstrafrecht aan, zodat rechters makkelijker het volwassenenstrafrecht kunnen toepassen in het geval van zeden- of geweldsmisdrijven.

Toelichting:

I.v.m. de scheiding der machten is het aan de rechter om ervoor te kiezen om het volwassenenstrafrecht, op basis van de Wet Adolescentenstrafrecht, toe te passen bij 16- en 17-jarigen (die zeer ernstige delicten hebben gepleegd) of hen onder het jeugdstrafrecht te berechten. Hiervoor kijkt de rechter naar de persoon van de dader, de ernst van het feit en de omstandigheden waaronder het feit is begaan. 'We' als bedoeld in de originele zin kunnen wel het adolescentenstrafrecht aanpassen.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

We nemen de zin van de indiener graag over. Hierin wordt duidelijker verwoord dat het aan de rechter is om volwassenenstrafrecht toe te passen. Bedoeld is dat de rechter vaker bij zeer ernstige gewelds- en zedenmisdrijven het volwassenenstrafrecht makkelijker kan toepassen.

Amendement 24

Sessie 6

Indiener: Bram Bornhijm
Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2018 - 2019
Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We passen het erfrecht aan om slachtoffers beter te beschermen.
Een moordenaar moet niet meer kunnen erven van degene die hij om het leven heeft gebracht en niet financieel kunnen profiteren van een moord.

Aanpassing:

Dit betreft een vraag:
Wat voor aanvulling op het huidig erfrecht wordt hier eigenlijk bedoeld? Wat hier bepleit lijkt te worden is namelijk al geregeld in het erfrecht.

Toelichting:

Dit is al uitgebreid geregeld in het erfrecht, zij die onherroepelijk zijn veroordeeld ter zake van het plegen van een strafbaar feit* ten nadele van de erflater, is van rechtswege onwaardig om uit een nalatenschap voordeel te trekken (art. 3 burgerlijk wetboek 4)

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Dit amendement is niet ingediend om een tekst aan te passen, maar een verduidelijkende vraag te stellen. De indiener verwijst daarbij terecht naar artikel 3 van boek 4 van het Burgerlijk Wetboek. In antwoord hierop: Dit punt is opgenomen vanwege een recente zaak uit 2022 waarbij een moordenaar wel werd veroordeeld, maar alleen tbs kreeg opgelegd en geen gevangenisstraf. Dan zit de wet een erfenis niet in de weg. De rechter bepaalde dat de dader in dat geval toch kon erven van het slachtoffer. Daarom willen we het erfrecht op dit punt aanpassen, zodat alle daders – ontoerekeningsvatbaar of niet – op geen enkele wijze voordeel kunnen hebben van hun daden en dus niet van slachtoffers kunnen erven.

Amendement 25

Sessie 6

Indiener: Albertine Nube
Netwerk: Senioren in de Samenleving

Regelnummers: 2073 - 2073
Type: Toevoegen

Originele tekst:

Meer zichtbaarheid van wijkagenten en boa's die surveilleren, moet verloedering op straat en in wijken tegengaan.

Aanpassing:

Na regel 2073 nieuwe regel deze tekst toevoegen: Vergroten weerbaarheid tegen inbraak, digitale oplichting en oplichting aan de deur

Toelichting:

Mensen, maar zeker veel ouderen worden steeds vaker het slachtoffer van oplichtingspraktijken.

Advies: Overnemen

Toelichting advies:

Mooie toevoeging. Advies is om de regel over te nemen na regel 2074. Tekst wordt dan: Meer zichtbaarheid van wijkagenten en boa's die surveilleren, moet verloedering op straat en in wijken tegengaan. We voeren waar nodig wijkbureaus of contactpunten weer in en zorgen voor meer zichtbaarheid in de wijken. En vergroten weerbaarheid tegen inbraak, digitale oplichting en oplichting aan de deur.

Amendement 26

Sessie 6

Indiener: Murat Yildirim

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1637 - 1637

Type: Wijziging

Originele tekst:

We verhogen het vereiste taalniveau voor naturalisatie naar B1.

Aanpassing:

We verhogen het vereiste taalniveau voor naturalisatie naar B2.

Toelichting:

Het verschil tussen B1 en B2 is dat je met taalniveau B2 complexere teksten begrijpt, helder kan articuleren en nauwkeurige schrijfvaardigheden bezit. Gelet op het aantal naturalisatieaanvragen in de afgelopen decennia, deze met name vanuit de groep arbeidsmigranten en statushouders, is de Nederlandse taal tot A2 niveau eenvoudig te leren, maar zodra deze vervolgens niet of nauwelijks in de praktijk wordt toegepast, ben je het ook weer snel kwijt. Zo zijn er tientallen expats uit mijn eigen vrienden omgeving en honderden uit social media omgevingen.

Wat we hierbij alleen over het hoofd zien, is dat minderjarige kinderen of nog niet geboren kinderen automatisch (van rechtswege) worden meegenomen in het naturalisatieproces. Daarnaast betekent Nederlanderschap ook dat je actief en passief stemrecht verkrijgt (art. 4 Grondwet), waardoor je de volksvertegenwoordiging kiest en jezelf verkiesbaar kan stellen. Het is dan ook niet meer dan realistisch dat de

Nederlander die de volksvertegenwoordiging kiest, zonder enige beïnvloeding, weet waar hij/zij op stemt en daarnaast de Nederlandse taal in ieder geval op B2 niveau machtig is als hij/zij zich verkiesbaar stelt voor

de Eerste of Tweede Kamer.

Tot slot zal taalniveau B2 ook de participatie van zowel werknemers als ondernemerschap bevorderen. Denk hierbij aan ondernemers die de taal goed begrijpen waardoor ze weten hoe ze een vergunning kunnen aanvragen of zelf beroep kunnen doen bij een bestuursrechter.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven het streven van de indieners om het taalniveau van nieuwkomers te verhogen. Het goed beheersen van de taal is immers een belangrijke route naar het volwaardig meedoen in onze samenleving. Tegelijkertijd gebiedt de realiteit ons helaas ook te zeggen dat de meeste nieuwkomers inburgeren op taalniveau A2 en vooralsnog slechts een kleine groep op de nieuw gestelde norm B1. Met het verhogen van het vereiste taalniveau van B1 naar B2 bij naturalisatie zouden we dan ook geen recht doen aan deze realiteit. Daarbij worden nieuwkomers momenteel vanuit de overheid begeleid richting maximaal taalniveau B1 en niet op B2 in het kader van de Wet op Inburgering 2021. Het verhogen van het taalniveau van B1 naar B2 bij naturalisatie zou dan ook om aanvullende inspanningen vragen van de overheid om nieuwkomers te begeleiden naar het vereiste taalniveau. Het verhogen van de taaleis van B1 naar B2 bij naturalisatie is dan ook niet zonder financiële implicaties. Het bovenstaande overwegende, willen we graag een balans vinden waarbij we oog hebben voor de huidige praktijk en tegelijkertijd nieuwkomers zo veel mogelijk blijven stimuleren om de taal beter onder de knie te krijgen. Om die reden willen we de volgende tekstsuggestie voorstellen: We verhogen het vereiste taalniveau voor naturalisatie naar B1. Daarbij verkennen we de mogelijkheid om eerder te kunnen naturaliseren op taalniveau B2.

Amendement 27

Sessie 6

Indiener: Andre Gombault, Peter Lamberts

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1637 - 1638

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We verhogen het vereiste taalniveau voor naturalisatie naar B1.

Aanpassing:

Bovendien is het een vereiste dat deze nieuwkomers voldoende eigen inkomen hebben.

Toelichting:

Veel statushouders zitten na jaren nog in de bijstand. Dat je je eigen broek moet kunnen ophouden, voordat je Nederlander kan worden, is een extra stimulans. Voor het draagvlak in de samenleving is dit ook belangrijk. Zoals het nu in het concept-verkiezingsprogramma staat, kan een statushouder Nederlander worden terwijl die al 12 jaar in de bijstand zit.

P.S. Uiteraard zijn er uitzonderingen zoals: kinderen, mensen boven de 67 en arbeidsongeschikten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De inhoudelijke strekking van het amendement sluit aan bij de insteek van het concept verkiezingsprogramma dat het Nederlanderschap een groot goed is. Bezien wordt in hoeverre deze maatregel (juridisch) haalbaar is gezien de mogelijke juridische complicaties in het kader van de Rijkswet op het Nederlanderschap. Derhalve stellen we de volgende aanpassing in de tekst voor: We verhogen het vereiste taalniveau voor naturalisatie naar B1. Daarbij verkennen we de mogelijkheden om eerder te kunnen naturaliseren op taalniveau B2 en het instellen van een inkomenseis.

Amendement 28

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa, Bakir Lashkari, Judy Frijling

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1670 - 1671

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* We voorkomen genitale verminking en uithuwelijking.

Rechters moeten een uitreisverbod kunnen opleggen om te voorkomen dat meisjes in het buitenland worden besneden.

Aanpassing:

Er komt wetgeving om op te kunnen treden tegen religieuze leiders en instellingen die geweld tegen meisjes en vrouwen goedpraten in het kader van religieus onderwijs.

Toelichting:

Op grond van de vrijheid van godsdienst, onderwijs en de vrijheid van meningsuiting is het nu toegestaan om vrouwenbesnijdenis goed te praten. Zie ook <https://www.femmesforfreedom.com/nieuws/vrijspraak-voor-vrouwenbesnijdenis-is-aanbevolen-klap-in-het-gezicht-van-41000-nederlandse-vrouwen>

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Opruiing, aanzetten tot haat en aanzetten tot geweld tegen wie dan ook is al strafbaar gesteld en het OM moet dan altijd optreden, ook tegen religieuze leiders en instellingen die oproepen tot geweld tegen vrouwen en meisjes. Iedereen heeft vrijheid van meningsuiting, maar altijd wel binnen de wettelijke grenzen. We delen de zorgen van de indieners over de uitspraak van het Hof Den Haag waarin een man werd vrijgesproken die aanbevelingen deed over vrouwenbesnijdenis. De context is heel belangrijk. Wij begrijpen dat het OM in deze zaak in cassatie is gegaan en daarmee ligt de zaak

nu onder de rechter. Afhankelijk van de uitkomst in die zaak en de motivering van de Hoge Raad bezien we de noodzaak om te kijken of verdere aanscherping van wetgeving dringend noodzakelijk is. Daarom nemen we de strekking over dat alle oproepen tot geweld vervolgd moeten worden, maar niet dat we nu al juridisch verankeren in de strafwet dat de vrijheid van meningsuiting vaker moet worden ingeperkt.

Amendement 29

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa en Bakir Lashkari

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Vrouwen Netwerk

Regelnummers: 1681 - 1682

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Verbod maagdenvlieshersteloperaties.

We beschermen vrouwen door het invoeren van een strafbaarstelling voor het uitvoeren van maagdenvlieshersteloperaties.

Aanpassing:

Verbod maagdenvlieshersteloperaties en -controles.

We beschermen vrouwen door het invoeren van een strafbaarstelling voor het uitvoeren van maagdenvlieshersteloperaties en -controles.

Toelichting:

Vrouwen die hun maagdelijkheid moeten herstellen, worden ook op hun maagdelijkheid gecontroleerd. In New York en Frankrijk zijn ook de maagdenvliescontroles verboden.

<https://www.femmesforfreedom.com/nieuws/alles-over-het-maagdenvlies-nieuwe-voorlichtingscampagne-en-oproep-aan-de-politiek>

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We delen de inhoudelijke strekking van de voorgestelde toevoeging en de zorgen over het uitvoeren van maagdenvlies controles en bezien daarbij in hoeverre het verbieden van maagdenvlies controles juridisch mogelijk is gezien het onderscheid tussen controles en operaties (initiatiefwet Becker)

Amendement 30

Sessie 6

Indiener: Arash Rahmani en Anny Ho

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2109 - 2138

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De veiligheid online beschermen

Onze digitale veiligheid is randvoorwaardelijk voor onze fysieke veiligheid.

Dit vraagt om het versterken van onze digitale muren om onze nationale veiligheid zo goed mogelijk te kunnen beschermen tegen digitale dreigingen.

* Beschermen nationale veiligheid tegen digitale uitval.

Vanwege de toenemende cyberdreiging vanuit landen als Rusland en China, bereidt de overheid scenario's voor voor het geval van grootschalige cyberaanvallen of -storingen.

De overheid gaat sneller en meer dreigingsinformatie delen met (vitale) bedrijven.

Hierbij verwelkomen we de hulp van ethische hackers binnen bestaande juridische kaders.

Daarnaast gaan we vaker oefenen op digitale uitval en moeten vitale aanbieders beschikken over zo veel mogelijk terugvalopties zodat kritieke processen zoals betalingsverkeer, drinkwater en energie niet stilvallen bij uitval.

* De economie digitaal veiliger en weerbaarder maken.

We gaan ongewenste strategische afhankelijkheden van onvrije landen afbouwen.

We versterken onze economische veiligheid door vitale sectoren en strategische sectoren beter te beschermen tegen digitale spionage en sabotage door onder andere strenger te toetsen op buitenlandse investeringen, overnames en fusies.

Ook werken we aan een Nationaal Actieplan Quantum om onze economie en maatschappij voor te bereiden op de veiligheidsrisico's van quantumtechnologie zodat veilige digitale communicatie ook in de toekomst mogelijk blijft.

* Weren vijandige digitale apparatuur.

Digitale apparatuur zoals douanescanners in onze mainports en camera's die worden gebruikt in overheids- en andere kernen van onze kritieke economische processen mogen niet meer afkomstig zijn uit landen met een offensieve cyberagenda (dreigingslanden).

In het kader van onze nationale veiligheid scherpen we aanbestedingsregels aan om deze producten te kunnen weren en om digitale spionage en sabotage tegen te gaan.

* Online aangejaagde ordeverstoring wordt aangepakt.

Wat op straat geldt dient ook online te gelden.

Dezelfde normen en straffen gaan ook voor de onlinewereld op.

* Cybercriminelen zwaarder straffen.

We brengen de huidige straffen op cybercriminaliteit meer in lijn met de huidige omvang en maatschappelijke impact van cybercrime door de maximale straffen op cybercriminaliteit te verhogen van vier jaar naar acht jaar.

* Veilig en weerbaar in de digitale wereld.

We maken mensen weerbaarder tegen bestaande en nieuwe vormen van digitale criminaliteit zoals vriend-in-noodfraude, phishing en spoofing.

Hierbij hebben we extra aandacht voor het beschermen van kinderen tegen online misbruik.

Nieuwe vormen van digitale oplichting en fraude met behulp van kunstmatige intelligentie gaan we actief tegen door digitale vaardigheden en kennis te versterken en door te werken aan transparantie en veiligheidswaarborgen voor kunstmatige intelligentie.

Het watermerken van materiaal dat is gegenereerd met behulp van kunstmatige intelligentie, wordt de norm.

Aanpassing:

De overheid digitaal veiliger en weerbaarder maken. We gaan meer investeren in een digitaal veiliger overheid en strenger optreden tegen overheidsinstanties die hun digitale veiligheid niet op orde hebben. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid veilig omgaat met hun gegevens.

Toelichting:

De Nederlandse overheid heeft de meeste data van Nederlandse burgers en hoort deze veilig te stellen. Echter, het niveau van beveiliging bij overheidsinstanties is laag gebaseerd op onderzoeken, informatie van de rekenkamer en voorbeelden in de media, zoals het toegang tot geheime adressen bij de Kadaster in november 2022 en toegang tot alle adressen bij de Kadaster in augustus 2023. Er is op dit moment beperkte controle en nauwelijks handhaving bij overheidsorganisaties.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Steun voor inhoudelijke strekking om ook belang digitale veiligheid van de overheid te benadrukken hier gezien recente gebeurtenissen rondom Kadaster etc. Gelet op de inhoudelijke strekking van het voorstel stellen we voor om het toe te voegen aan de bestaande bullet ten aanzien van veiligheid en weerbaarheid in de digitale wereld. Voorstel is om de gewenste toevoeging als volgt te verwerken: Naast dat we de digitale veiligheid en weerbaarheid van onze overheid willen versterken, willen we mensen zelf ook weerbaarder maken tegen bestaande en nieuwe vormen van digitale criminaliteit..

Amendement 31

Sessie 6

Indiener: Arash Rahmani, Anny Ho en Monique van der Sanden

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 4025 - 4076

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Overheid met een menselijk gezicht

De overheid is dienstbaar, betrouwbaar en transparant met aandacht voor mensen.

Zo herstellen we het vertrouwen van mensen in de overheid en de politiek.

* De overheid, dat zijn we met elkaar.

De overheid staat niet los van de samenleving.

We willen werken aan een nabije en dienstbare overheid.

Bij wetten en regels bevorderen we de menselijke maat.

Hardvochtige effecten van wet- en regelgeving moeten we te allen tijde voorkomen.

Mensen die onbedoeld een fout maken, mogen niet direct als fraudeur worden bestempeld.

* Toegankelijke overheid.

In de uitvoering moet ruimte zijn om af te wijken als de gevolgen voor mensen onevenredig groot zijn of in strijd met de bedoeling van de wet.

We hebben vertrouwen in professionals en geven ze waar mogelijk meer beslisruimte binnen de grenzen van de wet.

Mensen behouden het recht om, naast digitaal contact, ook per post en telefoon contact met de overheid te hebben.

Ook helpen we mensen die moeite hebben de technologie bij te houden.

Mensen moeten persoonlijk in contact met de overheid kunnen treden.

Websites en apps van de overheid moeten daarnaast altijd goed toegankelijk zijn voor blinden en slechtzienden of voor anderen met een beperking.

Daar moet bij de aanbesteding al rekening mee gehouden worden.

* Onrecht zetten we recht.

De overheid heeft zich tegenover toeslagenouders en de Groningers onbehoorlijk gedragen.

We zullen het leed niet volledig kunnen wegnemen, maar het onrecht dat zowel toeslagenouders als Groningers is aangedaan zetten we waar mogelijk snel recht.

Daarvoor zijn stappen gezet, maar we doen meer waar mogelijk.

* Een open en transparante overheid.

De overheid houdt zich aan haar eigen regels.

Om effectieve controle van de overheid te garanderen zorgt de overheid voor goede en open informatievoorziening aan de Tweede Kamer en de samenleving.

We steunen goed en open publiek debat en een sterk maatschappelijk middenveld.

* Eenduidig en uitvoerbaar beleid.

Bij de totstandkoming van beleid en wetten moet worden gekeken of de uitvoering dat beleid ook waar kan maken.

We gaan door met de uitvoeringstoets bij nieuw op te stellen wetgeving en met de invoeringstoets nadat wetten in werking zijn getreden.

Onafhankelijk toezicht op de uitvoerende macht wordt versterkt.

Er komt een aparte Wet op de rijksinspecties.

* Eerlijk gebruik van data en algoritmen.

Er wordt geen gebruik gemaakt van afkomstgerelateerde gegevens zoals nationaliteit, tenzij dit rechtmatig en objectief gerechtvaardigd is.

Algoritmen worden gecontroleerd op transparantie, discriminatie en willekeur.

Het gebruik van algoritmen in de publieke en private sector moet transparant zijn.

* Hoogwaardig en deskundig ambtenarenapparaat.

Nederland kan zich gelukkig prijzen met hardwerkende, deskundige professionals in publieke dienst, met een groot hart voor de publieke zaak.

We versterken de (beleids)ambtenaren en topambtenaren moeten kennis hebben van de uitvoeringspraktijk.

We scheppen meer ruimte voor stages bij uitvoeringsorganisaties en decentrale overheden. Het bedrijfsleven kan daarbij helpen.

We voeren hervormingen door waar nodig.

* Meer participatie van burgers.

Als groepen mensen gemeentelijke taken willen overnemen en daarvoor een goed plan hebben, dan wordt dat mogelijk.

Daartoe wordt het uitdaagrecht in de wet opgenomen.

Dit geldt ook voor provincies en waterschappen.

Om mensen meer betrokken te maken bij de totstandkoming van beleid, komen er voor specifieke onderwerpen burgerfora.

Aanpassing:

Een digitaal veilige overheid. De overheid moet de beveiliging van de informatie van burgers, ondernemers en kwetsbare beroepsgroepen kunnen waarborgen. Hiervoor investeren we meer in toezicht, een strengere aanpak en prioritering bij overheidsorganisaties, om een digitaal veilige overheid te kunnen zijn.

Toelichting:

Een overheid met een menselijk gezicht hoort ook een betrouwbare overheid te zijn en dient op een betrouwbare en veilige manier om te gaan met digitale gegevens van burgers, ondernemers en kwetsbare beroepsgroepen. Een digitaal veilige overheid schept vertrouwen. De overheid verwacht dat burgers en ondernemers zich aan regels houden en treedt op wanneer dat niet het geval is. Maar als het gaat om informatiebeveiliging, houdt de overheid zich onvoldoende aan haar eigen regels blijkt uit onderzoeken, mediaberichten en rapporten van de Algemene Rekenkamer vanwege een gebrek aan prioriteit, handhaving en consequenties. Dat bevordert niet het imago van de overheid.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Steun voor het voorstel van de indieners om het belang van digitale veiligheid van de overheid te benadrukken. Gelet op de inhoudelijke samenhang van dit amendement met amendement 30 verwijzen we hier gaan naar het oordeel en de toelichting gegeven bij amendement 30

Amendement 32

Sessie 6

Indiener: Arash Rahmani, Anny Ho

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 2109 - 2109

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De veiligheid online beschermen

Aanpassing:

De overheid digitaal veiliger en weerbaarder maken. We gaan meer investeren in een digitaal veiliger overheid en harder optreden tegen overheidsinstanties die hun digitale veiligheid niet op orde hebben. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid veilig omgaat met hun gegevens.

Toelichting:

De Nederlandse overheid heeft de meeste data van Nederlandse burgers en hoort deze veilig te stellen. Echter, het niveau van beveiliging bij overheidsinstanties is laag gebaseerd op onderzoeken, informatie van De Algemene Rekenkamer en voorbeelden in de media, zoals het toegang tot geheime adressen bij de Kadaster in november 2022 en toegang tot alle adressen bij de Kadaster in augustus 2023. Er is op dit moment beperkte controle en nauwelijks handhaving bij overheidsorganisaties op dit gebied om te zorgen voor een (digitaal) veilig Nederland.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Steun voor inhoudelijke strekking. Inhoudelijk komt het amendement grotendeels overeen met amendementen 30 en 31. Om die reden verwijzen wij voor ons oordeel en de toelichting van dit amendement naar deze amendementen

Amendement 33

Sessie 6

Indiener: Ramsey Albers, Martin Wörsdörfer, Anne Bos

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 1942 - 1944

Type: Schrappen

Originele tekst:

* Toepassing van HALT-straffen ook voor jongeren onder de twaalf jaar.

HALT krijgt meer mogelijkheden om informatie, zoals onderwijsdossiers, in te zien.

* We bevorderen ouderparticipatie bij het doorbreken van crimineel gedrag van hun kinderen.

Aanpassing:

schrappen zin 1942 t/m 1944

Toelichting:

Opvoeding van het kind is de verantwoordelijkheid van de ouder. Het schrappen van de leeftijdsgrens is een serieuze inmenging op de gezinssituatie achter de voordeur en kan van grote invloed zijn op de opvoeding van een kind. • er wordt geen onderscheid gemaakt in zwaarte van het delict. Dit zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat een kleuter naar halt gestuurd kan worden voor het stelen van een snoepje bij de drogist. In dit soort gevallen zou een haltstraf buiten proportioneel zwaar en ingrijpend zijn. • het schrappen van de leeftijdsgrens is een verjuridisering die kan leiden tot meer rechtszaken en kosten. • het inzien van onderwijsdossiers door halt is een schending van de AVG van het kind.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

In het verkiezingsprogramma wordt niet voorgesteld dat kinderen onder de twaalf jaar voortaan strafrechtelijk kunnen worden vervolgd. Vroegsignalering is een heel belangrijk instrument om jeugdcriminaliteit te voorkomen. Zonder vroegsignalering en het delen van relevante informatie tussen Halt en scholen, is het lastig passende preventieve interventies te doen. Uiteraard blijft er in de praktijk een onderscheid worden gemaakt bij de zwaarte van het delict en blijven ouders verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. De overtuiging is dat juist een halt-afdoening ertoe kan leiden dat jongeren later geen delicten plegen en in zoverre dragen de voorgestelde maatregelen bij aan minder rechtszaken. Voor het overige verwijzen we naar de toelichting bij amendement nr. 34 over Halt-afdoeningen voor 12-minners.

Amendement 34

Sessie 6

Indiener: Celesta Bonnet

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 1942 - 1942

Type: Schrappen

Originele tekst:

* Toepassing van HALT-straffen ook voor jongeren onder de twaalf jaar.

Aanpassing:

Deze zin schrappen.

Toelichting:

Jeugdigen onder de 12 jaar zijn juridisch gezien niet strafbaar. Officieel bestaat een HALT-straf ook niet. Een Halt-afdoening betreft een buitenstrafrechtelijke afdoening. Voor Halt-waardige feiten gepleegd door 12-minners bestond eerder een interventie, namelijk de Stop-reactie. Die bleek niet effectief en is toen niet opnieuw ingevoerd.

Zie ook Kamerstuk 28 741, nr. 81.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De indiener schrijft terecht dat een Halt-afdoening buiten het strafrecht plaatsvindt. Ook klopt het dat er tussen 2001 en 2010 Bureau Halt een afdoening uitvoerde voor jongeren onder de twaalf. Deze is

sindsdien niet meer heringevoerd, omdat werd gevreesd dat de afdoening een repressief karakter had en 12-minners op grond van hun ontwikkeling nog niet in staat zijn om de consequenties van hun gedrag te overzien. Toch denken wij dat het belangrijk is om ook voor deze groep echt te kijken naar een passende interventie. Dan gaat het niet om de 6-jarige die een reep chocola uit de supermarkt meeneemt, maar wel om de 11-jarige die een groot mes mee naar school neemt. Bureau Halt heeft bewezen dat het voor de iets oudere verdachten (12 en 13-jarigen) passende en effectieve interventies kan aanbieden. Juist een interventie van Halt die niet primair op repressie is gericht, maar mede als ondersteuningsreactie aan ouders met als doel te kijken of er meer aan de hand is, kan effectief zijn. Om bovengenoemde reden wordt het amendement ontraden.

Amendement 35

Sessie 6

Indiener: Leon Scholten, Elisa van der Plas, Machel Nuyten-Tjondronegoro

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 1949 - 1949

Type: Schrappen

Originele tekst:

Ook passen we vaker het volwassenenstrafrecht toe bij 16- en 17-jarigen die zeer ernstige gewelds- en zedenmisdriven plegen.

Aanpassing:

Schrappen zin 1949

Toelichting:

Onduidelijk wie "we" en wat "vaker" is. Deze beslissing ligt namelijk bij de rechtbank. Beoogt deze zin deze beslisruimte te beperken? Hoe dan ook houdt de rechter rekening met het ontwikkelingsniveau van de verdachte, niet de ernst van het strafbare feit. De recidive van 16- en 17-jarigen die niet op volwassen niveau functioneren wordt namelijk kleiner met jeugdstrafrecht, omdat dit gericht is op het bijsturen van gedrag. Vanaf 16 jaar kan al volwassenenstrafrecht worden toegepast bij een volwassen ontwikkeling waardoor dit niet geldt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De rechter kan nu al in uitzonderlijke omstandigheden kiezen om een 16- of 17-jarige te berechten volgens het volwassenenstrafrecht, volgens artikel 77b Sr. Dat gebeurt echter vrijwel nooit. In minder dan 5% van alle moord- en doodslagzaken bij 16- en 17-jarige daders wordt het volwassenenstrafrecht toegepast. En ook alle 16- en 17-jarigen die voor verkrachting én een geweldsmisdrijf zijn veroordeeld tussen 2005 en 2019, zijn allemaal berecht volgens het jeugdstrafrecht. Uit onderzoek van het WODC uit 2022 bleek dat de behoefte bestaat bij een aantal officieren van justitie en rechters om de straffen in het jeugdstrafrecht te verhogen en daarbij ook te onderzoeken in hoeverre rechters vaker artikel 77b Sr zouden kunnen toepassen. Daarbij gaat het hen niet altijd alleen om een behoefte om zwaarder te kunnen straffen, in het kader van vergelding en generale preventie, maar ook om gebruik te kunnen maken van een 'een dikkere stok achter de deur'. De passage in het verkiezingsprogramma is open geformuleerd en laat ruimte voor een uitwerking waarbij niet de ruimte van rechters onnodig wordt ingeperkt, maar juist wordt verruimd om bij de meest zware misdrijven meer rekening te houden met de stok achter de deur, de veiligheid van de samenleving en de belangen van slachtoffers en nabestaanden. Daarom ontraden wij dit amendement.

Amendement 36

Sessie 6

Indiener: Dick van der Velde, Danielle de Clerck, Bjorn Schutz

Netwerk: Zeeland

Regelnummers: 1279 - 1279

Type: Schrappen

Originele tekst:

Bijvoorbeeld door vleesvervangers te eten, elektrisch te rijden, of zonnepanelen aan te leggen.

Aanpassing:

Bijvoorbeeld door vleesvervangers te eten, elektrisch te rijden, of zonnepanelen aan te leggen

Toelichting:

De voorbeelden kunnen tot discussie leiden. Regel 1278 geeft voldoende weer.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Mensen hebben de vrije keuze om vleesvervangers, zoals ei of peulvruchten, te eten of in hun elektrische auto te rijden of zonnepanelen op hun huis te leggen. Het is mooi dat mensen daar uit duurzaamheidsoverwegingen voor kiezen. Het lijkt ons prima om dat te benoemen.

Amendement 37

Sessie 6

Indiener: Tomas Friedhoff, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 1278 - 1280

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Veel Nederlanders maken al steeds meer duurzame keuzes.

Bijvoorbeeld door vleesvervangers te eten, elektrisch te rijden, of zonnepanelen aan te leggen.

Dankzij ondernemerschap en innovatiekracht is dat nu al steeds vaker niet alleen de meer duurzame, maar ook de meer haalbare en renderende keuze.

Aanpassing:

Veel Nederlanders maken al steeds meer duurzame keuzes. Bijvoorbeeld door vleesvervangers te eten, elektrisch te rijden, of zonnepanelen aan te leggen. Dankzij ondernemerschap en innovatiekracht is dat nu al steeds vaker niet alleen de meer duurzame, maar ook de meer haalbare en renderende keuze. Deze richting zetten we door met toekomstgericht en consistent overheidsbeleid.

Toelichting:

In Nederland is veel ophef over tweeledig overheidsbeleid, vaak geframed als 'fossiele subsidies'. Effectief overheidsbeleid voorkomt tweeledige subsidiering en inconsistent fiscaal beleid dat strategische doelen tegenwerkt.

Een betrouwbare overheid stuurt erop aan dat de markt de daadwerkelijke prijs betaalt, ook voor nevenschade zoals CO₂-uitstoot. We willen dat het financieel loont om te verduurzamen.

Overheidsbeleid wat dit frustrateert is niet effectief en moet worden uitgefaseerd.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

zin toevoegen: "dit blijven we dan ook stimuleren."

Amendement 38

Sessie 6

Indiener: Mauk Bresser, Thomas Pauwels, Pim Tolmeijer

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2100 - 2100

Type: Wijziging

Originele tekst:

We wachten de resultaten van de experimenten gesloten coffeeshopketen af, voordat we een definitief besluit nemen over het vervolg hiervan.

Aanpassing:

Eenieder heeft in grote mate de vrijheid zelf de keuze te maken wel of geen drugs te willen gebruiken, zolang er verantwoordelijk wordt omgegaan met deze vrijheid en er geen sprake is van schade aan derden.

Het gedoogbeleid ondermijnt de rechtstaat en wordt daarom afgeschaft. Cannabis en hasj worden volledig gelegaliseerd,

Coffeeshops dienen hun waar legaal te kunnen verkopen. Er dient een verruiming in de eisen en de regels voor coffeeshops te komen.

Toelichting:

Het programma wat er nu ligt komt op voor veiligheid. Een ondermijnend gedoogbeleid past hier niet bij. Na de wietproef is het belangrijk dat de legalisatie van cannabis en hasj spoedig zullen volgen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

De indieners schetsen een situatie waar we nog niet op vooruit willen lopen. Om over te gaan tot slimme regulering van cannabis is het echt noodzakelijk het experiment af te wachten en niet vooruit te lopen op de uitkomsten.

Daarbij komt dat wanneer Nederland zou overgaan tot regulering, heel veel andere landen dat niet zullen doen. Hierdoor zou Nederland juist aantrekkelijker kunnen worden voor drugscriminelen.

Daarom kunnen we niet anders dan het amendement ontraden.

Amendement 39

Sessie 6

Indiener: Florian Bos

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 1896 - 1896

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Sluiten van de criminele achterdeur.

Door softdrugs als verboden middel uit het strafrecht te halen wordt het illegale verdienmodel achter deze drugs weggehaald. Met gereguleerde productie snijden we de criminele banden door die coffeeshops moeten onderhouden en kunnen we de focus leggen op bestrijding van internationale drugshandel. Verkoop en kwaliteitscontroles van cannabis worden streng gereguleerd en de overheid heft er accijns en belasting op.

Toelichting:

We zetten in op repressie, preventie en het versterken van de strafrechtketen. Maar tegelijkertijd dwingen met het gedoogbeleid een coffeeshop om zaken te doen met zware criminelen. De aanpak van ondermijning en drugscriminaliteit kan daarom niet zonder het reguleren van de productie van cannabis. De achterdeur moet dicht! Alleen zo halen we het verdienmodel van criminelen onderuit, kunnen we internationale drugshandel bestrijden, invloed uitoefenen op THC-waarden, belasting heffen en eindelijk grip krijgen op de schimmige tweespalt waarin het Nederlandse softdrugsbeleid zich nu bevindt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Graag verwijst het Hoofdbestuur voor een nadere toelichting naar de toelichting bij amendement 38.

Amendement 40

Sessie 6

Indiener: Joachim Jansen

Netwerk: Thematisch Netwerk Justitie en Veiligheid

Regelnummers: 1887 - 1891

Type: Wijziging

Originele tekst:

* Voorlichting over drugs(criminaliteit).

Een effectieve preventieaanpak betekent ook dat de overheid drugsgebruikers wijst op hun eigen verantwoordelijkheid.

Veel drugsgebruikers zijn zich er niet bewust van dat hun vraag een aanbod in stand houdt in een business die gerund wordt door meedogenloze criminelen.

Hier is een actieve voorlichtingscampagne voor nodig, waarbij samengewerkt zal moeten worden met maatschappelijke partners en werkgevers.

Aanpassing:

Aanpak drugs(criminaliteit).

Het gebruik van harddrugs moet niet normaal zijn. Drugsgebruikers houden systeem van vraag en aanbod in stand en business die gerund wordt door gewelddadig en meedogenloze criminelen in binnen en buitenland. Dit raakt de veiligheid van de gewone Nederlander en tast onze structuren aan. Naast aanpak van criminele netwerken gaan wij ook de gebruikers van harddrugs aanpakken. Het bijvoorbeeld snuiven van een lijntje cocaïne levert de gebruiker een strafblad op. Ook zetten wij in op preventie d.m.v. voorlichtingscampagnes, waarbij samengewerkt zal moeten worden met maatschappelijke partners en werkgevers.

Toelichting:

Aanpak van ondermijning en criminele samenwerkingsverbanden in Nederland kan niet zonder het aanpakken van harddrugsgebruikers. Men kan zich afvragen of het normaal gevonden moet worden dat studenten met een app harddrugs kunnen bestellen en gebruiken. Dat sommige hooggeplaatste ambtsdragers de overtuiging hebben dat cocaïne gelegaliseerd moet worden is een gevaarlijke zaak.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Uitgangspunt van het beleid is dat we inzetten op het doorbreken van criminele verdienmodellen.

Daarom hebben we begrip voor de keuze van Politie en OM de hele kleine gebruikershoeveelheden van harddrugs bezit niet te bestraffen, maar in sommige gevallen alleen af te nemen.

Het vergt onevenredig veel politiecapaciteit om op alle festivals dit uitgangspunt van beleid nu los te laten en de Politie iedereen te laten beboeten voor het snuiven van cocaïne, waardoor ze in bepaalde gevallen geen VOG meer kunnen krijgen.

Daarom is nu eerst een aanpak nodig die zowel is gericht op repressie (aanpak van uithalers, dealers en criminele kopstukken) en preventie dmv de voorlichtingscampagnes.

Uiteraard moet op werkplekken binnen de overheid wel een zerotolerancebeleid gelden. En we verzwaren ook de straffen voor drugsgebruik in het verkeer.

Amendement 41

Sessie 6

Indiener: Gerla van Leeuwen

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 1096 - 1097

Type: Wijziging

Originele tekst:

Dat willen we door een combinatie van loonstijging, gerichte belastingverlagingen, en het allerbeste: de kans om door te groeien naar beter betaalde banen als je die ambitie hebt.

Aanpassing:

Dat willen we bereiken door gerichte belastingverlagingen in te voeren. Werken en meer uren werken moeten altijd lonend zijn.

Toelichting:

Loonstijging is aan de werkgevers; daar heeft de politiek geen invloed op. Door groeien naar beter betaalde banen, idem ook aan de werkgevers/werknemers zelf; geen politieke invloed. Grootste bottlenecks zijn de te hoge inkomstenbelastingen en lage reiskostenvergoedingen, zeker bij zorgmedewerkers en onderwijsmedewerkers. Betaalbaar op je werk kunnen komen; immers thuiswerk keuze heb je hier niet!

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Lonen en arbeidsvoorwaarden zijn inderdaad een kwestie tussen werkgever en werknemer. Maar om het leven betaalbaar te houden moeten we enerzijds zorgen dat de kosten onder controle blijven en anderzijds er voor zorgen dat werken meer gaat lonen. De overheid heeft daar wel een rol bij, bijvoorbeeld via het vaststellen van het minimumloon

Amendement 42

Sessie 6

Indiener: Mirjam Wulfse

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1159 - 1159

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Niet om verpleegkundigen door robots te vervangen, maar om medisch personeel te ontlasten, zodat ze zoveel mogelijk van hun tijd direct aan de patiënt kunnen besteden.

Aanpassing:

Niet om verpleegkundigen door robots te vervangen, maar om medisch personeel te ontlasten, zodat ze zoveel mogelijk van hun tijd direct aan de patiënt kunnen besteden. En om meer van zorg achteraf, naar preventie vooraf te gaan.

Toelichting:

Het gebruik van wetenschappelijke data over gezondheid in Nederland kan bijdragen aan maatregelen die ziektes helpen voorkomen. Daarmee worden leed en ziektekosten bespaard.

Advies: Strecking overnemen

Toelichting advies:

We nemen de strekking van dit amendement over. De VVD neemt in het verkiezingsprogramma een aantal maatregelen om de gezondheid te bevorderen. Het is goed dit te benadrukken in de inleiding. Gekeken wordt of de toevoeging aan regel 3704 passend is, een aparte alinea nodig is of een andere tekstregel meer voor de hand ligt, bijvoorbeeld de inleiding bij paragraaf 'Gezond, sportief en fit Nederland' (vanaf regel 3835). We willen voorstellen amendementen 490, 491, 488 en 489 eventueel samen te voegen, gezien deze amendementen hetzelfde thema benadrukken. Een brede preventie-alinea in de inleiding (na regelnummer 3703 of 3712) zou kunnen luiden: 'Onze economie en samenleving hebben baat bij een goede volksgezondheid. De overheid heeft een belangrijke rol in het creëren van handvatten voor mensen om gezonde keuzes te kunnen maken. Te denken valt aan een groene leefomgeving, voldoende sportplekken en laagdrempelige hulppunten waar mensen ook terecht kunnen voor leefstijladvies. We nemen maatregelen om gezondheidsbevordering te stimuleren, en ongezond gedrag te ontmoedigen, zonder mensen in hun vrijheid te beperken.'

Amendement 43

Sessie 6

Indiener: Max van Oort

Netwerk: Apeldoorn-Brummen

Regelnummers: 1169 - 1169

Type: Wijziging

Originele tekst:

Onze overheid moet grip hebben op wat er zich in ons land afspeelt en met gezag kunnen optreden waar dat nodig is.

Aanpassing:

We hebben als land grote plannen, een zorgvuldige en goede uitvoering is voor de VVD prioriteit voordat we veel nieuwe plannen maken.

Toelichting:

De uitvoering loopt steeds vaker tegen de eigen grenzen aan. Er worden steeds nieuwe ideeën bedacht voordat de eerdere plannen al zijn uitgevoerd. Wij willen hier aandacht voor in het verkiezingsprogramma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Het Hoofdbestuur benadrukt een goede uitvoering, ons voorstel is daarom om deze zin over te nemen en toe te voegen naast de bestaande zin. Grip op migratie is juist ook de inzet van de maatregelen op migratie en dient daarom ook benadrukt te worden.

Amendement 44

Sessie 6

Indiener: Jan-Willem Verheij en Cees Eenhoorn

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 1169 - 1169

Type: Wijziging

Originele tekst:

Onze overheid moet grip hebben op wat er zich in ons land afspeelt en met gezag kunnen optreden waar dat nodig is.

Aanpassing:

Onze overheid moet grip hebben op de zaken waar overheidsbemoeienis gewenst is en met gezag kunnen optreden waar dat nodig is.

Toelichting:

Een overheid die grip heeft op alles wat zich in het land afspeelt is een griezelige overheid. De samenleving kan heel veel zelf zonder bemoeienis van de overheid. De VVD behoort deze vrijheid na te streven.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Tekstueel voorstel: Onze overheid moet grip hebben op waar dit noodzakelijk is en met gezag kunnen optreden waar dat nodig is.

Amendement 45

Sessie 6

Indiener: André Schuurman

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 1176 - 1176

Type: Wijziging

Originele tekst:

We moeten tot het uiterste blijven gaan om Oekraïne te helpen winnen, zonder zelf actief in de gevechten betrokken te raken.

Aanpassing:

zonder zelf actief fysiek in de gevechten betrokken te raken.

Toelichting:

Actief verstrekken van inlichtingen etc. moeten gewoon mogelijk zijn.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Ook zonder actief in de gevechten betrokken te zijn is het al mogelijk inlichtingen te delen, zoals Westerse landen nu al doen. Maar de grens stellen bij fysiek bij gevechten betrokken zijn, betekent dat je het opschuift ten opzichte van de huidige praktijk. Dan zou het mogelijk zijn om real time targetting data aan te leveren of actief de planning en management van operaties uit te voeren. Dat gaat verder dan inlichtingen delen, en komt neer op wat het oorlogsrecht ziet als directe deelname aan de vijandelijkheden. De grens leggen bij 'fysiek' suggereert ook dat het mogelijk zou zijn via cyber of elektronische oorlogvoering direct Russische apparatuur op het slagveld te verstoren. Dat is een verdere stap naar directe betrokkenheid waar Navo-lidstaten nu van wegblijven.

Amendement 46

Sessie 6

Indiener: Reinout Woittiez

Netwerk: Utrecht

Regelnummers: 1191 - 1191

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ondermijning en aantasting van de democratische rechtstaat, door wie dan ook, gaan we krachtiger benoemen en bestrijden.

Aanpassing:

van de democratische rechtstaat EN MISBRUIK VAN REGELINGEN, door wie dan ook ....

Toelichting:

Misbruik van regelingen moeten we blijven benoemen en bestrijden, als partij die "zegt waar het op staat". Bij een sobere en sterke overheid hoort dat we blijven optreden tegen misbruik. Ook als het kinderopvangtoeslag betreft. We zijn wel erg stil geweest toen onlangs bleek dat meer dan 50% van de 60.000 betrokkenen bij de kinderopvangtoeslag-affaire niet in aanmerking komt voor compensatie. Er waren zelfs betrokkenen bij zonder kinderen naar het schijnt. Laten we blijven zeggen waar het op staat!

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We nemen graag de strekking over maar stellen, geacht de strekking van het hoofdstuk waar indieners het voorstel bij doen primair toeziet op veiligheid en dit een breder onderwerp omhelst, een andere plaats in het verkiezingsprogramma voor. We stellen de volgende tekstsuggestie voor om deze na 4034 te plaatsen: "...zonder dat dit betekent dat oneigenlijk gebruik van regelingen aan de orde mag zijn."

Amendement 47

Sessie 6

Indiener: Toon Stegmann

Netwerk: Katwijk

Regelnummers: 1199 - 1199

Type: Wijziging

Originele tekst:

Het heeft de woningnood substantieel vergroot, het heeft sommige wijken en dorpen overspoeld met arbeidsmigranten, het heeft de hele asielketen zwaar overbelast.

Aanpassing:

Het heeft de woningnood substantieel vergroot, het heeft geleid tot veel arbeidsmigranten in sommige wijken en dorpen, het heeft de hele asielketen zwaar overbelast.”

Toelichting:

wij vinden het niet redelijk om zo over mensen te praten die hier naar toe gehaald zijn om voor ons te werken. Te doen alsof dit een golf is die over ons heen spoelt is niet correct.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Zin (1199) wordt aangepast naar: "Het heeft de woningnood substantieel vergroot, het heeft geleid tot teveel arbeidsmigranten in sommige wijken en dorpen, het heeft de hele asielketen zwaar overbelast.”

Amendement 48

Sessie 6

Indiener: Wouter Hoge

Netwerk: Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg

Regelnummers: 1204 - 1215

Type: Toevoegen

Originele tekst:

3.3.2 Vluchtelingen

Nederland moet natuurlijk altijd bereid zijn om mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld, veiligheid te bieden.

Maar dat kan niet door grenzeloos iedereen die zich aandient hier op te vangen.

Dat zijn meer mensen dan voor wie we woonruimte hebben, en dan we zorg en onderwijs kunnen bieden.

Het zijn bovendien meer mensen dan we met voldoende aandacht op weg kunnen helpen in onze maatschappij.

Daardoor heeft een meisje van acht jaar oud dat vandaag als vluchteling aankomt in Nederland, geen redelijke kans om later uit te groeien tot ingenieur, verpleegkundige, politievrouw, of minister en VVD-leider.

Terwijl dat is wat we zouden moeten willen.

Dus moeten we nog een aantal dingen doen.

Het is ten eerste noodzakelijk dat de Europese buitengrens wordt verstevigd.

Ten tweede moet Nederland altijd blijven aandringen op opvang in de regio, zoals wij dat ook voor de Oekraïners hebben gedaan.

Ten derde moet Nederland minder aantrekkelijk worden als eindbestemming voor mensen van buiten onze regio.

Aanpassing:

3.3.2 Vluchtelingen

Nederland moet natuurlijk altijd bereid zijn om mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld, veiligheid te bieden. Maar dat kan niet door grenzeloos iedereen die zich aandient hier op te vangen.

Dat zijn meer mensen dan voor wie we woonruimte hebben, en dan we zorg en onderwijs kunnen bieden. Het zijn bovendien meer mensen dan we met voldoende aandacht op weg kunnen helpen in

onze maatschappij. Daardoor heeft een meisje van acht jaar oud dat vandaag als vluchteling aankomt in Nederland, geen redelijke kans om later uit te groeien tot ingenieur, verpleegkundige, politievrouw, of minister en VVD-leider. Terwijl dat is wat we zouden moeten willen. Dus moeten we nog een aantal dingen doen. Het is ten eerste noodzakelijk dat de Europese buitengrens wordt verstevigd. Ten tweede moet Nederland altijd blijven aandringen op opvang in de regio, zoals wij dat ook voor de Oekraïners hebben gedaan. Ten derde moet Nederland minder aantrekkelijk worden als eindbestemming voor mensen van buiten onze regio. Ten vierde moeten we ervoor zorgen dat vluchtelingen sneller aan het werk kunnen als ze eenmaal een status hebben gekregen zodat ze mee kunnen doen en bijdragen. Veel vluchtelingen zijn helaas ernstig getraumatiseerd en een trauma kan zeer belemmerend werken bij een goede integratie van zowel de vluchteling als de kinderen daarvan. Ook is er veel te weinig capaciteit in Nederland voor deze behandelingen. Daarom is het nodig dat we gaan onderzoeken hoe we de traumazorg voor deze mensen sterk kunnen verbeteren, bijvoorbeeld door psychologen onder de immigranten en vluchtelingen de mogelijkheid te bieden bij te dragen aan de behandeling, ook al zijn hun papieren in Nederland niet geldig.

Toelichting:

Overwegende dat:

- Vluchtelingen nauwelijks goede traumabehandeling krijgen
- Traumabehandeling voor vluchtelingen een specifieke expertise vergt op het gebied van cultuursensitieve behandeling die in Nederland veel te weinig beschikbaar is
- Een post traumatisch stress syndroom leidt tot veel gezondheidsklachten en zaken als werk bemoeilijkt en het beroep op de gezondheidszorg verder vergroot
- Een post traumatisch stress syndroom de opvoeding van kinderen ernstig kan hinderen waardoor ook zij hieronder kunnen lijden en hun kansen op ontwikkeling worden verstoord
- Er ook onder vluchtelingen en immigranten psychologen zijn die goed kunnen helpen met traumabehandeling, maar hun papieren in Nederland niet geldig zijn waardoor zij geen zorg mogen verlenen
- Er buitenlandse psychologen zijn die soms online traumabehandeling kunnen bieden aan mensen hier, maar waarbij hun diensten niet vergoed kunnen worden momenteel, ook al is dit veel goedkoper soms dan zorg in Nederland
- Samen met het werkveld kan worden onderzocht hoe de traumazorg aan vluchtelingen met een status kan worden verbeterd

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen een andere plek in het verkiezingsprogramma voor dan indiener. Met betrekking tot sneller aan het werk is in het verkiezingsprogramma echter al opgenomen dat we niet komen aan de huidige regelgeving hieromtrent. Wat betreft de traumatische ervaring die een vluchteling opdoet, kunnen wij ons volkomen in vinden en daarom stellen we het volgende tekstueel voor. Na zin 1413 voegen we toe: En we onderzoeken hoe de traumazorg voor deze groep mensen kunnen verbeteren.

Amendement 49

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa en Monique van der Sanden

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Vrouwen Netwerk

Regelnummers: 1226 - 1226

Type: Wijziging

Originele tekst:

3.3.4 Integratie

Aanpassing:

3.3.4 Integratie en emancipatie

Toelichting:

Het gaat óók om emancipatie.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We onderschrijven de boodschap van de indieners dat de integratie paragrafen ook over emancipatie gaan. De paragraaf Inburgering en Integratie wordt dan ook gevolgd door de paragraaf Vrije Waarden waarbij in de inleidende tekst expliciet wordt gesproken over het ingrijpen bij het inperken van de vrijheid van anderen waarbij impliciet ook wordt verwezen naar de geldende democratische normen zoals gelijkwaardigheid van o.a. geslacht en sekse. Om in het hoofdstuk veiligheid wordt met de paragraaf vrijheid en veiligheid om jezelf te zijn expliciet aandacht besteed aan het onderwerp emancipatie. Om verwarring en dubbeling te voorkomen over de hoofdstukindeling en de daarbijhorende inhoud hebben we gekozen om vast te houden aan de huidige indeling.

Amendement 50

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa en Annemieke Vinck-Van Vugt

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Vrouwen Netwerk

Regelnummers: 1230 - 1230

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Of botsingen in de klas rond zaken als gelijke rechten tussen vrouw en man en ontkenning van de holocaust.

Aanpassing:

Gekeken wordt of de modules over seksuele voorlichting kunnen worden uitgebreid met voorlichting over genitale verminking, vrijheidsberoving, achterlating en uithuwelijking.

Toelichting:

In het VK is seksuele voorlichting inclusief en uitgebreid met bovengenoemde onderwerpen.

<https://www.theguardian.com/society/2019/feb/24/schoolchildren-taught-dangers-female-genital-mutilation-fgm>

en <https://www.femmesforfreedom.com/nieuws/seksuele-voorlichting-is-eindelijk-inclusief>

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor de volgende zin op te nemen onder "We scherpen de burgerschapseisen verder aan": "In het burgerschapsonderwijs moet aandacht zijn voor het bespreekbaar maken van seksuele diversiteit en voorlichting over genitale verminking, vrijheidsberoving, achterlating en uithuwelijking.". Deze zin beantwoordt ook aan de strekking van amendement 125.

Amendement 51

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa en Bakir Lashkari

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Vrouwen Netwerk

Regelnummers: 1235 - 1235

Type: Toevoegen

Originele tekst:

En we verwachten dat je de Nederlandse grondwettelijke waarden zoals vrijheid en democratie onderschrijft.

Aanpassing:

Het automatisch verlies van het Nederlanderschap treedt niet in voor slachtoffers van huwelijksdwang, achterlating, ontvoering en opsluiting in het buitenland. De Rijkswet op het Nederlanderschap wordt aangepast voor mensen die onvrijwillig in het buitenland hebben verbleven. De menselijke maat wordt leidend in de consulaire hulpverlening

Toelichting:

In het regeerakkoord 'Omzien naar elkaar' staat dat automatisch verlies van het Nederlanderschap herzien moet worden. Naar aanleiding hiervan heeft de regering een wetsvoorstel naar de Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel houdt geen rekening met langdurig verblijf wegens ontvoering, huwelijksdwang, achterlating en opsluiting in het buitenland en brengt meisjes en vrouwen in gevaar. <https://www.femmesforfreedom.com/files/publicaties/FFFInternetconsultatieRNW.pdf>
Wegens automatisch verlies van het Nederlanderschap hebben deze vrouwen ook geen recht op consulaire hulpverlening in het buitenland.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven de inhoudelijke strekking van het amendement. Wij constateren dat het betreffende wetsvoorstel zojuist in consultatiefase is geweest en zullen met het oog op de toekomstige plenaire behandeling van het betreffende wetsvoorstel bezien op welke mogelijkheden hier invulling aan kan worden gegeven.

Amendement 52

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa en Ellis Zeeuw van der Laan

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Vrouwen Netwerk

Regelnummers: 1235 - 1235

Type: Toevoegen

Originele tekst:

En we verwachten dat je de Nederlandse grondwettelijke waarden zoals vrijheid en democratie onderschrijft.

Aanpassing:

Huwelijkse gevangenschap wordt internationaal geagendeerd en wordt onderdeel van het mensenrechten- en feministisch buitenlandbeleid.

Wij gaan ons inzetten voor de erkenning van Nederlandse echtscheidingsbeschikkingen.

Er komt consulaire en juridische hulpverlening bij echtscheiding in het buitenland om huwelijkse gevangenschap te kunnen beëindigen.

Toelichting:

Bovengenoemde voorstellen hebben de volledige steun van de VVD Tweede Kamerfractie. Zin 2 stond in het vorige verkiezingsprogramma. De regering weigert om deze breed aangenomen moties in te vullen. Alle punten dragen praktisch bij aan de integratie en emancipatie.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om aan regel 1769 (over consulaire dienstverlening) de volgende passage toe te voegen. 'Om huwelijkse gevangenschap te beëindigen vragen we hier internationaal aandacht voor, verbeteren we de bijstand aan Nederlandse slachtoffers in het buitenland, en gaan we in gesprek met landen die Nederlandse echtscheidingsbeschikkingen niet erkennen.'

Amendement 53

Sessie 6

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 1288 - 1288

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Wijzigingsvoorstel in nieuwe zin 1288:

We gaan stikstofwetgeving repareren en herzien, zodat de Kritische Depositiewaarde (KDW) voor stikstof niet langer de maatstaf is voor de kwaliteit van de natuurgebieden, die vallen onder Natura 2000 en het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Daarmee brengen we onze invulling van de Europese regelgeving in overeenstemming met de buurlanden.

Toelichting:

Harmonisatie met omliggende landen. Een verbeterde wetgeving geen meer ruimte voor duurzame ontwikkeling.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Europese regelgeving vraagt ons om de natuur in een goede staat van instandhouding te houden. Daarvoor zullen we de hoge stikstuitstoot moeten verminderen. Maar de staat van de natuur is natuurlijk niet alleen afhankelijk van stikstof; andere factoren, zoals verdroging of de manier van natuurbeheer spelen ook een belangrijke rol. Daarom willen we dat er gebiedsgericht wordt gekeken naar de feitelijke staat van de natuur. Ook willen we onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Dit staat reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60. Voorstel is om die tekst als volgt aan te passen op basis van input van de indiener (regelnummer 3570): "We gaan de stikstofwetgeving herzien en onderzoeken een alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet waarbij de staat van de natuur centraal staat."

Amendement 54

Sessie 6

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1288 - 1288

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

We gaan de stikstofwetgeving repareren en herzien, zodat de Kritische Depositiewaarde (KDW) voor stikstof niet langer de maatstaf is voor de kwaliteit van de natuurgebieden, die vallen onder Natura 2000 en het Natuur netwerk Nederland (NNN).

Daarmee brengen we onze invulling van de Europese regelgeving in overeenstemming met onze buurlanden en de andere lidstaten.

Toelichting:

Een verbeterde wetgeving zorgt ervoor dat Nederland voor groot deel van het slot kan en geeft meer ruimte voor duurzame ontwikkeling.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Europese regelgeving vraagt ons om de natuur in een goede staat van instandhouding te houden. Daarvoor zullen we de hoge stikstuitstoot moeten verminderen. Maar de staat van de natuur is natuurlijk niet alleen afhankelijk van stikstof; andere factoren, zoals verdroging of de manier van natuurbeheer spelen ook een belangrijke rol. Daarom willen we dat er gebiedsgericht wordt gekeken naar de feitelijke staat van de natuur. Ook willen we onderzoeken hoe er een juridisch houdbaar alternatief kan komen voor de kritische depositiewaarde in de Stikstofwet, zodat de staat van de natuur centraal komt te staan. Dit staat reeds in het verkiezingsprogramma vermeld op pagina 60. Voorstel is om die tekst als volgt aan te passen op basis van input van de indiener (regelnummer

3570): "We gaan de stikstofwetgeving herzien en onderzoeken een alternatief voor de kritische depositiewaarde in de wet waarbij de staat van de natuur centraal staat."

Amendement 55

Sessie 6

Indiener: Holger Rodoe

Netwerk: Zuid

Regelnummers: 1292 - 1992

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

In deze 'ecosystemen' worden innovatieve producten voor consumenten en het bedrijfsleven gemaakt waarmee bijvoorbeeld de uitstoot van CO₂ en stikstof omlaag kan én het toekomstige verdienvermogen van Nederland wordt gecreëerd. Een uitgelezen kans is dan ook de mogelijke komst van de Einstein Telescoop in Zuid-Limburg, waarmee we de kenniseconomie versterken door internationale wetenschap te koppelen met regionaal ondernemerschap.

Toelichting:

De mogelijke komst van het Einstein Telescoop kan op middellange termijn de regionale arbeidsmarkt versterken door komst van innovatieve bedrijven. Dit zal effect hebben op het vertrek van jongeren uit de regio en de beperkte kansen die er op de arbeidsmarkt momenteel zijn.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

Deze alinea is breed beschouwend. Er zijn in elke provincie dit soort mooie voorbeelden te vinden.

Amendement 56

Sessie 6

Indiener: Kees Vianen

Netwerk: Drenthe

Regelnummers: 1306 - 1306

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Elke stad, streek of provincie heeft zijn eigen kracht en is daar met recht trots op.

Aanpassing:

De zwaarte van belangen wegen we niet alleen af aan het aantal inwoners binnen de regio's, maar we kijken ook naar deze kracht, waarden en cultuur van de specifieke regio's.

Toelichting:

Het is belangrijk dat we als politiek oog hebben voor alle regio's. Dit wordt onderstreept in het rapport 'Elke Regio telt' (raad voor de leefomgeving en infrastructuur). Belangen laten zich lang niet altijd uitdrukken in het aantal inwoners. Denk aan de provincies met relatief veel (onbebouwde) agrarische- en/of natuurgronden, die door velen worden gewaardeerd in de vorm van voedselvoorziening en recreatie. In de verdeling van gelden, inzet en aandacht moeten we als politiek meer oog hebben voor ook deze waarden.

Advies: Strecking overnemen

Toelichting advies:

We stellen de volgende tekst voor: "Elke stad, streek of provincie heeft zijn eigen kracht, waarden en cultuur en is daar met recht trots op."

Amendement 57

Sessie 6

Indiener: Marijn de Pagter, Peter Lamberts

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1440 - 1440

Type: Schrappen

Originele tekst:

Net als in andere Europese landen wordt het landenbeleid niet meer openbaar gepubliceerd.

Aanpassing:

Net als in andere Europese landen wordt het landenbeleid niet meer openbaar gepubliceerd.

Toelichting:

Liberalen staan voor een open en transparante overheid. Het is dus logisch om dit beleid, net als elk ander beleid, wel te publiceren. Daarnaast is de vraag wat niet openbaar publiceren in de praktijk oplevert, omdat het onder de WOO valt en dus op verzoek toch openbaar moet worden gemaakt.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We danken de indieners voor hun amendement. We staan pal voor een open en transparante overheid echter ontraden het amendement op basis van het volgende. Het publiceren van het landenbeleid geeft asielzoekers de ruimte om hun vluchtverhaal hierop aan te passen, dit willen we niet faciliteren. Daarnaast om dit meer in lijn te brengen met wat andere EU-landen doen, zullen wij net als andere EU-landen deze niet meer actief openbaar publiceren.

Amendement 58

Sessie 6

Indiener: Sebastiaan Vliegen, Peter Lamberts

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1472 - 1473

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Hierdoor kunnen asielzoekers die in een ander Europees land overlast hebben veroorzaakt, versneld door de procedure en in een sobere locatie worden opgevangen.

Aanpassing:

Overlastgevend gedrag dient negatieve invloed op iemands asielaanvraag te hebben en crimineel gedrag dient direct tot stopzetting van asielprocedure en directe uitzetting.

Toelichting:

We helpen graag mensen in nood. Zeker wanneer het huis van de burens in de fik staat, helpen wij hem. Echter, van gasten verwachten wij dat zij zich gedragen conform onze normen en waarden. Waardeert men het niet om te gast te zijn, dan helpen wij met vertrek.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Achter zin 1472 zal worden toegevoegd: "Overlastgevend en crimineel gedrag dient negatieve invloed op iemands asielaanvraag te hebben."

Amendement 59

Sessie 6

Indiener: Arash Rahmani, Anny Ho

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 1472 - 1473

Type: Wijziging

Originele tekst:

Hierdoor kunnen asielzoekers die in een ander Europees land overlast hebben veroorzaakt, versneld door de procedure en in een sobere locatie worden opgevangen.

Aanpassing:

Hierdoor kunnen asielzoekers die in een ander Europees land overlast hebben veroorzaakt, versneld door de procedure en in een sobere locatie worden opgevangen tot uitzetting naar het land van aanmelding in Europa.

Toelichting:

Waarom geven we de optie voor asielaanvraag als de aanvrager een bekende overlast veroorzaker is in een ander Europees land? De aanvrager is door een veilig Europees land gereisd, had de mogelijkheid om asiel aan te vragen, maar koos ervoor om overlast te veroorzaken, en reist vervolgens naar Nederland om hier wederom overlast te veroorzaken. We horen ze versneld af te wijzen en juist versneld uit te zetten.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

- Kern van de maatregel is dat overlastgevende asielzoekers, zowel hier als overlastgevend elders, versneld door de procedure worden gehaald en/of uitgezet worden naar land van herkomst of aantoonbaar doorreisland. Indien informatie al bestaat dat overlast in een ander EU-land is veroorzaakt kan dit ook een optie zijn voor terugsturen. Tekstuele aanpassing: Hierdoor kunnen asielzoekers die in een ander Europees land overlast hebben veroorzaakt, versneld door de procedure en in een sobere locatie worden opgevangen tot (eventuele) uitzetting.

Amendement 60

Sessie 6

Indiener: Sebastiaan Vliegen, Peter Lamberts

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1478 - 1479

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Duidelijke communicatie.

Er wordt duidelijker en uitgebreider gecommuniceerd richting asielzoekers over maatregelen om de instroom te beperken, om te ontmoedigen dat asielzoekers via irreguliere routes naar Nederland komen.

Aanpassing:

Informatiedeling over migranten in het kader van veiligheid en integratie verbeteren. Zoveel mogelijk persoonlijke informatie en verslagen van intakes worden gedeeld met Nederlandse en Europese instanties.

Toelichting:

Informatie van IND (ook voor psychische ondersteuning en medische zorg over bijv.

traumatische ervaringen, etc.) wordt niet gedeeld met COA. En informatie van COA, en IND, wordt niet gedeeld met gemeenten. Telkens moeten (zorg)professionals dezelfde vragen stellen en opnieuw de ondersteuning vaststellen.

Daarnaast is het van belang om te kunnen achterhalen of iemand niet in aanmerking komt voor een procedure omdat deze al in een ander land heeft aangevraagd of zich crimineel heeft gedragen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Duidelijke communicatie zoals bedoeld bij 1478 ziet toe op het zenden van communicatie richting asielzoekers. Waar indieners om verzoeken wordt op ingegaan bij het hoofdstuk Een Vuist Tegen Onvrijheid, specifiek bij 1938, Informatiedeling in het kader van veiligheid verbeteren.

Amendement 61

Sessie 6

Indiener: Toon Stegmann

Netwerk: Katwijk

Regelnummers: 1512 - 1512

Type: Wijziging

Originele tekst:

Om de instroom te beperken scherpen we dit pact zoveel mogelijk aan, bijvoorbeeld rond de screening van kansloze asielzoekers.

Aanpassing:

“Kansloze asielzoekers” vervangen door “Asielzoekers die geen kans maken op een verblijfsvergunning”.

Toelichting:

het is ongepast mensen weg te zetten als kansloze asielzoekers. Uit de context wordt onvoldoende duidelijk, wat daarmee bedoeld wordt, namelijk asielzoekers die geen kans maken op een verblijfsvergunning. Ook op p11 e.v. is sprake van kansarme asielzoekers, maar daar is de context wel duidelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Kansloze wordt vervangen door kansarme. Zin (1512) wordt dan: Om de instroom te beperken scherpen we dit pact zoveel mogelijk aan, bijvoorbeeld rond de screening van kansarme asielzoekers.

Amendement 62

Sessie 6

Indiener: Sebastiaan Vliegen, Peter Lamberts

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1539 - 1540

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Grip krijgen in een crisis

Aanpassing:

Opdracht aan de Minister-President in Europa verruimen zodat niet alleen grip komt op irreguliere instroom maar over 10 jaar als richtlijn 0 asielaanvragen in Nederland en de EU gedaan kunnen worden.

Toelichting:

Een groot deel van de problemen komt doordat migranten illegaal naar Europa komen en door Europa reizen. Door minder mensen toe te kunnen staan om hier te blijven, halen we de noodzaak voor de gevaarlijke reis weg. In de rest van het programma staat reeds opgenomen dat we openstaan voor de mensen die we nodig hebben.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We danken de indieners voor de suggestie en voor het meedenken aan een opdracht voor onze Minister-President in Europa. Irreguliere migratiestromen proberen we tegen te gaan en we gaan inzetten op opvang in de regio, dit zal de inzet ook in Europa zijn. De opdracht aan de Minister-President om een richtlijn 0 asielaanvragen in Nederland en de EU mee te nemen kan echter verdrachtsrechtelijk niet. We zullen altijd de verplichting hebben om indien mensen toch onze grenzen bereiken ze in procedure mee te nemen. Nogmaals we begrijpen de opdracht van de indiers maar zullen deze niet mee kunnen nemen in het verkiezingsprogramma.

Amendement 63

Sessie 6

Indiener: Peter Lamberts, Ferry van Wijnen, Sven Spaargaren

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1543 - 1544

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Er moeten crisismaatregelen voorbereid worden voor dergelijke situaties.

Aanpassing:

Zo dient bijvoorbeeld een speciale voorrangsbepaling bij de toewijzing van sociale huurwoningen boven de reguliere woningzoekenden afgeschaft te worden.

Toelichting:

Motie D2 (Spaargaren c.s.) van de ALV van november 2022. Deze motie is destijds aangenomen en komt niet terug in het verkiezingsprogramma. In het TN Migratie & Integratie is hij opnieuw ruim gesteund.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We danken de indieners voor hun amendement en begrijpen de strekking hiervan. We willen erop wijzen dat de landelijke urgentieregeling, mede door inzet van de VVD, eerder is afgeschaft. Dit willen we zo houden. We laten het verder aan gemeentes hoe met statushouders op de woningmarkt wordt omgegaan; dit is de beleidsvrijheid van de gemeentes. Zodoende moet het amendement ontraden worden.

Amendement 64

Sessie 6

Indiener: Klaas Kwint, Peter Lamberts

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1546 - 1546

Type: Wijziging

Originele tekst:

Die migratiewet zorgt dat het kabinet bij een te hoge instroom van asiel- en/of arbeidsmigranten de bestuursrechtelijke verplichting krijgt zich in te spannen om de instroom te beperken.

Aanpassing:

Die migratiewet regelt de mogelijkheid jaarlijks een instroom quotum in te stellen, zodat Nederland tijdig voldoende migratiecapaciteit, huisvesting, scholing en zorg kan regelen. Alle leden van het kerngezin tellen ieder afzonderlijk mee voor dit quotum.

Toelichting:

Een motie over een jaarlijkse instroom quotum is in november 2022 door het VVD-congres aangenomen. Met een instroom quotum kan Nederland er ook voor zorgen dat zij degenen beschermt die bescherming nodig hebben

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Strekking van amendement wordt overgenomen omdat dit ook de kern raakt van de migratiewet. De migratiewet is ook bedoeld om het kabinet houvast te geven vanaf wanneer zij een bestuursrechtelijke verplichting krijgt om zich in te spannen om de instroom te beperken. De wet is daarom bedoeld om te regelen waar de indieners naar verwijzen maar zonder een instroomquotum te noemen.

Amendement 65

Sessie 6

Indiener: Gerla van Leeuwen

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 1553 - 1553

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Mocht het komen tot een overloop van asielzoekers in Nederland en alle overige maatregelen onvoldoende effect hebben, dan moet het mogelijk worden om asielaanvragen in Nederland tijdelijk op te schorten.

Aanpassing:

Mocht het komen tot een overloop van asielzoekers in Nederland en alle overige maatregelen onvoldoende effect hebben, dan moet het mogelijk worden om asielaanvragen in Nederland tijdelijk op te schorten - zonder recht op financiële vergoedingen voor de asielzoekers.

Toelichting:

Door vertragingen in de procedures hebben asielzoekers nog steeds recht op financiële vergoedingen; deze vergoeding direct stoppen door deze wet met spoed aan te passen; Nederland blijkt het enige land in Europa die deze "vertragingsvergoeding" kent.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We danken de indieners voor de goede suggestie. Echter moeten we deze helaas ontraden. We kunnen deze toevoeging niet overnemen omdat dit verdragsrechtelijk niet mogelijk is.

Amendement 66

Sessie 6

Indiener: Bas de Wit

Netwerk: Noord-Holland

Regelnummers: 1574 - 1574

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Als een bedrijf in een sector waar veel arbeidsmigranten werken zich ergens wil vestigen, moet het eerst aantonen dat de voorzieningen in de gemeenschap de arbeidspopulatie kunnen dragen en dat het bedrijf hier zelf voor zorgt.

Aanpassing:

De overheid stelt hiervoor duidelijke, regionale criteria op, zodat bedrijven weten waar zij aan toe zijn bij het uitwerken van investeringsplannen.

Toelichting:

Het doel van de voorgaande tekst is helder en terecht. Het risico dat ik zie, is dat bedrijven niet goed weten waar ze aan toe zijn. Dit belemmert het nemen van investeringsbeslissingen (nieuwe vestiging is immers investering). Door vooraf duidelijke criteria te stellen, kunnen bedrijven daarin vroegtijdig hun eigen afweging maken. Door regionale criteria op te stellen, wordt voorkomen dat bedrijven in een regio met verschillende criteria te maken krijgen.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Om duidelijkheid te creëren voor ondernemers onderschrijven we het belang van heldere criteria. We doen daarom het volgende tekstvoorstel: De overheid stelt hiervoor duidelijke criteria op, zodat bedrijven weten waar zij aan toe zijn bij het uitwerken van investeringsplannen.

Amendement 67

Sessie 6

Indiener: Jasper van Os

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 1579 - 1579

Type: Wijziging

Originele tekst:

Bijvoorbeeld dat het gaat om werk dat voor Nederland belangrijk is, zoals in de energietransitie en de technieksector, en dat hiervoor geen Nederlandse arbeidskrachten kunnen worden gevonden.

Aanpassing:

Bijvoorbeeld dat het gaat om werk dat voor Nederland belangrijk is, zoals in de energietransitie, de land- en tuinbouw en de technieksector, en dat hiervoor geen Nederlandse arbeidskrachten kunnen worden gevonden.

Toelichting:

Een aanzienlijk deel van de arbeidsmigranten in Nederland is werkzaam in de land- en tuinbouw. Een sector die niet zonder arbeidsmigranten kan. Bovendien is Nederland toonaangevend als het gaat om de agrofoodsector en is dit dus wel degelijk werk dat voor Nederland belangrijk is.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We willen grip op alle vormen van migratie, ook arbeidsmigratie. Dat vraagt om scherpe keuzes maken voor welk werk we arbeidsmigranten vragen, zonder dat dat betekent dat andere sectoren daarmee onbelangrijk zijn. Daarbij gaat het hier om eisen aan arbeidsmigranten van buiten de EU, die over het algemeen minder in de land- en tuinbouwproductie werkzaam zijn.

Amendement 68

Sessie 6

Indiener: Wesley Boer, Mitchell Boldewijn, Veerle Voermans

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 1608 - 1608

Type: Wijziging

Originele tekst:
Grip op studiemigratie

Aanpassing:
Gerichte internationalisering

Toelichting:
Internationalisering in het mbo en hoger onderwijs is hard nodig voor Nederland. Veel internationale studenten komen hier voor hun studie, en blijven met een baan en gezin in ons land wonen. "Grip op studiemigratie" zet deze groep in een negatief daglicht door het te koppelen aan migratieproblematiek. Met gerichte internationalisering zijn internationale studenten op opleidingen die bijdragen aan de toekomst van ons land zelf geen probleem, maar een oplossing voor heel veel problemen.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:
Het verkiezingsprogramma benoemt de positieve bijdrage die internationale studenten leveren aan Nederland. Het hoofdstuk stelt ten doel om grip te krijgen op migratie, dat geldt evenzeer voor studiemigratie. Ook studiemigratie overkomt ons nu vaak, omdat overheid en onderwijs onvoldoende kunnen sturen. We zijn daarom van mening dat 'grip op studiemigratie' de lading dekt.

Amendement 69

Sessie 6

Indiener: Wesley Boer, Niels van Andel, Maikel Peppelenbosch

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 1608 - 1629

Type: Verplaatsen

Originele tekst:

Grip op studiemigratie

Internationale studenten, onderzoekers en samenwerkingen zijn van waarde voor het onderwijs, onderzoek en het bedrijfsleven.

Er is een internationale strijd om talent gaande, waar Nederland een sterke positie in heeft.

Daar willen we niet op inleveren.

De huidige instroom is echter ongericht en te hoog.

Meer grip op wie in Nederland komt studeren is nodig.

* Grip op internationale studentenstromen.

De huidige instroom is ongericht.

Instellingen moeten daarom een numerus fixus kunnen opleggen op het aantal internationale studenten.

We voorkomen het stapelen van studiefinanciering uit meerdere landen.

Bij de inperking van de internationale instroom wordt rekening gehouden met regionale omstandigheden.

* Internationale talentstrategie.

Internationale studenten laten we toe waar dat een toevoeging is voor onderwijs, onderzoek, arbeidsmarkt of regio.

Bacheloronderwijs is Nederlandstalig, tenzij Engelstalig onderwijs nodig is voor de arbeidsmarkt.

In niet-tekortsectoren moeten onderwijsinstellingen terughoudend zijn met werven.

We stimuleren briljante studenten om in Nederland te blijven.

Internationale studenten die we toelaten krijgen een inspanningsverplichting om Nederlands te leren, zodat zij na hun studie vaker in Nederland gaan werken.

* Een bijdrage vragen van buitenlandse studenten.

Om de instroom te remmen komt er een ondergrens aan het instellingscollegegeld voor niet-EER-studenten.

Tekortsectoren worden daarvan uitgezonderd.

Omdat Europese studenten vaak aanspraak maken op studiefinanciering en weinig collegegeld betalen, maken we Europese afspraken om de kosten van internationalisering eerlijker te verdelen.

Aanpassing:

Verplaatsen van het hele blok tussen regel 1608 en 1629 naar regelnummer 2417 als nieuwe alinea. Voor het kopje "Onderwijs en onderzoek dat bijdraagt aan Nederland".

Toelichting:

Het VVD Thematisch Netwerk Onderwijs deelt dat de huidige instroom te ongericht is en daar meer grip op moet komen. Wij zijn het niet eens de plek waar dit staat in het verkiezingsprogramma. Internationale studenten en onderzoekers zijn hard nodig voor een concurrerend en innovatief Nederland dat klaar is voor de toekomst. De discussie over internationalisering moet positief gevoerd worden met het oog op het talent dat ons land nodig heeft. Het mag geen slachtoffer worden van profilering op migratiestandpunten.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We onderschrijven de stelling van indieners dat internationale studenten en onderzoekers van waarde zijn voor Nederland. De verschillende migratiestromen vragen om ander beleid, maar voor alle stromen geldt dat meer grip nodig is. Door de verschillende migratiestromen in één hoofdstuk te benoemen, wordt beter duidelijk dat grip niet enkel op bijvoorbeeld asielmigratie nodig is.

Amendement 70

Sessie 6

Indiener: Wesley Boer, Martin Hees, Mitchell Boldewijn

Netwerk: Thematisch Netwerk Onderwijs

Regelnummers: 1622 - 1622

Type: Wijziging

Originele tekst:

Bacheloronderwijs is Nederlandstalig, tenzij Engelstalig onderwijs nodig is voor de arbeidsmarkt.

Aanpassing:

Wij willen dat meer bacheloropleidingen in het Nederlands aangeboden worden. Voor Engelstalig bacheloronderwijs kan gekozen worden als het vakgebied, de arbeidsmarkt of de samenleving daarom vraagt.

Toelichting:

Vooraf bepalen dat bacheloronderwijs 'Nederlands, tenzij' moet zijn, is meegaan in de retoriek van rechtse partijen. De VVD staat voor kansrijke internationalisering waarmee de onderwijs- en onderzoekskwaliteit op wereldniveau blijft. Dat gaat verder dan alleen de aantallen internationale studenten. Universiteiten en hogescholen moeten de vrijheid hebben hierin op inhoudelijke grond keuzes te maken en wij mogen van ze verwachten dat de taalkeuze uitlegbaar is. Een bachelor in Nederlands recht bij de Universiteit Leiden in het Engels is onzinnig, bij Aerospace Engineering op de TU Delft is het volstrekt logisch.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven de redenen die indieners noemen om Engelstalig onderwijs aan te bieden en stellen voor de volgende zin op te nemen: "Bacheloronderwijs is Nederlandstalig, tenzij Engelstalig onderwijs nodig is voor de arbeidsmarkt, vakgebied of samenleving"

Amendement 71

Sessie 6

Indiener: Shirin Musa, Bakir Lashkari, Peter Lamberts

Netwerk: Thematisch Netwerk Migratie Integratie

Regelnummers: 1632 - 1633

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Door goed de taal te leren, onze vrije waarden te onderschrijven en te werken, kunnen nieuwkomers echt meedoen in onze samenleving.

* Naturalisatie pas na tien jaar.

Aanpassing:

Binnen taal-en inburgering krijgen nieuwkomers ook lessen in ons financiële systeem, de voordelen van werken, de nadelen van een uitkering, seksuele vrijheid, gendergelijkheid en tolerantie.

Toelichting:

Bovengenoemde voorstellen dragen bij tot de praktische empowerment van nieuwkomers.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Inhoudelijke strekking van voorgestelde toevoeging sluit aan bij inzet concept standpunt. De specifiek voorgestelde aspecten corresponderen met de onderdelen Participatieverklaringstraject en de module Arbeidsmarkt & Participatie die vallen onder de inburgeringsplicht voor statushouders conform de Wet op Inburgering 2021. Voorgestelde tekstwijziging: Door goed de taal te leren, onze vrije en democratische normen en waarden te onderschrijven en te werken, kunnen nieuwkomers echt meedoen in onze samenleving.

Amendement 72

Sessie 6

Indiener: Hugo Bellaart, Karin Thomas en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 1718 - 1718

Type: Wijziging

Originele tekst:

De defensiesectoren waar Nederland goed in is gaan we verder versterken.

Aanpassing:

De defensiesectoren waar Nederland goed in is gaan we verder versterken door vaker bij die bedrijven aan te besteden met beroep op de nationale veiligheid.

Toelichting:

Nederland gedraagt zich op dit punt roomser dan de Paus. Andere EU-landen doen veel vaker een beroep op nationale veiligheid, waardoor aanbestedingen gewonnen worden door "hun nationale" bedrijven. Het Nederlands bedrijf Defenture is hiervan een goed voorbeeld; we besteedden aan bij Mercedes Benz...

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We onderschrijven het belang van versterken van de NL defensiesector. Het is wel wenselijk de mogelijkheid te houden niet 1-op-1 bij een Nederlands bedrijf te bestellen, maar samen met andere landen afspraken te maken over werkverdeling, waarbij zij orders plaatsen in een sector waar Nederland sterk in is en andersom. Daarnaast is er bij een beroep op nationale veiligheid ook geen sprake meer van aanbesteding, maar verwerving onder concurrentiestelling. Ten aanzien van de toelichting willen we afstand houden tot individuele casuïstiek, en mogelijke operationele afwegingen. Volgens Defensie scoort het voorstel van RLS (met Mercedes) beter dan KMW (met de Vector). Voorstel is de gewenste toevoeging als volgt te verwerken. 'De defensiesectoren waar Nederland goed in is gaan we verder versterken. Daarom sluiten we voor het wapenexportbeleid aan bij Europese bondgenoten, bieden we defensiebedrijven die hier investeren zekerheid over langjarige afname, ondersteunt Defensie startende innovatieve ondernemers en doen we vaker een beroep op

ationale veiligheid om af te wijken van Europese aanbestedingsregels om onze eigen kennisindustrie te stimuleren . Samen met bondgenoten verhogen we de productiecapaciteit voor onder andere munitie, ook om Oekraïne te blijven bevoorraden.

Amendement 73

Sessie 6

Indiener: Lara Muller, Han ten Broeke

Netwerk: Thematisch Netwerk Internationaal

Regelnummers: 1740 - 1740

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ons veilig houden tegen internationale bedreigingen

Aanpassing:

Extra bullet toevoegen onder het kopje: 'Ons veilig houden tegen internationale bedreigingen'
Om het Nederlands bedrijfsleven en met name het MKB beter te ondersteunen bij het realiseren van strategische export en slimme en strategische investeringen in een zeer competitieve maar verre van liberale wereld, pleit de VVD voor het versterken van de financiële vuurkracht van de publieke financieringsinstellingen zoals Invest-NL en Invest International.

Toelichting:

Als we de economie willen laten groeien, dan moeten we Nederlandse bedrijven (met name MKB'ers) blijven ondersteunen die zaken willen doen in het buitenland. Invest International speelt een belangrijke rol in het financieren van het bedrijfsleven (met name MKB'ers) en het financieren van strategische projecten op het snijvlak van hulp en handel en moet verder kunnen groeien. Het kunnen bieden van concurrerende (export)financiering is een belangrijke schakel in de verbinding tussen industrie- en handelsbeleid en van essentieel belang op belangrijke wereldmarkten in de concurrentie met landen als de VS, China, Korea en Japan, maar ook Europese landen om ons heen. De overheidsgesteunde/ geopolitieke concurrentie is op dit terrein volop in beweging en het speelveld van concurrenten verbreed zich bovendien snel (India, Brazilië, Golfstaten). Invest International heeft sinds de start twee jaar geleden haar meerwaarde bewezen door het ondersteunen van een groot aantal ondernemers en projecten en heeft hoge klanttevredenheidsscores. Deze staatsdeelneming moet verder kunnen groeien.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We stellen voor om na regel 2681 de volgende bullet toe te voegen: "Ondersteunen Nederlandse bedrijven - We zetten ons in om het Nederlandse bedrijfsleven, waaronder het MKB, adequaat te ondersteunen bij het realiseren van strategische export en slimme en strategische investeringen. Hierbij wordt er ook gekeken of er op termijn eventueel meer financiële vuurkracht nodig is bij publieke financieringsinstellingen zoals Invest-NL en Invest International." We onderschrijven het belang van export door het bedrijfsleven, en de rol die Invest-NL en Invest International daarin kunnen spelen. Maar daar nu direct geld voor vrijmaken gaat ten koste van de prioriteiten uit het programma, te weten defensie, veiligheid en lastenverlichting voor middeninkomens en het MKB. Voordat kapitaalverhogingen aan de orde zijn is het ook belangrijk te kijken naar de noodzaak hiervan, op basis van ervaringen uit de praktijk. Invest International is op dit moment minder dan twee jaar operationeel, en Invest-NL heeft nog geld dat het niet weggezet heeft.

Amendement 74

Sessie 6

Indiener: Sjaak Hoekstra en Monique Boskma

Netwerk: Friesland

Regelnummers: 1821 - 1821

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Toevoegingsvoorstel:

Nederland houdt zelf de regie op voedselvoorziening

Nederland moet actieve landbouwpolitiek bedrijven om uit strategische overwegingen de voedselvoorziening van basisproducten uit eigen land in stand te houden. Daarnaast heeft het vruchtbare Europa met voedsel een "kaart in handen" op het gebied van strategische grondstoffen in de wereld.

Toelichting:

Nederland verdient het niet om een belangrijke troef uit handen te geven.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

(regel 2691) Toevoeging bij kopje Strategisch handeldrijven: Internationaal landbouwbeleid. Nederland heeft enorm veel kennis en kunde op het gebied van de productie van voedsel. Door dit actief te delen met derde landen kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de wereldwijde voedselzekerheid en tegelijkertijd onze agrarische sector en voedingsindustrie goed positioneren wereldwijd.

Amendement 75

Sessie 6

Indiener: Janneke Snijder-Hazelhoff

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1821 - 1821

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Aanpassing:

Nederland moet actieve landbouwpolitiek bedrijven om uit strategische overwegingen de voedselvoorziening van basisproducten uit eigen land in stand te houden. Daarnaast heeft het vruchtbare Europa met voedsel een "kaart in handen" op het gebied van strategische grondstoffen in de wereld.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

(regel 2691) Toevoeging bij kopje Strategisch handeldrijven: Internationaal landbouwbeleid. Nederland heeft enorm veel kennis en kunde op het gebied van de productie van voedsel. Door dit actief te delen met derde landen kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de wereldwijde voedselzekerheid en tegelijkertijd onze agrarische sector en voedingsindustrie goed positioneren wereldwijd.

Amendement 76

Sessie 6

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1833 - 1833

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Type: Wijziging

Originele tekst:

We zullen de komende jaren doorgaan om Nederland voor iedereen veiliger te maken, want we kunnen zo niet verder.

Aanpassing:

We zullen de komende jaren doorgaan om Nederland voor iedereen veiliger te maken en de (georganiseerde) criminaliteit een halt toe te roepen.

Toelichting:

"want we kunnen zo niet verder" past niet in een optimistisch verkiezingsprogramma. Hoewel criminaliteit en onveiligheid hele vervelende situaties met zich mee kunnen brengen, betekent dit niet dat we niet meer verder kunnen.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We delen de strekking van de indieners, dat de (georganiseerde) criminaliteit een halt toe geroepen moet worden. Onze democratische rechtsstaat staat onder druk en daarmee onze manier van leven. Daarom zijn we van mening dat dit niet zo verder kan er moet nu iets aan gedaan worden, doorgaan op de manier hoe de georganiseerde criminaliteit zich heeft genesteld in onze samenleving kan zo niet verder.

Amendement 77

Sessie 6

Indiener: Gerla van Leeuwen

Netwerk: Flevoland

Regelnummers: 1852 - 1852

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Ook moet het normaal zijn om met je gezin naar een voetbalwedstrijd te kunnen gaan, zonder zwaar vuurwerk of geweld in het vak naast je of buiten het stadion.

Aanpassing:

Professionele sportclubs zoals bij het betaalde voetbal moeten zelf de beveiliging regelen en betalen voor/tijdens/na de wedstrijden; in het stadion.

Toelichting:

Beveiliging bieden door onze eigen drukbezette politie/ME kunnen we echt niet meer verwachten dat dat op kosten van de belastingbetalers/overheid gaat.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We bendrukken dat de professionele voetbalclubs in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor de veiligheid in het stadion. Zoals ook in het conceptverkiezingsprogramma is aangegeven. Disproportionele politie-inzet willen we tegengaan, echter is de veiligheid buiten een stadion de primaire verantwoordelijkheid van de lokale overheid. Het HB stelt daarom de volgende tekstsuggestie voor om bij het punt over voetbalhooligans aanpakkenaan te passen: Disproportionele politie-inzet willen we voorkomen. De primaire verantwoordelijkheid ligt bij de club zelf.

Amendement 79

Sessie 6

Indiener: Marjolein Vulpes

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1860 - 1862

Type: Toevoegen

Originele tekst:

De VVD wil een veilig Nederland voor iedereen.

Aanpassing:

Wij staan voor een land waarin verdraagzaamheid voorop staat als hebt gaat om vrije meningsuiting. Anderen bepalen niet welke mening juist is of niet juist is. Inclusiviteit is in vrijheid jouw mening te kunnen uiten zonder angst voor uitsluiting. Dit is een waarde die wij de toekomstige generaties mee willen geven.

Toelichting:

In het VKP missen wij een paragraaf die verwijst naar een ontwikkeling die ten koste gaat van de vrijheid van meningsuiting en onze democratische en liberale waarden. Iedereen moet zich kunnen uiten en zijn wie hij is zonder zich zorgen te hoeven maken over uitsluiting.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het volkomen eens met indieners dat iedereen in Nederland zich moet kunnen uiten en zijn wie hij is zonder zich zorgen te hoeven maken over uitsluiting. In het verkiezingsprogramma wordt hier daarom ook uitvoerig bij stil gestaan in de paragraaf met de titel Vrijheid en veiligheid om jezelf te zijn (vanaf zin 2139). Zie ook toelichting bij amendement 78.

Amendement 80

Sessie 6

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1881 - 1886

Type: Wijziging

Originele tekst:

* We voorkomen dat jongeren afglijden naar de zware criminaliteit.

Dat betekent dat we blijven inzetten op maatregelen en interventies die jongeren bewezen effectief uit de zware criminaliteit houden.

We zetten daarbij in op wijkrecherche en jeugdboa's.

In kwetsbare wijken wordt meer ingezet op wijkrechtspraak.

Het programma 'Preventie met gezag' wordt voortgezet.

We bieden jongeren kansen om uit de criminaliteit te komen, maar treden hard op tegen beroepscriminelen.

Aanpassing:

We voorkomen dat jongeren afglijden naar de (zware) criminaliteit. Dat betekent dat we integraal blijven inzetten op maatregelen en interventies die jongeren bewezen effectief uit de zware criminaliteit houden. We zetten daarbij in op wijkrecherche, jongerenwerkers en jeugdboa's. In kwetsbare gebieden wordt meer ingezet op wijkrechtspraak. Het programma 'Preventie met gezag' wordt voortgezet en uitgebreid naar dunbevolkte gebieden. We bieden jongeren kansen om uit de criminaliteit te komen, maar treden hard op tegen beroepscriminelen.

Toelichting:

Juist op het platteland waar weinig faciliteiten zijn, jongeren zich vervelen en weinig controle/handhaving is, lopen jongeren het risico om gebruikt te worden door criminelen en vervolgens niet meer uit dit circuit te komen. Het programma 'Preventie met gezag' richt zich momenteel enkel op steden. Daarnaast zijn jongerenwerkers cruciaal in het voorkomen van jonge aanwas.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We danken de indiener voor de suggestie om aan te vullen dat het Programma Preventie met Gezag wordt uitgebreid naar dunbevolkte gebieden. Het programma is onlangs al uitgebreid van 15 naar 27 gemeenten. Door deze uitbreiding krijgen onder andere Helmond, Venlo en Sittard-Geleen al extra middelen voor de aanpak. We zien dat met name in grensregio's veel drugs-smokkel plaatsvindt en jongeren kwetsbaar zijn af te glijden naar de georganiseerde misdaad. Het sluit ook aan bij de oproep in het verkiezingsprogramma om de overheid veel meer regiogericht te laten werken. Wel moet er altijd overleg plaatsvinden in welke gemeente en aan welke projecten middelen voor preventie het meest effectief kunnen worden besteed.

Daarom wordt deze strekking overgenomen in de zin 1885. Het hoofdbestuur stelt voor dat die zin wordt: Het programma Preventie met Gezag wordt voortgezet en waar mogelijk wordt uitgebreid met meer aandacht voor verschillende regio's.

Amendement 81

Sessie 6

Indiener: Elisa van der Plas

Netwerk: Thematisch Netwerk Justitie en Veiligheid

Regelnummers: 1909 - 1910

Type: Wijziging

Originele tekst:

Er komt ook een verhoging van maximale straffen in het adolescentenrecht. Ook bij andere straffen kijken we of deze nog afschrikwekkend genoeg zijn.

Aanpassing:

Ook passen we vaker het volwassenstrafrecht toe toegespitst op een straf die het snelst de beste resultaten teweegbrengt. We voeren ook verplichte cognitieve testen in bij jongeren die hun eerste delict plegen. Hierdoor worden jongeren met beperkingen sneller herkend, zodat we gerichte maatregelen kunnen treffen om recidive te voorkomen. Geharde jeugdigen die een prominente rol hebben in een crimineel netwerk kunnen in een regime voor volwassenen worden geplaatst om zo beter toezicht te kunnen uitoefenen.

Toelichting:

1) 16- en 17-jarigen kunnen niet meegewogen worden als volwassenen want het menselijk brein blijft doorgroeien tot je 24e (Blakemore et al., 2008). Daarvoor zijn adolescenten impulsiever, emotioneler en meer beïnvloedt door bijvoorbeeld vrienden. In andere woorden, adolescenten zijn minder wilsbekwaam. Recent onderzoek uit Engeland pleit juist voor een verhoging van het strafrecht tot 24 jaar. We kunnen kinderen toch niet kwalijk nemen dat ze fouten maken, als de toolset waarmee ze keuzes maken onderontwikkeld is?

2) Het herkennen van welke soort cognitieve condities een rol spelen is goed en beweegt meer van een binaire leeftijdsgrens naar individuele verschillen. Recente ontwikkelingen in data & AI bieden ook die mogelijkheid. Maar slechts kijken naar licht verstandelijke beperking niet genoeg. Ook andere cognitieve condities zoals autisme, psychosociale condities, verslavingen, en individuele verschillen in bijvoorbeeld impulsiviteit beïnvloeden recidive, en zouden goed ingezet kunnen worden om straffen effectiever en rechtvaardiger te maken. Daarnaast zou het strafrecht meer toegespitst moeten worden op de effectiviteit, aan de hand van data kan er gekeken worden welke straf het meest effectief is voor welke groep. Dit scheelt in kosten en zorgt ervoor dat justitiabelen sneller een "weg naar vrijheid" vinden mits dit voor hen terecht blijkt.

3) Daarnaast blijkt uit recent onderzoek dat de SCIL slechts betrouwbaar is in 84% van de gevallen (van Esch, de Vries & Masthoff, 2020), dus ik zou ons niet vastpinnen aan deze specifieke manier van testen. Meer effectievere manieren van verstandelijke beperkingen meten zijn de Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC-III NL; Borsuk et al., 1999).

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

- Dit amendement valt uiteen in drie delen.

Het eerste deel van het amendement wordt ontraden omdat dat deel identiek is aan amendement 35. Dat amendement gaat ook over het vaker toepassen van het volwassenenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen. We verwijzen wat betreft de motivering naar de toelichting bij dat amendement. Het tweede en derde deel van de toelichting van het amendement verwijst naar regels 1950 en 1951. We onderschrijven de stelling van de indiener dat ook andere cognitieve condities zoals autisme, psychosociale condities, verslavingen en individuele verschillen in impulsiviteit recidive beïnvloeden. Daarom wordt voorgesteld om regels 1950 en 1951 te wijzigen conform het amendement. “We voeren ook verplichte cognitieve testen in bij jongeren die hun eerste delict plegen. Hierdoor worden jongeren met beperkingen sneller herkend, zodat we gerichte maatregelen kunnen treffen om recidive te voorkomen.”

Amendement 82

Sessie 6

Indiener: Celesta Bonnet

Netwerk: Rotterdam

Regelnummers: 1909 - 1909

Type: Wijziging

Originele tekst:

Er komt ook een verhoging van maximale straffen in het adolescentenrecht.

Aanpassing:

Er komt ook een verhoging van maximale straffen in het jeugdstrafrecht voor meerderjarige jongeren die via het adolescentenstrafrecht als jeugdige worden bestraft.

Toelichting:

Officieel is het geen adolescentenrecht, maar adolescentenstrafrecht. Het adolescentenstrafrecht biedt rechters de mogelijkheid het jeugdstrafrecht toe te passen op jongvolwassenen tot 23 jaar ofwel het volwassenenstrafrecht op 16- en 17-jarigen. De straffen voor volwassenen liggen aanzienlijk hoger dan voor jeugdigen. Spreken van een verhoging van maximale straffen in het adolescenten(straf)recht is juridisch incorrect. Wat wel kan, is: het verhogen van de maximumstraffen van het jeugdstrafrecht, wanneer het jeugdstrafrecht (conform de Wet Adolescentenstrafrecht) op meerderjarigen wordt toegepast.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De bedoeling van de passage in het verkiezingsprogramma is de maximale straffen te verhogen wanneer het jeugdstrafrecht wordt toegepast. Die strekking wordt overgenomen. Dat betekent zowel de leeftijdscategorie 16 en 17 jarigen als de leeftijdscategorie 18 t/m 23 jaar de maximale straffen worden verhoogd wanneer rechters kiezen het jeugdstrafrecht toe te passen.

Amendement 83

Sessie 6

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 1939 - 1940

Type: Wijziging

Originele tekst:

Wanneer privacywetgeving in de weg staat bij het verbeteren van de veiligheid van burgers, moeten we dat oplossen.

De mogelijkheden voor publieke organisaties (zoals sociaal domein, zorg en veiligheid bij gemeenten), private partijen en samenwerkingsverbanden om onderling relevante informatie uit te wisselen om georganiseerde criminaliteit tegen te gaan of fraude te voorkomen worden verbeterd.

Aanpassing:

Wanneer privacywetgeving in de weg staat bij het verbeteren van de veiligheid van burgers, moeten we dat oplossen. We moeten slachtoffers beschermen en niet de daders. De mogelijkheden voor publieke organisaties (zoals sociaal domein, zorg en veiligheid bij gemeenten), private partijen en samenwerkingsverbanden om onderling relevante informatie uit te wisselen om georganiseerde criminaliteit tegen te gaan of fraude te voorkomen worden verbeterd.

Toelichting:

We benadrukken zo dat in ons beleid slachtoffers centraal staan en privacywetgeving niet het aanpakken van daders in de weg mag staan.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We delen het sentiment van de indieners dat slachtoffers beschermd moeten worden. We nemen de strekking hiervan over en verwijzen ook graag naar de paragraaf en maatregelen onder het kopje "Meer aandacht voor de slachtoffers" (1990).

Amendement 84

Sessie 6

Indiener: Han Moraal

Netwerk: 's-Gravenhage

Regelnummers: 1959 - 1960

Type: Wijziging

Originele tekst:

Maximale beperking van contact met de buitenwereld wordt het wettelijk uitgangspunt voor het gevangenisregime van een Extra Beveiligde Inrichting.

Ook voor de Afdeling Intensief Toezicht wordt het contact met de buitenwereld fors beperkt.

Aanpassing:

1959 Maximale beperking van contact met de buitenwereld wordt wettelijk mogelijk voor het gevangenisregime van een Extra Beveiligde Inrichting, voor individueel te bepalen gevallen. 1960 Ook voor de Afdeling Intensief Toezicht kan het contact met de buitenwereld op deze wijze fors worden beperkt.

Toelichting:

Maximale beperkingen van contacten met de buitenwereld kan voor zware criminelen zeer terecht zijn. Maar niet voor alle. Voor de zware crimineel die in de EBI of AIT verblijft op basis van zijn fysiek gevaar voor de samenleving maar waarbij er geen gevaar is voor voortgezet crimineel handelen, is er geen noodzaak het contact met de buitenwereld extra te beperken dan er nu al sprake van is in EBI en AIT. De straf zit in de opsluiting, niet in een extra bestraffing door extra beperkingen. De noodzaak tot extra beperkingen in EBI en AIT kan zeer terecht zijn maar moet individueel worden beoordeeld.

Advies: Ontraden

Toelichting advies:

We ontraden dit amendement. We delen wel met de indiener dat er een individuele afweging moet zijn. Die vindt momenteel ook al plaats, namelijk bij de beslissing tot (over)plaatsing van de gedetineerde naar een EBI of een AIT. Dan vindt een individuele toetsing plaats en wordt zorgvuldig gekeken of plaatsing proportioneel en noodzakelijk is. Tegen deze individuele beslissing kan bovendien bezwaar worden gemaakt door de gedetineerde. Wanneer die individuele toetsing heeft plaatsgevonden, is het onnodig een nieuwe individuele beslissing te nemen, ten aanzien van de vraag in hoeverre het zwaardere regime ook daadwerkelijk wordt toegepast. De toepassing van dat regime is dan een gegeven, dat is juist wat beoogd wordt: Eenmaal geplaatst in het zwaardere regime moet duidelijk zijn welke beperkingen op communicatie dan van toepassing zijn.

Amendement 85

Sessie 6

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2077 - 2077

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We ontlasten de politie bij de omgang met verwarde personen.

Aanpassing:

Het moet sneller mogelijk zijn om mensen met onbegrepen gedrag in ernstige gevallen gedwongen op te laten nemen. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat dat een grote inbreuk is op iemands vrijheden. Echter is de overlast van mensen met onbegrepen gedrag een inbreuk op de vrijheid van andere inwoners. Ook legt het een onevenredige druk op de gehele strafrechtketen, omdat deze personen geen straf, maar zorg nodig hebben.

Toelichting:

Het is te moeilijk om mensen met onbegrepen (verward) gedrag gedwongen op te laten nemen, waardoor de veiligheid van de omgeving ernstig en langdurig wordt aangetast. Deze mensen hebben geen straf, maar zorg nodig. Op tijd bij zijn dus, voordat het echt uit de hand loopt.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We danken de indiener voor de suggestie om nader uit te wijden over de aanpak van mensen met verward of onbegrepen gedrag. Het is zeer taaie en complexe problematiek, waarbij veel verschillende organisaties betrokken zijn. Gedwongen opname is één van de instrumenten van de aanpak, maar het is op dit moment niet opportuun om te pleiten vanuit het Rijk voor meer gedwongen opnames. Dat moet aan de professionals worden overgelaten. Voor het overige stelt het Hoofdbestuur voor het amendement als volgt over te nemen in regel 2077: We ontlasten de politie bij de omgang met mensen met onbegrepen (verward) gedrag. De overlast van deze personen legt een onevenredige druk op de gehele strafrechtketen. Daarom zijn wij er voorstander van dat er meer informatie wordt uitgewisseld tussen het zorg- en veiligheidsdomein, omdat deze personen vaak niet alleen straf, maar ook zorg nodig hebben.

Amendement 86

Sessie 6

Indiener: Hilde Wendel

Netwerk: Groningen

Regelnummers: 2077 - 2077

Type: Wijziging

Originele tekst:

We ontlasten de politie bij de omgang met verwarde personen.

Aanpassing:

We ontlasten de politie bij de omgang met mensen met onbegrepen gedrag.

Toelichting:

We spreken tegenwoordig niet meer van verwarde personen, maar van mensen met onbegrepen gedrag. Gangbare term en daarom logisch om die ook te gebruiken in ons verkiezingsprogramma.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

Aangezien wordt voorgesteld de strekking van amendement 58 (het voorgaande amendement) over te nemen, wordt daarmee ook recht gedaan aan amendement 86.

Amendement 87

Sessie 6

Indiener: Toon Stegmann

Netwerk: Katwijk

Regelnummers: 2087 - 2087

Type: Wijziging

Originele tekst:

Organisatoren van voetbalwedstrijden dienen net zoals die van grote evenementen, een vergunning bij de gemeente aan te vragen.

Aanpassing:

"Organisatoren van voetbalwedstrijden dienen net zoals die van grote evenementen, een vergunning bij de gemeente aan te vragen." Vervangen door: "Organisatoren van voetbalwedstrijden met veel publiek dienen net zoals die van andere grote evenementen, een vergunning bij de gemeente aan te vragen".

Toelichting:

Dit kan evengoed overgelaten worden aan de gemeenten, en hoeft wat ons betreft niet in een landelijk verkiezingsprogramma. Veel wedstrijden van amateurclubs verlopen zonder grote problemen, en reguleren daarvan is niet noodzakelijk.

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

De strekking van dit amendement wordt inhoudelijk gedeeld. In de tekst wordt daarom de strekking overgenomen dat organisatoren van risicovolle voetbalwedstrijden in het betaald voetbal een vergunning dienen aan te vragen, net zoals bij grote evenementen. Tekstuele voorstel zal zijn: Organisatoren van (risicovolle, betaald) voetbalwedstrijden dienen net zoals die van grote evenementen, een vergunning bij de gemeente aan te vragen.

Amendement 88

Sessie 6

Indiener: Marjolein Groot Koerkamp, Dop van Ulzen, Donald Kreiken

Netwerk: Thematisch Netwerk Liberaal Groen

Regelnummers: 2116 - 2116

Type: Wijziging

Originele tekst:

Daarnaast gaan we vaker oefenen op digitale uitval en moeten vitale aanbieders beschikken over zo veel mogelijk terugvalopties zodat kritieke processen zoals betalingsverkeer, drinkwater en energie niet stilvallen bij uitval.

Aanpassing:

Daarnaast gaan we vaker oefenen op digitale uitval en moeten aanbieders van alle vitale infrastructuur beschikken over zo veel mogelijk terugvalopties zodat kritieke processen zoals betalingsverkeer, drinkwater, sluisen, gemalen en energie niet stilvallen bij uitval.

Toelichting:

De overheid mag duidelijk regie nemen (in de zin van overzicht bewaken, stimuleren, zorgen voor kennisuitwisseling) om te zorgen dat alle vitale infrastructuur blijft functioneren, ook bij cybersecurity aanvallen. Dit omvat ook sluisen en gemalen, die zorgen voor onze waterveiligheid. De uitvoering hiervan ligt bij de waterschappen.

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Inhoudelijk terechte toevoeging gezien grote belang van waterveiligheid voor Nederland. Om de strekking van het voorstel zo goed mogelijk te laten aansluiten aan de relevante bestaande bullet op dit onderwerp stellen we voor om de woorden sluizen en gemalen te bundelen in de tekst onder de noemer waterkeringen. Voorstel is de gewenste toevoeging als volgt te verwerken: Daarnaast gaan we vaker oefenen op digitale uitval en moeten alle vitale aanbieders beschikken over zo veel mogelijk terugvalopties zodat kritieke processen zoals betalingsverkeer, drinkwater, waterkeringen en energie niet stilvallen bij uitval

Amendement 89

Sessie 6

Indiener: Hugo Bellaart en Arash Rahmani

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2119 - 2120

Type: Toevoegen

Originele tekst:

We versterken onze economische veiligheid door vitale sectoren en strategische sectoren beter te beschermen tegen digitale spionage en sabotage door onder andere strenger te toetsen op buitenlandse investeringen, overnames en fusies.

Ook werken we aan een Nationaal Actieplan Quantum om onze economie en maatschappij voor te bereiden op de veiligheidsrisico's van quantumtechnologie zodat veilige digitale communicatie ook in de toekomst mogelijk blijft.

Aanpassing:

We zetten in op meer publiek-private samenwerking bij de versterking van onze weerbaarheid, omdat de digitale infrastructuur voornamelijk in private handen is.

Toelichting:

Overheid heeft het geweldsmonopolie, maar de infra is van private partijen. Dat noopt de overheid tot nauwere samenwerking, bijvoorbeeld voor het vaststellen van de identiteit van aanvallers (een offensieve daad).

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

Steun voor inhoudelijke strekking voorstel. Voorstel is de gewenste toevoeging als volgt te verwerken: We versterken onze economische veiligheid door vitale en strategische sectoren beter te beschermen tegen digitale spionage en sabotage door onder andere meer in te zetten op publiek-private samenwerking en strenger te toetsen op buitenlandse investeringen, overnames en fusies.

Amendement 90

Sessie 6

Indiener: 1. Alwin van Engelenburg 2. Karan Singh Bajwa

Netwerk: Thematisch Netwerk Sport en Bewegen

Regelnummers: 2162 - 2162

Type: Toevoegen

Originele tekst:

Discriminatie, racisme en antisemitisme horen niet thuis in Nederland en dus ook niet in onze voetbalstadions en sporthallen.

Aanpassing:

Discriminatie, racisme en antisemitisme horen niet thuis in Nederland en dus ook niet in onze voetbalstadions en sporthallen. Wij willen een veilig sportklimaat bij sportverenigingen voor alle sporters ongeacht achtergrond en niveau. Iedereen moet vrij en veilig kunnen sporten. Uitingen van antisemitisme, homofobie en racisme pakken we keihard aan met zero-tolerancebeleid.

Toelichting:

Advies: Deels overnemen

Toelichting advies:

We steunen de strekking van het amendement. Relevant en goed om verschillen van niveau en achtergrond te benadrukken binnen de sportwereld om te laten zien dat we niet alleen aandacht hebben voor de meest zichtbare hoge niveaus, maar ook voor lagere niveaus binnen de sport. Onze boodschap is immers dat discriminatie nergens thuis hoort dus ook niet bij de amateurs of bij welk niveau dan ook. We stellen de volgende tekstwijziging voor: Discriminatie, racisme en antisemitisme horen niet thuis in Nederland en dus ook niet in onze voetbalstadions en sporthallen. Iedereen moet, ongeacht achtergrond en niveau, vrij en veilig kunnen sporten. Uitingen van antisemitisme, homofobie en racisme pakken we keihard aan met zerotolerancebeleid.

Amendement 91

Sessie 6

Indiener: 1. Alwin van Engelenburg 2. Karan Singh Bajwa

Netwerk: Thematisch Netwerk Sport en Bewegen

Regelnummers: 2164 - 2164

Type: Wijziging

Originele tekst:

Uitingen van antisemitisme, homofobie en racisme pakken we keihard aan met zerotolerancebeleid

Aanpassing:

Uitingen van antisemitisme, homofobie en racisme horen niet thuis in Nederland, ook niet in de sport. We willen dit uitbannen, wij zetten in op een zerotolerancebeleid.

Toelichting:

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We steunen de inhoudelijke strekking van het amendement die deels overeenkomt met amendement 90. Met de eerder voorgestelde wijziging bij amendement 90 beogen we dan ook de strekking van amendement 91 over te nemen. Ondanks onze brede steun voor de inhoudelijke strekking, zijn we van mening dat het uitbannen van antisemitisme, homofobie en racisme hier niet een passende formulering is. In eerdere zinnen van de tekst spreken we ons duidelijk uit dat racisme, discriminatie en antisemitisme wat de VVD betreft niet thuis horen in Nederland. Daarom zullen we ons maximaal blijven inzetten om deze strafbare uitingen tegen te gaan. Tegelijkertijd gebiedt de realiteit ons ook te zeggen dat discriminatie en racisme helaas nooit volledig uit te bannen zijn in de samenleving, hoe graag we dat ook zouden willen. Om die reden geven we de voorkeur aan het duidelijk stellen dat deze verderfelijke uitingen niet in Nederland thuis horen.

Amendement 92

Sessie 6

Indiener: Karin Thomas, Jarno Dakhorst en Brigitte van der Burg

Netwerk: Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie

Regelnummers: 2179 - 2180

Type: Toevoegen

Originele tekst:

* Bevrijdingsdag wordt een vrije dag voor iedereen.

Omdat iedereen de vrijheid moet kunnen vieren wordt 5 mei een vrije dag.

Aanpassing:

► Amendementenoverzicht-2 156e AV

Hiervoor ruilen we een andere feestdag in om werkgevers niet met extra lasten op te zadelen.

Toelichting:

Voor een partij die claimt ondernemers hoog in het vaandel te hebben: besef ook deze vrije dag moet worden betaald door ondernemers in Nederland (in de vorm van betaald verlof of in de vorm van een extra compensatie voor mensen die die dag wel aan het werk gaan).

Advies: Strekking overnemen

Toelichting advies:

We zijn het eens met de strekking van het amendement en stellen voor de volgende zin toe te voegen: "We kijken hierbij naar een manier om werkgevers niet te belasten."